

اصلاح الگوی مصرف گام مهم توسعه
 شهرداری و اصلاح الگوی مصرف
 الگوی مصرف در راهکار طرح هدف
 الگوهای مسئولیت پذیری در مصرف
 بهینه سازی سیستم های روشنایی شهری
 تحقق شهرداری الکترونیک
 قانون مدیریت پسماند

محور اصلی: اصلاح الگوی مصرف

طرح روی جلد مربوط به محور اصلی، امین بیات

- ۱- مطالب مندرج در مأمندانه لزوماً بیانگر دیدگاه های سازمان شهرداری ها و دهیاری ها نیست.
- ۲- مأمندانه در ویرایش و تلخیص مطالب آزاد است.
- ۳- مطالب ارسال شده به هیچ وجه بازگردانده نخواهند شد.
- ۴- استفاده از مطالب و طرحهای مأمندانه تنها با ذکر مأخذ مجاز است.
- ۵- مقالات باید با دینکت یا لوح فشرده در محیط (فارسی Word XP) همراه باشد.

سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور
موسسه تحقیقی اطلاع رسانی و شهرداری

صاحب امتیاز: وزارت کشور - سازمان شهرداری ها و دهیاری ها
مدیر مسئول: علی تبرکاد
زیر نظر: حسن ناصری پور
همکاران این شماره:
مهدی قاضی فکوری، محمد عباسی، بهزاد تیموری پور
محمد مهدی خاکبار، علیرضا قزوینی
مدیر هنری: امین بیات
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
ناشر: انتشارات سازمان شهرداری ها و دهیاری ها

۶	پیام نوروزی نقاد معظوم شهری (مدفله عالی)
۶	پیام نوروزی ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران
۸	یادداشت
	گزارش اصلی
۹	- اصلاح الگوی مصرف کام سهد توسعه
	اندیشه و پژوهش
۱۸	- اصلاح الگوی مصرف در شهرداری (مهدی جمالی نژاد)
۲۷	- الگوی مصرف در راهکار طرح هدف
	گفتگو
۳۳	- اصلاح الگوی مصرف نیازمند برنامه ریزی، فعالیت های آموزشی و فرهنگی گسترده در سطح کشور است
	فانون شهر
۳۷	- فانون مدیریت پسماندها قانونی در جهت اصلاح الگوی مصرف از نگاه شهردار
۴۰	- تحلیق شهر الکترونیک و شهرداری الکترونیک / مسلمانیه با شهردار بیسورد
	تجربیات جهانی
۴۳	- الگوهای مسئولیت پذیری در مصرف / ترجمه عباس خانه زاد رضوی
	شهر ها و شهرداری های جهان
۵۰	- سیستم اند عوارض ترافیک در مجموعه مرکزی شهرها
۵۱	- طرح شهرداری مسکن برای تامین حمل و نقل موازنه تجاری طرح و شهر
۵۵	- بهینه سازی سیستم های روشنایی شهری آموزش
۵۷	- نقش آموزش در توسعه الگوی مصرف بهینه
	دستاورد سفرهای استانی دولت
۶۳	- سفر به استان آذربایجان غربی دیدگاه
۶۹	- بهینه سازی مصرف انرژی در ساختمان ها
۷۰	- حل ترافیک شهرها با آموزش الگوی مصرف
۷۲	- نقش و جایگاه الگوی مصرف در طراحی شهری
	گزارش خبری
۷۳	- نظرهای آواره در خیابانهای پایتخت
۸۱	- گزارشی از ستاد استقبال و اسکان شهرداری اصفهان
	اخبار کوتاه
۸۲	- واکن های شمار شهری وارد مشهد می شوند
۸۳	- بررسی طرح عارضه یابی شهرداری شیراز با رویکرد (EFQM)
۸۹	اخبار سازمان
	خبر ویژه
۹۱	- بازدید وزیر کشور از سازمان شهرداری ها و دهیاری ها
۹۲	- تصویب کلیات طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران
	آمار شهر
۹۵	- لزوم اصلاح مصرف انرژی در ایران
	معرفی پایگاه شبکه
۹۸	- ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت
۹۹	الفبای شهر
	تازه های نشر
۱۰۱	- استعلامات حقوقی ۶

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

یا مقلبِ القلوب و الأبصار.
یا مدبرِ اللیل و النهار.
یا محوّل الحول و الأحوال.

حوّل حالنا الی احسن الحال.

خودش معطوف کرد. عده‌ای از این نظرگاه به مسئله نگاه کردند که با مقاومت اسلامی و با مسئله فلسطین، دارای عناد و کینه‌ی دیرین بودند - که عمدتاً سیاستمداران بسیاری از کشورهای غربی از این جمله بودند - عده‌ای هم با نگاه طرفدارانه‌ی از ملت مظلوم فلسطین و مردم غزه به مسئله نگاه کردند. اما نتایجی که در این حمله‌ی ناجوانمردانه و ظالمانه مترتب شد، برای همه‌ی دنیا بهت‌آور بود. بیست و دو روز مردم بی‌دفاع غزه مقاومت کردند و رژیم صهیونیستی بیست و دو روز با تمام قوا به این مردم حمله کرد و پایان این ماجرا با ناکامی رژیم صهیونیست همراه بود؛ این برای مردم دنیا یک تجربه‌ی بسیار مهمی است در زمینه‌ی امکان مقاومت ملت‌ها در مقابل زورگویی و ستمگری ستمگران و زورگویان.

غیر از اینها، مسائل گوناگون متعددی هم در منطقه و همچنین در سطح جهان اتفاق افتاد که از آنها عبور میکنیم.

در سطح کشور هم مسائل مهمی از آغاز سال تا امروز داشته‌ایم. سال ۸۷ با خبرهای خوش هسته‌ای آغاز شد و ملت ایران آگاه شدند که جوانان آنها، دانشمندان متبحر و کوشای آنها توانستند علی‌رغم تحریمهای جهانی، پیشرفت خودشان را در مسائل هسته‌ای کشور به اثبات برسانند و توانائی ملت ایران را در یک چنین مسئله‌ی مهمی به همه‌ی جهانیان ثابت کنند؛ این برای ملت ایران نه فقط در زمینه‌ی علمی، بلکه در زمینه‌های گوناگون دیگر، ارج و اعتبار جدیدی را در چشمهای جهانیان به وجود آورد.

مجلس شورای اسلامی هم بحمدالله برای دوره‌ی هشتم تشکیل شد و در طول سال، این مجلس با همکاری دولت محترم کارهای خوبی را

عید سعید نوروز را که نزدیک به ایام ولادت حضرت خاتمالانبیاء (صلی الله علیه و اله و سلم) و امام جعفر صادق (علیه السلام) است و به برکت نزدیکی به این ایام مبارک، شرافت بیشتری پیدا کرده است، به همه‌ی هم‌میهنان عزیزمان در سراسر کشور، و همچنین به ایرانیان ساکن در کشورهای دیگر جهان در سراسر عالم، و همچنین به مردم کشورهایی که عید نوروز را گرمی میدانند و آن را برای خود جشن میگیرند، تبریک عرض میکنم؛ مخصوصاً تبریک عرض میکنم به خانواده‌های معظم شهیدان و ایثارگران و جانبازان، و امیدوارم که همه سال نیکویی را در پیش داشته باشند.

سال ۸۷ که بر ما گذشت، سال بسیار پر ماجرائی بود؛ هم در زمینه‌ی مسائل بین‌المللی، و هم در زمینه‌ی مسائل کشور. در سطح بین‌المللی حوادث بزرگ و مهمی اتفاق افتاد که بی‌گمان در مجموعه‌ی سیاستهای جهانی دارای تأثیرات عمیق و مؤثری است، که از جمله‌ی آنها در زمینه‌ی اقتصادی، بحران عظیم مالی و اقتصادی است که از کشور آمریکا شروع شد و به اروپا و دیگر کشورها و از جمله به کشورهای منطقه‌ی ما رسید. این مسئله برای مردم جهان، مسئله‌ی بسیار مهمی است؛ نه فقط در زندگی روزمره‌ی آنها و برنامه‌ریزی‌های اقتصادی آنها تأثیر میگذارد، بلکه در دیدگاههای آنها نسبت به نظریات اقتصادی و اقتصاد سرمایه‌داری احتمالاً تأثیرات شگرفی را بر جای خواهد گذاشت. خوشبختانه کشور ما و ملت ما توانستند تا حدود زیادی از آثار زیانبار این طوفان سهمگین جهانی خود را برکنار بدارند، و البته همچنان مراقبتهای لازم بایستی ادامه پیدا کند. از جمله‌ی مسائل مهم جهان و منطقه در سالی که گذشت، مسئله‌ی حمله‌ی رژیم صهیونیستی به غزه بود، که همه‌ی چشمهای جهانیان را به

تصویب و اقدام کردند، که امیدواریم این همکاری همچنان ادامه داشته باشد. در طول سال بحمدالله کارهای بزرگ دیگری هم در زمینه‌های مختلف انجام گرفته است. در همین زمینه هسته‌ای، در پایان امسال راه‌اندازی موقت و آزمایشی نیروگاه بوشهر را داشتیم، که این هم خبر مهم و بزرگی است. البته این هم از نتایج پیشرفت دانشمندان خود ما در داخل کشور است که همه‌ی دنیا را قانع کرد که راه پیشرفت هسته‌ای ملت ایران را نمیشود بست. در زمینه مسائل علمی، کارهای بزرگ دیگری هم انجام گرفته است که شمارش آنها وقت طولانی و مفصلی را خواهد گرفت. من از نزدیک شاهد برگزیده‌ای از این پیشرفتهای علمی بودم و در نمایشگاهی آنها را از نزدیک مشاهده کردم، که حقیقتاً شگفت‌آور است. جوانان عزیز ما و ملت پرهمت و پرتلاش ما توانسته‌اند در زمینه علمی پیشرفت شگرفی را نشان بدهند و این پیشرفتهای مهم و شگفت‌آور، تبلیغات سی‌ساله‌ی علیه انقلاب را که از اطراف و انکاف تبلیغ میکردند، خنثی کرد.

از جمله‌ی این پیشرفتهای علمی و فناوری، پرتاب ماهواره‌ی امید بود. این، قدم اول از این کار بزرگ است که کشور را در ردیف کشورهای بسیار محدود جهان در مورد این فناوری قرار داد و چشم جهانیان را متوجه ایران کرد و نشان داد که ملت ایران از درون میجوشد و از درون رشد میکند و توانائی پیشرفت ملت ایران، توانائی محدودی نیست.

در زمینه مسائل اقتصادی هم من باید به ملت عزیزمان عرض کنم که علی‌رغم موج عظیم و طوفان خانه‌برانداز رکود اقتصادی و بحران اقتصادی در عالم، و علی‌رغم تحریمهایی که علیه ایران به خاطر مسئله انرژی هسته‌ای و دیگر مسائل انجام گرفت، مسئولین کشور توانسته‌اند بر این موج فائق بیایند و تا حدود زیادی تبعات و آثار منفی این موج را در کشور کنترل کنند و نگذارند که ملت ما در این موج عظیمی که خیلی از کشورها را دچار مشکلات بسیار زیادی کرد، بغلتد و ملت سر پای خود بایستد. ان‌شاءالله پیشرفتهای اقتصادی باید روزبه‌روز شکوفاتر بشود و ملت را خوشحال کند و ان‌شاءالله امکان و زمینه‌ی پیشرفتهای گوناگون را در عرصه‌های مختلف به وجود بیاورد.

همان طور که مشاهده میکنید، سال نوآوری و شکوفائی خوشبختانه با نوآوری‌های زیاد و شکوفائی‌های چشمگیر همراه شد و توانست این شعار را در مرحله‌ی مقدماتی خود کاملاً فعال کند. البته شکوفائی و نوآوری مخصوص این سال نبود؛ ما در آینده هم در سالهای گوناگون بایستی همین خط را با جدیت پیگیری و تعقیب کنیم و ان‌شاءالله خود را به نقطه‌ای که در زمینه علمی و فناوری، شایسته‌ی ملت ایران است، برسانیم.

سال جاری که از این لحظه آغاز میشود، سال مهمی است و امیدواریم که ملت ایران بتواند بر تجربیات گوناگون این سال هم با قدرت خود - که از ایمان به خدا سرچشمه گرفته است - غلبه کند و ان‌شاءالله حوادثی را که در طول یک سال ممکن است در سطح جهان و منطقه و کشور اتفاق بیفتد، همه را به سود خود تمام کند.

آنچه من به ملت عزیزمان عرض میکنم، این است: ما در دعای اول سال خواندیم که: «یا محوّل الحول و الأحوال. حوّل حالنا الی احسن الحال»؛ حال ما را به نیکوترین حالها تبدیل کن. این، اراده‌ی الهی است؛ اما تلاش ملت ایران، تلاش خود آحاد ما مردم، یقیناً لازم است و زمینه‌ی ضروری برای توجه لطف خدا و رحمت الهی است. ما باید همت کنیم برای تحویل احوال خود، برای نیکوکردن زندگی خود، ذهن خود، دل خود، دنیا و آخرت خود؛ این

وظیفه‌ی یکایک ملت ایران است. عرصه‌ی گسترده‌ی عظیمی از معنویات و امور دینی و ذهنیات انسان تا حقائق خارجی و آنچه که مورد ابتلای در زندگی روزمره‌ی ما و زندگی شخصی ما و زندگی اجتماعی ماست، زیر این دستور بزرگ الهی که هر سال در این دعای شریف تکرار میشود، قرار گرفته است: «حوّل حالنا الی احسن الحال». من فقط به یک نمونه اکتفاء میکنم و این را مصداق برجسته و بارزی از تحویل احوال خودمان به شمار می‌آورم و به شما ملت عزیز عرض میکنم.

ما در زمینه مصرف، در زمینه‌ی هزینه کردن منابع مالی کشور که به وسیله‌ی خود ما و به وسیله‌ی همه‌ی برادران هم‌میهن ما و به وسیله‌ی مسئولین کشور با زحمت زیاد به وجود می‌آید، دچار نوعی بی‌توجهی هستیم، که بایستی این را تبدیل کنیم به یک توجه و اهتمام خاص. ما دچار اسراف هستیم، ما دچار ولخرجی و ولنگاری در مصرف هستیم؛ این را من در اول سال، ان‌شاءالله در سخنرانی، با جزئیات آن برای مردم عزیزمان توضیح خواهم داد. اما امروز فقط اجمالاً عرض میکنم؛ بسیاری از منابع کشور، شاید بشود گفت بخش مهمی از منابع کشور در همه‌ی زمینه‌ها - چه در زمینه‌ی مسائل شخصی، و چه تا حدودی در زمینه‌های عمومی - صرف اسرافها و زیاده‌روی‌های ما در مصرف میشود. ما بایستی مصرف کردن را مدبرانه و عاقلانه مدیریت کنیم. مصرف نه فقط از نظر اسلام، بلکه از نظر همه‌ی عقلائی عالم، چیزی است که باید تحت کنترل عقل قرار بگیرد. با هوی و هوس، با خواهش دل و آنچه که نفس انسان از انسان مطالبه میکند، نمیشود مصرف را مدیریت کرد. کار به جایی میرسد که منابع کشور به هدر میرود، شکاف بین فقرا و اغنیاء زیاد میشود، عده‌ای در حسرت اولیات زندگی میمانند و عده‌ای با ولخرجی و ولنگاری در مصرف، منابع را هرز و به هدر میدهند.

ما بایستی الگوی مصرف را اصلاح کنیم. ما بایستی به سمت اصلاح الگوی مصرف حرکت کنیم. مسئولین کشور در درجه‌ی اول - چه قوه‌ی مقننه، چه قوه‌ی مجریه، و چه سایر مسئولین کشور؛ قوه‌ی قضائیه و غیر آنها - و اشخاص و شخصیتها در رتبه‌های مختلف اجتماعی، و آحاد مردم ما از فقیر و غنی، بایستی به این اصل توجه کنند که باید الگوی مصرف را اصلاح کنند. اینجور مصرف کردن در همه‌ی زمینه‌ها - در امور ضروری زندگی، در زیاده‌های زندگی - مصرف کردن بی‌رویه و بدون منطق و بدون تدبیر عقلانی، به ضرر کشور و به ضرر آحاد و اشخاص ماست. من از عموم مردم و بخصوص از مسئولین درخواست میکنم، خواهش میکنم که در این زمینه فعالیت خودشان را در این سال زیاد کنند، افزایش بدهند و برای اصلاح الگوی مصرف برنامه‌ریزی کنند.

لذا من این سال را، سال «حرکت مردم و مسئولین به سوی اصلاح الگوی مصرف» میدانم و امیدوارم که این عنوان - که «اصلاح الگوی مصرف» است - برای همه‌ی ما دستورالعمل باشد و همه‌ی ما بتوانیم برطبق این شعار مهم و حیاتی و اساسی برای کشور عمل کنیم و از منابع کشورمان به بهترین وجهی استفاده نماییم.

یاد امام عزیز و بزرگوار را گرامی میدارم؛ یاد شهیدان عزیز را گرامی میدارم و به همه‌ی آحاد ملت ایران مجدداً سلام و تبریک عرض میکنم.

والسلام علیکم و رحمہ الله و برکاتہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللهم عجل لوليک الفرج
و العافیة والنصر
و اجعلنا من خیر
انصاره و اعوانه
و المستشہدین
بین یدیه.

یا مقلب القلوب و الأبصار.

یا مدبر اللیل و النهار.

یا محوّل الحول و الأحوال.

حوّل حالنا الی احسن الحال.

که گذشت سال تحولات شگرف در عرصه‌های جهانی بود. ملت بزرگ ایران با امید و نشاط، سخت‌ترین گردنه‌ها را فتح کرد. در عرصه‌های علمی و فناوری، سازندگی، عمرانی و اقتصادی و در سیاست خارجی کارهای بزرگ و دستاوردهای عظیم در اختیار ملت ایران قرار گرفت. در مدت کوتاهی معادل چند سال کار انجام شد و دستاورد به دست آمد که همه اینها نشان از ظرفیت عظیم ملت ایران دارد. پروژه‌های بزرگ و اثر گذار و ماندگار، اصلاحات ساختاری، نوآوری‌های علمی و فناوری‌های بزرگ، مدیریت اقتصاد کشور در برابر بحران عظیم اقتصاد جهانی، پیروزی‌های بزرگ در عرصه سیاست بین الملل

عید بزرگ نوروز را به همه ملت ایران، همه فارسی‌زبانان، همه ملت‌هایی را که نوروز را جشن می‌گیرند، همه بشریت و رهبری عزیز انقلاب صمیمانه تبریک عرض می‌کنم. اندیشه نوروزی بدون تردید یک هدیه الهی است. نوروز مظهر تجدید حیات و نو شدن طبیعت است. نوروز مظهر نو شدن دلها و جان‌های انسانهاست. مظهر دوستی و عشق و محبت و خانواده و خویشاوندی است و نوروز مظهر هویت ایرانی و ماندگاری تاریخی ملت بزرگ ایران است. سالی که گذشت سرشار از فراز و نشیب‌ها و پیروزی‌های بزرگ برای ملت عزیز ایران بود. سالی

و حضور فعال و تأثیرگذار در صحنه‌های گوناگون جهانی، رفع سایه تهدید، تثبیت استقلال و اراده ملت ایران، از دستاوردهای سال گذشته بود و همه اینها یعنی بر اثر تلاشهای مجدانه ملت بزرگ، فرصتهای جدید و مهمی در برابر ملت قرار گرفته است و ملت می‌تواند بدون دغدغه برای فرادهای روشن خود برنامه‌ریزی و عمل کند. بر اثر ایستادگی و مجاهدت ملت بزرگ امروز جایگاه ایران در عرصه جهان جایگاهی شایسته و عزتمند است. ملت ایران پرچمدار خدایپرستی و عدالت و صلح است. به فضل الهی و بر اثر یکدلی، یکپارچگی ملت، ایمان ناب، تلاش مجدانه، امید و نشاط و پیوستگی با خط امامت و ولایت، ملت ایران سرزنده و عزتمند است. به فضل الهی سال جدید نیز سال پیشرفت و حرکت شتابان ملت ایران خواهد بود. تحولات بزرگ به نفع ملت ایران، به نفع عدالت و به نفع خوبیها در راه است. پیگیری امر ساختن و آباد کردن و اصلاح امور و طرح تحول بزرگ اقتصادی یعنی سپردن مدیریت اقتصاد کشور به دست مردم از برنامه‌های سال جاری است. مردم با هدفمند کردن یارانه‌ها خود صاحب منابع کشور می‌شوند و به طور مستقیم در مدیریت منابع و مصارف مشارکت جدی و اثرگذار خواهند داشت.

در سال جاری صحنه‌های پرشور و تعیین کننده دیگری در راه است که ملت بزرگ ایران آینده روشن و درخشان خود را با عزم و اراده الهی رقم خواهد زد. آینده از آن ملت ایران و ملت‌های آزاده جهان است. در عرصه بین الملل هم شاهد تحولات بزرگ بودیم. ناکارآمدی ساختارهای قدرت جهانی به روشنی آشکار شد. قدرتهای جهانی به بن بست کامل رسیده‌اند. بن بست در عرصه نظر و مدیریت و اجرا. آنها در تهاجم فرهنگی علیه ملت‌ها و تحقیر ملت‌ها شکست خوردند. بحران‌های بزرگ سیاسی و امنیتی در جهان عمیق و عمیقتر شد و امروز هم بحران فراگیر و بزرگ اقتصادی نشان از شکست همه جانبه سیاستها، اندیشه‌ها و اهداف توسعه طلبانه قدرتهای مادی جهان دارد و همه اینها نشان شکست کامل آنها در مبانی نظری و عملی و هم در صحنه مدیریت جهانی است. و این یعنی لیبرالیسم غربی و مکاتب مادی به پایان راه و بن بست رسیده‌اند. البته در کنار این رویداد عظیم شاهد یک جریان زیبا و شکوفا هستیم: خیزش و ترویج روحیه عدالت طلبی و گرایش و

همبستگی واقعی بین ملت‌ها و مردم جهان. افق نگاه مدیریت مسلط امروز تیره و تار است و اما در برابر آن امید روزافزون به آینده روشن، نیاز جهانی را به اندیشه و ساز و کارهای جدید ملموس کرده است. عدالت جهانی ضرورت قطعی برای پاسخگویی به نیازهای واقعی و حقیقی بشریت است. باید عدالت حاکم شود تا همه ظرفیتهای استعدادها شکوفا گردد. البته این وعده بزرگ الهی است که در سایه مدیریت انسان کامل و منجی عالم بشری محقق خواهد شد. همانگونه که طبیعت بهار دارد دل‌ها نیز بهار دارد. روزگار نیز سرسبزی و خرمی دارد. در دعا میخوانیم که امام عصر(عج) ربیع الانام است، یعنی بهار مردمان، بهار دل‌ها و جانها و می‌خوانیم امام نصره الایام است یعنی خرمی و سرسبزی دوران.

امروز جامعه بشری نیاز به او را بیش از همیشه احساس میکند. امروز جامعه بشری مشتاقتر از گذشته منطق مکتب، مرام و مدیریت او را میطلبد و آرزو میکند. امروز به روشنی میتوان نشانه‌های آمدن او را مشاهده کرد. عصر، عصر ظهور است و باید از صمیم جان او را بخواهیم و برای ظهورش دعا کنیم و برای فراهم آمدن هر چه بیشتر زمینه‌های حکومت جهانی‌اش تلاش نماییم.

یاد و نام امام راحل و شهیدان و جانبازان و آزادگان و ایثارگران که این راه نورانی را در برابر ما و بشریت گشودند گرامی می‌داریم. از همه کسانی که در همه ایام نوروز در حال خدمتند تا ملت در آرامش و نشاط باشند. سپاسگزارم و یاد همه کسانی که سال گذشته در عید نوروز در بین و در جمع ما بودند و امروز نیستند گرامی می‌داریم و رحمت و مغفرت خدا را برای همه آنها مسألت می‌داریم. از خدای بزرگ شفای عاجل همه مریضان را آرزو مندیم. به عنوان خادمی کوچک صمیمانه از ملت بزرگ ایران بخاطر همه خوبی‌ها، محبت‌ها، صبوری‌ها، همراهی‌ها و بزرگواری‌ها سپاسگزار می‌کنم.

عهد میندیم که همه توان خود را برای سرافرازی ایران و عزت و عظمت ملت ایران و حاکمیت همه خوبیها و زیبایی‌ها بکار بندیم. از خدای متعال به‌روزی و سعادت همه ملت‌ها و حاکمیت عدالت و خدایپرستی را مسألت دارم.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

یادداشت

در آغاز، فرا رسیدن سال جدید را به همه هموطنان عزیز بویژه شهرداران محترم، مدیران، کارشناسان و مسئولین ارجمند حوزه مدیریت شهری تبریک و تهنیت عرض می نمایم.

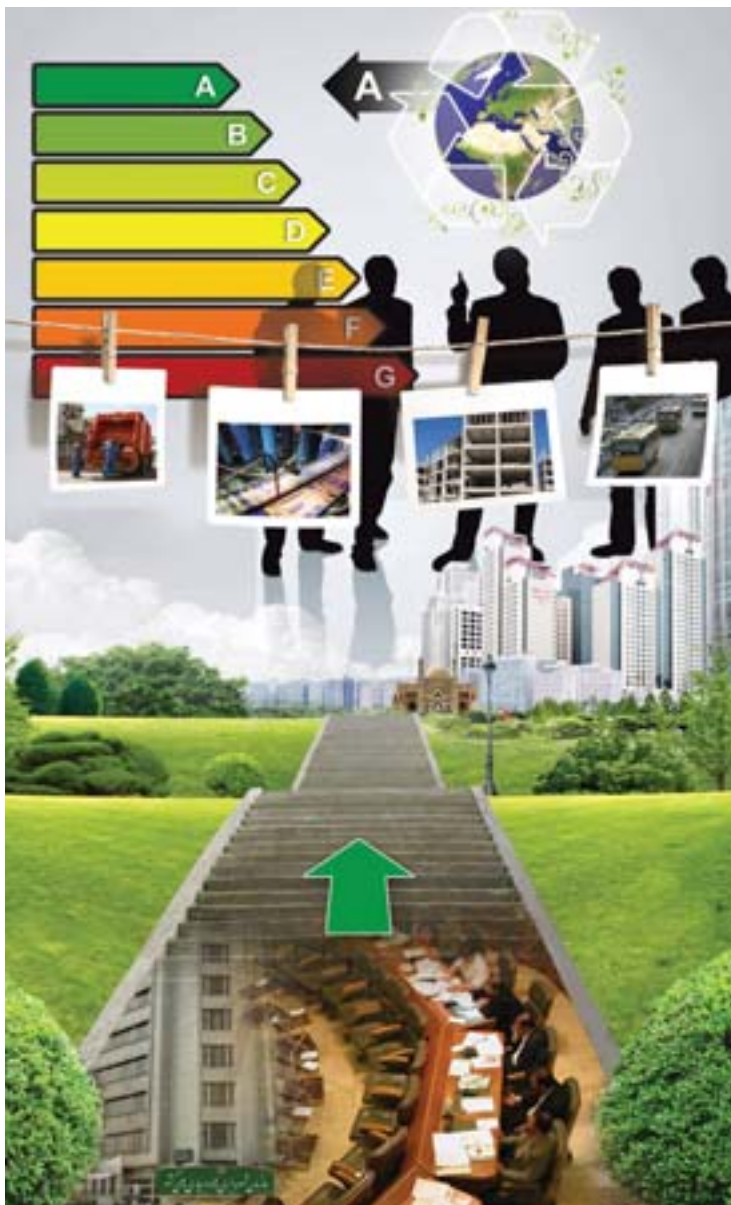
نامگذاری سال ۱۳۸۸ با عنوان «اصلاح الگوی مصرف» از سوی مقام معظم رهبری فضای جدید و عظیمی در مقابل آحاد جامعه و بویژه مدیران کشور گشود. نخستین پرسشی که به ذهنمان خطور می کند آن است که الگوی مصرف یعنی چه و تغییر آن براساس کدام مناسبات و ایده های عملی امکان پذیر است. پیش از آنکه به این دو مضمون مهم پاسخ دهیم، بدو باید عرض کرد فعالیت و عملکرد هدفمند دولت خدمت گذار طی سالهای گذشته به منظور ساماندهی و تغییر الگوی مصرف، همواره با مخالفت هایی روبرو بوده است. ریاست محبوب جمهوری اسلامی سال ۱۳۸۷ طرح هدفمند کردن یارانه ها و مدیریت عرضه و مصرف انرژی را پیشنهاد نمودند که با همت و پایمردی مدیران، مدیریت عرضه و مصرف انرژی گامی اساسی را در پیش گذاشت و حاصل آن در ابتدای همین سال در پیش رو نیز مشاهده شد. آنچه رهبر فرهیخته انقلاب اسلامی در خصوص تغییر الگوی مصرف مطرح نمودند، ناظر بر توفیق دولت خادم در اجرایی ساختن ساماندهی عرضه سوخت بویژه بنزین، گازوئیل و حمل و نقل بود که حاکی از توانمندی انقلابی مدیران دولت به مقصود حل و فصل معضلات بنیادین مردم است.

الگوی مصرف در شهرها شکل دهنده و سامان اساسی مدیریت بر شهرها را هم تعیین می کند. مردم همانگونه که تولید می کنند و سپس برای مصرف عرضه می نمایند، همانطور مدیریت فضاها پس از تولید و عرضه را هم می آفرینند. جوامع و شهرهای مولد، مدیریت مولد و اثر بخش هم دارند اما جوامعی که فضای شهری آنها تابع مصرف زدگی است، مدیریت شهری آن نیز اجباری و تابع اقتضانات مصرف کنندگان خواهد بود. شهرهای مولد، خلاقند و در اداره محیطها و فضاها خود به علت شالوده کار کردی همه عناوین و ارتباط معقول و انسانی این موارد با یکدیگر به همدیگر یاری می رسانند. مدیران شهری ناگزیرند برای نیل به هدفی مهم و بنیادین همچون اصلاح الگوی مصرف به تبار اعتقادات و باورهای خود رجوع کنند و نسبت به عملی ساختن ریشه ای این باورها اقدام نمایند، چرا که در مدینه محمدی (ص)، انسان از چنان جایگاهی برخوردار است که فضاها برای اعتلای معنوی و پاسخگویی به نیازهای طبیعی او آفریده می شود و شهر، خانه ایست که جامعه پرمودت و خالص دینی را در خود جای داده است. متأسفانه الگوهای مصرف غلط که به ناگزیر اداره پرهزینه ای را برای مدیران شهری بوجود آورده است، دو عنصر کلیدی و اصولی را مغفول گذاشته، که غفلت از این دو اصل زیان های جبران ناپذیری را در پی خواهد داشت که این دو عبارتند از: مدیریت هزینه و زمان و وقت مردم.

آنچه می تواند به هدف مذکور یاری رساند همانا شکل بخشی به سبک و سیاق مدیریت ای با هدف پذیری اصلاح الگوی مصرف است که پایه مصرف را از هدف و غایت بودن به وسیله ابزار زندگی بودن، تغییر دهد. لازم است به این نکته اشاره کرد که رسیدن به این مهم نیازمند عزمی جهادی، انقلابی و نهضتی فراگیر در سطح همه مدیران و مسئولین بویژه شهرداران گرامی و سایر مدیران شهری می باشد. بدیهی ترین امورات محوله در شهرداری ها که بیشترین ارتباط با مردم در کارنامه این نهاد دیده می شود می بایست در دستور کار قرار گیرد و با کارشناسی دقیق و استفاده از اصحاب فکر و اندیشه، اساتید و فرهیختگان و افراد با تجربه در همه موارد اصولی کار آمد تدوین گردد و گام مهمی در این جهت برداشته می شود.

به اعتقاد این حقیر موضوع اصلاح الگوی مصرف در زمینه های (حمل و نقل و ترافیک - پسماند و بازیافت - فضای سبز - مبلمان و زیباسازی شهری - عمران و شهرسازی - شهرداری الکترونیک و غیره ...) با مشارکت آحاد جامعه با کارکردی فرهنگی لازم الاجراء است به این دلیل شماره ۹۴ ماهنامه شهرداری ها به صورت ویژه به این موضوع پرداخته تا آغازی در جهت تحقق اهداف عالی این مسئله باشد البته موضوعات بیشتری در این خصوص وجود دارد که انشاء... در شمارگان بعدی به آن خواهیم پرداخت.

اصلاح الگوی مصرف گام مهم توسعه

باعنایت به بیانات و تاکیدات حکیمانه رهبر فرزانه انقلاب اسلامی در پیام نوروزی ایشان و نامگذاری امسال به نام سال اصلاح الگوی مصرف برخورد واجب دیدیم که این شماره را به صورت ویژه به محور اصلاح الگوی مصرف و چگونگی انجام این مهم در امور شهری اختصاص دهیم بهمین منظور بر آن شدیم که نظر چند تن از صاحبان فکر و اندیشه، مدیران و اساتید امور شهری را جویا شویم. اما از آنجا که تهیه این نشریه همزمان با تعطیلات نوروز بود. عملاً امکان برگزاری میز گرد برایمان مقدور نبود. به همین دلیل اینبار خبرنگاران ماهنامه به سراغ این عزیزان رفته سوالات خود را مطرح کرده و پاسخهای لازم را دریافت نموده و با در نظر گرفتن موضوع واحد این مصاحبهها آنها را گرد هم آورده و اکنون به عنوان گزارش اصلی ماهنامه به نظر خوانندگان محترم ماهنامه می‌سانیم.

نزدیک‌ترین شما پیام نوروزی مقام معظم رهبری را شنیدید؟
صارمی: بله... ما هر سال در لحظه سال تحویل بیانات رهبر معظم انقلاب را گوش می‌دهیم... چون من معتقدم کلام آغازین ایشان در اولین دقیقه‌های سال نو، تا حدود زیادی تکلیف سرنوشت آن سال را مشخص می‌کند.

نزدیک‌ترین شما امسال از سوی مقام معظم رهبری سال اصلاح الگوی مصرف نامگذاری شد... فکر می‌کنید این دستور مهم را چطور می‌توان در شهرداری‌ها کاربردی کرد؟

صارمی: اولاً که مطالبی که مقام معظم رهبری برای امسال عنوان فرمودند بسیار دقیق و موقعیت شناسانه بود... چرا که به هر حال در بحث اقتصاد دنیا مسایلی نمود یافته که ریشه در روش‌ها و معیارهای مصرف دارد و از همین مبانی که ایشان فرمودند سرچشمه می‌گیرد. این که مقام معظم رهبری فرمودند از اصراف جلوگیری شود به این معنی است که ساختار مصرف و ساختار الگوی مصرف به گونه‌ای ساماندهی شود که هزینه‌ها و سرمایه‌های کشور هز نزود. در مجموعه شهرداری‌ها به دلیل اینکه خودشان درآمد کسب

دکتر صارمی
شهردار کرمانشاه

می‌کنند و خودشان هزینه می‌کنند شاید یکی از جاهایی است که ما متأسفانه اسراف زیادی مشاهده می‌کنیم. از بخش‌های ستادی بخش‌های اداری، نیروهایی که کمتر مرتبط به مجموعه هستند، هزینه اضافه در پروژه‌های عمرانی و... اینها مسائلی است که می‌توانیم با نظارت بر آنها تا حدود زیادی این دستور مهم رهبر انقلاب را جامه عمل بپوشانیم.

تجربیا یعنی شما معتقدید که شهرداری‌ها الان مستعد اعمال این دستور مهم هستند و باید مقدمات صرفه‌جویی را فراهم کرد؟
صارمی: من فکر می‌کنم اصلاً نباید از بیانات مقام معظم رهبری واژه صرفه‌جویی را برداشت کنیم... بلکه ما باید این بحث را راهی برای جلوگیری از اسراف در نظر بگیریم. یعنی مطلبی که رهبر انقلاب فرمودند در واقع راهی به سوی پیشرفت بود نه جلوگیری... ما امسال با همین مبانی که ایشان فرمودند بودجه جاری شهرداری را بستیم... البته با کمی اصلاحات که بخش‌های مربوط به سال گذشته بود؛ چون از قبل هم مشخص بود که ممکن است با توجه به این مسائلی که در اقتصاد جهانی رخ داده است، رهبر فرزانه انقلاب تدابیر ویژه‌ای را بیندیشند. از طرفی در نماز عید فطر سال گذشته هم این مسئله را متذکر شده بودند و فرموده بودند که ما ملت مصرفی هستیم و اسراف در کارمان زیاد است.

تجربیا و این مسئله در شهرداری چطور نمود می‌یابد؟
صارمی: همانطور که می‌دانید هر ساله بودجه شهرداری‌ها و بودجه جاری کمی افزایش پیدا می‌کند، مثلاً حقوق دست‌مزد خدمات اداری کاغذ، جوهر و همه خریدها به‌طور معمول بین ۱۵ تا ۳۰ افزایش پیدا می‌کند. امسال نه تنها بودجه جاری شهر ما این افزایش را نداشت، بلکه ۳ درصد هم کاهش داشت... این را در خیلی از مسائل می‌شود به‌عنوان الگویی برای کشور مورد استفاده قرار داد. مثلاً ما هیچ هزینه تلفن همراهی دیگر در شهرداری پرداخت نمی‌کنیم؛ هزینه‌های مکالمات تلفن‌های همراه به اعضا واگذار شد و مبالغش اخذ شد. یا به‌طور مثال خودروهایی که در سیستم شهرداری به‌طور متوسط ۸۰۰ هزار تومان هزینه داشتند، این هزینه الان به یک چهارم کاهش پیدا کرده. خیلی مسائل دیگر هم وجود دارد که برای اصلاح در نحوه بهره‌برداری و مصرف مورد نظر ما بوده و هست. حتی در پروژه‌های عمرانی هم باید این نگاه اعمال شود. اصولاً ما هیچ وقت به نوع استفاده از بودجه‌ای که در اختیارمان است دقت نمی‌کنیم و همین مسئله زمینه‌ساز اتفاقات ناخوشایند بعدی است. بدیهی است که اسراف در خیلی جاها رخ می‌دهد که از دیدها پنهان است. با این دستوری که مقام معظم رهبری ابلاغ فرمودند ما ملزم شدیم که این مخفی‌گاه‌های اسراف را کشف کنیم. از این رو الان باید دنبال این باشیم که دستور رهبر انقلاب را به‌گونه‌ای در ساختار شهرداری نهادینه کنیم؛ چون شهرداری به لحاظ عمرانی یا به لحاظ بودجه‌ای یکی از مهم‌ترین جاهایی است که در کشور بودجه زیادی را به خودش اختصاص می‌دهد. باید به‌هر نحوی که شده از اتلاف بودجه جلوگیری کنیم... چراکه وقتی هزینه‌های این کشور از بین برود کل کشور

آسیب می‌بیند. از این رو ما در شهرداری کرمانشاه یک گروه ۶ نفره‌ای متشکل از افراد مسلط گرد هم آوردیم برای این که بتوانیم بیشترین حجم اصلاحات را در مصرف اعمال کنیم. کمیته عملیات اجرایی بودجه وظیفه دارند بر بخش‌هایی که بودجه دریافت می‌کنند نظارت کنند. اینکه چه هزینه‌هایی دارد می‌شود و چطور می‌توانیم از حجم آنها کم کنیم. به اعتقاد من حتی اگر شهرداری‌ها زیاد هم تلاش نکنند می‌توانند ۲۰ درصد کاهش هزینه داشته باشند. حال اگر این کاهش ۲۰ درصدی در هر شهر را جمع بزنیم، به عدد بسیار بسیار مهمی خواهیم رسید.

تجربیا پیام امسال مقام معظم رهبری درباره اصلاح الگوی مصرف بسیار فراگیر است. یعنی از هر منظری که نگاه کنیم می‌بینیم شامل هر چیزی می‌شود. اما یکی از مهمترین مسائلی که باید در این زمینه مورد توجه قرار داد مسئله زمان است. شما برای صرفه‌جویی در وقت مردم و کارکنان سازمان شهرداری کرمانشاه برنامه‌ای دارید؟

صارمی: ببینید... از سال قبل سازمان شهرداری‌ها چند شهر را به‌عنوان شهر پایلوت شهرداری الکترونیک قرار داد. ما هم در این مورد تلاش‌های زیادی داشتیم و سعی کردیم در مباحث مختلف به این آرمان جامه عمل بپوشانیم. برای جلوگیری از سفرهای زائد برنامه‌هایی داشتیم... مثلاً مشخص کردیم که مردم برای اخذ فلان پروانه یا مجوز، چند بار باید به شهرداری مراجعه کنند...

تجربیا فکری هم برای کاهش امضاهای اضافه هم کردید؟
صارمی: بله... وقتی افراد می‌آیند و در تنگنای اداری گیر می‌کنند انرژی و زمان زیادی هدر می‌رود که این هم خود به نوعی اسراف است. خوشبختانه کشور ما به لحاظ توسعه فیر نوری و زیرساخت‌های مخابراتی رشد خوبی داشته و اگر ما بتوانیم بحث شهرداری الکترونیک را اجرایی کنیم هم سرعت کارمان بالا می‌رود، هم دقت کارمان... و هم اینکه هزینه‌ها مان کاهش پیدا می‌کند، لذا ما از پارسال با سازمان فناوری اطلاعات آستان قدس رضوی یک قراردادی بستیم و الان در بحث شهرداری الکترونیک کرمانشاه کارهایی در دست اقدام است. حدود ۱۵ میلیارد تومان سرمایه‌گذاری مطلق به خودشان است و بخشی از آن را هم خودمان می‌توانیم بپردازیم تا به عنوان یک الگوی خوب در کشور بتوانیم روش‌های نوینی را برای اصلاح الگوی مصرف

وقتی هزینه‌های این کشور از بین برود
کل کشور آسیب می‌بیند.

ارائه دهیم. جالب است بدانید که الان در شهرداری کرمانشاه دیگر کاغذ وجود ندارد. یعنی تمام ارسال و مراسلات اداری به‌صورت

سیستمی انجام می‌شود. شهرداری کرمانشاه ۱۴ سازمان و ۶ منطقه دارد، الان دنبال این هستیم که مراداتمان با استاندارد را به گونه‌ای نرم‌افزاری کنیم که حتی ارسال و مراسلاتمان به شهر و استانداری نیازی به تردد افراد نداشته باشد. اتفاقا بحث صرفه‌جویی در زمان مصادیق زیادی دارد که اگر شهرداری الکترونیک محقق شود، بسیاری از هزینه‌های ما خود به‌خود کاهش پیدا می‌کند.

بحث صرفه‌جویی در زمان مصادیق زیادی دارد که اگر شهرداری الکترونیک محقق شود، بسیاری از هزینه‌های ما خود به‌خود کاهش پیدا می‌کند.

نورجریا: اگر بخواهیم درصد بندی کنیم، الان چند درصد از کارهای شهرداری کرمانشاه به صورت اینترنتی انجام می‌شود؟
صارمی: الان ارسال و مراسلات اداری به طور کامل به صورت الکترونیکی و بدون رفت و آمد انجام می‌شود.

نورجریا: کارهای مردم و ارباب‌رجوع‌ها چه طور؟
صارمی: در این مورد هنوز نتوانستیم به نتیجه‌ای برسیم. چون اینکه مردم بتوانند در خانه‌شان و از طریق اینترنت، مراحل صدور پروانه یا مجوز را پیش ببرند بحث بسیار گسترده‌ای است و سیستم پیشرفته‌ای را می‌طلبد. اما به‌ر حال این کارها در دستور کارمان هست... انشا... ما تا شهریور ماه یکی از شهرهای موفق در این زمینه خواهیم بود.

نورجریا: به لحاظ موقعیت جغرافیایی، کرمانشاه چه پتانسیل‌هایی دارد؟

صارمی: کرمانشاه جزو ۹ کلانشهر کشور است و همانطور که استحضار دارید مرکزیت غرب کشور با کرمانشاه است. اگر اتفاقی در کرمانشاه بیفتد طبیعتاً روی شهرهای همجوارش و ۳۳ شهر خودش اثر می‌گذارد. چون استان‌هایی مانند ایلام، کردستان یا لرستان شاخص‌های خوبی ندارند، طبیعتاً اقداماتی که توی کرمانشاه انجام می‌شود روی این استان‌ها هم اثر می‌گذارد.

نورجریا: منظور من از این سوال بیشتر در مورد بحث صرفه‌جویی بود که حالا چه پتانسیل‌هایی دارد که بتواند برای خودش درآمدزایی کند یا اینکه بتواند از انرژی‌های بومی خود بهره‌برداری کند...

صارمی: ببینید... شهرداری‌ها عمدتاً درآمدشان براساس مصوبات شورای شهر است، اینکه از چه راه‌هایی بتواند از طریق صرفه‌جویی درآمد کسب کند. شهرداری کرمانشاه جزو شهرداری‌هایی است که در کشور به‌ر حال به درآمدهای پایداری دست پیدا کرده، در یک سال گذشته خیلی از شهرداری‌های کشور با مشکل مواجه شدند، اما کرمانشاه کمتر با مشکل مواجه شده است.

نورجریا: اما در مورد سالی که گذشت... شما در سال گذشته چه اقداماتی در زمینه نوآوری و شکوفایی داشتید که در سطح استان

هم اثر گذار بوده باشد؟

صارمی: کارهایی که با ارسال در سطح شهر انجام شد، به‌گونه‌ای بود که رضایت عمومی مردم نسبت به شهرداری حاصل شد. در بخش‌های مختلف عمرانی ترافیکی فضای سبز این بحث شکوفایی و نوآوری وجود داشت، یعنی بیشتر در این عرصه می‌توان کارهای فراوانی انجام داد. مثلاً سیستم‌های کنترل هوشمند ترافیک کرمانشاه راه‌اندازی شد، سیستم نظارت تصویری در سال ۸۷ راه‌اندازی شد، در سیستم‌هایی مثل سیستم‌های کشتارگاه، مسائل بهداشتی با اقدامات نوآورانه بسیاری انجام شد. همه اینها در راستای بحث نوآوری و شکوفایی بود که در سالی انجام شد که به‌ر حال سال رکود بود. در بحث مسکن هم سال چندان خوبی نبود... با این حال ما تنها شهری بودیم که صدور پروانمون ۷۰ درصد رشد داشت.

نورجریا: در زمینه کارشناس و نیروهای انسانی چطور؟

صارمی: ما فقط توانستیم ۳۵۰ نفر از نیروهای قدیمی را بازنشسته کنیم تا نیروهای جدید جایگزینشان بشوند... از نظر پرسنلی باید ابتدا ظرف یکی دو سه سال، ورود نیرو به شهرداری محدود شود، چون شهرداری بیش از توان خودش نیرو دارد، یعنی ابتدا شهرداری باید یک مجموعه کم نیرو و پرتوان برای حرکت باشد، بعد از آن توقع نوآوری داشته باشیم. الان شهرداری به جای پر نیرو و دارای تحصیلات پایین و توان کم برای حرکت است. ما در تلاشیم تا کمی تعدیل نیرو داشته باشیم؛ فکر می‌کنم تعدیل ۳۰۰ نیرو در یک سال عدد قابل توجهی باشد.

نورجریا: کلام آخر

صارمی: امیدوارم که این مملکت امام زمان (عج) با مدیریت خوب همه مدیران کشور به سمتی برود که در تمامی مباحث به نتایج رضایت بخش و امیدوار کننده‌ای برسیم و همیشه سربلند و استوار باشیم.

نورجریا: راه کارهای شما برای اصلاح الگوی مصرف در حوزه عمرانی چیست؟

تابش‌فر: آنچه که باید گفت قدری سخت و مبهم است، ولی در نهایت می‌توانم به یک کلمه اکتفا کنم؛ «صرفه‌جویی» یا بهتر بگویم «مصرف مناسب»

اول باید ببینیم آیا واقعا می‌شود فرهنگ صرفه‌جویی را در جامعه با توصیه‌های اخلاقی ممکن کنیم؟ یا به راهکارهای دیگری هم روی بیاوریم. قدر مسلم این است که رفتار یک جامعه‌ای که مصرف‌گرایی برایش عادی شده، یک دفعه و با سرعت زیاد، تبدیل به رفتار صرفه‌جویانه و ملزم به استفاده از یک الگوی مصرف مناسب نمی‌شود، قطعاً این مسئله نیاز به اتخاذ سیاست‌ها و برنامه‌های جامع فرهنگی و اقتصادی و مدیریتی با در نظر گرفتن عنصر زمان دارد.

تغییر الگوی مصرف در جامعه صرفاً با استفاده از ابزار تبلیغات و فرهنگ ممکن و میسر نمی‌شود، بلکه از ابزارهای دیگر هم باید توأمان استفاده بکنیم. من در این رابطه می‌توانم با چند پیشنهاد مدیریتی، از جمله مدیریت هوشمند در تمام سطوح ساختاری در شهرداری‌ها، چه در حوزه عمرانی و چه در حوزه جاری، به‌جای مدیریت روزمره‌ای که در شهرداری‌ها حاکم است این را بتوانیم جایگزین کنیم.

دکتر تابش‌فر
مدیرکل امور شهرداری‌های
وزارت کشور

بعد از آن ما باید در این راستا، برویم به سمت پیاده کردن این الگو و به این مهم اولویت دهیم که مدیریت هزینه را باید ساماندهی کنیم، چرا؟ چون ما در ساختار و الگوی مدیریت

ما در سال ۸۸ می‌بایست مدیریت هزینه‌ای را در اولویت مدیریت‌های دیگر در ساختار شهرداری‌ها قرار بدهیم.

شهرداری هیچ‌گاه توجه به مدیریت هزینه نداشتیم، در نتیجه در راستای فرمایشات مقام معظم رهبری و اینکه ما در سال ۸۸ بتوانیم مدیریت هزینه‌ای را در اولویت مدیریت‌های دیگر در ساختار شهرداری‌ها قرار بدهیم.

این یعنی اینکه رفتار هزینه‌ایمان باید تغییر پیدا کند و رفتار و ادبیات عملکردمان نیز پیشرفت کند. همانطور که در ابتدای صحبت‌ها اشاره کردم چه در بخش عمرانی و چه در بخش جاری رفتار و ادبیات عملکردمان به گونه‌ای باید ترسیم شود که ما دقیقاً با آمار و ارقام بفهمیم نسبت به قیمت تمام شده چقدر صرفه‌جویی کردیم.

البته این بدان معنا نیست که ما مصرف مناسب را فراموش کرده باشیم یا خدای ناکرده کیفیت پروژه‌ها مان را نادیده بگیریم؛ اما آنچه که مسلم است و آنچه که مدنظر ماست این است که ما در نهایت با مدیریت هوشمند و مدیریت هزینه‌ای بتوانیم به سمتی برویم که با بهترین کیفیت و کم‌ترین زمان و کم‌ترین قیمت بهترین عملکرد و یا خدماتی که می‌خواهیم ارائه بدهیم را بتوانیم بدست آوریم.

تجربیا ممکن است در مورد مدیریت هوشمند بیشتر توضیح بدهید؟

تابش‌فر: مدیریت هوشمند در تمام ابعاد می‌تواند معنا پیدا کند، این هوشمندی به این معناست که مثلاً ما در گذشته سعی می‌کردیم با اتفاقاتی که برایمان در چرخه انجام رخ می‌داد کنار بیاییم؛ در صورتی که برای یک الگوی مصرف مناسب ما باید هوشمندانه قبل از آنکه شروع به کاری بکنیم در ابعاد مختلف بررسی‌هایی را انجام بدهیم و چه در موقعیت زمانی، چه در موقعیت مکانی و چه در موقعیت هزینه‌ای، بتوانیم همه ابعاد آن را مطالعه کنیم و بعد نسبت به آن اقداماتی را انجام دهیم.

تجربیا پیشنهاد شما در همین زمینه چیست؟

تابش‌فر: در واقع من می‌توانم اینطور خدمت شما عرض کنم که در راستای فرمایشات مقام معظم رهبری که تاکید فرمودند که سال، سال صرفه‌جویی باشد، این خودش می‌تواند خط‌کشی باشد برای رفتار ما در راستای مسائلی از جمله اینکه ما مدیریت هزینه‌ای را و مدیریت هزینه را در شهرداری‌ها مدنظر قرار بدهیم و آن می‌تواند ما را نسبت به خیلی از هزینه‌هایی که در گذشته ما راحت از کنارشان رد می‌شدیم، به قول معروف یه مقداری بیدار

کند. ما هزینه‌های مازاد در شهرداری‌ها زیاد داریم باید به حساب این مدیریت هزینه جایگزین شود.

هزینه‌های بی‌هوده نکنیم هزینه‌های مازاد بر اقداماتی که نیاز داریم نکنیم، برای مثال همین روشنایی میدانی... بعضی از مواقع وارد شهرهایی می‌شویم و می‌بینیم در طول روز هم چراغ‌ها روشن است. اینها را می‌توان با تغییر دادن یا بکار گرفتن بعضی از تکنولوژی‌ها به حداقل برسانیم. ما امسال را بر همین مبنای اصلاح الگوی مصرف باید بدانیم، یعنی این اصلاح الگوی مصرف را در تمام ابعاد باید مرتباً هم در ذهن بیاوریم و مرتباً بگوییم و مرتباً هم روی کار کنیم تا بتوانیم با آمار و ارقام اثبات کنیم که اول در هر ماه نسبت به ماه گذشته چقدر صرفه‌جویی کردیم، بعد هر ۳ ماه نسبت به ۳ ماه قبل، بعد هر ۶ ماه نسبت به سنوات گذشته و در نهایت در پایان سال ما باید با یک عدد مناسب نسبت به سنوات گذشته دریابیم که چه درصدی مصرف داشته‌ایم و چه درصدی را صرفه‌جویی کرده‌ایم و آن را بتوانیم برای خودمان به صورت عادت در آوریم.

همان‌طور که من در صدر گفتار هم به آن اشاره داشتم این نیاز به یک تغییر ادبیات رفتاری دارد با عنصر زمان ما یک زمانی را باید بگذاریم و نسبت به سنوات گذشته این زمان را بتوانیم ملاک قرار دهیم تا بتوانیم آن چیزی را که دولت مردان ما و مدیران کلان کشور از جمله مقام معظم رهبری دغدغه‌اش را دارند ما بتوانیم انشا... جامع عمل بپوشانیم.

آنچه که مدنظر ماست این است که ما در نهایت با مدیریت هوشمند و مدیریت هزینه‌ای بتوانیم به سمتی برویم که با بهترین کیفیت و کم‌ترین زمان و کم‌ترین قیمت، بهترین عملکرد و یا خدماتی که می‌خواهیم ارائه بدهیم را بتوانیم بدست آوریم.

تجربیا شما خودتان معیاری را مشخص می‌کنید؟ یعنی برای شهرداری‌ها هم از خط‌کش معیار استفاده می‌کنید یا آنها خودشان باید روشی ترسیم کنند؟

تابش‌فر: ببینید ما هم به‌عنوان ستاد در وزارت کشور داریم روی این مطلب کار می‌کنیم، هم خود شهرداری‌ها باید کار کنند... در نتیجه هر دو باید در کنار هم به صورتی روی این مطلب کار کنند که ضمن اینکه به کارها آسیبی نرسد، به سمتی برویم که انشا... بعد از یک بازه زمانی کوتاه مدت ما بتوانیم انشا... این الگو را در جامعه مدیریت شهری جایگزین کنیم.

تجربیا یعنی شهرداری‌ها باید خودشان پاسخ‌گو باشند؟
تابش‌فر: ببینید... ما روی این به‌عنوان ستاد کار خواهیم کرد و به‌گونه‌ای هم رفتار خواهد شد که انشا... هم بتوانیم آموزش‌های لازم را بدهیم و هم بتوانیم روی پیشنهاداتی که از سطح ستاد ارائه می‌شود کار کنیم و به‌صورتی در بیاوریم که بتوانیم به سایر نقاط کشور هم ارائه بدهیم.

نزداریا طرح جامع شهرداری‌ها که قبلا تدوین شده، نسبت به طرح مطروحه اصلاح‌الگوی مصرف تغییر می‌کند یا نه؟

تابش فر: در خود طرح‌های قبلی هم صرف‌جویی ملاک عمل بود... یعنی درست است که امسال سال اصلاح‌الگوی مصرف است، ولی تمام رفتار ما در رابطه با مسائل نسبت به سنوات گذشته خیلی تغییر پیدا کرده، یعنی الان مدت‌ها است که روی این مسئله کار می‌شود تا ما بتوانیم به سمتی حرکت کنیم که با کمترین هزینه همیشه بهترین کار را ارائه بدهیم، چه در بحث خدمات شهری چه در بحث پروژه‌های عمرانی...

نزداریا به هزینه‌های پروژه‌ها اشاره کردید... اینجا این سوال مطرح می‌شود که آیا مشخص است که برای پروژه‌ها چقدر هزینه می‌شود؟
تابش فر: در این مورد یک راه این است که قبل از این که ما پروژه‌ای را شروع کنیم باید هم حجم ریالی مشخص باشد و هم حجم متر آن و هم حجم منابعی که باید برای آن منظور بشود مشخص شود. نقشه‌ها مان باید آماده شود... اینها قبل از انجام باید آماده شود، مطالعه شود، قیمت تمام شده این کاملاً مشخص شود، بعد ما این پروژه را شروع کنیم. عرض کردم سه تا عنصر زمان، هزینه و پیشرفت پروژه یعنی در نهایت روی این سه بعد نسبت به زمان تعیین شده که برای آن پروژه تعیین شده کاملاً مطالعه شود در پایان هم زمان هم پیشرفت و هم قیمت انجام شده یا آن هزینه‌های انجام شده کاملاً مشخص و مشخص می‌شود که آیا این هزینه‌ها همان هزینه‌ای بوده که از قبل مطالعه شده یا مازاد هزینه داشته.

نزداریا هزینه پروژه‌ها با پروژه‌های قبلی مقایسه می‌شود یا نه؟
تابش فر: قطعاً همینطور هست... شما وقتی همه ابعاد را در نظر می‌گیرید قطعاً نسبت به پروژه‌های قبلی که در گذشته انجام شده هم دقت نظر خواهید داشت و بالاخره به تجربه‌های پیشین اهمیت می‌دهید. تجربه‌هایی که نشان داده که این پروژه می‌تواند مثلاً در زمان کمتر و با هزینه کمتری انجام شود.

نزداریا پس نظر شما این است که برای هر فردی یک پیوست اقتصادی در نظر بگیریم که هم هزینه‌ها هم زمان در آن مشخص شود؟
تابش فر: بله کاملاً... این می‌تواند یک روند طبیعی منطقی باشد برای اینکه ما بتوانیم هزینه‌ها را به کنترل خودمان در بیاوریم.

نزداریا و کلام آخر؟
تابش فر: مجدداً در پایان صحبت‌ها تأکید می‌کنم که مدیریت هزینه چه در بخش عمران و چه در بخش جاری باید ملاک و مدنظر شهرداری باشد که این خود یک نوع درآمد خوبی می‌تواند برای شهرداری‌ها ایجاد کند. توصیه‌ام بر این است که انشالله... به سمتی برویم که برای مصرف همه چیز الگو و استاندارد داشته باشیم و این الگو و استاندارد نهادینه و پایدار باشد.

نزداریا به نظر می‌رسد بحران اقتصادی امروز جهان تنها به دلیل رشد مصرف‌گرایی ظهور کرده... حال از خود مقوله مصرف شروع می‌کنیم... نظر شما در این مورد چیست؟

لطیفی: به عقیده من خود مقوله مصرف یکی از ارکان سه ضلعی علم اقتصاد است. در واقع ما به تولید و توزیع و مصرف در کشورمان نیاز داریم، سه مقوله‌ای که با هم ارتباط تنگاتنگی دارند. خوشبختانه امسال به عنوان سال اصلاح‌الگوی مصرف نام گرفته است. تمام سازمان‌ها دولتی و خصوصی ما باید بتوانند شرایطی را فراهم بکنند که با استعانت از مقام معظم رهبری شرایطی به وجود بیاید که ما در مصارف شخصی و دولتی، مصارفی که در بعد اقتصادی در سطح کلان صورت می‌گیرد بتوانیم صرفه‌جویی را اعمال کنیم تا از پرت منابع جلوگیری شود. ما در کشورمان چندین سال است که این بحث را داریم که باید یک نظامی را طراحی کنیم در ارتباط با الگوی تولید، الگوی توزیع و الگوی مصرف.

فرض کنیم در زمینه تولید مثلاً بحث انرژی همین که اخیراً لامپ‌های کم مصرف دولتی آمده یارانه برای تولید آن داده شد تا در اختیار مردم قرار بگیرد که به نوعی بستر سازی شود برای یک توزیع مناسب و در قالب الگوی توزیع و همینطور الگوی مصرفمان. اگر بخواهیم از بعد جامعه‌شناسی به این قضیه نگاه کنیم بعضی وقتها مردم با هزینه‌ای که انجام می‌دهند و با مصرفی که می‌کنند تصورشان این است که می‌توانند نوعی پرستیژ اجتماعی کسب کنند. این را شاید یکی از جامعه‌شناسان فرانسوی به نام برزیو تأکید دارد که می‌گوید افراد و گروه‌ها سعی می‌کنند با کالایی که می‌خرند به نوعی بتوانند پایگاه اجتماعی یا منزلت اجتماعی خاصی را به دست بیاورند، ولی ما نیاز داریم مخصوصاً جامعه ما که شدیداً جامعه مصرفی شده است و به نوعی مصرف‌زده است به ویژه گروه‌هایی که از نظر اقتصادی، از نظر سطح درآمدی در سطوحی بالای درآمدی قرار می‌گیرند باید به نوعی بتوانند از این الگوی مصرف تبعیت بکنند و در واقع کشور ما بتواند هزینه‌های مصرفی خود را کاهش دهد و این هزینه‌های مصرفی به سمت هزینه‌های سرمایه‌ای گرایش پیدا کند که هم بتواند سطح تولید کل را بالا ببرد و هم ضریب اشتغال را در جامعه افزایش دهد.

مقوله مصرف یکی از ارکان سه ضلعی علم اقتصاد است. تمام سازمان‌های دولتی و خصوصی ما باید بتوانند شرایطی را فراهم بکنند که با استعانت از مقام معظم رهبری شرایطی به وجود بیاید که ما در مصارف شخصی و دولتی، مصارفی که در بعد اقتصادی در سطح کلان صورت می‌گیرد، صرفه‌جویی را اعمال کنیم.

نزداریا به نظر شما در شهرداری‌ها چگونه می‌توان الگوی مصرف را رعایت کرد؟

لطیفی: مستحضر هستید که بیش از ۷۰٪ جمعیت کشور ما جمعیتی هستید که در شهرها زندگی می‌کنند اما هنوز آن

دکتر لطیفی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

دکتر آتش زور
عضو شورای اسلامی شهر قم

زیرساخت‌های لازم برای آنها به وجود نیامده است. به طور مثال قطع و وصل برق خیابان‌ها که از طریق سیستم‌های هوشمند سر یک ساعتی با تاریک شدن هوا چراغ‌های معابر روشن بشود و با یک درصد مشخص از روشنایی هوا چراغ‌ها خاموش بشود. حتی نیازی نباشد که از طریق یک دستگاه، سوئیچی باز و بسته شود سیستم هوشمند امروزه روی بسترهای شهری روی این قضیه تأکید و پافشاری می‌کند. اینها از زیرساخت‌های مدرن شهرنشینی هستند. یا بحث الگوهای مصرف انرژی در شهر... فرض کنید مکان‌یابی جایگاه‌ها، استفاده از مواردی که می‌توانند دوباره تولید بشوند، در واقع همان بحثی که در قضیه بازیافت داریم، شما می‌دانید که در شهر تهران چیزی نزدیک به ۱۰۰ تا ۱۵۰ میلیون دلار ما می‌توانیم در سال از طلای کثیف یا از همان زباله، بازیافت انجام دهیم و پول در بیاوریم؟ ولی متأسفانه ظرفیتی که در حال حاضر داریم کمتر از ۵٪ است! یعنی حتی نتوانسته‌ایم به درصد بالایی برسیم!

خیلی از شهرهای دیگر باز به همین صورت است، الان در خیلی از شهرهای شمالیمان مشکل دفع زباله را داریم، زباله‌ای که می‌تواند به نوعی بازیافت شود. این یعنی کار جدی‌ای ما در زمینه مدیریت شهری در ارتباط با الگوی مصرف انجام ندادیم. بیشتر شهرها مکان‌های مصرفی بوده است حتی دیدگاه‌های هم که نسبت به شهرها وجود داشته با این نگاه بوده که شهرها مکان‌های مصرفی هستند، بازارهای مکاری هستند که فقط پاسخ‌گوی نیازهای مصرفی جامعه هستند. در صورتی که شهر علاوه بر اینکه یک بازار مصرف است، یک بازار تولید هم هست که به این جنبه آن کمتر توجه شده است؛ یعنی شهر را یک نظام توزیع دیده‌ایم و به دنبال آن یک نظام مصرف و بازار مکاری فرض کرده‌ایم که گروه‌های مثلاً اقتصادی ما بتوانند از این مکان‌های اقتصادی بیشتر پول بدست آورند.

ولی در مدیریت شهری اولین کاری که در زمینه نظام شهرداری‌هایمان می‌توانیم انجام دهیم یک طبقه‌بندی شهری است، مترائ جمعیت به حساب حجم سرمایه‌گذاری که فرض کنید شهرداری با یک سقف جمعیتی چه وضعیتی داشته باشند؟ مثلاً تا زیر ۵۰ هزار نفر از ۵۰ تا ۲۰۰ هزار نفر از ۲۰۰ تا ۱ میلیون نفر به بالا که برای هر کدام الگوی خاصی طراحی شود.

حتی می‌دانید که در خیلی از شهرهای جهان مثل لندن، استفاده از وسایل نقلیه عمومی در ساعات مختلف قیمت‌های متفاوتی دارد. یعنی براساس قیمت‌های متفاوت و براساس گروه‌های اجتماعی، طوری مدیریت هزینه شده است که بتواند مصرف را کنترل کند و مصرف بهینه باشد، ولی ما متأسفانه چنین معیارها و ابزار داریم.

ما حتی آب شهری که با هزینه خیلی بالایی تصفیه می‌شود را عملاً برای شستشوی ماشین و خیلی از کارهای بی‌ارزشی استفاده می‌کنیم که برای آنها یارانه می‌دهیم، ولی چون الگوی درستی نداریم نتوانسته‌ایم کاری انجام دهیم.

ما در حال حاضر برای تصفیه آب شهری هزینه‌ای گزاف

می‌پردازیم؛ در حالی که می‌توانیم این هزینه را برای تولید آب‌های معدنی با قیمت خیلی پایین یا حتی رایگان به خیلی از گروه‌های اجتماعی بدهیم و آن هزینه‌ای که آنقدر در سطح بالا برای تصفیه آب مصرف می‌شود را برای بهسازی لوله‌های آبرسانی که در شهرهای ما در حال از بین رفتن است و یا سیستم فاضلاب شهری استفاده کنیم. ما متأسفانه از نبود یک برنامه جامع و دراز مدت در تمام حوزه‌های شهری رنج می‌بریم و در مدیریت شهری، بیشتر یک مدیریت سلیقه‌ای اعمال می‌کنیم.

یک مدیر می‌آید و طبق سلیقه‌اش که با یک سری اهداف علمی هماهنگ شده است کارهای مفیدی انجام می‌دهد، اما در دوره دیگر شخص دیگری آمده و آن کار را رها می‌کند و سراغ سلیقه خود می‌رود... یعنی یک برنامه‌ای نیست که اگر من مدیر شهری آدمم بینم کجای کار هستم و کار را از کجا باید ادامه دهم و به کجا برسانم و نفر بعدی که می‌آید کار را از کجا در دست بگیرد و ادامه دهد... به همین دلیل خیلی از کارهایی که انجام می‌دهیم کارهای تعجیلی و کارهای احساسی است و بیشتر وقت‌ها کارهایی که انجام می‌دهیم برای مطرح شدن خودمان است نه اهداف سازمانی.

شهریار یعنی منظورمان این است که اهداف ۲۰ ساله را شهرداری‌ها را رعایت نکرده‌اند؟

شهر علاوه بر اینکه یک بازار مصرف است، یک بازار تولید هم هست که به این جنبه آن کمتر توجه شده است.

لطیفی: اصلاً نبوده که رعایت بشود! یعنی اصلاً طرح ۲۰ ساله وجود خارجی نداشته است... بیشتر به صورت یه چیز کلی در جاهایی مطرح شده. ما در نظام شهرداریمان در ایران اصلاً هیچگونه طرح مدونی نداریم، ما فقط یک طرح کاربری داشتیم در سال ۷۵ به صورت خیلی کلی توسط وزارت مسکن اعمال شده که اصلاً ارتباطی با شهرداری‌ها نداشته... تهران به جز یک دوره ۷ یا ۸ ساله که قبل از انقلاب یک طرحی به صورت ناشیانه شکل گرفت و ادامه پیدا کرد، بعد از انقلاب عملاً علی‌رغم یکی دو تا طرح تهیه شده، هیچ طرحی نهایی و اجرایی نشده است و بعد اجرایی به خودش نگرفته. آخرین طرحی هم که در واقع تصویب شده است هنوز به مرحله اجرا در نیامده است. حتی طرح‌های تفصیلی که برای تهران هم داریم به صورت موضوعی و موضعی عمل می‌شود، آن هم نه برای همه جای شهر برای فضاهای که حالت بحرانی دارد. پس نشان می‌دهد که ما اگر بخواهیم به الگوی مصرفمان بعد علمی بدهیم در چند بعد مختلف باید روی این قضیه کار کنیم.

شهریار به نظر شما مدیریت واحد شهری نگرش و شیوه مثبتی است یا جای بحث دارد؟

لطیفی: مدیریت واحد شهری یک مدیریتی است که در واقع اکثر صاحب نظران و کارشناسان بر روی آن تاکید دارند و می دانید که در سند برنامه سوم و چهارم به مدیریت واحد شهری تاکید شده که تمام فعالیت هایی که به نوعی در حوزه شهری قرار می گیرند به شهرداری واگذاری شوند. ولی من همیشه در بحثها این را مطرح کرده ام که باید برای شهرداری هم ظرفیت سازی داشته باشیم، اگر ما آمدیم و تمام این وظایف را به شهرداری واگذار کردیم، آیا شهرداری از نظر حقوق از نظر عرفی و از نظر سازمانی توانایی پذیرش این مسئولیت را دارد؟ آیا با توجه به شرایط قومی با توجه به شرایط فرهنگی که ما داریم، اگر این مسئولیت واگذار شود، مسائلی دیگری را ایجاد نمی کند؟ باید بر روی آن کار کارشناسی صورت پذیرد، امکان سنجی شود... به صورت پایلوت در یک یا دو شهر به اجرا در بیاید و نتایج ارزیابی شود و در سطح ملی بتواند اجرایی شود.

شرایبیا به نظر شما مدیریت واحد شهری در الگوی مصرف هم می تواند تاثیری داشته باشد؟

لطیفی: طبیعتاً، ما یک حالت زنجیره ای داریم یک تئوری هست به نام تئوری پروانه ای، یعنی در چین اگر پروانه ای پر بزند، شما حتی تاثیر آن را در شهرهای ایران هم می توانید ببینید. یعنی در نظام امروز نظام جهانی که ما در آن بسر می بریم، تمام عوامل با هم در ارتباط هستند، نمی توانیم تفکر جزیره ای داشته باشیم یعنی همه را در قالب یک واحد می توانیم ببینیم. می گویند دیکته نوشته نموده اش ۲۰ است، هر کاری که می خواهد انجام شود نیاز دارد به یک نوع آزمون و خطا، به یک سری هزینه ها که پرداخت شود تا بتوانیم به آن شرایط واقعی و اصلی برسیم و به هدفمان دسترسی پیدا کنیم. حتی من یک طرحی در رابطه با الگوی مصرف پیشنهاد داده بودم که ما باید از مدارسمان شروع بکنیم. یعنی در آموزش های مدرسه از ابتدایی تا دبیرستان و برای معلمان دوره های آموزش گذاشته شود تا در زمینه الگوی مصرف چه کارهایی انجام دهند. یک مثال ساده می زنم کشور ما یک کشور کم آب است... شما اگر کتاب های ابتدایی را تحلیل محتوا کنید می بینید که از آب و آبشار و دریاچه و دریا بیشتر صحبت شده است. به نوعی حس مصرف کردن در فرزندانمان را ایجاد می کنیم و به مصرف گرای تشویقشان می کنیم، به جای اینکه داستانها و حکایت هایی در زمینه صرفه جویی در آب را داشته باشیم. فقط آب نیست؛ در خیلی

در نظام امروز نظام جهانی که ما در آن بسر می بریم، تمام عوامل با هم در ارتباط هستند، نمی توانیم تفکر جزیره ای داشته باشیم یعنی همه را در قالب یک واحد می توانیم ببینیم.

از حوزه های دیگر نسل جوان ما را مشاهده کنید فقط علاقه دارد که مصرف کننده باشد، در واقع فکر می کند که با مصرف هویت پیدا

می کند و هیچ آموزشی در این رابطه ندیده است. ما در این حوزه ها برای نسل جوان هیچ کار خاصی انجام نداده ایم و ما بیشتر در این زمینه مقصر هستیم.

شرایبیا در واقع شما معتقدید که مدیریت واحد شهری باید از ابتدا آموزش داده شود؟

لطیفی: آموزش زیربنای این شرایطی است که می تواند به وجود بیاید. مثالی می زنم؛ یک موقع ژاپنی ها می خواستند روحیه

برای اصلاح الگوی مصرف باید از مدارسمان شروع کنیم

ملی گرایی را تقویت کنند که برای این کار در کتاب های ابتدایی داستان هایی در ارتباط با تاریخ ملی کشورشان گذاشتند و سعی کردند در لغت یک داستان هایی را خیالی درست کنند که روی محصل هایشان اثر مثبت بگذارند.

شرایبیا یعنی ما حالا حالاها نباید منتظر مدیریت واحد شهری باشیم؟! یعنی حدود ۱۵ تا ۲۰ سال باید منتظر بمانیم؟

لطیفی: اگر بخواهیم به صورت علمی به این موضوع نگاه کنیم دقیقاً همینطور است! چون باید آن بستر سازی صورت بگیرد. مثال دیگری می زنم، مثلاً در یک شهر کوچک یا متوسط که روابط فامیلی و روابط خانوادگی خیلی گسترده است، اگر ما مدیریت واحد شهری داشته باشیم اعضای که در آن شهر زندگی می کنند، چه بلایی سر شهر خواهند آورد؟ خواه و ناخواه تمام روابط روی آن عملکردها و زدوبندهایشان اثر خواهد گذاشت. ما جامعه ای نیستیم که فکر کنیم چارچوب های رفتاری مان براساس موازین صد در صد قانونی است روابط فامیلی، روابط قومی و روابط عشیره ای دقیقاً اثر گذار است، شما اگر یک تحقیقی در مورد شهرهای ایران بکنید دقیقاً این حالتها را به چشم می بینید.

شرایبیا یعنی ما مشکل قانونی داریم؟

لطیفی: خیر ما مشکل رویه ای داریم... در واقع ما می بایست بینیم ارکان سازمان کارمان به چه صورتی است؟ در آخر برای همه شما آرزوی سلامتی می کنم و امیدوارم روزی برسد که ما از این مرحله عبور کنیم و الگوی صحیح مصرف که دغدغه مقام معظم رهبری نیز هست در جامعه ما نهادینه و فراگیر شده باشد.

شرایبیا باب گفتگو را از مبحثی آغاز می کنیم که در آغاز سال نو مورد دستور مقام معظم رهبری قرار گرفت و پیرو آن سال ۸۸ با عنوان سال اصلاح الگوی مصرف نامگذاری شد که به جهت فعل و انفعالات بازار جهانی، عنوان خردمندانه ای است.

آتش ز: بله... همانطور که مردم شریف ایران در جریان فرمایشات مقام معظم رهبری در سخنرانی نوروزیشان هستند. دولت لایحه ای را به مجلس ارائه داد به نام هدفمند کردن یارانه ها، یکی

از بحث‌های اساسی کشور بعد از انقلاب که معمولاً همه مسئولین هم در نیل به آن اصرار می‌ورزیدند، حذف تدریجی یارانه‌ها و واقعی شدن قیمت کالا و خدمات و عامل‌های انرژی است. در همین راستا دولت این لایحه را به مجلس ارائه کرد، منتهی نمایندگان محترم مجلس به دلیل مسائل مختلفی که موجود است و احتمال می‌دهند که این لایحه در خیلی از شئون تأثیر منفی بر مردم بوجود آورد، کمی در تصمیم‌گیری مردد بوده و همچنان در حال بررسی هستند. منتهی بیانات مقام معظم رهبری در پیام سخنرانی نوروزیشان در مشهد مقدس به‌همه نشان داد که بالاخره ما باید به طرف هدفی حرکت کنیم، الگوی مصرفی را معرفی کنیم و مصرف را بهینه‌سازی نماییم و از هدر رفتن انرژی و منابع جلوگیری کنیم. این اتفاق ایجاد نمی‌شود مگر با عظم ملی در مردم و مسئولین و نظام و عظم ملی هم به دنبال آن باید اجرایی شود.

بر اساس اصل ۴۴ اکثر تصدی‌هایی که دولت در حال حاضر در اختیار دارد باید معقولانه به مردم واگذار شود و خدماتی مانند برق و آب و... که هم اکنون از سوی دولت ارائه می‌شود، اگر واقعا به بخش خصوصی واگذار شود و دقیق‌تر عمل شود به اعتقاد من هزینه‌ها را خیلی کاهش می‌دهد. هم اکنون برقی که دولت با ۷۰٪ یارانه می‌فروشد، ۳۰٪ را مردم و ۷۰٪ را دولت پرداخت می‌کنند و دولت قیمتی را محاسبه کرده و اعلام می‌کند، چه بسا این برق اگر به وسیله بخش خصوصی تأمین بشود، خیلی از هزینه‌ها کاهش می‌یابد.

دولت اگر بخواهد به بخش خصوصی یارانه پرداخت کند، باید از نصف یارانه‌ای که الان خودش پرداخت می‌کند کمتر باشد، به‌همین خاطر برای معرفی الگوی مصرف مناسب ابتدا باید به دنبال حذف یارانه‌ها و به دنبال آن حذف رانت در جامعه باشیم و بطور کلی موضوع یارانه‌ها در دنیا تعریف شده است. مثلاً در حمل و نقل عمومی تمامی کشورهای دنیا یارانه پرداخت می‌شود، اما در رابطه با مسائل دیگر مانند برق و آب و انرژی یارانه نمی‌دهند، مگر اینکه در برخی موارد مثل آب آشامیدنی که دولت‌ها یارانه پرداخت می‌کنند.

به‌همین خاطر به نظر من بهترین راه این است که لایحه‌دهندگان شدن یارانه‌ها پس از بررسی دقیق در مجلس به تصویب برسد و دولت موظف شود که این لایحه را انشالله عاقلانه اجرایی کند و بدین ترتیب الگوی مصرف هم خود به خود تعریف می‌شود. منتهی وقتی مقام معظم رهبری این مطلب را فرمودند همه مسئولین باید در حوزه کاری خودشان وارد این بحث شوند. مثلاً در حال حاضر دولت بنزین را برای ماشین‌های دولتی ۴۰۰ تومان کرده که سال قبل هم اجرایی شد، چرخ دولت هم چرخید هیچ مشکلی هم ایجاد نشد، اما در مصرف بنزین تغییرات فاحشی ایجاد شد، به دلیل اینکه دیگر بنزین ۱۰۰ تومان نبود و برای ادارات دولتی به قیمت ۴۰۰ تومان تمام می‌شد بدین ترتیب دولت با این قانون بسوی مصرف بهینه‌رفت.

اگر این نگرش در کل جامعه با تأنی و با درایت تسری داده

شود مطمئناً اثرات خود را نشان خواهد داد. ما نیز باید در شوراهای شهر و شهرداری‌ها الگوی مصرفی را برای خودمان تعریف کنیم و در نهایت اینکه ما مسئول تأمین فضاهای سبز مردم هستیم و این فضاهای سبز باید استاندارد شود.

شورایا در همین بحث فضای سبز چطور می‌توان دستور مقام معظم رهبری را عملی کرد؟

آتش‌زور: ما باید سعی کنیم سرانه فضای سبز را در شهرها به ۱۵ متر افزایش دهیم و این یک استاندارد جهانی است. الگوی مصرف در این حوزه این نیست که ما بیاییم به جای ۱۵ متر ۱۰

الگوی مصرف در تأمین فضای سبز این معنی را پیدا می‌کند که ما باید تعریفی کنیم که با کمترین مصرف آب و انرژی بیشترین تغییر را ایجاد کنیم

متر تعریف کنیم، الگوی مصرف در تأمین فضای سبز این معنی را پیدا می‌کند که ما باید تعریفی کنیم که با کمترین مصرف آب و انرژی بیشترین تغییر را ایجاد کنیم و این یک کار شدنی است. هم اینک به دلیل اینکه ساخت آبراه‌ها امری خیلی پرهزینه محسوب نمی‌شود و بعضی موارد شهرداری‌ها سهامدار شرکت‌های آب و فاضلاب هستند، این هزینه‌ها خیلی دقیق حساب نمی‌شود.

به نظر من یکی از ارگان‌هایی که می‌تواند الگوی مصرف بهینه در مصرف آب تعریف کند، خود شهرداری‌ها هستند که باید با استفاده از تکنولوژی و فناوری روز از آبیاری قطره‌ای یا موارد دیگر مصرف آب را به حداقل برسانند.

شورایا در مورد استفاده از انرژی‌ها در شهرداری‌ها چطور؟

آتش‌زور: بله... اتفاقاً یکی از مطالب مهمی که در مورد اصلاح الگوی مصرف در شهرداری‌ها می‌توان اشاره کرد، استفاده از انرژی‌ها است... چه به‌صورت انرژی برق در بوستان‌ها و موارد مختلف ساختمان‌های خود و چه در معابر که از انرژی برق استفاده می‌کند. مدیران و مسئولین باید در این زمینه به تدابیری بیاندیشند که الگوی مصرف را رعایت کنند. برای مثال بینید، ما از یک متر مکعب آب برای آبیاری ۲ تا ۱۰ متر فضای سبز استفاده می‌کنیم. با تدبیر بیشتر می‌توان از این یک متر مکعب آب استفاده بهینه می‌کنیم و ۳۰ متر را آبیاری می‌کنیم، این نشان می‌دهد که اگر ما در این امر دقت لازم را مبذول بداریم، می‌توانیم نظر مقام معظم رهبری و مسئولان عالی نظام را تأمین کنیم.

بر همین اساس ما و همکارانمان در شورای اسلامی شهر قم پس از شنیدن پیام آقا جلسه‌ای را در همین هفته ترتیب دادیم و راهکارهای لازم و ابداعی خود را به بحث و بررسی گذاشتیم تا خودمان شروع کننده این راه باشیم. وظیفه ما ارائه خدمات به مردم است و از دولت و یا نهادهای دیگر خدمات می‌گیریم، بدین جهت

ما می‌توانیم در گرفتن خدمات و ارائه آن به مردم صرفه‌جویی کنیم. ما می‌توانیم به شهروندان در مصرف بهینه اعم از انرژی یا مسائل دیگر کمک کنیم. به نظر من در حال حاضر مهم‌ترین چیز همان مسئله یارانه‌ها است، ما قبلاً هم با این مسائل درگیر بودیم.

یکی از مهمترین مسائلی که در کشور ما مطرح است و مردم زیاد به آن دقت نمی‌کنند، پرداخت یارانه به اصناف است. نمی‌دانم که آیا این موضوع در تهران هم اتفاق افتاده یا نه. من به شخصه در شهرهای کوچک هم دیده‌ام که برای پخت نان آزاد، دولت آرد ۴۰۰ تومانی می‌دهد و نانواها با آن خوب و با کیفیت می‌پزند و مردم هم از این استقبال کرده‌اند، در حالیکه نان پخته شده با آرد یارانه‌ای کیلویی ۷ تومان، نان بدون کیفیت است و نصف آن دور ریز شده و برخی موارد هم خدای ناکرده سر از گاوداری‌ها و جاهای دیگر در می‌آورد.

ما منابع ملی را اینطوری هدر می‌دهیم، بدین جهت دولت مکلف است هم در مسئله نان که به نظر من که یکی از حساسترین موارد در پرداخت یارانه‌ها است و هم در حذف سوبسیت‌ها و یارانه‌ها در حامل‌های انرژی که شاید در یک پروسه ۳ ساله امکانپذیر باشد، درایت بیشتری به خرج دهد. اما به نظر من در نان یک پرسه ۳ ساله شاید امکانپذیر نباشد یک مقدار دقت عمل بیشتر و تانی بیشتر لازم دارد. انشاءالله دولت بتواند با حذف یارانه‌ها و یا به قول خودش هدفمند کردن یارانه‌ها بتواند الگوی مصرف مناسب را تعریف کند.

نزداریا به نظر شما ارتباط بین صرفه‌جویی و بهره‌وری چگونه تعریف می‌شود؟

فخیمی: نگاهی به مقوله مدیریتی مطرح شده در کتب و اسناد علمی مرتبط به علم مدیریت، مکرراً سخن از واژه‌ای بنام «بهره‌وری» را در ذهن خواننده و محقق متبادر می‌سازد. اصولاً در تعاریف مدیریت مهم‌ترین وظیفه مدیر را دستیابی به «فزونی» لحاظ و تبیین نموده‌اند. فزونی در تولید، فزونی در ارائه خدمت و فزونی در هر چه که عنوان مدیریت با آن همراه است و عجین. اما نگاه تک بعدی به فزونی قطعاً چاره‌ساز بر بحث مدیریت نخواهد بود. آنچه حائز توجه و اهمیت است افزایش با رویکرد کاهش هزینه است.

اجازه دهید بحث را به شیوه دیگری مطرح کنیم. اگر بهره‌وری را نسبت متناظر ستاده به داده بدانیم.

یعنی ستاده = بهره‌وری هر چقدر صورت کسر افزایش یابد یا مخرج کسر کاهش پیدا کند دستیابی به بهره‌وری بالاتر خواهد بود. موضوعی که در کشورهای توسعه یافته از ذهنیت به عینیت بدل شده و در کشورهای در حال توسعه افتان و خیزان، گاه با شتاب و زمانی به تانی رو به گسترش است.

شاید رفتار اجتماعی ما ایرانیان از خانواده تا محیط کار به شکلی سامان یافته که چندان توجهی به نسبت ستاده به داده نداشته‌ایم. همان موضوعی که الگوی مصرف شهروندان جامعه ایرانی را مستوجب اصلاح و باز تعریف می‌نماید.

نزداریا این بی‌توجهی چه پیامدهایی داشته و دارد؟

فخیمی: تجلی این بی‌توجهی به منابع علیرغم تأکیدات دینی و مذهبی ما در عمده عرصه‌ها قابل ملاحظه است استفاده از آب شرب شهری برای شستشوی خودرو و اماکن، آمار بالای دور ریز نان، استفاده بی‌رویه از سوخت، مدیریت ناکارآمد منابع انسانی و بسیاری موارد دیگر که اندکی توجه و تبیین‌الگویی مناسب برای درست مصرف کردن می‌تواند ثروت عظیمی را که با بی‌توجهی از کف نسل حاضر و نسل‌های آینده به در می‌رود به گونه‌ای پس‌انداز نماید.

اما فراموش نکنیم دستیابی به الگوی مصرف صحیح و تدوین چاره‌جوی مناسب برای آن بی‌تردید ضرورت کار فرهنگی را در عرصه‌مدیریتی‌متجلی می‌نماید.

عنایت به این نکته بایسته است که برخی مقولات متاسفانه اساساً الگوی خانوارها فاقد هرگونه الگوی مصرفی مشخص هستند. چه حتی به ضعم بنده یک الگوی بد مصرفی، قابل اصلاح و مطالعه است، اما نبود الگو معضل دیگری است که مصرف بی‌برنامه و بی‌رویه و البته بدون برنامه را به دنبال دارد که این امر پرداختن به موضوع را کمی مشکل می‌سازد، زیرا قدم اول قطعاً شناسایی الگوست.

نزداریا آیا الگویی در ارتباط با مصرف - هر مصرفی - وجود دارد یا خیر؟

فخیمی: سوال خوبی است... اینکه الگوی درست چیست؟ و چه راهکارهایی برای اصلاح آن الگو وجود دارد؟ و دهها سوال دیگر هم در این زمینه مطرح است... اما باید گفت به هر تقدیر اصلاح الگوی مصرف ضرورت اجتناب‌ناپذیر است. این اصلاح باید از خانواده‌ها آغاز و جامعه شهری تسری یابد. بی‌تردید جامعه شهری بی‌پروا تر در مصرف‌اند، البته در مصرف بی‌برنامه و بدون الگو یا الگوی وارداتی و لذا نگاه ویژه به جامعه شهری و مدیریت سناریوهای گوناگون مصرف و عدم اتکا سرف به داشته‌ها و منابع،

دستیابی به الگوی مصرف صحیح و تدوین چاره‌جوی مناسب برای آن بی‌تردید ضرورت کار فرهنگی را در عرصه مدیریتی متجلی می‌نماید. اصلاح الگوی مصرف ضرورت اجتناب‌ناپذیر است.

ثروت قابل توجهی را به کشور اعاده می‌نماید شاید شعار هوشمندانه و مکرر صرفه‌جویی کم‌مصرف کردن نیست درست مصرف کردن است تأکید کارشناسی باشد بر تبعیت از یک الگوی منطقی به کار بردن منابع لذا برنامه‌ریزی تولید و مصرف، سازمان‌دهی عوامل تولید و حتی کنترل تولید و مصرف و دیگر موضوعات مدیریتی در بحث تولید و مصرف از موضوعاتی است که نباید در ذهن برنامه‌ریزان اجرایی و البته فرهنگی مغفول بماند. امید است با شناخت مسئله و تدوین راه کارهای مناسب بتوانیم گام‌های بلندی را در تحقق شعار الگوی اصلاح الگوی مصرف و بدل ساختن آن به شعوری ماندگار رقم زنیم.

دکتر فرشاد فخیمی
استاد دانشگاه

اصلاح الگوی مصرف در بستر شهرداری‌ها

مهدی جمالی نژاد
مدیر کل امور شهری استانداری اصفهان

به سطح بالاتری از رشد اقتصادی خواهد بود که در نهایت با جلوگیری از اتلاف منابع و استفاده صحیح از انرژی، افزایش بهره‌وری را به همراه خواهد داشت. لذا برای اصلاح الگوی مصرف ابتدا بایستی هزینه‌ها را شناسایی نموده و درآمدها را صرف نیازهای واقعی کنیم.

اگر چه هزینه‌ها در شهرداری به دلیل تنوع فعالیت‌ها و خدمات و حجم عظیم فعالیت‌های عمرانی، بیش از هر سازمانی متأثر از تورم کلی در کشور است، ولی دقت کافی در عملکرد شهرداری‌ها و شیوه عمل آنان، ساختار تشکیلاتی، نحوه ارائه خدمات و اجرای پروژه‌های عمرانی نشانگر این واقعیت است که افزایش هزینه‌ها فقط متأثر از نرخ تورم نمی‌باشد، بلکه دلایلی به شرح ذیل دارد:

۱. افزایش قابل توجه فعالیت‌های عمرانی شهرداری‌ها طی سالهای اخیر و در مقایسه با قبل از انقلاب.
  ۲. پذیرش برخی وظایف و فعالیت‌های جدید که عمدتاً فعالیت‌های پرهزینه و بدون درآمد می‌باشند.
  ۳. افزایش و بهبود خدمات شهری توسط شهرداری‌ها که لازمه صرف هزینه‌های بسیار است.
  ۴. امکانات رفاهی بیشتر برای کارکنان شهرداری‌ها و پرداخت حقوق و دستمزد بیشتر.
- افزایش بی‌رویه و به‌کارگیری بدون ضابطه افراد در شهرداری‌ها که در نتیجه، تعداد زیادی از شهرداری‌ها را با تورم نیروی انسانی غیر متخصص مواجه نموده است و بخش قابل توجهی از اعتبارات شهرداری‌ها صرف هزینه‌های پرسنلی می‌گردد.
- ساختار تشکیلاتی و نیروی انسانی نامتناسب که بعضاً شناخت لازم

بر اساس مواد ۱ و ۳ قانون شهرداری مصوب سال ۱۳۴۵، شهرداری نهادی است که طبق ضوابط مشخصی تأسیس و دارای شخصیت مستقل حقوقی بوده و اداره امور شهر را (با استثناء وظایفی که به عهده سایر ادارات و سازمان‌ها و مؤسسات دولتی تابعه وزارتخانه‌ها می‌باشد) در محدوده و حریم شهر زیر نظر شورای اسلامی شهر که اعضای آن برگزیده مردم شهر می‌باشند بعهده داشته و طبق تعریف قانونی اخیر و باستناد قانون فهرست نهادهای عمومی غیر دولتی بعنوان (نهاد مستقل، عمومی و غیر دولتی) محسوب می‌شود، به مفهوم دیگر شهرداری نوعی نهاد محلی است که در محدوده‌های فوق قوانین و مقررات و ضوابط قانونی مربوط به شهر را در ابعاد مختلف و وسیع اعمال می‌نماید.

از طرفی، بر خلاف سایر ادارات و سازمان‌های دولتی، منابع مالی لازم برای اداره امور شهر را نیز از مردم شهر دریافت و به مصرف ارائه سرویس‌ها و خدمات شهری و نگهداری و عمران و آبادی و توسعه کمی و کیفی همان شهر تحت نظارت شورای اسلامی شهر می‌رساند. بدین ترتیب نحوه اداره امور شهر و شهرداری از سایر ادارات و مؤسسات کاملاً متمایز بوده و سیستم اجرایی آن با هیچ یک از آنها قابل مقایسه نیست، به همین دلیل اصلاح الگوی مصرف و کاهش هزینه‌ها (مدیریت هزینه) در شهرداری بیش از سایر دستگاه‌ها، در تعدیل مشکلات مردم و بهبود وضعیت مالی آنان مؤثر می‌باشد که متأسفانه توجه چندانی به آن نشده است. (کاهش هزینه‌ها نوعی درآمد نیز تلقی می‌گردد)

نامگذاری سال ۸۸ به عنوان سال «اصلاح الگوی مصرف» از سوی رهبر معظم انقلاب قوه محرکه‌ای برای رسیدن شهرهای کشور

در جهت شیوه‌های مناسب کنترل هزینه‌ها ندارند. عدم به کارگیری صحیح از فن آوری اطلاعات و ارتباطات و شیوه‌های مکانیزه مناسب جهت فعالیت‌های مختلف. عدم انطباق شیوه‌های مورد عمل توسط برخی شهرداری‌ها با شرایط و وسعت شهرهای کنونی و زمان حاضر. عدم نظارت و کنترل دقیق بر امور مالی و نحوه‌هزینه اعتبارات شهرداری‌ها.

باتوجه به موارد فوق و عوامل تأثیر گذار دیگر و به رغم تأثیر غیر قابل انکار بر عملکرد و افزایش هزینه شهرداری‌ها، به جرات می‌توان ادعا نمود که امکان اصلاح الگوی مصرف و کاهش هزینه‌های شهرداری به میزان زیادی وجود دارد، لذا در این بخش به مواردی از آن اشاره می‌شود.

اصلاح الگوی مصرف از طریق تحقق شهر الکترونیک، شهروند الکترونیک و شهرداری الکترونیک :

شهر الکترونیک، شهری است که اجرای اکثر فعالیت‌های آن از طریق سیستم‌های الکترونیک و اینترنت امکان پذیر باشد. در چنین شهری ضرورتی ندارد مردم برای انجام کارهای روزمره خود مانند پرداخت قبوض، اخذ پروانه ساختمان، پرداخت عوارض و جرائم، خرید املاک و یا کالا وقت زیادی را صرف کرده و بطور فیزیکی حضور بهم رسانند بلکه تمام این امور را می‌توانند از طریق کامپیوتر شخصی خود و هنگامی که به شبکه جهانی اینترنت متصل است انجام دهند. همینطور مشارکت در فعالیت‌های شهری و برنامه‌های شهرداری از جمله ارتباط با شهردار، مدیران و کارکنان شهرداریها تا حد زیادی تسهیل می‌گردد و خدمات به شهروندان به گونه ای مطلوب تر و با هزینه کمتر ارائه می‌شود. شهر الکترونیک و شهرداری الکترونیک مزایای زیادی را در راستای کاهش هزینه‌ها به همراه خواهند داشت که بخشی از آنها عبارتند از :

۱- کاهش ترافیک شهر با توجه به کاربرد اینترنت در فعالیت‌های شهری شهروندان : از آنجا که در شیوه سنتی، بخش بزرگی از بودجه شهرها صرف ترافیک شهری می‌شود، با توجه به حذف رقم اختصاص یافته به ترافیک در یک شهر الکترونیک، این بودجه می‌تواند صرف امور دیگری مانند توسعه پارک‌ها، اماکن گردشگری و سایر زیر ساخت‌ها گردد.

۲- تقلیل آلودگی هوا با کاهش ترافیک شهری : در شهر الکترونیک لازم نیست برای انجام حجم وسیعی از کارهای روزمره در خیابان‌ها تردد نمود، بلکه امکان دسترسی به بسیاری از خدمات و اطلاعات شهری برای شهروندان از منزل وجود دارد و این هزینه کاهش آلاینده‌ها را به میزان زیادی کم می‌نماید.

۳- صرفه جویی در وقت و انرژی : با افزایش استفاده از اینترنت درانجام الکترونیکی کارها، مصرف دو عامل زمان و انرژی تا حد زیادی تقلیل خواهد یافت. به این صورت که شهروندان می‌توانند تنها از طریق یک پنجره روی صفحه نمایشگر رایانه خود، اغلب کارهای روزانه خود را انجام بدهند و به جز فشار دادن چند دکمه روی صفحه کلید رایانه

خود لازم نیست کار دیگری انجام دهند.

۴- صرفه جویی در سرمایه گذاری بیشتر روی روش‌های قدیمی اداره شهر : زیر ساختارهای ایجاد شده توسط شهر الکترونیک باعث می‌شود که سرمایه گذاری‌های آتی شهر بر مبنای زیر ساختارهای نوین صورت بگیرد و از سرمایه گذاری بیشتر بر روی روش‌های قدیمی خودداری شود. در این صورت صرفه جویی قابل ملاحظه ای در تخصیص منابع مالی صورت می‌گیرد.

۵- صرفه جویی در ایجاد زیر ساخت‌های لازم برای توسعه‌های آتی شهر : با ایجاد یک زیر ساخت مناسب (که توسط شهر الکترونیک ایجاد می‌شود)، توسعه آتی شهر نیاز به ایجاد همان زیر ساخت‌ها نخواهد داشت. بطور مثال، پس از اینکه سیستم کارت اعتباری در شهر راه اندازی گردید، دیگر ضرورتی ندارد جهت پروژه‌های بعدی شهر که نیاز به این سیستم دارند، سرمایه گذاری مجددی انجام داد.

۶- درآمد مستمر شهری با بوجود آمدن شهرداری الکترونیک : ایجاد سیستم‌های پرداخت عوارض، جرائم و قبوض به صورت بر خط باعث می‌شود که تأخیرات ایجاد شده در پرداخت‌ها (که عمدتاً به دلیل عدم فرصت زمانی کافی برای مردم صورت می‌گیرد) کاهش یابد و در نتیجه زمینه ایجاد یک درآمد با ثبات برای شهر فراهم شود. این امر امکان بودجه ریزی دقیق سالیانه و اعمال مدیریت استراتژیک را برای مدیران شهری با توجه به نقدینگی قابل تحقق فراهم می‌سازد.

۷- تسریع، تسهیل، تکریم و اعتماد سازی در شهرداری : ارتباط مستقیم شهروندان با شهردار و مسئولین شهر باعث می‌شود که مشکلات شهری هر چه سریعتر به گوش آنها رسیده و این امر حس مشارکت را در بین شهروندان تا حد زیادی افزایش و هزینه‌های ناشی از عدم همکاری را کاهش می‌دهد. از طرفی کارایی و راندمان را افزایش داده و از بروز بسیاری از سوء استفاده‌ها و تخلفات جلوگیری خواهد کرد.

۸- همسو کردن سرمایه گذاری شهرداری‌ها با نیازهای شهر و شهروندان : در هر سازمانی، مشتری مهمترین مخاطب است و باید به نیازهای او توجه وافر معطوف گردد. با توجه به این هدف در شهر الکترونیک امکاناتی فراهم می‌شود که بر اساس آگاهی از

نیازهای شهروندان تسهیل می‌گردد. به تبع این امر به راحتی می‌توان سرمایه‌گذاری‌های شهری را در جهت برطرف کردن نیازهای حاضر شهروندان به کار بست و از سرمایه‌گذاری‌های اضافی پرهیز نمود.

اصلاح الگوی مصرف با تأکید بر مقوله «مهندسی ارزش»:

مهندسی ارزش بر تفکر و به ویژه تفکر گروهی، بر خرد جمعی، انتقادپذیری، خلاقیت، استفاده از نیروهای کاردان و متخصص و بر اجتناب از کلی‌گویی برای مشخص کردن کارکرد اصلی یک محصول و یا یک طرح عمرانی به منظور یافتن هزینه‌های پنهان و غیر ضروری تولید یک فراورده یا خدمات یا فعالیت عمرانی و حذف یا کاستن از هزینه‌های زاید متمرکز است.

یکی از حوزه‌هایی که مهندسی ارزش می‌تواند منجر به صرفه جویی شود، در خدمات شهری و حوزه مدیریتی است. روش تحلیل ارزش در عرصه‌های مدیریتی، به‌همان نتایج مشابهی که در حوزه فنی به دست آمده، رسیده است و حتی توانسته تا ۳۰٪ صرفه جویی در هزینه‌ها را به وجود آورد. مهندسی ارزش در زمینه حمل و نقل شهری و بین جاده ای، خدمات عمومی شهرداری‌ها، ساختمان سازی، محیط زیست، تحقیق و توسعه، روان سازی فعالیت‌های اداری و به ویژه در حوزه عمل فعالیت‌های شهری که شهرداری‌ها عهده دار آن می‌باشند، کاربرد داشته و نتایج قابل ملاحظه ای به بار آورده است.

روش شناسی ارزش را در تمام مواردی که به کاهش هزینه یا اصلاح و افزایش کیفیت نیاز داشته باشیم، می‌توان به کار برد. مهندسی ارزش در هر کجا بحث پول و هزینه باشد، کاربرد دارد. هر چند مهندسی ارزش زودتر و در مراحل آغازین مطالعات یک طرح انجام شود، برای انجام تغییرات هزینه کمتری باید پرداخت و بیشترین صرفه جویی نیز در مراحل اولیه مطالعه است. در ایران گر چه مهندسی ارزش و مدیریت ارزش در فعالیت‌های مدیریتی و عرصه خدمات شهری و شهرداری‌ها کمتر انجام شده است و این به خاطر نو بودن و جوان بودن این مقوله در کشور ما است، اما این کمبود را نباید به عنوان عدم امکان کاربرد این شیوه خلاقانه و ارزشمند در حل مسائل و کاهش هزینه‌ها در عرصه مدیریتی یا حوزه‌های خدمات شهری دانست.

«مدیریت ارزش» تصمیم‌گیران مدیریت شهری را یاری می‌رساند تا بدانند در چه گزینه ای با چه فرایندی و با چه روش می‌توانند با حداقل هزینه ارزش بیشتری کسب کنند. «حداقل هزینه و بیشترین ارزش» اساس این تئوری می‌باشد.

اصلاح الگوی مصرف از طریق به کارگیری رویکردهای مناسب:

گسترش شهرهای کشور به سرعت انجام می‌گیرد و به موازات افزایش جمعیت، توسعه فیزیکی شهرها و افزایش وسعت محدوده‌های خدماتی آنها دارای چنان شتابی است که گاه قبل از اتمام مطالعات طرح‌های توسعه شهری و تصویب آن، شهر فراتر از محدوده‌های پیش‌بینی شده برای سال‌های آتی توسعه یافته است و عملکرد و اجرای طرح با مشکل مواجه شده است.

هرچند که اکثر شهرهای کشور را شهرهای کوچک (شهرداری‌های درجه ۶-۱) تشکیل می‌دهند، اما وجود کلان‌شهرهایی همچون تهران، مشهد، اصفهان، تبریز، شیراز، کرج، قم و اهواز، بخش اعظم جمعیت شهری کشور را در خود جای داده و عملکرد آنها مستقیماً بر اکثریت شهرهای کشور تأثیر گذار بوده است.

در چنین شهرهایی، ارائه خدمات گوناگون و پاسخ گوئی به خواسته‌های میلیون‌ها نفر مردم مستلزم به کارگیری نیروی انسانی کارآمد و متناسب با جمعیت شهری و یا به کارگیری تکنولوژی پیشرفته و نیروی انسانی محدودتر خواهد بود.

در ابتدای هزاره سوم و در قرن بیست و یکم، متأسفانه در اکثریت قریب به اتفاق شهرداری‌های کشور، شیوه‌های مورد عمل با مختصر تغییری همان روشهای سنتی و قدیمی و به دور از فن آوری‌های نوین بوده که این روشها با شرایط و وسعت کنونی شهرها و عوامل دیگر و در مجموع مدیریت صحیح اداره شهرها منطبق نمی‌باشد.

وجود شمار انبوه کارگران خدمات شهری که بیشتر عهده دار جمع‌آوری و حمل زباله به روشهای سنتی و یا نیمه مکانیزه هستند، بخش قابل توجهی از هزینه‌های شهرداری‌های کشور را شامل می‌شود. مقایسه آمار تعداد کارگران شهرداری‌ها در سال‌های اخیر، کاهش تعداد کارگران را در برخی از شهرداری‌ها نشان می‌دهد. این امر ناشی از استفاده کافی و مناسب از تکنولوژی جدید و به کارگیری روشهای کاملاً مکانیزه نبوده، بلکه بیشتر به دلیل واگذاری این گونه خدمات به بخش خصوصی است که در عمل، هزینه‌های مربوطه توسط شهرداری به بخش یاد شده پرداخت می‌شود.

تنظیف چند صد کیلومتر مربع سطوح معابر و میادین شهرها با ابتدائی‌ترین روشهای ممکن و ابزارهای سنتی در شهرهای بزرگ و کوچک، مستلزم استخدام کارگران بسیاری است که باتوجه به افزایش حقوق و دستمزد آنها، بار مالی قابل توجهی برای شهرداری‌ها داشته و دارد. حتی در بزرگترین شهرهای کشور، قسمت عمده سطوح معابر و حتی بزرگ راهها، همه روزه توسط شمار قابل توجهی از کارگران خدمات شهری رفت و روب می‌شود. اعمال همین روشهای سنتی در نگهداری یا ایجاد پارکها و فضای سبز، اجرای پروژه‌های عمرانی مختلف، نگهداری و مرمت تأسیسات شهری و مواردی از این قبیل را در اکثر شهرهای کشور می‌توان مشاهده نمود.

ضمن آن که کنترل کیفیت و کمیت کار شمار انبوه کارگران نیز خود مستلزم استخدام افراد دیگر می‌باشد و در مواردی نیز از نیروی انسانی مورد اشاره استفاده کافی به عمل نخواهد آمد.

در مورد کادر کارمندی شهرداری‌ها نیز به علل گوناگون هزینه‌های پرسنلی بیش از حد متعارف می‌باشد، که می‌توان مواردی را به شرح زیر بر شمرد:

- ۱- استخدام بی رویه و بدون ضابطه و نیاز واقعی در برخی از شهرداری‌های کشور وجود داشته، بطوری که بسیاری از شهرداری‌ها با تورم نیروی انسانی غیر متخصص مواجه می‌باشند.
- ۲- تدوین قوانین و دستورالعمل‌های جدید در مورد افزایش حقوق و مزایای کارکنان از دیگر مواردی است که هزینه‌های پرسنلی را افزایش

داده است.

۳- عدم استفاده مناسب از کامپیوتر و کاربرد صحیح آن در امور شهرداری‌ها از دیگر عواملی می‌باشد که افزایش کارکنان و هزینه‌های مربوطه را به دنبال داشته است.

۴- عدم همکاری مؤثر مردم در امور مختلف شهر نیز از عوامل بسیار مؤثر جهت به کار گیری نیروی انسانی اضافی و افزایش هزینه‌های پرسنلی در شهرداری‌ها می‌باشد.

۵- شیوه‌های مورد عمل جهت اخذ عوارض مختلف و پیگیری‌های لازم و مکرر جهت دریافت آنها و فقدان ابزار قانونی در این زمینه، اقدام‌های مرتبط با جلوگیری از تخلفات ساختمانی توسط شهروندان، برخورد‌های مربوط به ساخت و سازهای بدون مجوز و بسیاری موارد مشابه که با فرهنگ عمومی و شهر نشینی مردم ارتباط دارد نیز از عوامل مؤثر در این زمینه محسوب می‌شود.

با توجه به موارد فوق و بسیاری عوامل تأثیر گذار دیگر، پیشنهاد‌های ذیل جهت اصلاح الگوی مصرف و کاهش هزینه‌های پرسنلی ارائه می‌گردد:

۱- تغییر شیوه‌های سنتی جمع آوری و دفع زباله و استفاده از ماشین آلات و ابزار مناسب و طرح‌های منطبق با شرایط هر شهر به منظور کاهش بخش قابل توجهی از هزینه‌های کارگری مرتبط با این خدمات.

۲- به کارگیری ماشین آلات و ابزار مناسب و اجرای طرح‌ها و شیوه‌های مناسب توسعه و نگهداری فضای سبز در شهرها به منظور کاهش نیروی انسانی شاغل در این بخش و به تبع آن کاهش هزینه‌های پرسنلی (در این زمینه استفاده از سیستم‌های آبیاری تحت فشار، بارانی و قطره ای و همچنین ماشین آلات و ابزار مناسب دیگر می‌تواند سهم قابل توجهی در کاهش هزینه‌های پرسنلی ایفا نماید).

۳- مکانیزه کردن بیشتر امور، بویژه در شهرداری‌های بزرگ و متوسط

۴- اجرای طرح‌هایی جهت افزایش کارایی کارکنان و متعاقب آن آموزش کارکنان جهت افزایش بهره‌وری آنها و مواردی از این قبیل (آموزش کارکنان هزینه نیست بلکه سرمایه‌گذاری است).

۵- آموزش جامع و همگانی مردم و ارتقای فرهنگ شهروندی.

۶- عدم اجرای طرح‌های امانی و واگذاری فعالیتها عمرانی به بخش خصوصی

۷- بازنگری در ساختار تشکیلاتی شهرداری‌ها و اجرای صحیح تعدیل نیروی انسانی در شهرداری‌های کشور با هدف حفظ کارکنان واجد صلاحیت و کارآمد و حذف کارکنان فاقد تخصص و کارایی. ضابطه مند کردن استخدامها و جلوگیری از استخدام های موقت غیر ضروری و غیر رسمی و نظارت و حسابرسی منظم دوره ای در شهرداری‌ها.

براساس اطلاعات اخذ شده از شهرداری‌ها به طور کلی حدود یک سوم از کل هزینه‌های آنها را هزینه‌های پرسنلی تشکیل داده است که در بین شهرداری‌های بزرگ و کوچک در این باره اختلاف محسوسی مشاهده می‌گردد و هزینه‌های پرسنلی به نسبت افزایش درجه شهرداری و بزرگی شهر افزایش می‌یابد.

چنانچه طرح تعدیل نیروی انسانی به مفهوم واقعی آن در شهرداری‌ها اجرا و مبتنی بر آن نیروی انسانی اضافی شهرداری‌ها به دیگر سازمان‌ها و یا بخش خصوصی مرتبط با فعالیت‌های عمرانی و خدماتی شهرداری‌ها انتقال یابند، رقم قابل توجهی از هزینه شهرداری‌ها کاهش خواهد یافت.

اصلاح الگوی مصرف از طریق اعمال مدیریت صحیح، ارتقای کیفیت نیروی انسانی و نظارت دقیق:

مدیریت بهینه از جمله مؤثرترین عوامل تأثیر گذار بر کاهش کلیه هزینه‌های شهرداری‌ها می‌باشد. انتخاب مدیرانی مجرب و دارای آگاهی‌های لازم به شیوه‌های مدرن اداره امور شهرها همانند توانایی لازم به منظور استفاده از ظرفیت‌های موجود کارکنان و ایجاد امکانات رفاهی لازم برای آنها، توان مندی لازم جهت واگذاری فعالیتها به بخش خصوصی و پیمانکاران واجد صلاحیت، نظارت عالیه بر حسن اجرای پروژه‌ها و انجام آن در زمان تعیین شده با کیفیت مناسب، داشتن تخصص کافی جهت تشخیص طرح‌های اولویت دار و ضروری، انتخاب بهترین روش تأمین تأسیسات و تجهیزات شهری، اجرای پروژه‌های مختلف با حداقل هزینه ممکن و حفظ کیفیت مطلوب و امکان جلب مشارکت‌های مردمی در اداره امور شهرها می‌تواند به نحو قابل توجهی در کاهش هزینه شهرداری‌ها و اصلاح الگوی مصرف مؤثر باشد.

عدم اجرای پروژه‌های غیر ضروری، اجتناب از انعقاد قرارداد با پیمانکاران فاقد صلاحیت، عدم انجام هزینه‌های اداری غیر ضروری، صرفه جویی در هزینه‌ها با نظارت کافی بر عملکرد کارکنان بویژه کادر مالی و فنی شهرداری‌ها، نظارت کافی بر اداره صحیح سازمان‌های وابسته و بسیاری موارد دیگر توسط مدیران آگاه و مجرب می‌تواند باعث صرفه جویی در میزان قابل توجهی از اعتبارات گردد.

یقیناً اعمال مدیریت صحیح در شهرداری‌ها مستلزم انتخاب شایسته ترین فرد شهر به عنوان شهردار و همچنین افرادی واجد شرایط به عنوان معاونین شهردار و مدیران کلیه سازمان‌های وابسته به شهرداری‌ها خواهد بود.

تشکیل دانشگاه شهرداری‌ها و ایجاد رشته‌های تخصصی در مؤسسات علمی کاربردی شهرداری‌ها می‌تواند مدیران و کادر مورد نیاز شهرداری‌ها را به علم روز آشنا نموده و از این طریق بهبود مورد نظر

۵- اجرای سیستم کار سنجی و زمان سنجی در شهرداری به منظور حذف کارها و وظایف تکراری و موازی و استفاده بهینه از امکانات و زمان.

۶- توجه به سه فاکتور سرعت، دقت، کیفیت در ارائه خدمات شهرداری‌ها به شهروندان.

۷- استفاده از انرژی‌های نو و تجدید شونده به جای استفاده از روش‌های کهنه و سنتی در مدیریت انرژی.

۸- رعایت نکات ایمنی و حفاظتی در محیط‌های کاری.

۹- اصلاح نظام بودجه ریزی شهرداری‌ها و توجه به محاسبه بهای تمام شده خدمات شهرداری‌ها.

۱۰- جلوگیری از تبدیل دارائی‌ها و سرمایه‌های شهر به هزینه.

۱۱- اجرای طرح‌های مربوط به نظام پیشنهادات در شهرداری بمنظور اجرای مدیریت مشارکتی در شهرداری‌ها.

اصلاح الگوی مصرف از طریق واگذاری برخی فعالیت‌های موجود به بخش خصوصی:

با عنایت به ضوابط اجرائی اصل ۴۴ قانون اساسی در اجرای برنامه‌ها، واگذاری برخی فعالیتها به بخش خصوصی علاوه بر بخش دولتی در شهرداری‌ها نیز بایستی مورد توجه قرار گیرد. هرچند که شهرداری‌ها به عنوان نهادهای محلی جزو بخش دولتی محسوب نمی‌گردند، اما واگذاری بخشی از فعالیتهای این سازمان‌ها به بخش خصوصی نیز مورد تأکید قرار گرفته است. از آن جمله نگهداری فضای سبز شهرها در تعدادی از شهرهای بزرگ، ایجاد و توسعه پارکها و نگهداری آنها، جمع آوری و دفع زباله‌های شهری، نظافت معابر و برخی امور خدماتی و عمرانی، بویژه در شهرهای بزرگ و متوسط به بخش خصوصی واگذار گردیده است.

آنچه که در این زمینه مشخص است، انجام بسیاری از فعالیت‌ها

در کیفیت و ساختار نیروی انسانی و در نهایت افزایش بهره وری را ایجاد نماید.

۱- اجرایی شدن مدیریت هماهنگ شهری که باعث کاهش چشم‌گیر هزینه‌های جاری و عمرانی در سطح شهر و جلوگیری از اتلاف منابع و موازی کاری‌ها خواهد شد.

۲- تهیه، تدوین و پیاده سازی سیستم علمی‌ارزیابی عملکرد شهرداری‌ها به منظور برقراری نظام شایسته سالاری که این امر با در نظر گرفتن معیارهایی (شاخص‌هایی) مطلوب که بتوانند کلیه فعالیت‌های شهرداری‌ها را تحت پوشش قرارداده و توانائی تبدیل به اعداد و ارقام را داشته باشند (مانند نرخ رشد سرانه بودجه) و با به کارگیری تکنیک‌ها و فنون مورد نظر (از جمله AHP، TOPSYS و DELPHI) محقق می‌گردد.

۲- بهینه سازی مدیریت سیستم حمل و نقل عمومی از طریق: الف) ارائه وسیله نقلیه ارزان قیمت با خدمات گران در بخش حمل و نقل خصوصی ب) در اختیار قراردادن سیستم حمل و نقل عمومی استاندارد، کارآمد و مناسب.

۳- سیاستگذاری در بخش حمل و نقل عمومی به شکلی که برای تعداد کمتر از سه‌هزار نفر مینی بوسرانی، برای هفت هزار نفر اتوبوسرانی، برای پانزده‌هزار نفر تراموا، برای سی هزار نفر قطار سبک شهری (LRT) و برای بالای چهل و پنج هزار نفر مترو (HRT) فراهم گردد.

۴- استفاده از ارزیابی زیست محیطی استراتژیکی یا SEA (فرآیند سیستماتیک و فعال برای ارزیابی متناسب بودن مرحله تصمیم سازی، کیفیت زیست محیطی و پیامدهای حاصل از دیدگاه کلان حاکم بر ارائه آلترناتیوهای توسعه در سیاست‌ها و برنامه‌های جامع و کاربردی است که مجموعه پیوسته ای از ملاحظات بیوفیزیکی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی را به کار می‌گیرد).

توسط بخش خصوصی (شرکتها و مؤسسه‌های خصوصی و افراد حقیقی) به دلیل انتفاعی بودن این شرکتها، نظارت دقیق و مستمر بر نحوه کار کارکنان و استفاده از شیوه‌های مختلف جهت اداره اقتصادی امور، به مراتب با هزینه کمتری نسبت به شهرداری‌ها میسر می‌باشد. لذا واگذاری برخی امور شهرداری‌ها به بخش خصوصی در برنامه بلند مدت و میان مدت می‌تواند منجر به کاهش هزینه‌های عمرانی و خدماتی و در مجموع کل هزینه‌ها گردد و شهرداری‌ها باید در این رابطه به موارد متعددی توجه داشته باشند. در غیر این صورت هزینه‌های قابل پرداخت به بخش خصوصی توسط شهرداری‌ها به مراتب بیش از هزینه‌های مرتبط با انجام این امور، قبل از واگذاری به بخش خصوصی خواهد بود. این موارد عبارتند از:

۱- کلیه شهرداری‌ها می‌بایست واگذاری فعالیت‌های جدید به بخش خصوصی را با انجام مطالعه و دقت کافی انجام داده و جوانب و تبعات آن را در میان مدت و بلند مدت مورد توجه قرار دهند.

۲- واگذاری این امور در شهرها نخست به صورت آزمایشی در محدوده‌های کوچک و پس از موفقیت در سایر نقاط شهر قابل تعمیم خواهد بود. ۳- در مراحل اولیه، واگذاری اموری چون نگهداری و توسعه فضای سبز، نظیف معابر، نگهداری و لایروبی مسیله‌ها و آنها، جمع آوری و دفع زباله‌های شهری و اموری از این قبیل به بخش خصوصی می‌تواند بیشتر مورد توجه شهرداری‌ها قرار گیرد و در صورت موفقیت اجرایی، متعاقباً سطح فعالیت‌های واگذاری به بخش خصوصی با نظارت دقیق گسترش یابد.

۴- شهرداری‌ها در مورد واگذاری اموری چون جمع آوری و دفع زباله‌های شهری، لای رویی و موارد مشابه، می‌بایست توجه داشته باشند که قسمتی از فعالیت‌های مربوطه را باید رأساً انجام دهند و تنها بخشی از این امور را به شرکت‌های خصوصی واگذار نمایند. در واقع، هیچ گاه شهرداری‌ها نباید کلیه ماشین آلات، ابزار، نیروی انسانی و امکانات خود را در ارتباط با این فعالیت‌های خدماتی به یکباره از دست بدهند، چون در این صورت بخش خصوصی امکان خواهد یافت که پس از مدتی، درخواست مبالغی به مراتب بیش از هزینه‌های قبلی را بنماید. در شرایطی که شهرداری فاقد تجهیزات یاد شده باشد، ناگزیر به قبول هرگونه درخواست اضافه وجهی از طریق بخش خصوصی خواهد بود.

۵- با توجه به حجم وسیع کار و اعتبارات کلان مربوطه در شهرهای بزرگ و متوسط و باتوجه به تعداد زیاد شهرداری‌های کشور، چنانچه امر واگذاری فعالیت‌ها به بخش خصوصی عمومیت یابد، لازم است شرکت‌های معتبر و مجهزی جهت انجام این گونه امور به ثبت رسیده و با تجهیزات و امکانات کافی در شهرهای مختلف، خدمات مربوطه را ارائه نمایند. عقد قرارداد با شرکت‌های کوچک و فاقد سوابق کاری مثبت، امکانات، تجهیزات و توانایی‌های لازم می‌تواند ضمن ایجاد مشکلات عدیده، افزایش هزینه‌ها و افت کیفیت خدمات و نارضایتی شهروندان را نیز به همراه آورد. لذا ضرورت خواهد داشت که دفتر نظام فنی اجرایی معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری، تعداد قابل توجهی از شرکت‌های عمرانی در استان‌های مختلف کشور که دارای توانایی‌های لازم و سوابق کاری مثبت در ارتباط با فعالیت‌های

شهرداری‌ها می‌باشند را به وزارت کشور معرفی تا بر اساس بخشنامه‌های اسامی شرکت‌های معتبر مورد تأیید به استناداری‌ها و شهرداری‌ها اعلام گردد.

۶- براساس هماهنگی‌های لازم بین وزارت کشور و شهرداری‌ها، فهرستی از پیمانکاران و شرکت‌های مختلف که در انجام فعالیت‌های محوله از طریق شهرداری‌ها به آنان و در چارچوب قراردادهای منعقدہ تصور نموده اند و یا تخلفاتی داشته اند تهیه و در اختیار سایر شهرداری‌ها قرار گیرد که از انعقاد قرارداد مجدد با این شرکت‌ها خودداری شود.

۷- نظارت مستمر بر نحوه اقدام بخش خصوصی، همچنین ارزیابی مستمر از کیفیت کار و هزینه‌های مربوطه در بین شرکت‌های مختلف و ایجاد رقابت سازنده بین آنها جهت انجام بهتر کارها و با هزینه کمتر.

در یک جمع بندی کلی می‌توان گفت، چنانچه واگذاری برخی امور شهرداری‌ها به بخش خصوصی مبتنی بر شناخت کافی، انجام مطالعه لازم، انتخاب صحیح شرکت‌ها و پیمانکاران، نظارت کافی و در مجموع «مدیریت صحیح» انجام گیرد، می‌تواند نقش قابل توجهی در تعدیل و کاهش هزینه‌های شهرداری داشته باشد، در غیر این صورت، نه تنها موجب افزایش هزینه‌ها می‌گردد بلکه کیفیت خدمات نیز نامطلوب خواهد شد.

علاوه بر واگذاری انجام بخشی از امور و وظایف شهرداری‌ها به بخش خصوصی، جلب مشارکت این بخش جهت سرمایه گذاری در بسیاری از تأسیسات و تجهیزات شهری و طرح‌های درآمد زا نیز باعث کاهش هزینه‌ها گردیده و فرصت کافی را برای شهرداران و شهرداری‌ها فراهم خواهد آورد تا بتوانند به امور مهمتری در شهر پرداخته، نظارت کافی برای اجرای طرح‌های توسعه شهری داشته و اقدام‌های مؤثرتری در رابطه با توسعه متعادل شهرها، حفظ محیط زیست شهری، اجرای پروژه‌های زیربنایی و ایجاد امکانات رفاهی و خدماتی کافی جهت شهروندان به عمل آورند.

اصلاح الگوی مصرف از طریق جلب مشارکت‌های مردمی و افزایش همکاری آنان با شهرداری:

اعمال مدیریت صحیح، ایجاد تفاهم و ارتباطات مناسب با شهروندان، جلب همکاری و مشارکت آنان در اداره امور شهر از جمله مواردی است که می‌تواند هزینه‌های شهری را به مقدار قابل توجهی کاهش دهد.

همکاری مردم در جهت رعایت دستورالعمل‌های شهرداری می‌تواند موجب کاهش هزینه‌ها گردد. مثلاً برخی از شهرداری‌ها ساعت مشخصی برای بیرون گذاشتن زباله‌های خانگی شهروندان تعیین کرده‌اند و مأموران شهرداری زباله‌ها را به وسیله ماشین آلات مربوطه جمع آوری و به خارج از شهر انتقال می‌دهند. رعایت دقیق شهروندان از این دستورالعمل موجب خواهد شد که زباله‌های خانگی فقط در یک نوبت جمع آوری گردد. متأسفانه بسیاری از شهروندان به این امر توجه ننموده و در هر زمان که خود مایل باشند و بدون توجه به وقت تعیین شده، زباله‌ها را در معابر و جلوی منازل خود قرار می‌دهند. این امر شهرداری را ناگزیر می‌سازد تا جمع آوری زباله را چند نوبت

حداکثر صرفه جویی به عمل می‌آید و امکانات بیشتری جهت اداره اقتصادی این واحدها وجود خواهد داشت. نمونه بارز آنها سازمان‌های حمل و نقل جمعی شهرستان‌ها می‌باشد.

اصلاح الگوی مصرف از طریق عدم اجرای برخی فعالیت‌های غیر ضروری :

بسیاری از شهرداری‌های کشور به دلیل نداشتن برنامه‌های مدون میان مدت و بلند مدت و بدون الهام از سند چشم‌انداز کشور و استان، اقدام به اجرای طرح‌های مختلفی می‌نمایند که برخی از این طرحها غیر ضروری یا فاقد اولویت بوده و یا عدم اجرای آن مشکل خاصی را برای شهروندان به وجود نمی‌آورد.

تعداد قابل توجهی از شهرداری‌های کشور، بخش عمده ای از درآمدهای خود را صرف تعریض دایمی معابر، ایجاد بزرگ راهها، بازگشایی معابر و ایجاد بلوارهای متعدد می‌نمایند که علاوه بر هزینه‌های اجرایی کلان این پروژه‌ها، مبالغ هنگفتی نیز صرف پرداخت غرامت به مالکان واقع در محدوده‌های اجرایی کلان این پروژه‌ها می‌گردد که چنانچه شهرداری‌ها، بیشتر در اندیشه دست یابی به شیوه‌های مناسب جهت بهبود وسائط حمل و نقل عمومی و جلوگیری از تردد غیر ضروری و وسائط نقلیه شخصی باشند، ضرورتی جهت انجام این گونه‌هزینه‌ها و تعریض‌های مستمر نخواهد بود. مطلب فوق بدین معنی نیست که شهرداری‌ها در زمینه توسعه معابر سرمایه گذاری نکنند، بلکه مفهوم آن، انجام اقدام‌های اساسی در جهت حل مشکلات و معضلات شهری به گونه ای اساسی و دایمی می‌باشد.

حل مشکل ترافیک می‌باید بیشتر در ارتقای فرهنگ مردم در رابطه با استفاده صحیح و مناسب از اتومبیل شخصی و برقراری سیستمهای مدرن حمل و نقل عمومی جستجو شود. در غیر این صورت عقب نشینی اینیه در معابر و تعریض تدریجی معابر همواره کندتر از رشد جمعیت و افزایش تعداد وسائط نقلیه خواهد بود.

در ایجاد پارکها و فضای سبز شهری، اعتبارات اضافی و غیر ضروری

در روز انجام دهد، که متعاقب آن افزایش هزینه‌های کارگری، میزان استهلاک ماشین آلات و همچنین هزینه‌های جنبی این خدمات را موجب می‌شود. رعایت سایر دستورات عمل‌ها در این زمینه از جمله نوع کیسه زباله مورد استفاده و محل قرار دادن زباله‌ها نیز در کاهش هزینه، سهولت در جمع آوری و دفع این مواد و رعایت بهداشت شهر مؤثر خواهد بود.

رعایت مقررات رانندگی توسط شهروندان از دیگر مواردی است که از جهات مختلف می‌تواند در کاهش هزینه‌های شهرداری‌ها مؤثر افتد. رعایت قوانین مربوطه موجب کاهش ترافیک و آلودگی هوا و در نتیجه هزینه مربوط به کاهش آلودگی یا توسعه معابر جهت روان شدن ترافیک خواهد شد.

دستورالعمل‌های شهرداری در مورد حفظ فضای سبز شهرها، قطع و خشک کردن اشجار، شکستن درختان معابر، قدم زدن روی چمن پارکها، تخریب گل کاری‌ها و مواردی از این قبیل، هزینه‌های نگهداری و توسعه فضای سبز را به مقدار قابل توجهی افزایش می‌دهد.

ریختن نخاله‌های ساختمانی و وسایل غیر قابل استفاده در معابر و مسیلهای شهری، آب گرفتگی مسیله‌ها، و صرف هزینه‌های زیاد جهت لای روبی و جمع آوری آشغال در این مسیله‌ها را به دنبال خواهد داشت.

شکستن نرده‌ها، خسارت‌های وارده به آسفالت معابر، خسارت‌های وارده به اتوبوس‌های شرکت واحد، چسباندن اعلامیه‌های مختلف به دیوارهای شهر و مواردی از این قبیل نیز هزینه‌های بسیاری به وجود می‌آورد. با توجه به موارد فوق چنانچه شهرداری بر اساس اعمال مدیریت صحیح بتواند مشارکت و همکاری مردم را جلب نماید و شهروندان نیز موارد فوق را بر اساس دستورالعمل‌های شهرداری رعایت نمایند، هزینه‌های شهرداری بویژه پرسنلی (کارگری) کاهش خواهد یافت. بدیهی است در این زمینه، شهرداری‌ها باید از طریق آموزش‌های لازم به شهروندان و ارتقای آگاهی آنان، زمینه صرفه جویی در هزینه‌ها را از بابت مشارکت آنها ایجاد نمایند.

اصلاح الگوی مصرف از طریق راهکارهای خودکفائی برای برخی سازمان‌های وابسته :

سرمایه گذاری در ایجاد برخی تأسیسات از جمله مجموعه‌های تجاری، پارکینگ‌ها، پایانه‌ها، میدان‌های میوه و تره بار، شهربازی، ایجاد کارگاه‌ها و کارخانه‌ها و مواردی از این قبیل، چنانچه با مطالعه کافی و توجیه اقتصادی لازم انجام شود، می‌تواند قسمتی از درآمدهای شهرداری را تشکیل دهد.

در حال حاضر سازمان‌ها، مؤسسه‌ها و شرکت‌های مختلفی وابسته به شهرداری‌ها هستند که نمی‌توانند هزینه‌های خود را تأمین نموده و شهرداری‌ها ناگزیر به تأمین همه یا بخشی از هزینه‌های این سازمان‌ها می‌باشند. خودکفائی این سازمان‌ها و عدم نیاز به اعتبارات شهرداری‌ها، بخش قابل توجهی از هزینه‌های شهرداری‌ها را کاهش خواهد داد.

در ضمن، چنانچه برخی از فعالیت‌های شهرداری‌ها به صورت منطقه‌ای (مجموعه شهری) طراحی و اجرا گردد، در هزینه‌های مربوطه

زیادی هزینه می‌شود که می‌توان با حذف این هزینه‌ها نیز فضای سبز بسیار مناسب و زیبایی ایجاد نمود. هزینه‌هایی چون جدول گذاری و ساخت سازه‌های بتنی بی مورد، آسفالت معابر پارکها، دیوارکشی‌های غیر ضروری، تأسیسات اضافی، سیستمهای غلط آبیاری، انتخاب گیاهان و گل‌های حساس و دارای هزینه‌های بسیار جهت کاشت و نگهداری، چمن کاریهای وسیع، مواردی از هزینه‌ها و اقدامات غیرضروری تعدادی از شهرداری‌ها است که با بهینه کردن شبکه‌های

آب رسانی، استفاده از پساب فاضلابها جهت آبیاری درختان واقع در حریم و جنگل‌ها، استفاده از پرلیت یا کودهای جاذب الرطوبه در پای درختان و استفاده از گونه‌های گیاهی مقاوم به کم آبی می‌توان صرفه جویی قابل ملاحظه ای نمود.

خط کشی معابر با رنگ‌های ترافیکی نا مرغوب و رنگ آمیزی جداول بتونی و نرده کشی‌های غیر ضروری در بسیاری از فضاهای شهری نیز دوباره کاری‌های زیادی را به دنبال دارد.

اگر شهرداریها، مبتنی بر برنامه‌های از قبل تدوین شده و با آینده نگری کافی و انجام مکان یابی‌های صحیح و منطبق با اهداف بلند مدت توسعه شهری، فعالیت‌های عمرانی و خدماتی خود را انجام دهند، در بخش قابل توجهی از هزینه‌های کنونی صرفه جویی خواهد شد.

یک بررسی دقیق در این زمینه نشان خواهد داد که سالیانه میلیاردها ریال اعتبار، هزاران تن سیمان، آهن آلات و مصالح مختلف ساختمانی و تأسیساتی در شهرداریها، بیهوده‌هزینه و مصرف می‌شود که عدم انجام این هزینه‌ها هیچ گونه اثر منفی در روند توسعه شهر و یا ارائه خدمات به شهروندان نخواهد داشت.

چنانچه هر یک از شهرداریها بازنگری دقیقی از اقدام‌های مختلف عمرانی و خدماتی و اعتبارات هزینه شده خود، طی پنج سال گذشته به عمل آورند، ملاحظه خواهند نمودند، تعداد قابل توجهی از فعالیت‌های انجام شده با هزینه‌های به مراتب کمتر ممکن بوده و شماری از آنها نیز چنانچه انجام نمی‌شد، هیچ گونه مشکلی به وجود نمی‌آورد.

اصلاح الگوی مصرف از طریق بازنگری در شرح خدمات و چگونگی تهیه طرح‌های توسعه شهری :

به نظر می‌رسد، بخش عمده ای از اعتبارات شهرداری‌های کشور، صرف اجرای طرح‌های توسعه شهری می‌گردد. عمده ترین هزینه‌های عمرانی اکثر شهرداری‌ها صرف ایجاد معابر جدید، توسعه معابر قدیمی، بازگشایی معابر، احیای بافت قدیمی و فرسوده شهر و ایجاد تأسیسات و تجهیزات شهری پیش بینی شده در طرح‌های توسعه می‌گردد.

در صورتی که در تهیه و تدوین بسیاری از این طرح‌ها، مشاوران، شناخت لازم از توان کارشناسی و مالی شهرداریها ندارند و صرفاً بر اساس برخی ضوابط و دستور العمل‌های شهرسازی و بدون در نظر گرفتن جوانب مختلف، با هزینه‌های متفاوت پیشنهادهای خود را مطرح می‌نمایند، در حالی که ضوابط شهرسازی را باید با شرایط شهرداریهای کشور از جهات مالی، توان اجرایی و همچنین خصوصیات فرهنگی - اجتماعی مردم تطبیق داد و در نهایت طرحی با کمترین هزینه ممکن، کمترین میزان تخریب و پرداخت غرامت و قابلیت اجرایی در زمان پیش بینی شده ارائه نمود. در عین حال که طرح مورد اشاره نباید در تضاد با ضوابط و معیارهای شهرسازی باشد، بایستی یک پیوست فرهنگی اجتماعی و یک پیوست برآورد اقتصادی به‌همراه داشته باشد.

اصلاح الگوی مصرف در انجام پروژه‌های عمرانی :

۱- استفاده از مصالح استاندارد در کارهای عمرانی بدلیل ارتقاء کیفیت و افزایش عمر مفید پروژه‌ها

۲- مطالعات اولیه دقیق و جانمایی مناسب پروژه‌های عمرانی به جهت جلوگیری از اجرای پروژه مشابه در همان منطقه و هزینه سنگین ناشی از این کار (بصورت مثال احداث دو بیمارستان در دو شهر با فاصله اندک بدلیل جانمایی غیر اصولی در احداث ساختمان اول)

۳- نظارت دقیق در حین اجرای پروژه به جهت جلوگیری از تخریب و دوباره کاری و مصرف بی رویه مصالح

۴- سبک سازی ساختمانها و استفاده از مصالح منتخب بدلیل کاهش وزن ساختمان و در نتیجه کاهش نیروی زلزله که در نهایت موجب کم شدن میزان مصرف آهن آلات و... خواهد گردید.

۵- رعایت محبت ۱۹ مقررات ملی ساختمان و اجباری شدن رعایت آن که موجب جلوگیری از اتلاف انرژی با ضریب بالا خواهد شد.

۶- اجرای هر پروژه در صورت دارا بودن توجیه فنی اقتصادی و پیوست فرهنگی اجتماعی و پرهیز از اجرایی کردن پروژه‌ها بدلیل مسائل سیاسی

۷- اجرای سیاست‌های تشویقی و تنبیهی برای رعایت موارد فوق خصوصاً بندهای ۱، ۴ و ۵ در پروژه‌های شخصی و فرهنگ سازی عمومی

۸- دقت در اجرای پروژه‌های مهم زیر بنایی و هدایت اعتبارات به این سمت بدلیل جلوگیری از به‌هدر رفتن منابع (به صورت مثال تزیین اعتبار مناسب جهت اصلاح شبکه‌هاب توزیع آب و در نتیجه پیشگیری از پرت آب یا افزایش بارانه در خرید لامپ‌های کم مصرف و ...)

۹- اصلاح آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه و ایجاد کارگروه اصلاح الگوی مصرف با اختیارات مناسب جهت ملحوظ نمودن فرمایشات رهبر معظم انقلاب در برنامه ریزی پروژه‌های عمرانی

۱۰- اجرای سیستم کنترل پروژه در شهرداریها به منظور شناسایی محدودیتهای در حین اجرای پروژه‌ها و استفاده بهینه و زمانبندی شده از منابع و استفاده از نرم افزار مدیریت پروژه (MSP)

اصلاح الگوی مصرف با به کارگیری مدیریت پسماندها :

رشد سرسام آور جمعیت شهری همراه با توسعه شهرنشینی، تغییرات حاصل شده در عادات و الگوهای مصرف و استفاده بی رویه از منابع خدادادی از دلایل اصلی تغییر شکل طبیعت می‌باشد. افزایش جمعیت رابطه مستقیمی با افزایش تأثیرات نامطلوب انسان بر طبیعت خواهد داشت و از این روست که به دنبال این تأثیرات بحران‌های زیست محیطی بوجود خواهد آمد که این بحران‌ها نه تنها محیط طبیعی را به

سوی نابودی و انهدام خواهد کشید بلکه سرنوشت نامعلومی را نیز برای انسانها به تصویر خواهد کشید، از این رو دغدغه بسیاری از کشورهای جهان سوم اتلاف منابع بوده که از مهترین مسایل و چالش‌های کشور ما نیز می‌باشد. تکیه بر وجود منابع انرژی در کشور و عدم توجه به تأثیرات سوء آن بر محیط زیست، منابع طبیعی، رفتارهای اجتماعی و مسائل بهداشتی، در آینده کشور و جامعه را دچار مخاطره خواهد نمود. چنانچه به تاریخ گذشته نیاکان برگردیم، آموزه‌های زیبایی برای ما از خود به یادگار گذارده اند که خود یک فرهنگ بوده، فرهنگ درست و به جا مصرف نمودن و تخطی از این امر گناه محسوب می‌شد. به یاد آوریم در آن روزگاران کمتر از واژه ای به نام زباله، پسماند در محاوره‌های روزمره مردم استفاده می‌شد. مواد غذایی به مصرف اهل خانه می‌رسید، باقیمانده آن خوراک حیوانات خانگی می‌شد، مواد قابل سوختنی سوزانده و از انرژی آن برای پخت و پز استفاده می‌شد و در آخر خاکستر آن به فضلاب خانگی اضافه و جهت مصارف کود در مزارع استفاده می‌شد. اسباب و لوازم خانه را تا حد ممکن استفاده می‌نمودند، به یادتان هست چینی‌های شکسته را بند می‌زدند و حلب‌های خالی را تغییر شکل داده و از آن لوازم دیگر می‌ساختند. در زمینه مسایل زیست محیطی و منابع حیاتی در متون اسلامی رهنمودها و دستورات ارزشمندی وجود دارد. دین اسلام با هرگونه افراط و تفریط، اسراف، زیاده روی و نابود کردن منابع حیاتی به شدت مخالفت می‌کند، به طوری که سرنوشت انسانها و افرادی که در مصرف منابع دقت نمی‌کنند و در پی تخریب منابع بر می‌آیند چیزی جز نابودی نیست.

از پیامبر اکرم (ص) روایت شده است که فرمودند ((تحفظوا من الارض فانها أمکم)) از زمین (آب و خاک و آنچه در آن است) حفاظت کنید، به درستی که آن مادر شماس است آیه ی ۱۶۵ سوره انعام در همین رابطه است و اگر ابناء بشر، منابع طبیعی را محافظت نمایند، از زندگی بهتری برخوردار می‌شوند و اگر این منابع را مورد تخریب قرار دهند بدون شک تنبیه به دنبال آن خواهد بود. آیه ی ۳۰ سوره اعراف می‌فرماید، از نعمت‌های خدا بخورید و بیاشامید اما اسراف نکنید که خدا مسرفان را (که اندازه نگاه ندارند) دوست ندارد. آیه ی ۱۴۰ سوره انعام: اسراف نکنید که خدا مسرفان را دوست نمی‌دارد.

نا مناسب بودن الگوی رایج مصرف کنندگان و بسیاری از عوامل دیگر، باعث معضلات زیادی در جوامع انسانی و بالاخص کشورهای در حال توسعه گردیده است. پسماندها یکی از بارزترین این معضلات می‌باشند که در صورت عدم کنترل اثرات سوء بهداشتی و زیست محیطی بسیاری به دنبال خواهد داشت از این جهت، کنترل پسماندها و بازیافت آنها امری ضروری قلمداد می‌شود و برای تحقق این امر، وجود یک سیستم مدیریت پسماند، بسیار حائز اهمیت می‌باشد.

در این راستا در کشور ما قانون مدیریت پسماندها در سال ۱۳۸۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در این جا اشاره کوتاهی به معانی برخی از مواد قانون مدیریت پسماندها می‌گردد.

تعریف پسماند: به مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فضلاب) گفته می‌شود که به طور مستقیم یا غیر مستقیم حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولید کننده، زائد تلقی می‌شود. پسماندها به پنج گروه تقسیم می‌شوند:

پسماندهای عادی: به کلیه پسماندهایی گفته می‌شود که بصورت معمول از فعالیت‌های روزمره انسانها در شهرها، روستاها و خارج از آنها تولید می‌شود، از قبیل زباله‌های خانگی و نخاله‌های ساختمانی

پسماندهای پزشکی: به کلیه پسماندهای عفونی و زیان آور ناشی از بیمارستان‌ها، مراکز بهداشتی، درمانی، آزمایشگاه‌های تشخیص طبی و سایر مراکز مشابه گفته می‌شود. سایر پسماندهای خطرناک بیمارستانی از شمول این تعریف خارج است.

پسماندهای ویژه: به کلیه پسماندهایی گفته می‌شود که به دلیل بالا بودن حداقل، یکی از خواص خطرناک، از قبیل سمیت، بیماری زا، قابلیت انفجار یا اشتعال، خوردگی و مشابه آن به مراقبت ویژه نیاز داشته باشد و آن دسته از پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی، صنعتی، کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند، جزء پسماندهای ویژه محسوب می‌شوند.

پسماندهای کشاورزی: به پسماندهای ناشی از فعالیت‌های تولیدی در بخش کشاورزی گفته می‌شود، از قبیل فضولات، لاشه حیوانات، دام، طیور و آبزیان) محصولات کشاورزی فاسد یا غیر قابل مصرف.

پسماند صنعتی: به کلیه پسماندهای ناشی از فعالیت‌های صنعتی و معدنی و پسماندهای پالایشگاهی صنایع گاز، نفت و پتروشیمی و نیروگاهی و امثال آن گفته می‌شود، از قبیل براده‌ها، سرریزها و لجن‌های صنعتی

مدیریت اجرای پسماند: شخصیت حقیقی یا حقوقی است که مسئول برنامه ریزی، ساماندهی، مراقبت و عملیات اجرایی مربوط به تولید، ذخیره سازی، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع پسماندها و همچنین آموزش و اطلاع رسانی در این زمینه می‌باشد.

الف (دفع: کلیه روشها از بین بردن یا کاهش خطرات ناشی از پسماندها، از قبیل بازیافت، دفن بهداشتی، زباله سوزی.

ب (پردازش: کلیه فرآیندهای مکانیکی، بیولوژیکی که منجر به تسهیل در عملیات دفع گردد.

ماده ۷ و ۸ قانون مدیریت پسماندها نقش شهرداری‌ها را در این خصوص روشن می‌سازد:

ماده ۷- مدیریت اجرای کلیه پسماندها، غیر از صنعتی و ویژه در شهرها و روستاها و حریم آنها به عهده شهرداری و دهیاری‌ها و در خارج از حوزه وظایف شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به عهده بخشرداری‌ها می‌باشد. مدیریت اجرایی پسماندهای صنعتی ویژه به عهده تولید کننده خواهد بود. در صورت تبدیل آن به پسماند عادی به عهده شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و بخشرداری‌ها خواهد بود.

تبصره: مدیریت‌های اجرایی می‌توانند تمام یا بخشی از عملیات مربوط به جمع آوری، جداسازی و دفع پسماندها را به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار نمایند.

ماده ۸- مدیریت اجرایی می‌تواند هزینه‌های مدیریت پسماند را از تولید کننده پسماند با تعرفه ای که طبق دستورالعمل وزارت کشور توسط شوراهای اسلامی بر حسب نوع پسماند تعیین می‌شود، دریافت نموده و فقط صرف هزینه‌های مدیریت پسماند نماید.

با اجرای دقیق قانون مدیریت پسماندها، « اصلاح الگوی مصرف » به بهترین نحو ممکن انجام می‌گیرد.

الگوی مصرف در راهکار طرح هدف

✦ دکتر حسین نورمحمدزاد

عضو هیات علمی دانشکده شهرسازی دانشگاه یزد

مقدمه

شهر از یک سو با سیستم‌های هم ارز و شامل خود رابطه (بیرونی) برقرار می‌کند و از سوی دیگر رابطه‌هایی (درونی) نیز اجزای تشکیل دهنده آن با یکدیگر دارند. از دیدگاه سیستمی می‌توان گفت: اگر شهر به واسطه تخلیه انرژی، فرسودگی، استهلاک، کهنگی اطلاعات، ناکارآمدی، کمبود، نارضایتی و ... دچار نارسایی‌هایی شود: رابطه‌ها (درونی و بیرونی) دچار بر هم خوردگی شده و از حالت توازن خارج می‌شود. به حالت اخیر «مسأله و مشکل» گفته می‌شود با طرح «مسأله و مشکل» سیستم شهر و اجزای آن و تدوین سلسله مراتبی آن در تمامی سطوح به نظر می‌رسد به طرح «هدف» سیستم شهر به صورت مراتبی بتوان دست پیدا کرد. (شهیدی، ص ۱۲۷، ۱۳۶۸). این نوع هدف به عنوان هدف بینایی (اساسی) در نظر گرفته می‌شود.

گاهی اوقات دستیابی به برخی از مؤلفه‌های هدف مانند: منابع، وسایل، عوامل و ... به عنوان هدف مطرح می‌شود. به نحوی که هدف بینایی فراموش می‌شود. به نظر می‌رسد این موارد را نتوان به عنوان هدف مطرح نمود، بلکه آنها به عنوان شبه هدف (و به عبارت بهتر هدف ابزاری) قابل مطرح اند. با دستیابی به آنها، امکان تحقق هدف بینایی فراهم می‌شود.

اهداف، نشان دهنده وضعیت‌هایی از این قرار خواهند بود: بر طرف کردن چه کمبودهایی موردنظر می‌باشد؟ چه چیزهایی مورد نظر است؟ به چه چیزی در آینده باید رسید؟ چه مواردی پذیرفته یا رد خواهند شد؟ یا اینکه برای چه مسائل و مشکلاتی، راه حل ارائه خواهد شد؟ قصد ارزیابی، پذیرش یا رد چه چیزی را داریم؟ (قراگزلو، ۷۲، ۱۳۶۵). تعیین و تبیین اهداف در برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری، این امکان را

فراهم می‌آورد، تا تصویر روشن‌تر از برنامه ریزی شهر به دست داده شود. نقاط، جهات و سمت و سوی فعالیت‌ها و اقدامات آتی مشخص و معین شود.

چنانچه هر یک از مؤلفه‌های مطرح در فرآیند هدف گذاری به عنوان متغیر در نظر گرفته شود، بررسی رابطه بر هم خورده بین آنها "مسأله" تلقی می‌شود. در صورتی که با برقراری رابطه متغیرها، تاثیر و تأثیرات متغیرها بر یکدیگر را می‌توان جستجو نمود. شناخت تأثیرات این متغیرها بر یکدیگر، (تاجداری، ۴۷، ۱۳۷۳) هدف خواهد بود. به این ترتیب سؤال‌هایی از جمله سؤال‌های زیر قابل طرح خواهد بود، که دستیابی به پاسخ آنها را می‌توان هدف اصلی این مقاله در نظر گرفت.

- ۱- از آنجا که تعیین و تبیین اهداف یکی از مراحل فرآیند تهیه برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهر است و این فرآیند قابل تلقی به عنوان یک سیستم (باز) است، ورودی‌ها و خروجی‌های آن چیست؟
- ۲- چه مؤلفه‌هایی در تبیین اهداف مطرح اند؟
- ۳- چگونه می‌توان بر اساس اطلاعات حاصل از بررسی شرایط و وضعیت موجود مبادرت به تعیین و تبیین هدف نمود؟
- ۴- اهداف در برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهر چگونه تعیین و تبیین می‌شوند؟

چارچوب مفهومی و مؤلفه‌های هدف

هدف را می‌توان به معنی کمال مطلوب، آرمان، آرزو، ایده آل، دلخواه، شکل مطلوب (آریانپور، ۶۹۷، ۱۳۸۲) نشانه، مقصد و به طور کلی، بیان نتایج مورد انتظار که فعالیت‌های ما به سوی آنها جریان پیدا می‌کند، (آیت‌اللهی، ۵۹، ۱۳۷۷) دانست. اهداف را می‌توان نتایج

امیدها در نایل شدن به چیزی سواى فرآیند نایل آمدن به آنها در نظر گرفت. (در تعبیری، آیا نتیجه حاصله، با ابزار به کار برده شده تصدیق می‌گردد؟)

این نتیجه نهایی، حاصل نتیجه مستقیم یک نیاز یا آرزوست. هدف را به معنی تلاشی دشوار، در رقابت بر سر کسب چیزی نیز به کار برده اند، خاستگاه شکل‌گیری هدف در ذهن انسان است. در این صورت، می‌باید هدف را آن چه که در ذهن برای آینده شکل می‌گیرد، دانست، که به عنوان ابزاری، نظیر مفهومی برای دانستن و ارجاع به چیزی، که در ذهن به وجود می‌آید، قلمداد نمود.

دستیابی به هدف، در گرو تمامی تلاش‌ها در این مسیر خواهد بود گذشته از آن، ممکن است هدف متوجه اظهاری واضح و آشکار که در خودش، مفهومی جهت دانستن و ارجاع به چیزی (پدیده ای)، که در ذهن به وجود بیاید، را مورد اشاره قرار دهد، یا به طور ضمنی به تصمیمی بسیار قاطع در یک برنامه اشاره نماید. ممکن است حالتی از تعادل یا موازنه، برابری در مقدار، وزن و ارزش، اهمیت بین دو چیز یا دو پدیده، یا اجزای چیزی یا پدیده ای مورد نظر باشد. هدف را می‌توان اصلاح وضعیت و شرایط موجود هر چیز یا هر پدیده، به وضعیت و شرایط مطلوب آن فرض کرد. در برنامه‌ریزی منظور از هدف، نقاط کلی هستند، که فعالیت‌های برنامه‌ریزی به طرف آنها در حرکتند.

مسئولیت صورت‌بندی اهداف با عناصر تصمیم‌گیرنده است. هدف باید از میان اندیشه‌های مورد نظر افراد، گروه‌ها و سازمان‌هایی که جامعه را تشکیل می‌دهند تعیین شوند (چدویک، ۱۹۷۸، ۳۱). منظور از هدف را می‌توان در جملات زیر مثال زد:

- دستیابی به حداکثر امکان برای ایجاد اشتغال.
- استفاده از منابع موجود در بالاترین حد کفایت.
- دستیابی به بالاترین کیفیت ممکن در زمینه محیط زیست.
- پیدا کردن مناسب‌ترین الگوی مصرف شهر...

اهداف می‌توانند به گونه‌ی دیگر بیان شوند و آن کم کردن فاصله بین یک وضعیت مطلوب و وضعیت موجود است (بحرینی، ۱۳۸۲، ۳۴۷). نکته قابل ملاحظه این است که غالباً وضعیت مطلوب با رفع کمبود و نیاز اشتباه گرفته شده و مسائل و مشکلات مورد توجه قرار نمی‌گیرند.

بررسی لغوی و مفهومی هدف حاکی از توجه به یک یا تعدادی از مؤلفه‌های هدف است. بنابراین با در نظر گرفتن مکان، زمان، وسیله، عامل، منبع، روش، الگو، کمیت و کیفیت به عنوان مؤلفه‌های هدف می‌توان منظور از هدف را در عبارات زیر بیان کرد:

- استفاده از مناسب‌ترین مکان
- دستیابی به بهینه‌ترین کمیت‌های شهر
- استفاده از کوتاه‌ترین زمان در اختیار
- بهره‌گیری از عوامل مؤثر بر شهر
- دستیابی به بالاترین کیفیت ممکن در شهر
- استفاده مناسب از وسایل در اختیار و قابل حصول
- دستیابی به مناسب‌ترین روش برقراری رابطه بین مؤلفه‌های شهر

- پیدا کردن مناسب‌ترین الگوی شهر
- استفاده از منابع موجود در بالاترین حد کفایت
بدیهی است تحقق یک یا همگی موارد وابسته به انجام فعالیت‌های گوناگون سخت و دشوار با اعمال مدیریت مشخص خواهد بود.

موارد مطرح در هدف

انتخاب هدف نخستین (که ایده آل است) درست در مرکز برنامه‌ریزی قرار دارد و به شکل: آرمانی، از طریق نظامی که هنوز وجود ندارد یا تجدید نظری که در برنامه آرمانی موجود انجام می‌شود، به دست می‌آید. اهداف بر اساس ویژگی‌ها، خصوصیات، مشخصات و صفاتی که دارند، می‌توانند به انواع گوناگون طبقه‌بندی شوند. اما آنچه مسلم است این که هدف در هر سطح و رده، ویژگی‌های زیر را دارا می‌باشد:

- مطالعه شده باشد (بر اساس بررسی و مطالعه تعیین شده باشد اینکه ارائه خدمت به یک سیستم شهری تا چه حد مناسب، به صرفه و نهایتاً منطقی است.) به عنوان مثال در شهری با جمعیت پائین، که میزان تولیدات آن در حداقل است (قابل توجه نیست) آیا منطقی است که نیروگاه برق چند صد مگاواتی در آن احداث گردد؟ و ...
- صراحت داشته باشد (قابلیت درک و فهم داشتن برای هر کس، ضمن جامع و مانع بودن سنجیده باشد).

سنجش دقیق یا قابلیت سنجش داشتن می‌تواند به تعریف مفاهیم واقعی مرتبط با هدف و برنامه کمک کند هماهنگی با اهداف فرادست داشته باشد.

- دربرگیرنده تمامی فعالیت‌های مرتبط با پدیده (سیستم شهری و اجزای آن در سطوح و رده‌های گوناگون) باشد.

- واقع‌گرا و متضمن راه‌حل‌های عملی، ضمن هماهنگی با اهداف فرادست و فرودست.

- توالی و استمرار داشته باشد (در یک مقطع تعیین و تبیین و رها نشود). بلکه بر اساس اهداف بالا دست مبادرت به تعیین و تبیین اهداف پایین دست شود.

- مطابق با نظرات مطرح نسبت به سیستم الگوی مصرف شهر تهیه شده باشد (نظرات مردم و مجریان شهر)

مربوط به مدت زمان و هزینه ای معین باشد (بدون توجه به زمان تحقق و میزان منابع در اختیار، هدف تعیین و تبیین نشود)
- تناسب با یک شیوه ارزیابی و کنترل داشته باشد.

- متناسب با قدرت اجرایی، فنی و تکنولوژی باشد.
 - مکان جرح و تعدیل هدف در هر زمان وجود داشته باشد. چرا که اطلاعات، درک، دانش و ارزش‌های مطرح در هدف به واسطه سعی و کوشش جهت تحقق آن در طول زمان دستخوش تغییر می‌گردد. از این رو ضرورت تعدیل همیشه مطرح خواهد بود.
 - امکان بازیابی معیارهای خط‌مشی‌های (راه کارهای) تعیین شده، باید در فواصل زمانی از طریق تکرار تجربه وجود داشته باشد. در این صورت نظام شهر برنامه ریزی شده، واجد توانایی یادگیری نظام یافته

در تجربه خود و بهبود اهداف تبیینی خود در طول زمان خواهد بود.
 - کنترل همه اهداف تعیین و تبیین شده، در درون سیستم شهر برنامه‌ریزی شده به منظور انجام اقدامات اصلاحی مناسب. در صورت وقوع تفاوت عمده با شرایط یا اثرات واقعی سیستم، از طریق تعیین و تبیین اهداف مکمل و نظارت محیطی بر نحوه تحقق آنها.
 - قابلیت عملیاتی داشتن از نظر مقیاس.
 - مقدر بودن از نظر عملیاتی.
 - قابلیت حیات پیداکردن پس از ظهور و استقرار برنامه.
 - امکان سازگاری با شرایط و موقعیت‌های متفاوت را دارا باشد.

فرآیند برنامه ریزی شهر و هدف

فرآیند برنامه ریزی در برگیرنده کلتی است پیوسته در جریان، از این رو تلقی رویدادها، اشیاء یا افعال به مثابه واقعیت‌های ایستایی که در زمان و مکان ثابت اند، مردود است (داد گران، ۲۳، ۱۳۷۳). با این تعبیر فرآیند، زنجیره ای از فعالیت‌هاست، که جهت آنها دستیابی به نتیجه ای دلخواه (ایکاف، ۱۳۷۵:۶۱) است. این امر با گردش اطلاعات از، طریق مراحل به هم پیوسته (حاضر، ۱۳۷۳:۲۴۶) و با مجموعه، فعالیت‌های منسجم و صریحی که هدف و راه حل را به هم پیوند می‌دهد (بحرینی، ۷۹، ۱۳۸۲) محقق می‌گردد. از نظر فرآیند برنامه ریزی شهر را می‌توان سلسله اقداماتی دانست که به منظورهایی که ذیلاً به آنها اشاره می‌شود، به کار می‌گیرند:
 - بالا بردن درک ماهیت مسائل و مشکلاتی که احتیاج به بررسی دقیق دارند.
 - دستیابی به کلیه راه حل‌های ممکن و آلت‌رناطیوهای موجود.
 - درک جنبه‌های مثبت این آلت‌رناطیوها.

فرآیند را می‌توان بر اساس مشخصات، ویژگی‌ها و خصوصیات، نوع ورودی‌ها باز داده‌ها یا محصول و الگو و نوع رابطه ای که بین مراحل مختلف آن (خطی، چرخه ای و غیره و ...) اتفاق می‌افتد به انواع گوناگونی تقسیم نمود، که بحث پیرامون این مطلب بسیار مفصل و در عین حال پیچیده و خارج از حوصله این مقاله است. اما آنچه در رابطه با فرآیند برنامه ریزی شهر مهم است، این که: فرآیند برنامه ریزی از مرحله‌ای به هم پیوسته (دو به دو) تشکیل شده است. هر مرحله از فرآیند برنامه ریزی شهر را، باید به عنوان فرآیند در نظر گرفت، که خود نیز دارای مراحل است. فرآیند برنامه ریزی (عام و تفصیلی) شهر، دارای ورودی و خروجی است. هر مرحله یا هر زیر مرحله از فرآیند

عام و تفصیلی نیز دارای ورودی (داده) و خروجی باز داده (هستند و یک جریان محسوب می‌شوند. باز داده‌های هر مرحله، به عنوان ورودی مرحله دیگر در فرآیند (عام و خاص) برنامه ریزی شهر مورد استفاده قرار می‌گیرد و خود باز داده‌هایی را برای مراحل بعدی تولید می‌کنند. فرآیند برنامه ریزی شهر، امری مستمر، همیشگی و پویاست. نمی‌توان به صورت مقطعی، موقت و ایستا با آن برخورد نمود. فرآیند برنامه ریزی یک جریان علمی است، که از مراحل چون:
 مشاهده، قیاس، فرضیه، تجربه، محاسبه پیش بینی و کنترل تشکیل یافته است (بحرینی، ۷۹، ۱۳۸۲). به این ترتیب فرآیند برنامه ریزی شهر را باید جریان مداوم و مستمر پویا، متشکل از سه مرحله اصلی: شرایط، جهت و اقدام در نظر گرفت (دیباگرام شماره ۱) منظور از شرایط شهر، بررسی و مطالعه وضعیت موجود شهر است. با بررسی و مطالعه وضعیت موجود شهر، مشخص می‌شود، که در حال حاضر شهر چه وضعیتی دارد و در چه موقعیتی قرار گرفته است؟
 وقتی که جهت مد نظر قرار می‌گیرد سؤال اساسی این است، که شهر به کجا برده خواهد شد؟ و بالاخره زمانی که از اقدام بحث می‌شود، نظر آن است، که شهر چگونه به مقصد هدایت خواهد شد. مسلم است فرآیند مورد اشاره عام بوده و نیاز به تفصیل خواهد داشت. ناگفته نماند فرآیند یاد شده، سیستمی است، که در محیط‌های گوناگونی اتفاق می‌افتد، آنها را متأثر می‌نماید و نیز آنها تأثیر می‌پذیرد. (دیباگرام شماره ۲) فرآیند برنامه ریزی را نشان می‌دهد، که از مراحل اصلی تشکیل یافته و هر یک از مراحل، خود نیز از مراحل دیگر به شرح زیر شکل گرفته اند:

- ۱- مرحله شناخت با بررسی و مطالعه شهر آغاز می‌شود. با بررسی شهر در سه سطح، خروجی‌های هر مرحله در تعیین و تبیین اهداف به عنوان ورودی مورد استفاده قرار خواهد گرفت. به طور کلی در این سه سطح، موارد زیر مورد توجه گرفته و حاصل می‌شود: با بررسی و مطالعه مؤلفه‌ها، وجوه، محیط و اهداف شهر، که طی فرآیند شناسایی و شناخت کلیت شهر (سطح اول) انجام می‌گیرد، خروجی‌هایی چون: امکانات، کمبودها، مسائل و مشکلات و محدودیت‌ها حاصل می‌آید، که در دیباگرام شماره ۳ ارائه شده اند.
- ۲- در سطح دوم شهر، اجزای تشکیل دهنده شهر: بستر، ارزش، فضا و هدایت کنترل تصمیم گیری مورد توجه قرار می‌گیرد. در این بخش نیز بررسی و مطالعه طی فرآیندی انجام می‌شود، که در دیباگرام

شماره ۴ ارائه شده است.

۳- در سطح سوم بررسی و مطالعه شهر، اجزای تشکیل دهنده بستر، ارزش، فضا، کنترل- هدایت - تصمیم گیری انجام می شود طی فرآیندی شناسایی و شناخت آنها ممکن شده و خروجی ها عرضه می شود (دیاگرام شماره ۴). به این ترتیب، می توان گفت بررسی و مطالعه شهر

گفته می شود. در سلسله مراتب ساختاری، اهداف بر اساس ویژگی هایی چون: اهمیت، مقیاس و غیره طبقه بندی می گردند. سلسله مراتبی علاوه بر نمایش اهداف برنامه سیستم شهر، در اولویت بندی آنها و نیز انواع تصمیم سازی و تصمیم گیری ها، ارزیابی و اولویت بندی راه حل های مترتب بر سیستم شهر و اجزای آن (قدسی پور، ۲، ۱۳۷۹) به کار گرفته می شود. تحقق اهداف تعیین شده برای اجزای مختلف تشکیل دهنده سیستم شهر و یا خود سیستم شهر مستلزم فعالیت های متعدد و متنوعی است، که نتیجه تمامی این فعالیت ها نیز مستقیماً به هدف نهایی (ایده آل ها و یا حتی اهداف بلند) ختم نمی شوند. بلکه، هر کدام به منزله هدف های خردتر و دقیق تری هستند که خود، احتمالاً مقدمه رسیدن به هدف های دیگری قرار می گیرند به همین ترتیب رده های مختلفی از اهداف را می توان مطرح نمود. بنابراین اهداف هر سیستم شهری (یا اجزای تشکیل دهنده سیستم شهر) را بر حسب کلیت، فراگیر بودن، وسعت و به طور کلی اهمیت نسبی که دارند، می توان در یک سلسله مراتب رده بندی نمود. ثانیاً: هدف های سلسله مراتب سیستم شهر از ایده آل ها می تواند شروع و به اهداف عملیاتی ختم گردد (دیاگرام شماره ۸) هدف عملیاتی، صرف نظر از اینکه بنیانی یا ابزاری باشند، هدف هایی هستند که امکان دستیابی و تحقق آنها در برنامه توسعه شهر در افق زمانی مقرر وجود دارد.

در برنامه ریزی شهر، یک یا چند هدف نخستین (ایده آل) بر اساس بررسی ها و مطالعات وضعیت موجود شهر و همسو با اهداف برنامه های فرادست شهر با استفاده از مؤلفه های هدف تعیین و تبیین می شود. این اهداف قابل دستیابی نیستند، لکن می توان به آنها نزدیک شد. این امر منوط به تحقق اهداف کلان سیستم شهر می باشد، که با انجام فعالیت های بسیار سخت و طولانی مدت مسیر است. ناگفته نماند، صرف دستیابی به تک تک اهداف کلان، امکان تقرب همه جانبه به هدف نخستین میسر نمی شود، بلکه می باید رابطه این اهداف و تأثیر و تأثراتی که بر یکدیگر دارند نیز مورد توجه قرار گیرد.

هر هدف کلان نیز با تعدادی از هدف های عملیاتی و در نظر داشتن رابطه و اثرات آنها بر یکدیگر قابل حصول هستند. دستیابی به اهداف عملیاتی و نیز تقرب به اهداف کلان منوط به انجام فعالیت های گوناگون ذهنی و عملی در مراحل مختلف است. فعالیت های شناختی، زیبا شناختی، روان شناختی، تصمیم سازی، ارزیابی و غیره، فعالیت های ذهنی و فعالیت های تدارکاتی، پشتیبانی، تولیدی، خدماتی و غیره از جمله فعالیت های عملی هستند.

فرآیند تعیین و تبیین هدف

فرآیند برنامه ریزی شهر از مراحل گوناگون شکل گرفته است. هر یک از مراحل دارای وردی اند. با فرآیندهایی، خروجی هایی را عرضه می دارند. خروجی های هر مرحله متشکل از محصول و الگوهست. خروجی هر مرحله از فرآیند به عنوان ورودی مراحل دیگر مورد استفاده قرار می گیرد. در فرآیند برنامه ریزی شهر، اهداف از خروجی های دو مرحله: اهداف فرادست برنامه شهر و مطالعات و بررسی های وضع موجود شهر بهره می برد، تا طی فرآیندی تعیین و تبیین شوند (دیاگرام شماره ۹). خروجی های

در سطوح و مرتبه ای گوناگون انجام می شود و خروجی های هر مرتبه با مرتبه های دیگر متفاوت است.

۴- در مرحله بعدی خروجی های فرآیند شناسایی و شناخت شهر در سطوح و مرتبه های سه گانه به عنوان ورودی فرآیند تعیین هدف مورد استفاده قرار می گیرد. علاوه بر این خروجی ها، اهداف فرادست نیز به منظور ایجاد هماهنگی و هم سویی ورودی های دیگر فرآیند تعیین هدف (دیاگرام شماره ۶) خواهند بود.

سلسله مراتب تعیین هدف در برنامه ریزی شهر فرآیند شناسایی و شناخت شهر، خروجی هایی را در سطوح و مرتبه های گوناگون ارائه می دهد. خروجی های هر مرتبه با یکدیگر متفاوت اند. در مرحله بعدی با استفاده از خروجی

و مرتبه که با یکدیگر هم ارز (گروتر، ۱۲۸۳، ۱۲۷۵) های اشاره شده، اهداف تعیین می شوند. این امر از طریق

اهداف سطح دوم (اهداف کلان)، اهداف سطح سوم (اهداف عملیاتی) تعیین می شوند. برقراری رابطه منطقی بین

امکانات (مؤلفه ها) آن سطح هستند، انجام می پذیرد و اهداف سطح اول (ایده آل ها)، به این ترتیب سلسله مراتبی از اهداف ایجاد می شود.

سلسله مراتبی را می توان در برگیرنده موارد زیر دانست تمیز و تشخیص عناصر سازنده هدف سیستم شهر و اجزای آن گروه بندی عناصر هدف سیستم شهر و زیر سیستم های آن به صورت مجموعه های همسان و تنظیم این مجموعه ها در سطوح مختلف اهداف در برنامه ریزی شهر می تواند دارای سلسله مراتب کارکردی و ساختاری (قدسی پور، ۲۳، ۱۳۷۹) باشند. در سلسله مراتب کارکردی، اهداف بر اساس روابط ضروری کارکردی طبقه بندی می شوند. به هدف سطح اول، تمرکز و یا کانون

اهداف نیز علاوه بر محصول هدف، با الگوهای ارائه می‌شود. الگوی توسعه، رشد، بهره‌وری، تولید، خدمت، کارآیی و ... از جمله این الگوها هستند خروجی‌های مرحله اهداف فرادست برنامه شهر، مجموعه‌ای از هدف‌های بینایی و ابزاری هستند، که از طریق توجه به مسائل و مشکلات حاکم بر منطقه فراتر از شهر و نیز کمبودها و نیازهای مطرح بر آن تعیین و تبیین شده‌اند. این اهداف به این علت مورد تفسیر، تدقیق و توجه قرار می‌گیرند، که اهداف تبیینی برنامه سیستم شهر با آنها هماهنگ و هم‌سو شوند. این اهداف عمدتاً جنبه دستوری دارند. خروجی مرحله شناسایی و شناخت سیستم شهر در این مرحله عبارت از: امکانات، بضاعت‌ها، توانایی‌ها، کمبودها، مسائل و مشکلات، اهداف و محدودیت‌هاست. علاوه بر موارد فوق، خواست‌ها و نیازها نیز مطرح هستند، که بر اساس برآوردها و پیش‌بینی‌ها تعیین می‌شوند. مؤلفه‌هایی در تعیین و تبیین هدف سیستم شهر به کارگرفته می‌شود. این مؤلفه‌ها از امکانات، بضاعت‌ها، توانایی‌ها، کمبودها، مسایل و مشکلات، نیازها و خواست‌ها استخراج می‌شود و عبارت از: منابع، وسایل، عوامل، زمان، مکان، کمیت، کیفیت و روش هستند که به همراه الگوهای به دست آمده امکان تعیین و تبیین اهداف را به دست می‌دهند. این امر در چارچوب نظام ارزش‌های شهر انجام می‌پذیرد. نظام ارزش‌های شهر متشکل از: هنجارها، آداب، رسوم، سنت‌ها، دین و مذهب، باورها، اعتقادات و ... می‌باشند. نظام ارزش‌ها، چارچوب‌هایی هستند، که اهداف در قالب گوناگون حاصل می‌شود آنها و در هماهنگی با اهداف فرادست تنظیم و فهرست می‌شوند. به این ترتیب فهرستی از اهداف با الگوهای این اهداف ارائه‌دهنده تصاویری از وضعیت‌های آتی کلیت شهر (سطح اول) می‌باشند.

اهداف فهرست شده به منظور ایجاد هماهنگی و هم‌سوئی با اهداف فرادست برنامه تطبیق داده می‌شود. در تطبیق اهداف فهرست شده، که به عنوان هدف نخستین (ایده آل) شهر در نظر گرفته می‌شود با اهداف برنامه فرادست، توجه به مؤلفه‌های دو دسته هدف و نیز الگوهای آنها الزامی است. در این مرحله برنامه با مجموعه‌ای از اهداف (صرف نظر از سطح و رده گوناگون روبرست). چون منابع در اختیار جهت دستیابی و تحقق تمامی اهداف فهرست شده محدود می‌باشد، از این رو تعیین میزان، اهمیت، ضرورت و زمان تحقق اهداف موضوعیت می‌یابد. این امر از طریق انتخاب وجوهی از مؤلفه‌های هدف انجام می‌شود. این وجوه که مجموعه‌ای از مشخصه‌ها، خصوصیات، صفات

و ویژگی‌های کمی و کیفی هستند به عنوان معیارها و زیر معیارهایی انتخاب، تا در مرحله بعدی با سنجش آنها، اولویت بندی اهداف بتواند انجام شود. تعیین و اولویت بندی اهداف در ادامه با توجه به زمان، از طریق ارزیابی اهداف، که پیامد آن گزینش اهداف بر حسب مقاطع زمانی مختلف خواهد بود، انجام خواهد گرفت طبیعتاً توالی این اهداف در طول دوره‌های زمانی پیاپی نشان دهنده مراحل برنامه سیستم شهر خواهد بود. در ادامه فرآیند برنامه ریزی شهر، با در نظر داشتن اهداف اولویت بندی شده از یک سو و نیز خروجی‌های مرحله شناخت در این سطح و راهبردهای برنامه‌های فرادست، مبادرت به ارائه راهبردهای برنامه می‌شود. از سوی دیگر اهداف اولویت بندی شده در تنظیم اهداف کلان، نیز به منظور ایجاد هماهنگی و هم‌سوئی‌های لازم به کار گرفته خواهند شد.

هدف نخستین، هدفی بعید و دور از دسترس می‌باشد. لکن امکان تقرب به آن وجود دارد. این امر از طریق تعیین و تبیین اهداف سطح پایین تر عملی است. این اهداف با در نظر گرفتن اهداف نخستین (به منظور ایجاد هماهنگی و هم‌سوئی) و خروجی‌های (محصول و الگو) مرحله بررسی، مطالعه و شناخت سیستم شهر در سطح دو، قابلیت تعیین و تبیین می‌یابند. محصول مرحله بررسی و شناخت در این مرحله نیز امکانات، قابلیت‌ها، بضاعت‌ها، کمبودها، محدودیت‌ها، اهداف، مسائل و مشکلات و نیز خواست‌ها و نیازهایی است، که با الگوهای خود را ارائه می‌نمایند.

محصول و الگو در این سطح از شهر، با سطح کلیت شهر متفاوت است. مؤلفه‌هایی که از محصول به دست می‌آیند، با در نظر داشتن الگوهای مستخرج شده در چارچوب نظام ارزش‌های شهر، در تعیین و تبیین اهداف کلان به کار گرفته می‌شود. الگوهای اهداف تبیینی در این سطح می‌تواند از نوع الگوی توسعه، رشد، بهره‌وری، کارآیی، خدمت، تولید و ... باشند، که برای هم‌سوئی با الگوهای هدف نخستین مطابقت داده می‌شود. محصول، مجموعه‌ای از اهداف فهرست شده است. این اهداف متعدّدند. بنابراین از بین آنها تعداد معینی هدف، به منظور برقراری توازن با منابع می‌باید انتخاب شوند، این امر از طریق تعیین میزان اهمیت، ضرورت و زمان تحقق هدف انجام پذیر خواهد بود، که با انتخاب وجوهی از مؤلفه‌های هدف انجام شدنی است.

این وجوه مجموعه‌ای از مشخصه‌ها، خصوصیات، صفات و ویژگی‌ها کمی و کیفی‌اند، به عنوان معیارها و زیر معیارهایی انتخاب، تا در مرحله بعدی با سنجش آنها، اولویت بندی اهداف کلان بتواند انجام شود. آنچه که در این رابطه اهمیت مضاعف دارد اولویت بندی اهداف با توجه به زمان می‌باشد. پیامد ارزیابی اهداف، گزینش آنها بر حسب مقاطع زمانی مختلف خواهد بود. طبیعتاً توالی این اهداف در طول دوره‌های زمانی پیاپی نشان دهنده مراحل بعدی برنامه سیستم شهر خواهد بود. تعیین و تنظیم راهکارها با در نظر گرفتن اهداف کلان، خروجی‌های محصول و الگوی مصرف مرحله شناخت سطح دوم شهر و نیز راهبردهای برنامه، مرحله دیگری از مراحل فرآیند برنامه ریزی خواهد بود. گذشته از آن، از اهداف کلان در تعیین و تبیین اهداف عملیاتی نیز استفاده به عمل خواهد آمد. به این منظور بررسی و مطالعه سیستم

نتیجه گیری

هدف ارائه کننده تصویری از وضعیت آتی شهر است. نحوه و چگونگی دستیابی به وضعیت مطلوب و مناسب آن را بیان می‌دارد. حالتی از موازنه و تعادل شهر را ارائه می‌کند. از این رو یکی از ضروری‌ترین مراحل فرآیند برنامه ریزی شهر محسوب می‌شود. در تعیین هدف باید به موارد زیر توجه گردد:

الف) کلیت شهر و اجزای تشکیل دهنده آن در سطوح و مرتبه‌های گوناگون.

ب) شناسایی و شناخت مؤلفه‌های شهر و اجزای آن، رابطه‌ها و محیط، که طی فرآیندی انجام می‌شود.

ج) خروجی فرآیند شناسایی و شناخت شهر و اجزای آن که امکانات، کمبودها، مسائل و مشکلات و محدودیت‌های شهر و اجزای آن را در مرتبه‌های گوناگون (با توجه به دیگرام‌های شماره ۵، ۴، ۳) عرضه می‌کند.

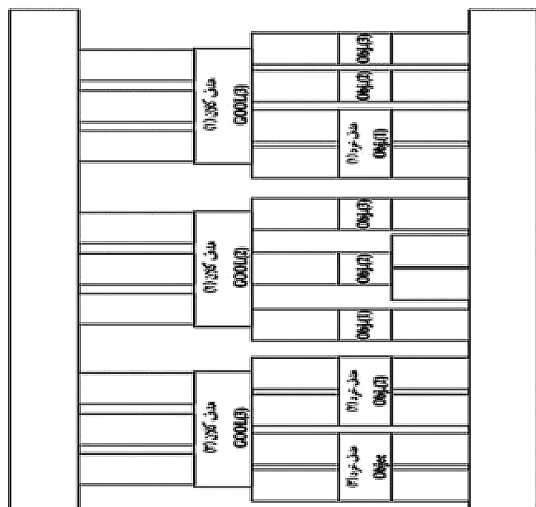
د) توجه به خواست و نیازهای شهر و اجزای آن.

ه) استفاده از، منابع، مکان، زمان، وسایل، عوامل، کمیت، کیفیت، الگو و روش به عنوان مؤلفه‌های هدف در سطوح و مرتبه‌های گوناگون. (و) تعیین شبه اهداف با استفاده از مؤلفه‌های هدف و در نظر گرفتن کمبودها و نیازها، هماهنگ با اهداف برنامه‌های فرادست به شکل مراتبی با توجه به نظام ارزش ای حاکم بر شهر و اجزای آن (دیگرام شماره ۶، ۷، ۹).

ز) تعیین اهداف بنیانی (اساسی) با برقراری رابطه بین مؤلفه‌های هدف و توجه به مسائل و مشکلات شهر و اجزای آن (دیگرام شماره ۶، ۷، ۹).

ح) اولویت بندی شبه اهداف و اهداف فهرست شده بر اساس معیارها ضمن رعایت سلسله مراتب آنها (دیگرام شماره ۹).

ط) فهرست اهداف اولویت بندی شده به شکل مراتبی و ادامه عملیات فرآیند برنامه ریزی شهر (دیگرام‌های شماره ۱۰ و ۱۱).

دیگرام شماره ۹، معرف سلسله مراتب هدف،

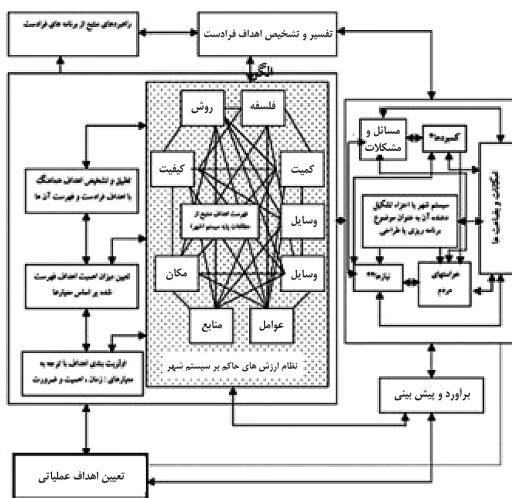
منبع: براساس بررسی های نگارنده

شهر در سطح سوم با خروجی‌هایی (محصول و الگو) که ارائه می‌دهد و نیز اهداف کلان از سوی دیگر یاری دهنده خواهد بود. در این مرحله نیز تعیین و تبیین اهداف عملیاتی در چارچوب نظام ارزش‌های شهرا انجام می‌شود.

مؤلفه‌های منابع:

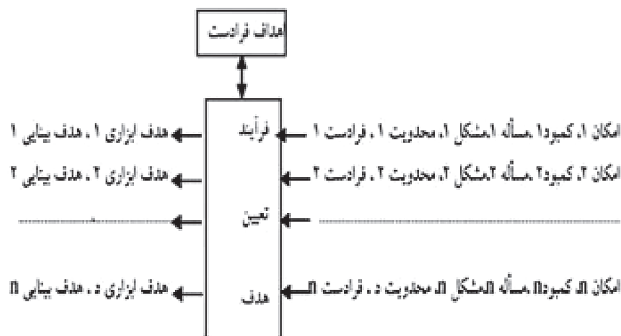
عوامل، وسایل، کمیت، کیفیت، روش، زمان و مکان ... به عنوان خروجی مرحله شناخت (سطح سوم)، بخشی از ورودی‌های تعیین و تبیین اهداف عملیاتی را شکل می‌دهند. به این ترتیب مجموعه ای از اهداف عملیاتی فهرست می‌شوند، که با الگوهای گوناگون حاصل آمده اند. این اهداف ارائه دهنده تصویری از وضعیت آتی سطح سه شهر هستند. اهداف در این سطح از تعدد بالایی برخوردارند. از آنجا که امکانات و منابع در اختیار و قابل حصول شهر در این سطح محدود است، لذا ضروری است از طریق تعیین میزان: اهمیت، ضرورت و زمان تحقق، آنها طبقه بندی شوند. انتخاب مشخصات، ویژگی‌ها، خصوصیات و صفات مؤلفه‌های به کار گرفته شده در تعیین و تبیین اهداف عملیاتی، که کمی و کیفی اند، یاری دهنده است. این وجوه در مرحله بعدی به عنوان معیار و زیر معیارهایی در نظر گرفته می‌شوند، تا با سنجش آنها، اولویت بندی اهداف عملیاتی بتواند انجام شود.

رعایت استمرار و توالی هدف‌های عملیاتی که از طریق ارزیابی و گزینش آنها بر حسب مقاطع زمانی مختلف خواهد بود، بسیار حائز اهمیت است. به این ترتیب می‌توان اطمینان حاصل نمود، که با محقق شدن اهداف عملیاتی، اهداف کلان محقق شدنی اند، در نتیجه به این ترتیب امکان تقرب به ایده آل‌ها نیز افزایش خواهد یافت. از اهداف عملیاتی در تعیین و تنظیم راه حل‌ها استفاده می‌شود. در نظر داشتن راهکارها، خروجی‌های (محصول و الگو) مرحله شناخت سطح سوم سیستم شهر در این ارتباط امری الزامی خواهد بود.

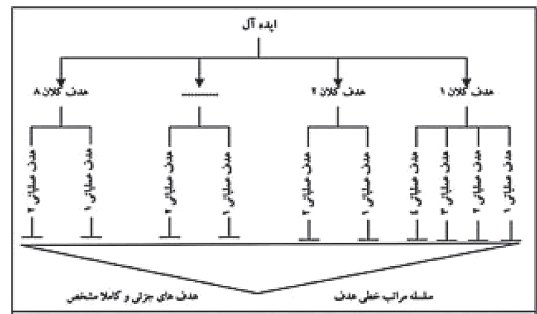

دیگرام شماره ۹، معرف فرآیند تعیین و تبیین هدف (هدف گذاری)،

منبع: براساس بررسی های نگارنده

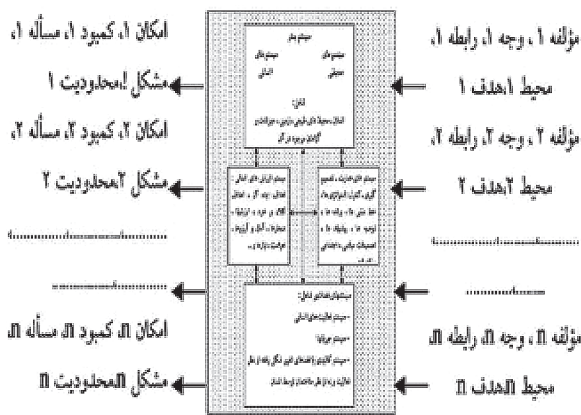

دیاگرام شماره ۵، معرف ورودی ها، فرآیند و خروجی های فرآیند تعیین هدف

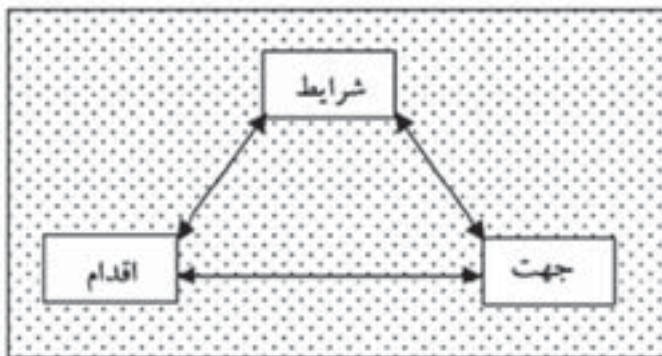
دیاگرام شماره ۷، معرف ساخت سلسله مراتبی اهداف

(سلسله مراتب خوشه ای یا درختی)
منبع بر اساس بررسی های نگارنده

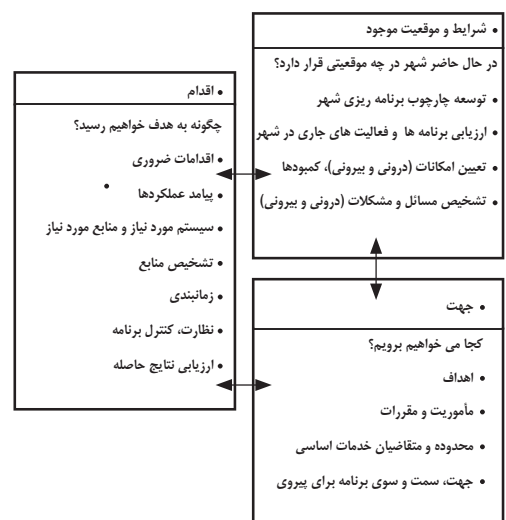
دیاگرام شماره ۳، معرف ورودی ها، فرآیند و خروجی های شناسایی و شناخت سطح اول شهر

دیاگرام شماره ۵، معرف ورودی ها، فرآیند و خروجی های شناسایی و شناخت سطح سوم شهر

دیاگرام شماره ۲، معرف فرآیند عام برنامه ریزی شهر،

منبع: بر اساس آیت الهی، ص ۸۰

اصلاح الگوی مصرف نیازمند برنامهریزی، فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی گسترده در سطح کشور است

گفتگو با مسعود احمدی

سرپرست دفتر هماهنگی خدمات شهری سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

مسعود احمدی
سرپرست دفتر هماهنگی
خدمات شهری

پسماندها با مسعود احمدی سرپرست دفتر هماهنگی خدمات شهری این سازمان گفت‌وگو کردیم.

وی در این زمینه گفت: در بحث پسماندها اصلاح الگوی مصرف را از چند دیدگاه می‌توان مورد بررسی قرار داد که با رعایت این موازین می‌توان از هدر رفتن بخش عمده‌ای از منابع ملی جلوگیری کرده.

وی افزود: در حال حاضر میانگین سرانه تولید پسماند در کشور برای هر نفر حدود ۷۰۰ گرم در روز است که در صورت اصلاح الگوهای مصرفی خانوارهای شهری و روستایی می‌توان این میزان را تا حدود ۴۰۰ گرم برای هر نفر در روز کاهش داد. در واقع با این اصلاح حدود ۱۷ هزار تن زباله در روز کمتر تولید می‌شود.

همان‌طور که می‌دانید مواد اولیه این پسماندها جز منابع ملی کشور هستند و با اصلاح الگوهای مصرف می‌توان این مقدار را به چرخه تولید بازگرداند و از طرف دیگر در هزینه‌های مدیریت پسماند نیز به مقدار قابل توجهی صرفه‌جویی کرد.

احمدی با بیان مطالب فوق اظهار داشت: در حال حاضر میانگین

همه ساله با فرا رسیدن نوروز رهبر فرزانه انقلاب اسلامی در پی پیام تبریک خود برای هموطنان عنوان خاصی را به سال جدید اختصاص می‌دهد. امسال نیز طبق سنوات گذشته با آغاز نوروز ۸۸ رهبر فرزانه انقلاب اسلامی سال جدید را به‌عنوان سال اصلاح الگوی مصرف نام‌گذاری کرد. در این نام‌گذاری و به‌منظور پیروی از رهنمودهای رهبری تمامی ارگان‌ها، نهادها و سازمان‌ها فعالیت خود را در راستای اصلاح الگوی مصرف پایریزی کرده‌اند. در زمینه تحقق شعار رهبری می‌توان جنبه‌های مختلف به موضوعات بسیاری را مورد بررسی قرار داد که از آن جمه می‌توان به‌موضوع پسماندها اشاره کرد. جالب است بدانید در بحث پسماندها دو موضوع مورد بررسی قرار می‌گیرد. موضوع اول مدیریت پسماند و موضوع دوم میزان پسماندهای تولیدی در شهرها و روستاهای کشور است.

برای بررسی این دو موضوع در ابتدا می‌بایست با تعریف پسماند آشنا می‌شویم. براساس مفاد ماده ۲ قانون مدیریت به کلیه مواد جامد، مایع و گاز و غیر فاضلاب که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم حاصل فعالیت انسان بوده و از نظر تولید کننده زاید تلقی می‌شود، پسماند می‌گویند. براساس آمار به‌دست آمده کشور ما یکی از کشورهای است که میزان تولید پسماند آن بسیار بالا است برطبق همین آمار روزانه ۴۵ هزار تن پسماند در کل کشور (شهرها و روستاها) تولید می‌شود که از این میزان حدود ۳۰ درصد آن پسماند خشک و ۷۰ درصد آن پسماند تر است. پسماند خشک پسماندهایی است که امکان بازیافت مجدد و وارد کردن آنها به چرخه تولید امکان‌پذیر است که از آن جمله می‌توان به انواع فلزات، کاغذ، پلاستیک و شیشه اشاره کرد. ۷۰ درصد باقی‌مانده یعنی پسماند تر به پسماندهایی گفته می‌شود که باقی مانده مواد غذایی مصرفی خانواده‌های شهری و روستایی هستند. در واقع می‌توان گفت این پسماند تولیدی در شهرها و روستاها را می‌توان با برنامه‌ریزی صحیح و با اصلاح الگوی مصرف کاهش داد برای آگاهی یافتن از نحوه فعالیت خدمات شهری سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در سال جدید و تحقق شعار رهبری اصلاح الگوی مصرف در بحث

هزینه‌های مدیریت پسماند به ازای هر کیلو حدود ۵۰۰ ریال است که با اصلاح الگوی مصرف علاوه بر کاهش تولید پسماند مبلغ ۸۷۵۰ میلیارد ریال در هزینه‌های مدیریت پسماند شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در هر روز صرفه‌جویی خواهد شد. در واقع مبلغ یاد شده را می‌توان صرف انجام پروژه‌های عمرانی زیربنایی کرد.

وی با اشاره به دومین مورد از اصلاح الگوهای مصرفی در موضوع پسماند گفت: علاوه بر صرفه‌جویی در هزینه مدیریت پسماند، پسماندهای تولیدی در شهرها و روستاهای کشور یکی از منابع اصلی آلودگی‌های زیست‌محیطی هستند که میزان خسارت وارده به محیط‌زیست از این طریق و به واسطه عدم مدیریت بهینه پسماندهای تولیدی قابل محاسبه نیستند از جمله این خسارات می‌توان به آلودگی ناشی از نفوذ شیرابه تولیدی از پسماندها به آبهای زیرزمینی و آلودگی آنها که منجر به آلودگی منابع آبی مورد استفاده در بخش‌های مختلف کشاورزی، اقتصادی و انسانی خواهد شد و بحث بهداشتی فردی و اجتماعی را به مخاطره خواهد انداخت اشاره کرد.

ناگفته نماند دستیابی به موارد فوق و اصلاح الگوی مصرف نیازمند برنامه‌ریزی، فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی گسترده در سطح کشور است. در این راستا لازم است برنامه‌ریزی‌ها به نحوی انجام پذیرد تا منابع کشور به سمت تولید محصولات با طول عمر بیشتر و تولید پسماند کمتر هدایت شود و تحقق این امر مستلزم همکاری کلیه ارگان‌های ذیربط از جمله وزارت صنایع، صدا و سیما، وزارت جهاد کشاورزی و... است.

از دیگر موضوعاتی که در این زمینه می‌توان به آن اشاره کرد، ارتقای سطح فرهنگی خانوارهای شهری و روستایی کشور است. احمدی با بیان این مطلب گفت: این امر موجهی می‌شود تا از یک طرف شهروندان پسماند کمتری تولید کنند و از طرف دیگر اقدام به تفکیک از مبدا حداقل پسماندهای تولیدی خود نمایند. به‌عنوان مثال کاهش استفاده از ظروف یکبار مصرف و استفاده از ظروف با عمر طولانی‌تر و قابل بازیافت و تجزیه در طبیعت (سازگار با محیط‌زیست) همچنین استفاده بهینه از مواد غذایی و کاهش ضایعات مواد غذایی که حدود ۷۰ درصد پسماندهای تولیدی در شهرها و روستاهای کشور را به خود اختصاص داده است از دیگر موضوعات قابل بررسی در این زمینه است.

گفتنی است تحقق این امر با مدیریت بهینه و استفاده مناسب و به میزان کافی از مواد غذایی امکان‌پذیر است. البته افزایش کیفیت مواد غذایی تولیدی در بخش‌های کشاورزی و صنعتی در این زمینه تاثیر بسزایی دارد. برای مثال به علت پایین بودن کیفیت نان بخش عمده‌ای از نان خریداری شده توسط خانوارهای شهری و روستایی به‌عنوان زایدات دور ریخته می‌شود که با بهبود کیفیت نان بخش عمده‌ای از این زایدات کاهش می‌یابد. این موضوع در خصوص میوه و تره‌بار خانوارها نیز مصداق پیدا می‌کند. سرپرست دفتر هماهنگی خدمات شهری سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها معتقد است: از دیگر موضوعات مهم در خصوص اصلاح الگوی مصرف بحث تفکیک از مبدا پسماندهای تولیدی در خانوارهای شهری و روستایی است. چون تفکیک از مبدا اولین قدم اصولی در چرخه مدیریت بهینه انواع پسماند است. در واقع با اجرای این طرح امکان بازیافت مجدد پسماندهای خشک و تر میسر می‌شود. البته ناگفته نماند این امر مستلزم آن

است که چرخه مدیریت پسماند به صورت اصولی و کامل اجرا گردد به این معنا که بعد از اجرای طرح تفکیک از مبدا جمع‌آوری پسماندهای تفکیک شده به صورت مکانیزه انجام شده و بعد از پردازش پسماندها روش دفع مناسب برای انواع پسماندهای پردازش شده پیش‌بینی گردد.

احمدی اجرای گام اول مدیریت بهینه پسماند (اجرای طرح تفکیک از مبدا) را مستلزم، دانست و گفت: در این راستا لازم است برنامه‌های جامع آموزش شهروندی با مشارکت تشکلهای زیست‌محیطی، صدا و سیما توسط شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به عنوان مدیریت‌های اجرایی پسماندهای شهری و روستایی اجرا شود و در ادامه شهرداری‌های کشور با مدیریت اصولی منابع و نیروی انسانی، نسبت به اجرای سایر مراحل مدیریت بهینه پسماند اقدام کنند.

احمدی با اشاره به یکی از نکات مثبت در زمینه مدیریت پسماند در کشور گفت: وجود قانون مدیریت پسماند و آیین مصوب ۱۳۸۳ مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه اجرایی آن یکی از نکات مثبت در این زمینه است. وی افزود: در واقع در این قانون متولی مدیریت بهینه انواع پسماندهای تولیدی که در مطالب فوق تنها به بخشی از آنها که پسماند عادی بود و طبق مفاد قانون مدیریت اجرایی آنها بر عهده شهرداری‌ها و دهیاری‌ها گذاشته شده مشخص شده است.

احمدی ادامه داد: در این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن ضمن تعریف راهکار اصولی وظایف متعددی بر عهده دستگاه‌های اجرایی ذیربط از جمله سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت کشور، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، صدا و سیما موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، وزارت صنایع و... گذاشته شده است که در صورت رعایت دقیق مفاد این قانون و آیین‌نامه اجرایی آن می‌توان انتظار داشت تا حدود زیادی به بخش عمده‌ای از اهداف مورد اشاره در جهت اصلاح الگوی مصرف در زمینه مدیریت پسماند برسیم.

نکات یاد شده و تحقق این امور مستلزم همکاری جدی کلیه دستگاه‌های اجرایی ذیربط است. همانطور که اشاره شد در این قانون مدیریت انواع پسماندهای عادی (خانگی) که میزان آن ۴۵ هزار تن در روز است بر عهده شهرداریها و دهیاریها گذاشته شده است و ناگفته نماند شهرداری‌ها و دهیاری‌ها می‌توانند با تهیه و اجرای طرح‌های جامع مدیریت پسماند نقش موثری در دستیابی به اهداف مورد نظر در اصلاح الگوی مصرف داشته باشند.

لازم به ذکر است فرآیند تولید پسماند طی سال‌های گذشته با افزایش مواجه بوده و میزان سرانه تولید آن از حدود ۶۵۰ گرم در روز به ازای هر نفر در سال ۸۳ به حدود ۷۰۰ گرم به ازای هر نفر در روز در سال‌های اخیر افزایش یافته است.

در واقع این روند رو به رشد همچنان ادامه دارد و لازم است تدابیر جدی در این خصوص اتخاذ شود.

احمدی سال ۸۸ سال اصلاح الگوی مصرف را فرصتی مناسب برای دست‌اندرکاران امر دانست و افزود: امیدواریم با نام‌گذاری این سال از سوی مقام معظم رهبری، دست‌اندرکاران امر با برنامه‌ریزی اصولی و تجمع امکانات و پتانسیل‌های موجود و جلب مشارکت‌های مردمی در این راستا گام موثری بردارند.

قانون مدیریت پسماندها قانونی در جهت اصلاح الگوی مصرف

ماده ۱- جهت تحقق اصل پنجاهم (۵۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ محیط زیست کشور از آثار زیانبار پسماندها و مدیریت بهینه آنها، کلیه وزارتخانه ها و سازمانها و موسسات و نهادهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام می باشد و کلیه شرکتهای و موسسات و اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند مقررات و سیاستهای مقرر در این قانون را رعایت نمایند.

ماده ۲- عبارات و اصطلاحاتی که در این قانون به کار رفته است دارای معانی زیر می باشد:

الف - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.

ب - پسماند: به مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) گفته می شود که به طور مستقیم یا غیرمستقیم حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولیدکننده زائد تلقی می شود. پسماندها به پنج گروه تقسیم می شوند:

۱- پسماندهای عادی:

به کلیه پسماندهایی گفته می شود که به صورت معمول از فعالیتهای روزمره انسانها در شهرها، روستاها و خارج از آنها تولید می شود از قبیل زباله های خانگی و نخاله های ساختمانی.

۲- پسماندهای پزشکی (بیمارستانی):

به کلیه پسماندهای عفونی و زیان آور ناشی از بیمارستانها، مراکز بهداشتی، درمانی، آزمایشگاههای تشخیص طبی و سایر مراکز مشابه گفته می شود. سایر پسماندهای خطرناک بیمارستانی از شمول این تعریف خارج است.

۳- پسماندهای ویژه:

به کلیه پسماندهایی گفته می شود که به دلیل بالا بودن حداقل یکی از خواص خطرناک از قبیل سمیت، بیماری زا، قابلیت انفجار یا اشتعال، خوردگی و مشابه آن به مراقبت ویژه نیاز داشته باشد و آن دسته از پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی، صنعتی، کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند جزء پسماندهای ویژه محسوب می شوند.

۴- پسماندهای کشاورزی:

به پسماندهای ناشی از فعالیتهای تولیدی در بخش کشاورزی گفته می شود از قبیل فضولات، لاشه حیوانات (دام، طیور و آبزیان) محصولات کشاورزی فاسد یا غیرقابل مصرف.

۵- پسماندهای صنعتی:

به کلیه پسماندهای ناشی از فعالیتهای صنعتی و معدنی و پسماندهای پالایشگاهی صنایع گاز، نفت و پتروشیمی و نیروگاهی و امثال آن گفته می شود از قبیل براده ها، سرریزها و لجن های صنعتی.

ج - مدیریت اجرایی پسماند: شخصیت حقیقی یا حقوقی است که مسوول برنامه ریزی، ساماندهی، مراقبت و عملیات اجرایی مربوط به تولید، جمع آوری، ذخیره سازی، جداسازی، حمل و نقل، بازیافت، پردازش و دفع پسماندها و همچنین آموزش و اطلاع رسانی در این زمینه می باشد.

۱- دفع: کلیه روشهای از بین بردن یا کاهش خطرات ناشی از پسماندها از قبیل بازیافت، دفن بهداشتی، زباله سوزی.

۲- پردازش: کلیه فرایندهای مکانیکی، شیمیایی، بیولوژیکی که منجر به تسهیل در عملیات دفع گردد.

د - منظور از آلودگی همان تعریف مقرر در ماده (۹) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست - مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ - است.

تبصره ۱ - پسماندهای پزشکی و نیز بخشی از پسماندهای عادی، صنعتی و کشاورزی که نیاز به مدیریت خاص دارند، جزو پسماندهای ویژه محسوب می شوند.

تبصره ۲ - فهرست پسماندهای ویژه از طرف سازمان، با همکاری دستگاههای ذی ربط تعیین و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست خواهد رسید.

تبصره ۳ - پسماندهای ویژه پرتوزا تابع قوانین و مقررات مربوط به خود می باشند.

تبصره ۴ - لجن های حاصل از تصفیه فاضلابهای شهری و تخلیه چاههای جذبی فاضلاب خانگی در صورتی که خشک یا کم رطوبت باشند، در دسته پسماندهای عادی قرار خواهند گرفت.

ماده ۳ - موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران موظف است با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر دستگاههای حسب مورد، استاندارد کیفیت و بهداشت محصولات و مواد بازیافتی و استفاده های مجاز آنها را تهیه نماید.

ماده ۴ - دستگاههای اجرایی ذی ربط موظفند جهت بازیافت و دفع پسماندها تدابیر لازم را به ترتیبی که در آیین نامه های اجرایی این قانون مشخص خواهد شد، اتخاذ نمایند. آیین نامه اجرایی مذکور می بایستی دربرگیرنده موارد زیر نیز باشد:

۱ - مقررات تنظیم شده موجب گردد تا تولید و مصرف، پسماند کمتری ایجاد نماید.

۲ - تسهیلات لازم برای تولید و مصرف کالاهایی که بازیافت آنها سهل تر است، فراهم شود و تولید و واردات محصولاتی که دفع و بازیافت پسماند آنها مشکل تر است، محدود شود.

۳ - تدابیری اتخاذ شود که استفاده از مواد اولیه بازیافتی در تولید گسترش یابد.

۴ - مسوولیت تامین و پرداخت بخشی از هزینه های بازیافت برعهده تولیدکنندگان محصولات قرارگیرد.

ماده ۵ - مدیریت های اجرایی پسماندها موظفند براساس معیارها و ضوابط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ترتیبی اتخاذ نمایند تا سلامت، بهداشت و ایمنی عوامل اجرایی تحت نظارت آنها تامین و تضمین شود.

ماده ۶ - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و سایر رسانه هایی که نقش اطلاع رسانی دارند و همچنین دستگاههای آموزشی و فرهنگی موظفند جهت اطلاع رسانی و آموزش، جداسازی صحیح، جمع آوری و بازیافت پسماندها اقدام و با سازمانها و مسوولین مربوط همکاری نمایند.

تبصره - وزارتخانه های جهادکشاورزی، صنایع و معادن، کشور و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور کاهش پسماندهای کشاورزی، موظفند نسبت به اطلاع رسانی و آموزش روستائیان و تولیدکنندگان اقدام لازم را به عمل آورند.

ماده ۷ - مدیریت اجرایی کلیه پسماندها غیر از صنعتی و ویژه در شهرها و روستاها و حریم آنها به عهده شهرداری ها و دهیاری ها و در خارج از حوزه و وظایف شهرداری ها و دهیاری ها به عهده بخشداری ها می باشد. مدیریت اجرایی پسماندهای صنعتی و ویژه به عهده تولیدکننده خواهد بود. در صورت تبدیل آن به پسماند عادی به عهده شهرداریها، دهیاریها و بخشدارها خواهد بود.

تبصره - مدیریت های اجرایی می توانند تمام یا بخشی از عملیات مربوط به جمع آوری، جداسازی و دفع پسماندها را به اشخاص حقیقی و حقوقی واگذار نمایند.

ماده ۸ - مدیریت اجرایی می تواند هزینه های مدیریت پسماند را از تولیدکننده پسماند با تعرفه ای که طبق دستورالعمل وزارت کشور توسط

شوراهای اسلامی برحسب نوع پسماند تعیین می شود، دریافت نموده و فقط صرف هزینه های مدیریت پسماند نماید.

ماده ۹- وزارت کشور با هماهنگی سازمان موظف است برنامه ریزی و تدابیر لازم برای جداسازی پسماندهای عادی را به عمل آورده و برنامه زمان بندی آن را تدوین نماید. مدیریت های اجرایی مندرج در ماده (۷) این قانون موظفند در چارچوب برنامه فوق و در مهلتی که در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی می شود، کلیه پسماندهای عادی را به صورت تفکیک شده جمع آوری، بازیافت یا دفن نمایند.

ماده ۱۰- وزارت کشور موظف است در اجرای وظایف مندرج در این قانون ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون، نسبت به تهیه دستورالعمل تشکیلات و سامان دهی مدیریت اجرایی پسماندها در شهرداریها، دهیاریها و بخشداریها اقدام نماید.

ماده ۱۱- سازمان موظف است با همکاری وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در مورد پسماندهای پزشکی)، صنایع و معادن، نیرو و نفت (در مورد

پسماندهای صنعتی و معدنی)، جهاد کشاورزی (در مورد پسماندهای کشاورزی) ضوابط و روشهای مربوط به مدیریت اجرایی پسماندها را تدوین و در شورای عالی حفاظت محیط زیست به تصویب برساند. وزارتخانه های مذکور مسوول نظارت بر اجرای ضوابط و روشهای مصوب هستند.

ماده ۱۲- محل های دفن پسماندها براساس ضوابط زیست محیطی توسط وزارت کشور با هماهنگی سازمان و وزارت جهاد کشاورزی تعیین خواهد شد.

تبصره ۱- شورای عالی شهرسازی و معماری موظف است در طرحهای ناحیه ای جامع، مناطق مناسبی را برای دفع پسماندها در نظر بگیرد.

تبصره ۲- وزارت کشور موظف است اعتبارات، تسهیلات و امکانات لازم را جهت ایجاد و بهره برداری از محل های دفع پسماندها راسا یا توسط بخش خصوصی فراهم نماید.

ماده ۱۳- مخلوط کردن پسماندهای پزشکی با سایر پسماندها و تخلیه و پخش آنها در محیط و یا فروش، استفاده و بازیافت این نوع پسماندها ممنوع است.

ماده ۱۴- نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه تابع مقررات کنوانسیون بازل و با نظارت مرجع ملی کنوانسیون خواهد بود. نقل و انتقال برون مرزی پسماندهای ویژه تابع آئین نامه اجرایی مصوب هیات وزیران خواهد بود.

ماده ۱۵- تولیدکنندگان آن دسته از پسماندهایی که دارای یکی از ویژگی های پسماندهای ویژه نیز می باشند، موظفند با بهینه سازی فرآیند و بازیابی، پسماندهای خود را به حداقل برسانند و در مواردی که حدود مجاز در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی شده است، در حد مجاز نگهدارند.

ماده ۱۶- نگهداری، مخلوط کردن، جمع آوری، حمل و نقل، خرید و فروش، دفع، صدور و تخلیه پسماندها در محیط برطبق مقررات این قانون و آیین نامه اجرایی آن خواهد بود. در غیر این صورت اشخاص متخلف به حکم مراجع قضایی به جزای نقدی در بار اول برای پسماندهای عادی از پانصد هزار (۵۰۰,۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و

برای سایر پسماندها از دو میلیون (۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و در صورت تکرار، هربار به دو برابر مجازات قبلی در این ماده محکوم می شوند.

متخلفین از حکم ماده (۱۳) به جزای نقدی از دو میلیون (۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و در صورت تکرار به دو برابر حداکثر مجازات و در صورت تکرار مجدد هربار به دو برابر مجازات بار قبل محکوم می شوند.

ماده ۱۷- متخلفین از حکم ماده (۱۴) این قانون موظفند پسماندهای مشمول کنوانسیون بازل را به کشور مبدا اعاده و یا در صورت امکان معدوم کردن در داخل تحت نظارت و طبق نظر سازمان (مرجع ملی کنوانسیون مذکور در ایران) با هزینه خود به نحو مناسب دفع نمایند. در غیر این صورت به مجازاتهای مقرر در ماده (۱۶) محکوم خواهند شد.

ماده ۱۸- در شرایطی که آلودگی، خطر فوری برای محیط و انسان دارد، با اخطار سازمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، متخلفین و عاملین آلودگی موظفند فوراً اقداماتی را که منجر به بروز آلودگی و تخریب محیط زیست می شود متوقف نموده و بلافاصله مبادرت به رفع آلودگی و پاکسازی محیط نمایند. در صورت استتکاف، مرجع قضایی خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و متخلفین و عاملین را علاوه بر پرداخت جریمه تعیین شده ملزم به رفع آلودگی و پاکسازی خواهد نمود.

ماده ۱۹- در تمام جرایم ارتكابی مذکور، مرجع قضایی مرتکبین را علاوه بر پرداخت جریمه به نفع صندوق دولت، به پرداخت خسارت به اشخاص و یا جبران خسارت وارده بنا به درخواست دستگاه مسوول محکوم خواهد نمود.

ماده ۲۰- خودروهای تخلیه کننده پسماند در اماکن غیرمجاز، علاوه بر مجازاتهای مذکور، به یک تا ده هفته توقیف محکوم خواهند شد.

تبصره ۱- در صورتی که محل تخلیه، معابر عمومی، شهری و بین شهری باشد، به حداکثر میزان توقیف محکوم می شوند.

ماده ۲۱- درآمد حاصل از جرایم این قانون به حساب خزانه داری کل کشور واریز و همه ساله معادل وجوه واریزی از محل اعتبارات ردیف خاصی که در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی می شود، در اختیار دستگاههایی که در آئین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهند شد، قرار خواهد گرفت تا صرف آموزش، فرهنگ سازی، اطلاع رسانی و رفع آلودگی ناشی از پسماندها، حفاظت از محیط زیست و تامین امکانات لازم در جهت اجرای این قانون گردد.

ماده ۲۲- آئین نامه اجرایی این قانون توسط سازمان با همکاری وزارت کشور و سایر دستگاههای اجرایی ذی ربط حداکثر ظرف مدت شش ماه تهیه و به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده ۲۳- نظارت و مسوولیت حسن اجرای این قانون برعهده سازمان می باشد.

قانون فوق مشتمل بر بیست و سه ماده و نه تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ بیستم اردیبهشت ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۳/۳/۹ به تایید شورای نگهبان رسیده است.

مهندس ریاحی شهردار بجنورد

تحقق شهر الکترونیک و شهرداری الکترونیک

شهر الکترونیک یک اختراع و یا یک پیشنهاد نوآورانه نیست بلکه واقعیتی است که بر اساس نیاز جای خود را باز می کند اگر امروز چشم خود را بر نیاز بندیم فردا باید با پرداخت هزینه بیشتر قدم در اجرای آن بگذاریم

شهر الکترونیک چیست؟

شهر الکترونیک یکی از خاستگاه‌های مدیران شهری و شهروندان در عرضه کردن و مورد استفاده قرار دادن خدمات شهری است. شهر الکترونیک عبارت از شهری است که اداره امور شهروندان شامل خدمات و سرویس‌های دولتی و سازمان‌های بخش خصوصی بصورت برخط (online) و بطور شبانه‌روزی، در هفت روز هفته با کیفیت و ضریب ایمنی بالا با استفاده از ابزار فناوری اطلاعات و ارتباطات و کاربردهای آن انجام می‌شود. یا به عبارت دیگر می‌توان گفت در شهر الکترونیکی تمام خدمات مورد نیاز ساکنان از طریق شبکه‌های اطلاع‌رسانی تامین شود.

به این ترتیب دیگر نیازی به حرکت فیزیکی شهروندان برای دسترسی به خدمات دولت و نهادهای خصوصی نیست. در این شهر الکترونیکی ادارات دیجیتالی جایگزین ادارات فیزیکی می‌شوند و سازمان‌ها و دستگاه‌هایی همچون شهرداری، حمل و نقل عمومی، سازمان آب

اصلاح الگوی مصرف به معنی نهادینه کردن روش صحیح استفاده از منابع کشور است، که موجب ارتقای شاخص‌های زندگی و کاهش هزینه‌ها شده و زمینه ای برای گسترش عدالت است. لذا توصیه مدیران رهبر معظم انقلاب ضروری و حیاتی می باشد، برای ایجاد یک تحول اساسی در اقتصاد بیش از هر چیز نیازمند توجه همه جانبه به ایجاد یک عزم ملی، تدوین و تصویب منشور ملی و فرهنگ سازی برای اصلاح الگوی مصرف هستیم.

با توجه به اهمیت اصلاح الگوی مصرف در زمینه های مختلف شهرداریها به دنبال تدوین روشهای نوین خدمات رسانی بوده تا این امر را تحقق بخشد. لذا به نظر ما چند مقوله اساسی به شرح ذیل وجود دار که در اصلاح الگوی مصرف میتواند بعنوان موضوعات تعیین کننده مورد استفاده مدیران شهری قرار بگیرد:

۱. تحقق شهر الکترونیک و شهرداری الکترونیک

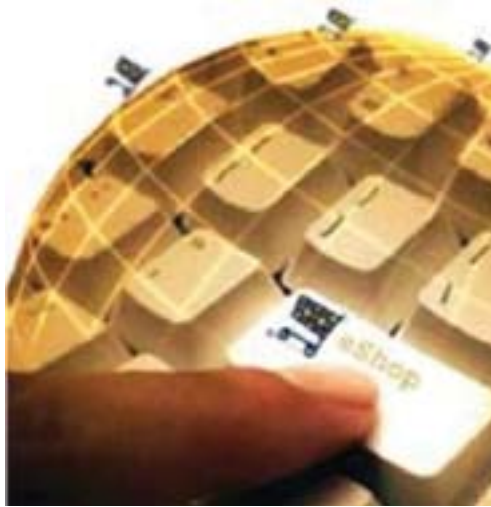
۲. مدیریت جامد پسماند شهری

۳. بوجه ریزی عملیاتی

۴. آموزش نگهداری شهر و ارتقاء فرهنگ شهروندی و مناسب سازی عمران شهری

۵. میحث نوزده آیین نامه سازمان نظام مهندسی کشور

۶. توسعه سیستم حمل و نقل عمومی

با توسعه روزافزون فناوری اطلاعات شهرهای جهان نیز رنگ و بوی جدید به خود گرفته‌اند و بسیاری از شهرها در کشورهای مختلف به شهرهای الکترونیک تبدیل شده‌اند. توسعه این شهرها دستاوردهای بسیاری را برای شهروندان، شهرداریها و دیگر ذینفعان شهر به همراه داشته است. که در اینجا به برخی از مهمترین مزایای شهرداریهای الکترونیک در اصلاح الگوی مصرفی و مدیریت واحد شهری به شرح ذیل است:

ارائه خدمات یک مرحله‌ای به شهروندان

تقلیل دادن تمام فرآیند لازم برای انجام یک کار در شهر به فعالیتهای واحد، همچنین الکترونیک کردن آنها و حذف مراجعه‌های پی‌درپی به شهرداری، ادارات و سازمان‌های مختلف جهت انجام کارها

ارتباط بهتر شهرداری با سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف شهری

ارتباط بهتر شهرداری با سازمان‌ها بصورت الکترونیک، تسهیل امر مکاتبات از طریق اینترنت توسط زیر ساختارهای ایجاد شده توسط شهر الکترونیک

دسترسی ۲۴ ساعته به خدمات شهری

در جریان قرار دادن هر چه سریعتر شهردار و مسئولان شهر نسبت به مشکلات و نواقص موجود شهر به منظور تسریع کشف و رفع عیوب

افزایش مشارکت مردم در اداره شهر

ایجاد حس مشارکت در شهروندان با اعطاء حق اظهار نظر به شهروندان در مورد شهر و همچنین ارتباط مستقیم با شهردار

کاهش ترافیک شهر با توجه به کاربرد اینترنت در فعالیتهای شهری شهروندان

کاهش ترافیک شهری با استفاده از اینترنت برای انجام فعالیتهای شهری شهروندان از منزل بدون نیاز به مراجعه فیزیکی به شهرداری، سازمان‌ها و ادارات

منطقه‌ای و... بیشتر خدمات خود را به صورت مجازی و یا با استفاده از امکاناتی که ICT در اختیار آنان قرار می‌دهد به مشترکین و مشتریان خود ارائه می‌دهند.

مزایای شهر الکترونیک در اصلاح و الگوی مصرف

از مزایای اقتصادی پیاده‌سازی طرح شهر الکترونیک می‌توان به کاهش هزینه‌های تردد شهری، افزایش سرمایه‌گذاری در نتیجه گسترش ارتباطات جهانی، صرفه جویی در مصرف سوخت‌های محدود، تسهیل انجام امور اقتصادی به خاطر ۲۴ ساعته بودن ارائه خدمات و... اشاره کرد. کاهش زمان اتلاف شده شهروندان در ترافیک، عرضه بهتر خدمات، توزیع عادلانه‌تر امکانات، کاهش آلودگی محیط زیست، افزایش اشتغال و بهبود مدیریت پایدار شهری از ویژگی‌های اجتماعی شهر الکترونیک است

فعالیت‌های شهر الکترونیک

بسیاری از فعالیت‌هایی که در شهرهای عادی صورت می‌پذیرد قابلیت اجرا در به صورت الکترونیک و در غالب شهرهای الکترونیک را دارا می‌باشد و شاید می‌توان گفت این مجموعه فعالیت‌ها در شهرهای الکترونیک به صورت راحت اجرا می‌گردد. فعالیت‌های انجام گرفته در یک شهر الکترونیک را می‌توان به مجموعه‌هایی تقسیم کرد که بعضی از آنها عبارتند از:

۱. فعالیت‌های بانکی: مثل پرداخت قبوض، برداشت پول از حساب، انتقال پول و غیره

۲. فعالیت‌های اداری: مثل ثبت اسناد و املاک، درخواست پاسپورت و امثال آن

۳. فعالیت‌های تجاری: مثل خرید و فروش کالا، موسیقی، فیلم و مواد غذایی

۴. فعالیت‌های تفریحی: مثل بازی‌های رایانه‌ای، بازدید از موزه‌ها و پارک‌ها

۵. کسب اطلاعات: اخبار، روزنامه‌ها، نشریات، وضعیت آب و هوا، ترافیک شهری، ساعات پرواز هواپیماها و...

۶. فعالیت‌های علمی: تحقیق در مورد پروژه‌ها، یافتن مقاله‌ها، دسترسی به منابع معتبر، کتابخانه‌ها و کتاب‌ها و تالیفات جدید

۷. فعالیت‌های آموزشی: مدرسه، دانشگاه و سایر آموزشگاه‌ها

۸. فعالیت‌های سیاسی: شرکت در انتخابات، اعلام نظر به مجلس و بخش‌های سیاسی

۹. فعالیت‌های مسافرتی: رزرو بلیط سفر، رزرو هتل و کرایه اتومبیل

۱۰. کاربایی و درخواست کار: آگاهی یافتن از فرصت‌های کاری، پرکردن فرم درخواست کار، ارسال و گرفتن نتیجه

۱۱. فعالیت‌های درمانی: مراجعه به پزشک، دریافت دستورالعمل‌های ایمنی و اطلاع از تازه‌های پزشکی

۱۲. فعالیت‌های تصمیم‌گیری: بهترین و خلوت‌ترین مسیر در شهر برای رسیدن به مقصد، بهترین رستوران برای صرف غذا، بهترین اماکن تفریحی و سایر بهترین‌ها

کاهش آلودگی هوا با کاهش ترافیک شهری

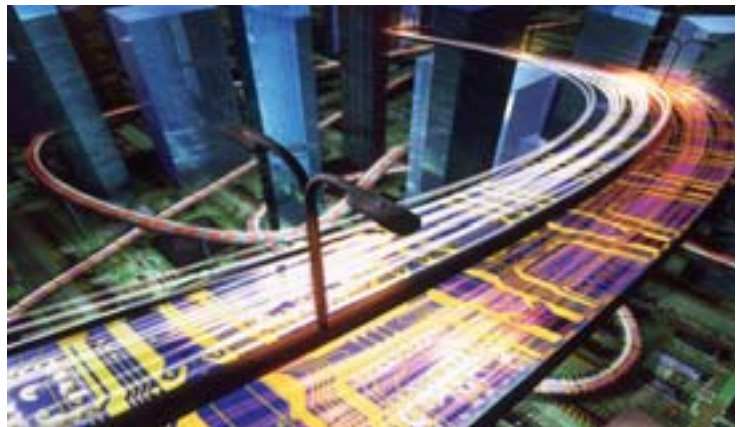
کاهش آلودگی ایجاد شده توسط اتومبیل‌ها در سطح شهر با کاهش ترافیک بوجود آمده در نتیجه افزایش استفاده از اینترنت در انجام فعالیت‌های شهری و ارتباط با شهرداریها

تسریع در برطرف شدن مشکلات ایجاد شده در شهر با ارتباط مستقیم شهردار با شهروندان

آگاه کردن هر چه سریعتر مسئولین از مشکلات شهری و اقدام در جهت رفع آنها بوسیله ارتباط مستقیم شهروندان با شهردار و مسئولین شهر

صرفه جویی در وقت و انرژی

تقلیل دادن دو عامل مصرف وقت و انرژی تا حد زیاد، با افزایش استفاده از اینترنت در انجام الکترونیکی امورات شهرداری و شهری

جلوگیری از سرمایه‌گذاری بیشتر روی روش‌های قدیمی اداره شهر

خودداری کردن از سرمایه‌گذاری بیشتر بر روی روش‌های قدیمی و صورت دادن سرمایه‌گذاری‌های آتی شهر بر مبنای زیرساخت‌های نوین

مدیریت و نظارت واحد شهری

جلوگیری از فعالیت‌های موازی، بی‌نظمی و اختلالات و صورت گرفتن تمام فعالیت‌ها تحت نظارت مدیریت واحد، با توجه به استقرار سیستم‌های یکپارچه در شهرداری الکترونیک

ضرورت‌های تحقق مدیریت واحد شهری (اجرای بند ب ماده ۱۳۷ برنامه چهارم توسعه)

شهر به مثابه سیستم یکپارچه ای است که باید مدیریت آن نیز یکپارچه باشد و در اینجا میتوان از اصطلاح مدیریت یکپارچه ی شهری « Management Urban Integrated » نیز استفاده کرد چرا که در وهله اول شهرها دارای هویت واحد و یکپارچه اند ، از سوی دیگر مدیریت واحد باعث یکپارچگی و انسجام مدیریت در شهر می شود و سپس مدیریت واحد، صرفه جویی در هزینه های شهری را به دنبال دارد

با توجه به اینکه در حال حاضر هزینه های بالایی به دلیل عدم هماهنگی نهادها و دستگاه های مختلف در مورد فعالیت های مختلف به خصوص در سطح اجرایی صرف می شود و هر ارگان بر اساس برنامه و نیاز خود در شهر فعالیت میکند که ایجاد انسجام و یکپارچگی این ناهماهنگی را از بین برده و باعث کاهش هزینه ها می شود.

از دیگر فواید مدیریت واحد شهری حذف موازی کاری و کاهش تعداد دستگاه های مسوول است که به پیشبرد مدیریت یکپارچه شهری کمک می کند ؛ بر دامنه هماهنگی هم می افزاید .شهرها به خودی خود دارای هویت یکپارچه ای هستند و این بزرگترین دلیل برای ایجاد مدیریت واحد شهری است که وجود این مدیریت باعث وحدت بخشی برنامه ای به عناصر و اجزای مختلف و نیز سازمان های در گیر در توسعه شهری می شود . در مدیریت واحد شهری برنامه ریزی برای شهر هم باید به منظور توسعه ی سازمانی و هم برای توسعه اجتماعی ، فرهنگی و غیره صورت گیرد چرا که این مدیریت وظیفه مدیریت سازمان ، سیستم اجتماعی ، خدماتی ، آموزشی و ... را بر عهده دارد. در مقطع کنونی بنا به دلایل مذکور و وجود شکاف در برنامه ریزی ها و فعالیت ها و همچنین بروز ناهماهنگی میان بخشهای مختلف تصمیم گیر در زمینه امور شهری به عنوان یک نوع ضرورت اجتناب ناپذیر مطرح شود.

کاهش مشکلات خدمات شهری و ناراضیاتی مردم در خصوص دوباره کاری ارگان ها و سازمان ها و تقویت روحیه مشارکت شهروندان در امور شهر در گرو مدیریت واحد شهری است که باید با برنامه هدفمند ایجاد شود . هدف اصلی در خصوص مدیریت واحد شهری ایجاد هماهنگی در فعالیت های اجرایی و شهری مابین نهادهای اجرایی و جلوگیری از دوباره کاری، اسراف، سردرگمی و... است. در واقع تجربه فعالیت چند ساله گذشته شوراهای و به تبع آن شهرداری ها مشخص شد که شهر را نمی توان با قوانین و ساختار سازمانی موجود اداره کرد. در واقع بسیاری که معتقد بودند با تشکیل شوراهای بسیاری از مشکلات شهری برطرف می شود به این نکته واقف شدند که حل مشکلات به وسیله شوراهای و شهرداری غیرممکن است چرا که شوراهای و شهرداری ها برای انجام کوچک ترین فعالیت ها و عملی کردن مصوبات نیازمند همکاری بسیاری از سازمان ها و نهادهای دیگر هستند که در صورت مخالفت و عدم همکاری به معنای واقعی می توان گفت کار شهرداری مختل و به تبع آن موجب ایراد خسارت به شهروندان می شود. با توجه به تجربیات گذشته و مطالعات و بررسی های مختلف مشخص شد که بهترین راه برای برون رفت از شرایط مذکور تحقق مدیریت واحد شهری است که نسبت به تحقق آن اقداماتی به عمل آمده است. در واقع می توان اذعان داشت که مدیریت واحد شهری ایجاد هماهنگی مابین شهرداری ها و شوراهای سایر سازمان ها و نهادهای اجرایی در جهت جلوگیری از اقدامات موازی، اسراف نیرو و پول و... مثمرتر بود.

مدیریت جامد پسماند شهری

امروزه پسماند تولیدی اعم از (خانگی - بیمارستانی -ویژه و صنعتی و...) تبدیل به یک معضل بزرگ اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی و زیست محیطی گردیده است که بایستی در مدیریت آن تلاش و مدیریت لازم

علمی و کاربردی بشود براساس بررسی های انجام شده در کشور ما با سرانه تولیدی (۸۰۰ - ۶۵۰) گرم پسماند خانگی سالانه ۱۸ میلیون تن که تا ۱۵ سال آینده به دو برابر افزایش پیدا خواهد کرد تولید پسماند خانگی میشود که بایستی توجه ویژه ای به این موضوع شده و هرچه سریعتر نسبت به مدیریت علمی آن اقدام شود و در سطح دنیا و بین المللی تلاشهای فراوانی شده است که بمنظور حفظ محیط زیست و رعایت موارد بهداشتی و صرفه جویی اقتصادی جلوگیری از تخریب زمین ها که از محدودیت ویژه ای خصوصاً در اروپای شرقی وجود دارد براساس بررسیهای بعمل آمده علمی تا سالهای ۲۰۲۰ و ۲۰۲۸ نیمی از اروپا بلحاظ افزایش گرمای جو که ناشی از اثر گازهایی گلخانه ای است زیر آب خواهد رفت که امروزه کشورهایی نظیر هلند شهر و نیز ایتالیا متاثر از این پدیده طبیعی میباشند.

با دیوار و زهشکی اطراف کشور هلند و احداث سدهای زیر آبی امکان زندگی را در این کشور و شهر ونیز ایتالیا بطور موقت فراهم نموده اند طبیعی است زمین ارزش بیشتری پیدا خواهد نمود با عنایت به اتفاقات ناگهانی و عجیب در سالهای اخیر بارش برف در تابستان ۱۳۸۵ در فرانسه ویا بارش برف در افریقا مسائلی میباشد که از نظر زیست محیطی بایستی قابل عنایت و توجه علمی باشد بر همین اساس اکثر کشورهای اروپایی و اخیراً آسیایی با برخورداری از تکنولوژی های روز و علمی در این خصوص اقداماتی ارزنده و اجرائی داشته اند و بعضاً توفیق چشمگیری داشته اند و بر همین اساس موسسات بین المللی (C-D-M) و (F-N) و یونیورس ... در غالب پروتکل کیوتو بلحاظ حفظ محیط زیست داوطلب کمکهای بین المللی و ملی بمنظور انجام مطالعات پژوهشی و علمی و اجرائی به کشورها شده اند که فوق العاده موثر بوده است و این موضوع بقدری مهم میباشد که در اروپا یک درصد از درآمد ملی به مدیریت این امر اختصاص می یابد ، خوشبختانه در ایران نیز با تصویب قانون مدیریت پسماند (مصوب سال ۱۳۸۳ مجلس شورای اسلامی) و ابلاغ آئین نامه اجرائی آن در سال ۱۳۸۴ توسط دولت محترم عملاً این مقوله مورد توجه تمامی مراجع ذیربط قرار گرفته و شهرداری بجنورد بلحاظ اهمیت موضوع تصمیم گرفته است که این امر حیاتی را مورد توجه قرار داده و نسبت به مدیریت و ساماندهی آن اقدام نماید که از سال پیش مقدمات کار فراهم گردیده است و خوشبختانه با تامین از منویات و رهنمودهای مقام معظم رهبری در سالجاری بعنوان « اصلاح الگوی مصرف » این امر مهم را نصب العین خویش قرار داده و در تحقق و اجرای این پروژه مهم زیست محیطی با تلاش و شتاب بیشتر انشاء الله با کمک و عنایت دولت محترم مهرورز و عدالت گستر بتوانیم گامی مفید و ارزنده برداریم لذا شهرداری بجنورد با هدف مهار و کنترل (۳۳ میلیون لیتر شیرابه تولیدی سالانه ۲۵۰ هزار تن گاز مخرب گلخانه ای - حذف و کنترل مقدار ۲۵۰۰ تن مواد پلاستیکی و تجزیه ناپذیر جلوگیری از تخریب سالانه (۵ - ۳/۵) هکتار زمین در سال و ایجاد اشتغال مستقیم برای حداقل یکهزار نفر - تولید ۱۵ هزار تن کود آلی کمپوست بمنظور رسیدن به کشاورزی پایدار و کمک شایان به حفاظ از محیط زیست از مقدار ۳۳۲ تن زباله تولیدی در روز در تداوم امور اجرائی پروژه بیوکمپوست با تکنولوژی و یندور (باز) شتاب بیشتری خواهد داد که در صورت تحقق این امر مهم زیست محیطی و آلوزیستی بمیزان قابل توجهی زباله تولیدی شهروندان معزز با سرانه

(۸۱۸-۶۸۰) گرم در روز در حد (۳۰-۲۵) درصد با فرهنگ سازی و ارائه الگوی مناسب مصرف بمنظور صرفه جوئی و کاهش در سرانه بازیافت شده و بموازات این کار اقتصادی که زیاله رفتی به صفر و حداقل خواهد رسید ، لذا شهرداری در تحقق شعار خویش . شهر سالم) و بعنوان خادم شهروندان که ولی نعمت ، کارگزاران محسوب میشود یک اقدام اقتصادی و اکولوژیستی که در سطح کشور منحصر بفرد و الگو میباشد خواهد شد که امیدواریم بتوانیم در تحقق فرمایشات و پیام پیامبر گونه رهبر معظم انقلاب در ابتدا سال نو گامی مثبت و ایده آل برداریم /س/۸۸/۱/۱۱

بودجه ریزی عملیاتی

یکی از مولفه های اصلاح الگوی مصرف در شهرداریها اجرای بند ۳۲ سیاستهای کلی برنامه پنجم توسعه کشور بوده که صراحتاً قید شده « تبدیل نظام بودجه ریزی کشور به بودجه ریزی عملیاتی» و مطابق آن کلیه دستگاههای اجرائی تا پایان برنامه پنجم مکلف به استقرار بودجه عملیاتی می باشند.

بودجه ریزی عملیاتی فرایندی است که اهداف استراتژیک و بلندمدت را به نحو شفاف به اهداف عملیاتی سالانه سازمان و هزینه های مربوطه پیوند می دهد و با تأکید بر خروجی ها نتایج اقدامات شهرداریها در قالب صرفه جوئی، شفافیت، کارائی و اثربخشی دنبال می شود

در نظام بودجه ریزی در گذشته فرایند بودجه از پایین به بالا بوده است به این طریق که دستگاه اجرائی به دنبال هزینه کردن بیشتر و یا به طریقی هزینه نمودن کل تخصیص دریافتی از سوی معاون برنامه ریزی استانداری بود تا از این طریق هیچ برگشت اعتباری به خزانه نداشته باشد؛ اما باید این موضوع را به خاطر داشته باشیم که منابع محدود و نیاز شهروندان نامحدود می باشد و برنامه ریزی ما باید به نحوی باشد که بیشترین صرفه جویی را در هزینه ها داشته باشیم

مهمترین هدف بودجه ریزی عملیاتی اصلاح مدیریت بخش عمومی و افزایش اثربخشی مخارج این بخش است

ویژگی های اساسی این اصلاح عبارتند از:

الف_ارزیابی پاسخگویی مسئولین دستگاههای اجرائی براساس معیار دستاوردهای فعالیتهای آنان،

تاثیر گذاری آنها در جهت نیل به دستاوردها و بودجه امکاناتی که برای تحقق دستاوردها به مصرف رسیده است

ب_ارزیابی پاسخگویی مدیران دستگاههای اجرائی به مسئولین ذیربط براساس خدماتی که باید ارایه کنند

ج_تضمین و تحکیم پاسخگویی از طریق مبادله موافقتنامه بین مدیران و مسئولین دستگاههای اجرائی

د_دادن اختیارات لازم به مدیران در انتخاب نهاده های لازم برای تولید محصولات و یا ارائه خدمات مورد نظر

ه_ارزیابی مستمر عملکرد مدیران و مینا قراردادن نتایج عملکرد به عنوان یکی معیارهای تخصیص اعتبارات.

لذا بودجه عملیاتی، آخرین تجربه برای بهره مندی حداکثری از منابع درآمدی دولتها برای ارایه خدمات به شهروندان است.

منابع و مآخذ

1. City management : keys to success by: Orville W. powell

2. managing cities : The new urban context by : Patsy Healey

۳. مدیریت شهری - اثر دکتر غلامرضا لطیفی ، انتشارات سازمان شهرداریها و دهیاریها، ۱۳۸۷

۴. مدیریت واحد شهری : موانع و چالش ها - اثر محمد رضا مغازه ، انتشارات نوید شیراز، ۱۳۸۰

۵. شهر الکترونیک ، دکتر علی اکبر

جلالی
۶. کارگاه آموزشی پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس

الگوهای مسئولیت پذیری در مصرف

تجربه‌هایی از مدیریت شهری در چند کشور اروپایی
آلمان - فرانسه - ایتالیا - سوئیس

کارت اکوپلاست

مدیریت شهری در شهرهایدلبگ آلمان چند سالی است که کارت‌هایی تحت عنوان اکوپلاس (محیط زیست نمونه) در اختیار شهروندان گذاشته است که از آن می‌توانند برای خرید کالاهای پردوام (مقرون به صرفه) استفاده کنند. طراحی این کارت در سال ۲۰۰۲ در انیستیتو تحقیقات اقتصاد محیط زیست آلمان انجام یافت و مسئولیت اجرای آن را بخشی از شهرداری با همکاری سازمان‌های مردم نهاد (NGO) به عهده گرفت. هم اکنون ۱۷۰۰ نفر از شهروندان هایدلبرگ از این کارت استفاده می‌کنند.

تخفیف ویژه

با پرداخت ۱۵ یورو در سال، مشتریان می‌توانند ۳ تا ۵ درصد از تخفیف ویژه کالا و خدمات شبکه‌های توزیع حامی محیط زیست و الگوی مصرف استفاده کنند. این شبکه‌ها سالیانه ۴۵۰۰۰ یورو از وزارت آموزش و تحقیقات فدرال آلمان دریافت می‌کنند تا ضمن کمک به ایجاد همبستگی و روابط صمیمانه بین ساکنین محله‌ها، الگوی صحیح مصرف را نیز تبلیغ کنند.

اتوبوس اطلاع رسانی

در اکتبر ۲۰۰۲ تا ژوئن ۲۰۰۴ یک اتوبوس ویژه اطلاع رسانی برای تبلیغ الگوهای مصرف (روش‌های صرفه جوئی در مصرف) و استفاده از فناوری‌های زیست محیطی در خیابان‌های برلین حرکت‌نمایشی انجام می‌داد.

افزایش آگاهی شهروندان

اتوبوس‌های اطلاع رسانی کالاهای خاص را از قبیل فرش‌هایی که بدون بهره‌کشی از کودکان بافته شده‌اند و چوب‌هایی که از جنگل‌های پایدار تهیه شده و پارچه‌هایی که با الیاف گیاهی بافته شده اند تبلیغ می‌کرد. به مسافران این اتوبوس‌ها قهوه‌هایی که تحت عنوان (تجارت سالم) به فروش می‌رسند تعارف می‌شد و اعضای (NGO)ها برای مسافران در خصوص فوائد صرفه جوئی در استفاده از اتومبیل از قبیل سوار کردن همسایه‌ها به صورت نوبتی و غیره ... سخنرانی می‌کردند.

کارت‌های تبلیغاتی برای خرید کالاهای پردوام و حافظ محیط زیست به مسافران داده می‌شد که توسط شورای توسعه کالاهای پردوام تهیه شده بود. دولت آلمان و برخی

از شرکت‌های خصوصی آلمانی اسپانسر این پروژه را عهده دار شده بودند.

تبلیغ تجارت سالم قهوه

هم اکنون در ۲۶ منطقه شهری آلمان ۴۰۰ فروشگاه با همکاری شهرداری‌ها قهوه‌هایی که با سیستم تجارت سالم تهیه و توزیع می‌شوند به فروش می‌رسانند. مدیر یکی از این فروشگاه‌ها که تحت عنوان تجارت بدون واسطه کار می‌کند اظهار داشت در ماه مه سال ۲۰۰۰ که این فروشگاه‌ها را با کمک شهرداری افتتاح کردیم فکر نمی‌کردیم که فروش این محصولات تا این اندازه مورد استقبال مردم قرار بگیرد. این کالاها که ارزان تر به دست مشتریان می‌رسند باعث عادت به صرفه جوئی و تغییر الگوهای رفتار در میان مردم می‌شود.

نکته جالب این است که یک شرکت تعاونی کلمبیائی که درآمد ۸۰ خانوار کلمبیائی را تامین می‌کند در آلمان توزیع بدون واسطه این قهوه‌ها را با همکاری شهرداری‌ها به عهده گرفته است. از ویژگی‌های این خانواده‌ها این است که هیچکدام از کودکان برای بهره‌کشی استفاده نمی‌کنند. این تعاونی سالانه هجده تن قهوه توزیع می‌کند و در اثر تبلیغ و دوستی در میان مردم با کمک شهرداری‌ها تمامی آنها به فروش می‌رسد. شهرداری‌های آلمان قراردادهای خرید خود را با شرکت‌هایی امضاء می‌کنند که محصولات آنها بدون تخریب محیط زیست و از طریق تجارت سالم تهیه شده و از دوام بیشتر و قیمت پائین تری برخوردار باشد.

مدیریت شهری از این طریق الگوی صحیح مصرف و صرفه جوئی را در میان مردم رواج می‌دهد. در نهضت صرفه جوئی آلمان شهرداری‌ها و (NGO) ها نقش عمده ای را ایفا می‌کنند. همینطور تبلیغ در زمینه استفاده صحیح و صرفه جوئی در مصرف انرژی در این کشور به عهده شهرداری‌ها و (NGO) های محلی است. قسمتی از تأمین بودجه تبلیغاتی فوق نیز به عهده وزارت محیط زیست این کشور می‌باشد.

فرانسه

یکی از شهرداری‌های فرانسه در شمال پاریس که ۹۳۰۰۰ نفر جمعیت دارد در قراردادهای خرید کاغذ خود ذکر کرده است که فروشنده لازم است کاغذهایی را برای فروش عرضه کند که حداقل پنجاه درصد از الیاف آنها از نوع بازیافت شده تهیه گردیده باشد.

همچنین از این پس دستگاه‌های فتوکپی که این شهرداری خریداری می‌کنند بایستی از مدل‌هایی باشد که با کاغذ بازیافتی کار کند.

در برخی از شهرداری‌های فرانسه از سال ۲۰۰۳ سطل‌های آشغال با دو محفظه‌ی جداگانه برای کاغذ و آشغال‌های قابل بازیافت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

این شهرداری‌ها قیمت گذاری و معرفی کالاهایی با کیفیت و پردوام به جوامع محلی را با کمک جمعیت صلح سبز انجام می‌دهند.

برخی از شهرداری‌های فرانسه طرح عرضه تولیدات محلی را در محله‌ها آغاز کرده اند که کالاهای عرضه شده با قیمت پائین تر و کیفیت بالاتر به فروش می‌رسد. نگاه‌های زود بازده محلی با کمک و مشارکت شهرداری در افزایش اشتغال و توزیع بدون واسطه محصولات محلی و کمک به فرهنگ صرفه جوئی و تبلیغ الگوی مصرف نقش عمده‌ای را ایفا می‌کند.

در فرانسه در برخی از مناطق شهرداری طرح جالب (همبستگی اقتصادی) آغاز به کار کرده است در این طرح که با بودجه ای معادل یک میلیون و دویست هزار یورو آغاز شده است شرکت‌های تولیدی و فروشگاه‌های عرضه کننده کالا با معرفی و مشارکت شهرداری کالاهای خود را به قیمت پائین تر به فروش می‌رسانند و مردم نیز با خرید این کالاها همبستگی اقتصادی خود را نشان داده و به صرفه جوئی نیز عادت می‌کنند. شرکت‌ها و فروشگاه‌ها هم به خاطر عرضه کالاهای مرغوب با قیمت پائین تر فروش بیشتری می‌کنند.

در اینجا نیز شهرداری‌ها که مورد اطمینان مردم هستند در معرفی این نوع محصولات و گسترش مردم به همبستگی اقتصادی نقش مهمی را ایفا می‌کنند.

ایتالیا

در ایتالیا ۲۸۰۰۰۰ دانش آموز هفته ای یک بار از موز، شکلات و آبمیوه‌هایی که از طریق سیستم (NGO)ی تجارت سالم به فروش می‌رسند استفاده می‌کنند. این طرح با کمک شهرداری‌ها و همکاری (NGO)ها برای عرضه محصولات غذایی فوق به فروشگاه‌های مدارس انجام می‌پذیرد.

فروش این محصولات غذایی بدون تخریب محیط زیست تهیه شده و از نقطه نظر آموزشی نیز برای دانش آموزان مفید واقع می‌شود از دسامبر سال ۱۹۹۹ قانون تولید محصولات کشاورزی ارگانیک که بدون استفاده از کودهای شیمیائی به عمل می‌آیند زمینه ی تولید این محصولات را فراهم نموده است.

یکی از ابتکارات شهرداری‌های ایتالیا برای تبلیغ محصولات سبز استفاده از نوعی اسکناس به نام اِکو (محیط زیست سالم) بود که در سال ۲۰۰۳ به عنوان پابلوت در برخی از پارک‌های این کشور انجام گرفت. در این پارک‌ها توریست‌ها و مردم محلی پول یورو خود را با این پول معاوضه می‌کردند که به مصرف خرید محصولات سبز می‌رسید و از این طریق به تغییر الگوی مصرف تشویق می‌شدند.

یکی از نتایج قابل توجهی که از این پروژه آزمایشی بدست می‌آید این بود که مردم از طرح‌های ابتکاری در زمینه الگوی مصرف استقبال می‌کنند.

در این طرح دومیلیون یورو به صورت اسکناس اِکو با هزینه ای برابر ۹۰۰۰۰ یورو برای چاپ و ۱۰۰۰۰ یورو برای تبلیغات عرضه گردید که تمامی آن به مصرف رسید.

در شهر ونیز شورای شهر و شهرداری از طریق چند پایگاه نظرسنجی، همچنین ایمیل اقدام به یک نظرسنجی همگانی در زمینه الگوی مصرف کرده اند. در این نظرسنجی که ۵۰۰ نفر مشارکت کردند (۹۰٪ به صورت حضوری و ۱۰٪ از طریق

ایمیل) نظر مردم در زمینه صرفه جویی در مصرف برق، آب، ساختمان سازی پردوام، سرمایه گذاری های اخلاقی و توأم با همبستگی مردم (در قالب مصرف بهینه) و غیره ... سؤال شد و نتیجه آن برای ترویج فرهنگ مصرف مؤثر واقع گردید.

این پروژه که ظرف مدت یک ماه انجام گرفت و بودجه آن از طریق وزارت محیط زیست و شورای شهر و شهرداری ونیز تأمین گردید.

در سال ۲۰۰۳ در شهر جیوانی در اطراف میلان که ۸۰۰۰۰ نفر جمعیت دارد، شهرداری برشورهایی را برای اطلاع رسانی در زمینه الگوی صحیح مصرف، تحت عنوان ((مصرف پایدار))، بین ۳۵۰۰ خانوار توزیع کرد.

در این برشورها نحوه استفاده کمتر از اتومبیل، صرفه جویی در برق، آب و سایر الگوهای مصرف توضیح داده شده بود و این که مصرف پایدار در اثر صرفه جویی و استفاده صحیح از انرژی امکان پذیر می شود.

پس از توزیع این برشورها یک نظرسنجی انجام گرفت و نتیجه های جالبی از آن به دست آمد. در این نظرسنجی معلوم گردید که تنها ۳۵٪ از ساکنین شهر از وجود چنین محصولات و کالاهایی اطلاع داشتند که ۴۴٪ آنها جوان بودند. بقیه مردم پس از توزیع برشورها از وجود این کالاها اطلاع حاصل کردند.

در برخی از شهرهای ایتالیا شهرداری ها با کمک (NGO) ها اقدام به اطلاع رسانی در زمینه الگوی صحیح مصرف تحت عنوان ((مسئولیت پذیری در مصرف)) نموده اند. در این نوع اطلاع رسانی که چند شرکت اینترنتی نیز مشارکت دارند شبکه ای از تعاونی های مصرف و تولید کنندگان محصولات کشاورزی ارگانیک به هم وصل شده و ضمن اطلاع رسانی اقدام به فروش این نوع محصولات نیز نموده اند. این پروژه از سال ۲۰۰۵ آغاز به کار کرده است.

یکی از شهرهای نمونه در زمینه ارائه محصولات پردوام

با قیمت پائین تر از محصولات مشابه، شهر توسکانی است که ۴۳ شرکت عرضه کننده این محصولات در این شهر از شهرداری گواهینامه استاندارد (SA ۸۰۰۰) دریافت کرده اند. شهرداری برای شرکت هایی که کالاهای فوق راعرضه کرده و در الگوسازی در زمینه مصرف مشارکت می نمایند این گواهینامه را صادر می کند که از این طریق به مردم معرفی می شوند. در کل ایتالیا ۴۳۰ شرکت موفق به اخذ این گواهینامه شده اند که ۱۰٪ آن به شهر توسکانی اختصاص یافته است. گواهینامه فوق باعث تشویق سایر شرکت های گردیده است که هنوز موفق به اخذ آن نشده اند.

یکی از نتایج مهم این طرح این بوده است که تنها مردم نیستند که الگوی مصرف خود را بایستی عوض کنند بلکه شرکت های تولید کننده و توزیع کننده محصولات و فروشندگان کالاهای پردوام و کم مصرف نیز به واسطه ی مسئولیت پذیری اخلاقی در این زمینه تأثیرگذار هستند. این مسئولیت پذیری موجب نوعی رقابت مثبت اخلاقی میان سرمایه گذاران، تولید کنندگان و فروشندگان این نوع کالاها می گردد.

یکی از وظایف شهرداری ها در ایتالیا آموزش شرکت های تولیدی برای موفقیت در کسب گواهینامه (SA 8000) بوده است که از این طریق به نتایج سریع تر و موفق تری دست یافته اند این آموزش ها نیز با کمک (NGO) ها انجام پذیرفته است.

سوئیس

کتاب آشپزی اسپیز

شهرداری یکی از شهرهای سوئیس به نام اسپیز (Spiez) اقدام به انتشار نوعی کتاب آشپزی برای هتل ها و رستوران ها کرده است که در آن ضمن ارائه دستور تهیه غذاهای محلی، محصولات غذایی سبزی نیز به عنوان مواد سالم تر و بهداشتی تر برای تهیه غذا معرفی شده است. مدیریت شهری در این شهر است. که هتل ها و رستوران ها با تهیه غذاهای سالم و ارائه خدمات بهتر و ارزاتر در محیطی پاکیزه و بهداشتی می توانند در ایجاد الگوی صحیح مصرف بین مردم و توریست ها مؤثر واقع شوند. در این شهر همبستگی هتل ها و رستوران ها با نهضت مسئولیت پذیری در مصرف موفقیت آمیز بوده است.

در یکی از شهرهای سوئیس به نام سن گالن (Saint - Glen) برای مصرف کنندگان سوئیس از عنوان (مشتریان مسئولیت پذیر) استفاده شده است. در این شهر نیز شورای شهر و شهرداری بازارهایی را برپا کرده اند که در آنها کالاهای مرغوب و پردوام با قیمت مناسب به مردم عرضه می شوند. در این بازارها مواد غذایی، پوشاک، اسباب بازی و صنایع دستی که در تهیه آنها از مواد ارگانیک استفاده شده و صرفه جویی به کار رفته است عرضه می شود.

* این بازارها از سال ۲۰۰۵ آغاز به کار کرده اند.

پنجمین گردهمایی اتحادیه شهرداری‌ها در استانبول

جنگ شده است.

شهردار استانبول نیز اظهار داشت ما بیش از این نمی‌توانیم نسبت به مسأله مهم آب بی‌تفاوت بمانیم. ما باید آب را به یک ابزار صلح آمیز تبدیل کنیم. شهرهایی که فاقد آب آشامیدنی سالم هستند مملو از مهاجرین فقیر و کم‌درآمدی هستند که در دره‌های سیل‌خیز یا زمین‌های شیب‌دار که هر لحظه امکان ریزش دارند زندگی می‌کنند. فضولات کارخانجات، آب آشامیدنی کارگران را آلوده می‌کند. حتی آب‌های آشامیدنی که قبلاً بهداشتی و سالم بود امروز با افزایش فضولات این کارخانجات و به خاطر کمبود مدیریت‌های محلی آلوده شده‌اند بسیاری از این نواحی فاقد سیستم فاضلاب هستند. وی افزود شهرداران برای مدیریت بهتر آب نیاز به تقویت یکدیگر دارند.

در این گردهمایی بیش از ۲۵۰ شهردار و رهبران محلی از ۴۳ کشور برای بحث و تبادل نظر پیرامون مسأله آب شرکت کردند. امروزه سه میلیارد و سیصد میلیون نفر از مردم جهان در شهر زندگی می‌کنند که این تعداد در سال ۲۰۳۰ به پنج میلیارد نفر خواهد رسید. کشورهای در حال توسعه از قبیل هند ۹۵٪ این رشد جمعیتی را به خود اختصاص خواهند داد. روزانه ۳۰۰ مهاجر روستائی به مامبئی هجوم می‌آورند. طبق گزارش سازمان ملل در خصوص توسعه جهانی آب که این هفته منتشر گردید رشد جمعیتی شهرهای رو به توسعه را با چالش جدی روبرو کرده است. بنا به گفته لویک فاجان (Loic Fauchon) رئیس شورای جهانی آب که در این گردهمایی شرکت کرده بود، شهرداران ستون‌های حفاظتی و مدیریتی آب به شمار می‌روند. وی اظهار داشت متأسفانه برخی از شهرهای ما برای تأمین آب تبدیل به میدان

تشویق ساختمان سازی با پشت بام های سبز

شهرداری دویی دست به کار تشویق ساختمان سازی با پشت بام های سبز در سراسر امارات شده است. این طرح قرار است از این پس روی تمامی پشت بام های ساختمان های جدید اجراء می شود.

شهرداری دویی طی بیانیه ای در این مورد اظهار داشت پس از مطالعه تجربه هائی که در این زمینه در سایر کشورهای جهان به دست آمده است شهرداری دویی نخستین اجراء آزمایشی این طرح را با ساختمان شهرداری شروع کرد. مقامات شهرداری دویی درباره فواید این طرح اظهار داشتند شرایط جوی دویی ایجاب می کند که برای تصفیه هوا اجراء طرح پشت بام های سبز می تواند بسیار مؤثر واقع شود، در حالیکه این طرح در کشور های اروپائی هنوز مراحل اولیه خودرامی گذراند.

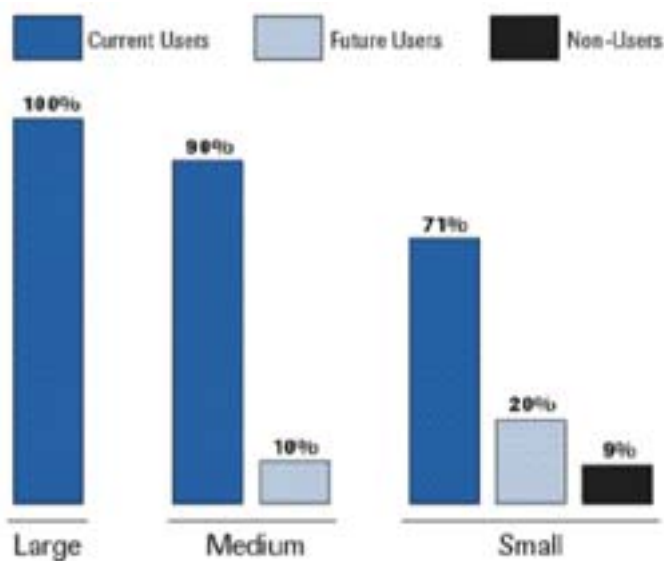
از جمله فواید این طرح کاهش گرمای هوا، کنترل آب باران و عایق صدا می باشد.

شهرداری های الکترونیکی در کانادا

انقلاب اطلاعات و ارتباطات تأثیر زیادی روی کانادایی ها گذاشته است به طوری که ۵۳٪ از مردم این کشور کارهای خود را به صورت الکترونیکی انجام می دهند. در رابطه با استفاده از دولت الکترونیکی نیز مردم این کشور از مردم آمریکا پیشی گرفته اند. نقش شهرداری ها در این خصوص بسیار پررنگ گردیده است.

تقریباً از هر ده شهرداری با شهرهای دارای جمعیت بالای ۱۰۰۰۰ نفر، هشت شهرداری (۷۷/۶٪) به صورت آن لاین عمل می کنند. در این شهرداری ها ارائه اطلاعات به صورت آن لاین ۹۶/۷٪ و انجام خدمات موارد مالی ۷۵/۷٪ می باشد. در نمودار زیر درصد استفاده شهرداری ها از دولت الکترونیکی نشان داده شده است.

در کانادا شهرهای بزرگ دارای جمعیت بالای ۱۰۰/۰۰۰ نفر، شهرهای متوسط بالای ۱۰/۰۰۰ نفر و شهرهای کوچک زیر ۱۰/۰۰۰ نفر می باشند.

حمایت دولت و شهرداری ها از زوج های جوان؛

برنامه تامین مسکن جوانان در روسیه

خانواده های جوانی که در این برنامه شرکت می کنند مشمول طرح "تامین مسکن جوانان" شده و می توانند در خانه های تخصیص یافته به آنها سکونت دائمی داشته باشند.

تشخیص این مطلب که آیا خانواده مراجعه کننده واقعا به تسهیلات مسکن نیازمند است یا نه نیز شرایط خاص خود را داراست. از جمله آنکه زوجین نباید تا کنون از تسهیلات مسکن و یا اوراق قرضه و وام ها استفاده کرده باشند تا بتوانند از تسهیلات مسکن جوانان استفاده کنند.

این طرح به صورت های مختلف در استان های دیگر روسیه نیز اجرا می شود. به طور مثال شهرداری منطقه "سمیدوویچسکی" نیز طرحی مشابه این را عملی کرده است. در این منطقه ۳۰۳۸ خانواده زندگی می کنند که تعداد ۳۲۹ مورد از آنها جزء خانواده های جوان محسوب می شوند. جوانان ۱۱ درصد کل خانواده های این منطقه را تشکیل می دهند. در سال ۷۰۰۲ تحقیقی بر روی این خانواده ها صورت گرفت و مشکلات آنها بررسی شد. مشکل اساسی خانواده های جوان در این منطقه نداشتن خانه شخصی اعلام شد. شهرداری منطقه سمیدوویچسکی برای حل این معضل در آغاز سال ۷۰۰۲ بانک اطلاعاتی خانواده های جوان را تاسیس کرد و خانواده های جوان از طریق این بانک اطلاعاتی برای دریافت تسهیلات "تامین مسکن جوانان" وارد نوبت شدند.

این طرح کاملاً اجرایی گردید و در تاریخ ۱۲ اکتبر سال ۷۰۰۲، به هفت خانواده جوان ساکن این منطقه مبلغی نزدیک به دو میلیون روبل پرداخت گردید تا برای خرید مسکن اقدام نمایند. در سال ۸۰۰۲ نیز تعداد خانواده هایی که از تسهیلات مسکن جوانان استفاده کردند بیشتر شد و این امر تا حد زیادی رضایت خانواده های جوان و نو بنیاد را برپا داشت.

گروه بین المللی - بنابر طرح تامین مسکن فدراسیون روسیه در سال های ۲۰۰۲ تا ۰۱۰۲، در یکی از استان های این کشور به نام "تامسکی" طرحی برای تامین مسکن خانواده های جوان عملی گردید. در برنامه های این طرح، حمایت مالی دولت از خانواده های جوان برای خرید و یا ساخت مسکن طی سال های ۶۰۰۲ تا ۰۱۰۲ ارائه شده است. به غیر از حمایت های دولتی از زوج های جوان، شهرداری های شهرهای استان تامسکی نیز موظف به تامین مسکن برای خانواده های جوان می باشند.

برنامه مذکور مکانیسمی را برای کمک به خانواده های جوان و حمایت های دولتی از آنها جهت خرید و یا ساخت مسکن بررسی و دنبال می کند. به طور مثال جوانان می توانند با پرداخت حق عضویت اولیه برای دریافت وام های مسکن رهنی و یا اوراق قرضه خرید مسکن و یا ساخت مسکن شخصی اقدام نمایند. خانواده های جوان همچنین می توانند با پرداخت سهم عمده مبالغ وام و درصدهای آن صاحب خانه شوند. میزان پرداخت های اجتماعی برای خرید مسکن در دستورات این برنامه به شرح زیر است:

- برای خانواده های جوان فاقد فرزند: ۵۳ درصد قیمت مسکن؛
- برای خانواده های جوان صاحب یک فرزند و یا بیشتر و همچنین برای خانواده هایی که کاملاً جوان محسوب نمی شوند و یکی از والدین جوان هستند و یک فرزند و یا بیشتر دارند: ۰۴ درصد کل قیمت مسکن؛
مراتب تخصیص این تخفیف ها به خانواده های جوان از سوی دولت بر اساس قانون شماره ۸۵۲ مصوبه سال ۶۰۰۲ فدراسیون روسیه می باشد. بر اساس قوانین افراد با شرایطی خاص مشمول این قانون می شوند که این شرایط به صورت زیر است:

- ۱- سن زوجین نباید بیش از ۵۳ سال باشد و در خانواده های نیمه جوان سن یکی از زوجین نباید بیشتر از این میزان باشد. برای پرداخت تسهیلات به خانواده های جوان سن مراجعه کنندگان به دقت بررسی می شود و این سن نباید از حد تعیین شده تجاوز کند.
- ۲- خانواده های مراجعه کننده به شرایط بهتری برای زندگی نیازمند باشند.
- ۳- شرایط درآمدی خانواده ها برای پرداخت هزینه های کاهش یافته مسکن های این طرح مناسب باشد.

نگاهی به تجارب شهرهای بزرگ جهان؛ سیستم اخذ عوارض ترافیک در محدوده مرکزی شهرها

صاحب اتوموبیل پشت شیشه جلو خود قرار داده می‌خوانند و بعد از حساب وی عوارض برداشت می‌شود. میزان عوارض در سنگاپور به نوع ماشین (میزان مصرف و آلوده‌سازی آن)، مسافتی که در محدوده طی می‌کند و نیز ساعت ورود به این محدوده بستگی دارد. از سال ۱۹۹۸ که سیستم جدید اخذ عوارض مشغول به کار است شمار خودروهایی که به مناطق اصلی شهر وارد می‌شوند به میزان ۴۵ درصد کاهش یافته است.

در سطحی محدودتر از سنگاپور، شاید تجربه "سن دیاگو" در ایالت کالیفرنیا قابل اشاره باشد که سال ۱۹۹۶ یک باند از بزرگراه‌های درون شهری خود را مشمول عوارض ترافیک کرد. اتوموبیلی که از این باند استفاده می‌کند اگر تک‌سرنشین باشد بسته به میزان ترافیک و ساعت روز بین ۵۰ سنت تا ۴ دلار عوارض می‌پردازد. اگر به جز راننده یک نفر دیگر هم در اتوموبیل باشد عوارضی به آن تعلق نمی‌گیرد. این عوارض برای سن دیاگو سالانه رقمی معادل ۲ میلیون دلار درآمد نتیجه می‌دهد که صرف تجهیز و توسعه حمل و نقل عمومی می‌شود. به لحاظ تاثیر نیز، عوارض یادشده کمک چشمگیری به روان شدن ترافیک در بخش‌های بزرگی از سن دیاگو کرده است.

در اروپا "برگن" و "اسلو" و "تروندهایم" سه شهر نروژ بودند که به عنوان اولین شهرهای این قاره از سال ۱۹۸۷ به وضع عوارض

گروه بین الملل - برخی از شهرهای بزرگ دنیا در سال‌های اخیر با نصب وسایل پیشرفته در شعاع معینی از قلمرو خود، اتوموبیل‌هایی را که به محدوده مرکزی شهر وارد می‌شوند شناسایی و از آنها به طور خودکار (از طریق برداشت از حساب بانکی صاحب اتوموبیل و یا فرستادن قبض به در خانه وی) عوارض اخذ می‌کنند. میزان این عوارض ترافیک که در انگلستان به آن "Congestion Charge" گفته می‌شود در کشورهای مختلف به طرق مختلف محاسبه می‌شود که معمولاً تابعی است از زمان ورود به محدوده تحت عوارض، مسافتی که در این محدوده طی می‌شود و مدت اقامت در آن. این تجربه تقریباً در اکثر شهرهایی که به مورد اجرا گذاشته شده در کاهش میزان ترافیک و افت آلودگی هوا تأثیری گاه‌ورای انتظارات داشته است.

تجربه سنگاپور

سنگاپور جزو اولین شهرهایی بود که سال ۱۹۷۵ "عوارض ترافیک" را برای اتوموبیل‌های داخل‌شونده به محدوده معینی از مرکز شهر به کار گرفت و باز همین شهر - کشور بود که در سال ۱۹۹۸ محدوده عوارض ترافیک را گسترش داد و برای اولین بار یک سیستم الکترونیکی مجهز به دوربین‌های الکترونیک را به دور این محدوده نصب نمود. این دوربین‌ها کارت مخصوصی را که

ترافیک پرداختند که هم کمکی بوده است به تلطیف وضعیت هوا و بهبود ترافیک و هم درآمد خوبی برای ساخت جاده‌ها و راه‌های مواصلاتی حاصل شده‌است.

لندن و تجربه‌ای در حال شدن

از سال ۲۰۰۳ لندن هم پس اسلو به عنوان دومین پایتخت اروپا به سیستم اخذ عوارض ترافیک روی آورد. هدف شهردار لندن از وضع عوارض ترافیک دو چیز بود: نخست، کاهش عبور و مرور اتوموبیل‌ها به مرکز لندن و حل مشکل ترافیک در این قسمت از شهر و دوم، تامین یک منبع مالی برای توسعه و بهبود سیستم حمل و نقل شهری.

تقریباً تمام احزاب انگلستان نظر بدبینانه‌ای نسبت به این طرح داشتند و آن را محتوم به شکست می‌دانستند. اما طرح شهردار لندن از همان ابتدا موفقیت خود را در عمل نشان داد و به رغم همه پیش‌بینی‌های منفی، وی توانست در انتخابات سال ۲۰۰۴ دوباره رقبای خود که قول برچیدن عوارض ترافیک به مردم می‌دادند را شکست داده و خود را دوباره به عنوان شهردار لندن تثبیت کند. بر اساس آمارها از زمان وضع عوارض ترافیک، از بار ترافیک در مرکز لندن ۱۵ درصد کاسته شده، که این به معنای آن است که روزانه ۶۰ هزار اتوموبیل کمتر وارد محدوده مرکزی شهر می‌شود. در مقیاس خودروهای شخصی این کاهش به ۳۰ درصد می‌رسد. ۵۰ تا ۶۰ درصد صاحبان این اتوموبیل‌ها به استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی روی آورده‌اند، ۲۰ تا ۳۰ درصد مسیر خود را تغییر داده و وارد مرکز شهر نمی‌شوند و بقیه هم یا با استفاده دسته جمعی و دوره‌ای از اتوموبیل‌های شخصی و یا با روی آوردن به دوچرخه و موتورسیکلت جابه‌جایی می‌شوند.

به لحاظ کاهش آلاینده‌های هوا آخرین آمارها حکایت از یک کاهش ۱۲ درصدی در میزان دی‌اکسید کربن و ذرات دوده در هوای مرکز شهر لندن دارد. در مجموع از پخش و نشر گازهای آلاینده ۱۶ درصد کاسته شده است. البته بر اساس تحقیقات، سه چهارم این کاهش نتیجه وضع عوارض ترافیک و بقیه حاصل بهبود تکنولوژی تصفیه گاز موتور در اتوموبیل‌هاست.

لندن دایره‌ای را می‌ماند به شعاع ۸۰ کیلومتر. با توجه به این که محدوده مشمول عوارض ترافیک تنها ۱.۳ درصد مساحت این شهر (۲۲ کیلومتر مربع) را تشکیل می‌دهد. طبیعی است که کل هوای شهر کماکان آلوده و سنگین به نظر برسد. از این رو شهردار لندن برنامه‌ای برای توسعه محدوده عوارض ترافیک دارد تا بخش‌های بیشتری از این شهر از هجوم و رفت‌وآمد بیش از اندازه خودروها مصون شوند. در کنار این اقدام، ۷۰۰۰ اتوبوس مشغول فعالیت در لندن نیز به فیلترهای پیشرفته تصفیه دود موتور مجهز شده‌اند و مسافران تاکسی نیز هر باری که سوار این وسیله می‌شوند یک عوارض ۲۰ پنیسی می‌پردازند تا صرف تجهیز تاکسی‌ها به فیلترهای یادشده شود.

در مجموع روان شدن چشمگیر ترافیک، طبق برنامه و به موقع

رسیدن اتوبوس‌ها، کاهش آلودگی هوا و کاسته شدن از میزان تصادفات از پیامدهای مثبت وضع عوارض در مرکز شهر لندن است. البته کاهش شمار اتوموبیل‌هایی که به محدوده وارد می‌شدند طبیعی بود که به کاهش درآمد ناشی از تجمیع عوارض‌ها بیانجامد و مبلغ مورد نظر برای طرح‌های شهردار جهت توسعه و بهبود سیستم حمل و نقل عمومی لندن تامین نشود. همین عامل سبب شد که سال ۲۰۰۵ بر میزان عوارض افزوده شود (۱۱ یورو در حال حاضر با استثنائاتی برای ساکنان محدوده، تاکسی‌ها و اتوبوس‌ها و...). کندی در اجرای قول و قرارهای شهردار لندن در بهبود و توسعه سیستم حمل و نقل عمومی و نیز کساد بازار برخی از صنوفی که در مرکز شهر فعالیت دارند از جمله ایرادهای منتقدین به وضع عوارض ترافیک برای مرکز لندن است. با این همه موافقان و همراهان این طرح کماکان در اکثریت هستند.

استکهلم: مخالفت‌های اولیه، موافقت‌های بعدی

از ژانویه سال ۲۰۰۶ استکهلم نیز به عنوان سومین پایتخت اروپایی محدوده مرکزی خود را مشمول عوارض ترافیک کرده است. این محدوده از محدوده عوارض ترافیک در لندن گسترده‌تر است و مساحت آن به ۳۵ کیلومتر مربع می‌رسد. گرچه در ابتدای به جریان افتادن این طرح دو سوم اهالی استکهلم با آن مخالف بودند ولی نتایج مثبت ناشی از اجرای آن سبب شد که در فرآیند سپتامبر سال پیش ۵۳ درصد مردم به ادامه آن رای مثبت دهند.

از زمان اجرای عوارض ترافیک در محدوده مرکزی استکهلم ۲۳ درصد از بار ترافیک در منطقه کاسته شده است که این میزان از برآوردهای اولیه که حول ۱۰ تا ۱۵ درصد دور می‌زد بسی فراتر است. ذرات دوده معلق در هوا ۱۷ درصد و دی‌اکسید کربن هم ۱۴ درصد تنزل پیدا کرده است.

دیگر در استکهلم کمتر پیش می‌آید که ترافیک قفل شود و حتی کسانی که از استفاده از اتوموبیل‌گریزی ندارند هم، راحت و روان شدن ترافیک را در قبال پولی که به عنوان عوارض می‌پردازند ناچیز و قابل چشم‌پوشی می‌دانند. صاحبان تجارت و کار و کسب نیز بر عکس تصور اولیه‌اشان اینک از سریع شدن حمل بار و آمدودش راحت‌تر مشتریان به درون شهر خشنود و راضی‌اند.

یک جنبه مثبت طرح این است که سیستم ثبت و ضبط تردد اتوموبیل‌ها به درون و بیرون شهر از همان ابتدا کارکردی روان و بدون نقص داشته است. افزودن ۲۰۰ دستگاه اتوبوس جدید به ناوگان حمل و نقل شهری نیز از دیگر تدابیر خوب مسئولان اجرای طرح بود. و حالا همه اتوبوس‌های کهنه و نو به یمن کاهش صد هزارموردی رفت‌وآمد روزانه اتوموبیل‌ها به درون استکهلم می‌توانند با رعایت تقریباً دقیق جدول زمانی و بدون تاخیر سر ایستگاه مقرر حاضر باشند.

تجربه مثبت سوئد شماری از مسئولان شهرهای بزرگ اروپا را به خود مشغول کرده و بعید نیست که در سال‌های آتی برخی از این شهرها نیز سیستم عوارض ترافیک را به کار گیرند.

طرح شهرداری مسکو برای تامین حمل و نقل مراکز تجاری

مسیرها در این طرح، دوبلور شمالی خیابان عریض "کوتوزوفسکی" است که از پایین مرکز تجاری شهر آغاز می شود و تا ساحل دیگر رودخانه مسکو و در امتداد خط راه آهن ادامه دارد. این دوبلور تا مرکز شهر ادامه دارد و برای این منظور یکی از گذرگاه های شهر بازسازی خواهد شد.

به دلیل ایجاد خیابان های جدید، خطوط اتوبوس و ترولیبوس نیز اصلاح می شود. برای خدمت رسانی بهتر به مردم در منطقه مسکوسیتی و نواحی اطراف آن توسعه پنج توقف گاه برای اتوبوس ها برنامه ریزی شده است. اتوبوس ها به طرف ترمینالی که در یکی از قسمت های مرکز تجاری قرار خواهد گرفت، حرکت خواهند کرد.

در ترمینال وسایل نقلیه نیز سه خط مترو قرار خواهد گرفت. طرح توسعه خطوط زیر زمینی در این منطقه نیز چندین بار اصلاح شده است. شهرداری در نظر دارد دو خط مترو جدید در این منطقه ایجاد کند. سالن های انتظار نیز برای این دو ایستگاه در نظر گرفته شده است.

در منطقه مرکزی مسکو نوع خاصی از حمل و نقل مسافران اجرایی خواهد شد. از این بخش انتقال مسافران به راه آهن مسکو صورت خواهد گرفت.

طرحی جامع برای ساخت خیابان ها و پل ها و ایستگاه های مترو و اتوبوس برنامه ریزی شده است تا بتواند به صورت کامل پاسخگوی افزایش جمعیت انسانی و وسایل نقلیه ماشینی در این منطقه مرکزی شهر باشد. به این ترتیب با افزایش مساحت مناطق اصلی و پر رفت و آمد شهر و ایجاد امکانات لازم برای این امر شاهد سهولت در انجام کارهای تجاری مردم و همچنین سهولت در رفت و آمدها خواهیم بود.

انتظار می رود با اجرای صحیح طرح های حمل و نقلی و ساخت جاده های جدید، مسکوسیتی با مشکلات حمل و نقلی و ترافیکی مواجه نشود.

گروه بین الملل - در مرکز تجاری بین المللی مسکو با نام "مسکوسیتی" ناحیه های مجاور آن هفت ایستگاه مترو واقع شده است. به جز این ایستگاه های مترو، بیش از ۲۰ شاهراه اصلی زمینی در این منطقه و نواحی اطراف ساخته شده است. تمامی این اقدامات در جهت توسعه این منطقه و ضمیمه کردن مساحت بیشتری به مرکز تجاری مسکو صورت گرفته است، چرا که مسکو به عنوان پایتخت کشور بزرگ روسیه محسوب شده و تسهیل در رفت و آمد و انجام کارهای اداری و تجاری در این کلان شهر از اهمیت بالایی برخوردار است.

در این طرح توسعه زمان مشخصی برای ساخت و ساز تعیین نشده است. رای و دستوره های شهرداری مسکو در آینده مشخص خواهد کرد که چه زمانی سازه های جدید در مسکوسیتی و مناطق اطراف آن ساخته شود. ولی در حال حاضر و در مرحله نخست، ساخت ۱/۲ میلیون متر مربع خانه، ۱/۹ میلیون رستوران و مسافر خانه، تقریباً ۴/۴ میلیون متر مربع مستغلات دفتری و ۱/۴ میلیون متر مربع ساختمان عمومی قطعی شده است. با تکمیل ساخت و سازها در مرحله نخست، بیش از ۶۱ هزار نفر در مسکوسیتی و نواحی اطراف آن زندگی خواهند کرد و ۲۷۳ هزار نفر نیز به کار مشغول خواهند شد. مهم ترین مساله در طرح توسعه مرکز شهر مسکو، ساخت شاهراه ها و خیابان های اصلی است. اهمیت این امر در آن است که یک طرح توسعه جامع شهری می بایست در کنار افزایش سکونت گاه ها و مراکز اداری و تجاری، فکری درست و منطقی برای رفت و آمد جمعیتی که افزایش یافته است نیز داشته باشد. در غیر این صورت شاهد شهری بی نظم و شلوغ با ترافیکی سنگین در عبور و مرور وسایل نقلیه و انسانها خواهیم بود. شهرداری مسکو قصد دارد بیش از ۲۰ خیابان در مرکز تجاری مسکو ایجاد و بازسازی کرده و سه پل بر روی رودخانه مسکو بسازد. یکی از مهم ترین

مراکز مشاوره شهروندان در انگلستان

بارد رسال ۱۹۳۹ چهارروز پس از آغاز جنگ جهانی دوم بود که آغابه کار کرد. در ابتدا این مراکز با کمک مردم محل اداره می شد ولی پس از مدتی به صورت رسمی ترو تحت یک شبکه ملی سراسری به کار خود ادامه داد. در سال ۱۹۷۳ "انجمن ملی دفاتر مشاوره شهروندان" تأسیس گردید و دولت نیز بودجه ی معینی را برای این مراکز در نظر گرفت. در سال ۲۰۰۶ تعداد این مراکز که سه هزار نقطه را در سراسر انگلستان

پوشش می دهند بالغ بر ۴۶۲ مرکز گردید.

کلیه کارکنان این مراکز بایستی از چهار اصل پیروی کنند:

- ارائه سرویس رایگان
- رازداری
- بی طرفی
- استقلال در عمل

سایر مواردی نیز که بایستی مورد توجه این مراکز قرار گیرد عبارتند از:

- دسترسی آسان
- کارایی بالا
- مسئولیت پذیری در مقابل مردم
- حق تصمیم گیری با مراجعین
- ارائه خدمات به صورت داوطلبانه (بادستزد متعارف)
- اقتدار در پیگیری
- قابلیت استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات
- ارائه سرویس به عموم (علاوه بر مردم محل)

در حال حاضر ۲۰۰۰ نفر در این مراکز مشغول به کار هستند. هر مرکز دارای هیأت امناء، بودجه و امکانات مستقل می باشد ولی تحت پوشش انجمن ملی "مراکز مشاوره شهروندان" انجام وظیفه می نماید.

این مراکز مجهز به یک شبکه سراسری الکترونیکی گردیده اند که به صورت مستقل و خصوصی عمل می کند. اخیراً برای سرعت عمل بیشتر، از مردم محل، همچنین دانشجویانی که مایلند واحدهای عملی خود را از طریق همکاری با این مراکز بگذرانند استفاده می شود.

یکی از مراکزی که از مدتها قبل تحت نظارت و با کمک شهرداری ها در انگلستان کار می کند، "دفتر مشاوره شهروندان" (Citizen's Advice Bureau (CAB)) می باشد. این دفاتر به صورت یک شبکه خیریه سراسری، نه تنها مشاوره رایگان در اختیار مردم می گذارند، بلکه به عنوان یک مرکز ارتباطات مردمی نیز به رفع مشکلات شهروندان می پردازند.

در این مراکز مشکلات مراجعین به شاخه های مالی، حقوقی، شغل، مسکن و غیره تقسیم بندی گردیده است. در هر محله از شهر، بخصوص در خیابان های پر جمعیت، حداقل یکی از این مراکز که همگی آن ها هم سطح خیابان واقع شده اند، آماده پذیرش مراجعین می باشد. در این مراکز کارشناسان زبده با تخصص های جداگانه و مرتبط با مشکلات مراجعین مشغول به کار هستند.

کمک این مشاورین شامل راهنمایی مراجعین، تماس با مسئولین و کارکنان مراکز دولتی و خصوصی، کمک به پرکردن فرم های درخواست کار، درخواست وام، مسکن، و حتی در حد امکان، کمک به حل مشکلات مالی آن ها می باشد. مذاکره با طرف مقابل که ممکن است بانک، فروشگاه یا اشخاص باشند نیز با کمک این مشاورین صورت می گیرد. همچنین کمک به تهیه مسکن، مذاکره با مالک و مستأجر (قبل از این که کارشان به دادگاه یا شورای حل اختلاف بکشد) و در حد امکان کمک مالی به بدهکار نیز از جمله کارهای این مراکز می باشد.

درواقع کار عمده این مراکز کمک به افراد آسیب پذیر، ارائه مشاوره و کمک به مهاجرین و هر فردی است که به طور ناگهانی دچار مشکل شده و نمی تواند به تنهایی از عهده حل مشکل خود بر بیاید.

این مراکز به طور مستقل و با کمک و همکاری شهرداری ها، شورای شهر، شوراهای محل، کمک مالی دولت و مراکز خیریه و نیروی انسانی متشکل از سازمان های مردم نهاد (NGO) ها، دانشجویان و مردم محل کار می کنند.

تاریخچه این مراکز به سال ۱۹۲۴ برمی گردد که پیشنهاد حمایت از شهروندان ونحوه اجرای آن مورد بررسی قرار گرفت ولی برای اولین

برج های جدید در حال ساخت جهان

گروه بین الملل - برج شهر مسکو، بعد از اینکه در سال ۲۰۱۲ به پایان برسد، بلندترین برج اروپا خواهد بود. این برج که در مسکو در حال ساخت است، ارتفاعی معادل دو برابر برج ایفل خواهد داشت. در خود شهر مسکو هم ساختمانی که به ارتفاع این برج حتی نزدیک هم باشد، وجود ندارد. کاربری این برج هم محدود به محدوده خاصی نیست. از آپارتمان های مسکونی و اداری گرفته تا هتل و مکان های تفریحی.

این برج دارای یک سیکل انرژی است که مصرف انرژی را بهینه و به طرز قابل توجهی کم می کند. طراحی این برج را "فاستر" و گروه همکار وی انجام داده اند.

اما در آسیا، صحبت از ساخت برج های بلند تری وجود دارد. مهمترین برجی که می توان به آن اشاره کرد، برج دبی است. اگر این سازه تا سال آینده به اتمام برسد، بزرگترین سازه ساخته شده توسط انسان در جهان و بلندترین ساختمان ساخته شده تا امروز خواهد بود که ارتفاعی برابر ۸۱۸ متر خواهد داشت. هم اکنون بلندترین ساختمان روی کره زمین، صرف نظر از طول آنتن، برج تایپه در تایوان است که ارتفاعی برابر ۵۰۹ متر دارد. در سایت رسمی برج دبی هم می توان اطلاعات جالبی را پیدا کرد. در حال حاضر ۱۸۵ طبقه از برج که دارای ارتفاع ۶۸۸ متر است، ساخته شده است و حتی می توان واحد های تجاری برج را پیش خرید کرد.

گفتنی است بلندترین برج های آسیا که تاکنون ساخته شده اند، شامل برج «تایپه ۱۰۱» با ارتفاعی معادل ۵۰۹ متر، برج های دوقلوی «پتروناس» با ارتفاعی معادل ۴۵۲ متر، برج «Sears» با ارتفاع حدود ۴۴۲ متر، برج «میلاد» با ارتفاع برابر ۴۳۵ متر و برج «جین مائو» با ارتفاعی معادل ۴۲۰/۵ متر می باشند.

گزارش مرکز مطالعات جمعیتی سازمان ملل؛

پرجمعیت ترین شهرهای جهان تا سال ۲۰۱۵

گروه بین الملل - طبق بررسی های صورت گرفته توسط مرکز مطالعات جهانی سازمان ملل متحد، برای نخستین بار در جهان، در پایان سال ۲۰۰۸ میلادی نیمی از مردم جهان در شهرها اسکان یافته اند.

در این گزارش آمده است که تا سال ۲۰۲۵ میلادی کل جمعیت جهان به ۸ میلیارد نفر خواهد رسید که از این تعداد بیش از ۶/۴ میلیارد نفر در شهرها اسکان خواهند داشت. بنابر این گزارش، بیشترین رشد جمعیت شهری تا سال ۲۰۲۵ به شهرهایی اختصاص خواهد داشت که هم اکنون دارای جمعیت کمتر از نیم میلیون نفر هستند و رشد جمعیت در کلان شهرهایی همچون توکیو، نیویورک و مکزیکوسیتی بسیار کم خواهد بود.

طبق گفته مقامات این مرکز مطالعاتی، رشد جمعیت شهری جهان تنها ناشی از هجوم جمعیت روستایی به شهرها و به منظور برخورداری از امکانات مدرن شهری نیست، بلکه مدرنیزه شدن روستاها، ساخت و سازهای شهری در مناطق روستایی و در نهایت تبدیل مراکز روستایی به شهری از دیگر عواملی است که طی دهه های آتی موجب رشد جمعیت شهری جهان خواهد شد.

"هینیا زلوتنیک" رئیس مرکز مطالعات جمعیتی سازمان ملل متحد، در این باره گفت: بیشترین رشد جمعیت شهری را در کشورهای توسعه نیافته آفریقایی و در حال توسعه آسیایی شاهد خواهیم بود. وی افزود: طبق پیش بینی ها ۵۰ درصد مردم کشورهای آسیایی تا ۱۵ سال آینده در شهرها مستقر خواهند بود و جمعیت شهری در آفریقا طی ۳ دهه آینده سه برابر تعداد کنونی خواهد شد، بنابر این رویارویی با نیازهای شهری این جمعیت کلان از جمله بحران هایی است که شهرداری های این کشورها طی دهه های آتی با آن روبرو خواهند بود.

گفته می شود که هم اکنون شهرهای توکیو، مکزیکوسیتی، سائو پائولو، نیویورک و بمبئی پر جمعیت ترین شهرهای جهان هستند، اما تا سال ۲۰۱۵، شهرهای داکا و دهلی جایگزین مکزیکوسیتی و نیویورک خواهند شد. بدین ترتیب طی ۷ سال آینده اغلب شهرهای پرجمعیت جهان در آسیا متمرکز خواهند بود.

بهینه سازی سیستم های روشنایی شهری

دکتر یارمند مدیر کل دفتر فنی وزارت کشور

امروز بخش اعظم انرژی الکتریکی تولید شده در کشور صرف ایجاد روشنایی میشود. که در کشور ما ۱۵ درصد از کل مصرف برق صرف روشنایی معابر می‌شود که با توجه به رشد مصرف انرژی الکتریکی

و کمبود منابع تولید آن، بهینه سازی سیستم‌های روشنایی و یافتن روش‌هایی که بتواند با حفظ کارایی قبلی منجر به صرفه جویی شود از اهمیت ویژه ای برخوردار است. بدین منظور ما می‌توانیم ۲ راهکار داشته باشیم، که در تامین روشنایی فضاهای بیرونی نظیر اتوبان، خیابان و فضاهای سبز ارائه می‌شود:

تعویض لامپ بخار سدیم پرفشار متداول : لامپ‌های بخار سدیم کم فشار از بازده نوری بالایی نسبت به سایر لامپ‌ها برخوردار هستند. استفاده از این لامپ‌ها در سیستم‌های روشنایی می‌تواند ۷۰ درصد از برق مصرفی را کاهش بدهد که این کاهش برق در کل کشور چیزی حدود ۵ درصد کم است. پس یک راه این است که می‌توانیم با تعویض نوع لامپ این میزان را کاهش دهیم و این کار خیلی ساده‌ای است. این نوع لامپ‌ها امکان دید بهتری در محیط‌های مرطوب و یا گرد و غبار را دارد.

استفاده ترکیبی از سیستم روشنایی خورشیدی و لامپ کم مصرف : استفاده از باتری خورشیدی مستلزم هزینه زیاد نصب می‌باشد زیرا باید باتری گذاشته شود و از پنل‌های خورشیدی متفاوتی استفاده گردد و نوع لامپ هم کم مصرف می‌باشد. که در صورت عملیاتی شدن ما می‌توانیم ۸ درصد از آن ۱۵ درصد مصرف برق کل کشور را کم کنیم، در این روش باید سیستم روشنایی داخل خیابان‌ها یکی در میان

با لامپ‌های با مصرف برق خورشیدی و یک لامپ با مصرف برق شهری قرار دهیم. که در صورت کاربردی شدن شما دیگر شاهد خاموشی گسترده نخواهید بود. در سیستم سنتی برای خاموش کردن بعضی از لامپ‌ها داخل اتوبان‌ها باید لامپ‌ها را کمی شل می‌کردند و کلید خاموش کردن خاصی نداشتند و لامپ‌ها بصورت مدار سری وصل شده بودند و با خاموش کردن یک لامپ تمامی لامپ‌ها خاموش می‌شوند. ولی در سیستم جدید می‌توانند قطع کنند روزهای پر مصرف برق تابستانی از برق باتری ذخیره شده سیستم خورشیدی روشنایی اتوبان‌ها و معابر برون شهری را روشن نمود و حتی این سیستم می‌تواند جوابگوی هوای ابری و مه‌آلود نیز باشد.

این طرح یکی از مهم‌ترین مسائلی بود که ما در سال گذشته دنبال کردیم و به‌عنوان یک نوآوری بود و امسال را که سال صرفه‌جویی نامیده شده است و به امید خدا ما با یک تحلیل و برآورد اقتصادی کردن طرح و یک برنامه زمان‌بندی شده می‌توانیم این پروژه بسیار خوب را محقق نماییم. حتی با آوردن فن آوری تولید این نوع لامپ‌ها به خاطر این که نسل جدید لامپ‌ها که در دنیا از آنها استفاده می‌کنند در بحث روشنایی و پروژکتوری و معابری شهری نه لامپ‌های خانگی، در کشورمان باعث اشتغال‌زایی شود...

این پروژه تحقیقاتی در کمیته‌های تخصصی امسال که با سرعت بیشتری انجام می‌شود و به‌صورت یک آیین‌نامه یا به‌عنوان یک لایحه به دولت و کمیسیون‌ها پیشنهاد خواهد شد.

و این پروژه ما را تا دو ماه آینده پیشنهاد می‌شود به کمیسیون‌های زیربنایی و اقتصادی.

بافت‌های فرسوده

دولت نهم، اولین بحثی که در صرفه‌جویی‌های اقتصادی بهینه کردن و احیای بافت‌های فرسوده است ما به جای اینکه توسعه شهری را در زمین‌هایی که خارج از محدوده است تملک کنیم و آنها را بخواهیم به شهر اضافه نماییم و شهرها را گسترش دهیم، باید بافت‌های فرسوده را احیا کرد یعنی همون زمین‌هایی ساختمان‌های قدیمی که از استحکام کافی برخوردار نیست و در برابر زلزله ایمنی ندارد و با توجه به اینکه محدوده زمین در کل دنیا افزایش پیدا نمی‌کند بحث مدیریت اسکان و زمین هست که با احیای بافت‌های فرسوده و مرتفع سازی ساختمانها بتوانیم شهرها را رو به سمتی ببریم گستره شهری را کم کرده و از و پراکنش جمعیت جلوگیری کنیم تا بتوانیم امکانات را بهتر و راحتتر در اختیار مردم قرار دهیم. که احیای بافت فرسوده در قسمت جنوبی حرم مطهر امام رضا (ع) که بافت فرسودش احیا شده و یک محیط بسیار خوبی برای زندگی مردم درست کرده است. ما تقریباً در سال ۸۶ مبلغ ۲۰۰ میلیون دلار و در سال ۸۷، ۴۰۰ میلیارد تومان وام به‌صورت اوراق مشارکت در اختیار شهرداریها قرار داده‌ایم.

در شهر تهران وزارت کشور ۱۸۰ میلیون دلار را بخاطر تملک زمین‌ها در اختیار شهرداری تهران قرار داد که کلیه اسنادش را هم تحویل دادند. و شهرداری‌های که بهتر از سایر شهرها با توجه به اعتبارشون کار کردند عبارتند از: خراسان رضوی شهر مشهد، کرمانشاه، تهران، اصفهان، تبریز و اهواز که خیلی ضعیف کار کرده ما یکی از بحث‌هایی که در این دولت انجام شده اسکان مجدد مردمی که در بافت‌های قدیمشون بود با مسکن ایمن و افزایش جمعیتی که مطابق با اون خدماتش هم تهیه شده است.

نقش آموزش در توسعه الگوی مصرف بهینه

دفتر آموزش و مطالعات کاربردی سازمان
شهرداری ها و دهیاری های کشور

مقدمه :

یکی از مسائل مهم و ضروری هر جامعه حفظ و نگه داری منابعهای موجود و یادگیری فرهنگ مصرف بهینه است. آشنایی علمی و عملی با بهینه سازی مصرف منابع در مفهوم، تکنیک و کاربرد در قرن حاضر از ضروریات است. زیرا اولاً "تقاضا برای مصارف منابع روز به روز افزونتر می شود و ثانیاً "مشاهده می گردد بسیاری از جوامع به علت عدم آگاهی و آشنایی کامل با نحوی استفاده صحیح آن، زمینه اتلاف و نابودی منابع ارزشمند منابع و آلودگی محیط زیست را ایجاد میکنند. تجارب جهانی نشان داده است برای یادگیری ترویج فرهنگ بهینه سازی مصرف منابع در جوامع، تدوین استراتژها و سیاستهای آموزشی، انگیزشی در بخش های مسکونی، عمومی، تجاری و صنعتی شهرها و روستاها اجتناب ناپذیر است. از این رو به دلیل عدم انگیزه برای کاهش مصرف، اجرای برنامه های آگاه سازی، حساس سازی و آموزشی اقشار مختلف جامعه به منظور ارتقاء سطح فکر، دانش و ایجاد انگیزه، می تواند کمک شایانی به اعمال سیاست های کلان و منطقی نمودن مصرف منابع در کشور بنماید. با عنایت به این مهم که نیروی انسانی سرمایه ارزشمندی است که مهم ترین رکن هر نظامی را تشکیل می دهد توجه صحیح به آموزش، آگاهسازی و اطلاع رسانی نیروی انسانی به

مثابه ارزشمندترین و بزرگترین ثروت در جوامع بعنوان مسأله ای حائز اهمیت در عصر حاضر مورد توجه بسیاری از دولتها بوده است. در چشم انداز جمهوری اسلامی ایران نیز به منابع انسانی، آموزش و اطلاع رسانی کیفی تاکید شده است لذا آگاهی دادن و اطلاع رسانی به اعضای جامعه در خصوص راهکارهای کاهش مصرف منابع، چگونگی مدیریت و ممیزی منابع و اطلاع رسانی در خصوص بحران و کمبودهای احتمالی، بخش مهمی از فرآیند فعالیت آموزشی و تغییر رفتار مصرف کنندگان را در بر می گیرد.

مفاهیم و تعاریف

صرفه جویی

صرف که به معنای تغییر و تحویل آمده است در علوم مختلف معانی و مفاهیم گوناگونی را بیان می کند. به عنوان نمونه در علم صرف و نحو به معنای ساختن صیغه های مختلف از یک اصل می باشد که در ادبیات عربی معروف و مشهور است.

در علوم قرآنی صرفه به معنای بازداشتن شخص از آوردن آیه و یا سوره ای است که در مقام تحدی انجام می گیرد. در این که این نظریه درست و یا نادرست است سخنی نیست بلکه تنها بیان این که صرفه

به معنای بازداشتن شخص به شکل تکوینی از آوردن سوره و یا آیه نیز به کار رفته است.

در علم اقتصاد چون سخن از تولید و توزیع و مصرف است واژه صرفه جویی به معنای مصرف درست و مناسب چیزی است که در اختیار شخص قرار دارد و در ازای آن کار و یا هزینه ای پرداخت شده است. بنابراین صرفه جویی در ارتباط با مصرف چیزی است که دارای مالیت می‌باشد و انسان در قبال آن کار و یا هزینه ای پرداخته و یا می‌پردازد.

مدیریت مصرف منابع

مدیریت مصرف به مجموعه روشها و اقداماتی گفته می‌شود که برای بهینه سازی مصرف به کار گرفته میشود. این روشها معمولاً به سه گروه تقسیم می‌شوند:

گروه اول - روشهایی هستند که هزینه ای نداشته باشند مثلاً استفاده درست از وسایل و دستگاهها و مراقبت و نگهداری از آنها. گروه دوم - روشهایی هستند که هزینه دارند اما این هزینه ها چندان زیاد نیست (روشهای کم هزینه) مانند تعمیر و نگهداری وسایل، اندازه گیری میزان مصرف منابع در دستگاههای مختلف یک کارخانه و نظارت بر تغییر مصرف هر دستگاه، عایق کاری لوله ها و کانالها، اجرای برنامه های آموزشی در خصوص روشهای کاهش منابع.

گروه سوم - روشهای پر هزینه هستند. در این روشها باید تغییرات اساسی جهت بهبود مصرف منابع در دستگاهها، تاسیسات و ساختمانها بوجود آورد مثلاً اگر کارخانه ای کهنه و قدیمی باشد باید در صورت نیاز و امکان صرفه جویی منابع، دستگاههای آنرا با دستگاههای نو تعویض کرد یا دستگاههای تکمیلی در جهت جلوگیری از اتلاف منابع نصب نمود یا اگر ساختمانی کهنه شده باشد باید تمام تاسیسات گرمایش و سرمایش آنرا تعویض کرد.

صرفه جویی کم مصرف کردن نیست

عده ای صرفه جویی را به معنای کم مصرف کردن معنا کرده اند ولی به نظر می‌رسد این معنا نمی‌تواند اقتصادی باشد؛ زیرا هدف از تولید یک شی اقتصادی، مصرف آن است و مصرف چیزی زمانی به وقوع می‌پیوندد که آدمی به آن نیاز داشته باشد و با مصرف آن چیز نیازی از نیازهای وی برآورده می‌شود. بنابراین شخص لازم است تا در حد نیاز و برآورد آن، چیزی را مصرف نماید و کم مصرف کردن نمی‌تواند نیاز وی را برآورده سازد، مگر آن که در مساله نیاز به نیازهای اساسی و نیازهای غیر اساسی و یا نیازهای لازم و غیر لازم توجه داده شود. در این صورت می‌توان گفت که مصرف چیزی می‌بایست در حد

برآورد نیازهای اساسی و لازم باشد. ولی مشکلی که در این جا خود را نشان می‌دهد آن است که همان گونه که نیازهای آدمی به دو دسته نیازهای اساسی و لازم و غیر اساسی و غیر لازم دسته بندی می‌شود و به شکلی اولویت خود را تحمیل می‌کند، در حوزه چیزهایی که به عنوان مواد مصرفی مورد توجه قرار می‌گیرد نیز اولویت بندی صادق است. به این معنا که هرچه نیاز شخص و یا جامعه به چیزی اساسی و ضروری و لازم باشد آن چیز به شکل امری با مالیت بیش تر و اساسی تر مطرح می‌شود. از این رو ارزش نیازی انسان به چیز اقتصادی، آن چیز را ارزشمندتر می‌سازد چنان که کم اهمیتی آن نیز آن را در درجه دوم اهمیت قرار می‌دهد.

البته این امر به چیزهایی برمی‌گردد که ارزش مالی داشته و برای تولید و تهیه آن نیازمند کار و پرداخت هزینه هستیم. بنابراین با آن که هوا و اکسیژن برای آدمی دارای ارزش و اهمیت بسیار و حیاتی است ولی از آن جایی که درحال حاضر برای آن هزینه ای پرداخته نمی‌شود و نیاز به تولید آن نداریم و کاری برای آن انجام نمی‌دهیم چیزی بی ارزش بوده و از مالیت خارج می‌شود و سخن از صرفه جویی در آن معنا و مفهومی ندارد؛ ولی اگر فرض کنیم که در آینده برای تولید اکسیژن مصرفی انسان نیازمند تولید و یا کار برای آن باشیم می‌بایست برای آن مالیت قرار داده و درباره شیوه های مصرف و استفاده آن سخن بگوییم.

دیدگاه اقتصاددانان درباره صرفه جویی

به هر حال صرفه جویی ارتباط تنگاتنگی با مسأله مالی و مقدار تولید و توزیع دارد. هر چیزی که از نظر مالی ارزشمند و از نیاز بشر به آن بیش تر باشد درباره نحوه و چگونگی مصرف آن نیز مسایلی و مطالب بیش تری مطرح می‌شود.

اقتصاددانان درباره نحوه مصرف به این نکته توجه می‌دهند که مراد از صرفه جویی، کم مصرف کردن نیست؛ زیرا می‌بایست در هر چیزی که بخشی از نیاز آدمی را برطرف می‌سازد به مقدار مورد نیاز از آن استفاده کرد. بنابراین شخص می‌بایست در حد نیاز طبیعی خود از هر چیز اقتصادی استفاده کند. تنها مسأله ای که اقتصاددانان آن را مطرح می‌سازند این است که در زمان بحران های اقتصادی و کاهش توزیع و یا تولید چیزی، می‌بایست به حد اقل بسنده کرد و درحد رفع حاجت و نیاز ضروری از آن استفاده نمود تا فرصت بیش تری به دیگران داده شود. در حقیقت در زمان بحران سخن از مصرف درحد ضرورت و رفع نیاز است ولی این بدان معنا نیست که شخص آن چیز را کم مصرف کند. صرفه جویی در این زمان به شکل ضرورت خود را تحمیل می‌کند و اگر در زمان های دیگر صرفه جویی به معنای مصرف درست و متناسب از کالای اقتصادی است در زمان بحران این نکته از جهات دیگر مورد تأکید قرار می‌گیرد تا شخص به حد ضرورت بسنده کرده و به قول معروف به مستحبات نپردازد.

به سخن دیگر صرفه جویی در همه حال و هر زمانی چه بحران و چه غیربحران به معنای مصرف درست کالای اقتصادی همانند آب و برق است ولی در زمان بحران تنها برآورد نیازها درحد ضرورت به معنای صرفه جویی است که نوعی محدودیت را نیز سبب می‌شود که

رویکرد اقتصادی

تا به حال رویکردهای اقتصادی، گرایشی مسلط، در برنامه های حفظ منابع بوده است. حتی تا چندی پیش، استراتژیهای قیمت گذاری، راه اصلی کنترل تقاضا بود. واکنش مصرف کنندگان نیز نسبت به اجرای برنامه های تعیین قیمت به خوبی ارزیابی شده است. اگر چه هنوز هم برنامه های اقتصادی صرفه جویی در مصرف منابع نقش بارز و پر اهمیتی را در برنامه ها ایفا می کند. اما در عین حال محدودیت های این رویکرد نیز مشخص شده است. معمولاً استفاده از استراتژی افزایش قیمت منابع در بخش خصوصی به افزایش قیمت منابع می انجامد و در سایر بخشها اثر می گذارد و اثرات تورمی دراز مدتی را در پی دارد.

به علاوه اجرای این گونه برنامه ها به نابرابری بیشتر میان اقشار اجتماعی ختم می شود. و بعضاً گروه های کم درآمد را به شدت تحت فشار قرار می دهد، در حالی که میزان مصرف این گروه ها به وضوح پایین تر از گروه های پر درآمد است.

به علاوه تاثیر افزایش قیمت بر کاهش مصرف گروه های پر درآمد چندان بارز نیست. علی رغم نکات فوق باید توجه داشت که برنامه های صرفه جویی مصرف منابع با استفاده از استراتژی اقتصادی و به خصوص افزایش قیمت، ضروری اما کافی نیست.

رویکرد حقوقی

استفاده از قوانین و مقررات نیز یکی از رویکردهای دیگر در برنامه های صرفه جویی مصرف منابع است. این رویکرد در بعضی شرایط و در موارد خاصی می تواند اثر بخش باشد. اما باز هم محدودیتهای فراوانی از جمله اینکه مقررات سخت ممکن است واکنش منفی به دنبال داشته باشد دارد.

تحمیلی از سوی بحران است.

بنابراین صرفه جویی از نظر اقتصاددانان به معنای استفاده درست و مناسب از کالای اقتصادی و بهره وری و آگاهی نسبت به نیازهای واقعی است.

در این جاست که مسئله آگاهی و شناخت، خود را بر اقتصاد مصرف تحمیل می کند. در حوزه اقتصاد تولید مسئله این است که چگونه و چه چیزی را در چه مقدار و حجم تولید کنیم اصلی است که هر تولیدکننده اقتصادی بدان توجه دارد. در اقتصاد مصرف نیز شخص می بایست به این نکته توجه کند که چه چیزی نیاز واقعی است و تا چه مقدار می تواند نیاز واقعی او را برآورده کند و افزون بر آن امری بیرون از نیاز واقعی او می باشد؟ به عنوان نمونه مصرف ۷ تا ۱۵ لیوان آب برای سلامت مفید و سازنده است. بنابراین ۷ لیوان آب نیاز واقعی او را تشکیل می دهد که شخص می بایست آن را مصرف کند و کم تر از آن می تواند به او زبان برساند. بر این اساس می توان برنامه ریزی در اقتصاد مصرف را این گونه داشت که در زمان بحران شخص به جای بیش از ۷ لیوان می بایست در همان اندازه مصرف کرده و صرفه جویی نماید. در این صورت نوعی کم مصرفی را می توان در مفهوم صرفه جویی در زمان بحران استنباط کرد ولی این کم مصرفی زیانبار نیست بلکه کم مصرفی در راستای بهینه سازی مصرف در زمان بحران است.

از این رو آگاهی بخشی نسبت به کالاهای مصرفی در حوزه اقتصاد مصرف ضروری و مناسب است. درباره مصرف کالاهایی همچون برق و ایجاد محیط مناسب از نظر روشنایی و یا گرمایی و یا سرمایی می بایست آگاهی درستی به افراد داده شود تا در حوزه اقتصاد مصرف نیز همانند اقتصاد تولید بهینه سازی و بهره وری در دستور کار قرار گیرد.

رویکردهای بهینه سازی مصرف منابع

در ارتباط با بهینه سازی مصرف منابع رویکرد های مختلفی از سوی صاحب نظران ارائه گردیده است که اهم آنها در ذیل آمده است.

- رویکرد فنی و مهندسی
- رویکرد اقتصادی
- رویکرد حقوقی
- رویکرد جامعه شناختی و روان شناسی

رویکرد فنی و مهندسی

رویکردهای فنی و مهندسی در برنامه های صرفه جویی مصرف منابع غالباً مورد توجه بوده اند، و شاید زیاده از حد در مورد آن تبلیغ و کار شده و به آن امید بسته اند. اما این برنامه ها از محدودیت های ویژه ای برخوردارند. معمولاً توجه به طرح های فنی و مهندسی اهمیت رفتار انسانی را به فراموشی سپرده است. در این زمینه باید توجه داشت که در دسترس بودن تکنولوژی حفظ کننده منابع هرگز به معنای این نیست که منابع حفظ خواهد شد. به عبارت دیگر رویکرد فنی مهندسی لازم است اما به تنهایی کافی نیست.

رفتاری مصرف منابع به منزله تیری در تاریکی خواهد بود. در این میان نقش تحقیقات جامعه‌شناختی و روانشناختی و آموزشی از اهمیت خاصی برخوردار است.

واقعیت دیگری که لزوم انجام تحقیقات را برای هر گونه طراحی محتوای پیام به خوبی نشان می‌دهد، این است که مخاطبان پیام به گروه‌ها و طبقات مختلف تقسیم می‌شوند که درک تفاوت‌های آنها با هم مستلزم تفاوت در نحوه ارایه مطالب بر آنهاست. هر پیام باید با دقت و با توجه به نیازها و ویژگی‌های هر گروه مخاطب طراحی شود و به نحوی ارایه گردد که گرایشی را در آنان شکل دهد که منافع خود را در پیوند با منافع دیگران و اجتماع بزرگتر در نظر آورند و از خود محوری بپرهیزند. به تحقیق پیوستن رویکرد اطلاع‌رسانی و آموزش و تغییر نگرش مستلزم انجام اقداماتی خاص است که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌شود.

گنجاندن مباحث مصرف بهینه در منابع آموزشی

منابع آموزشی باید متناسب با نیازهای نو ظهور فردی و اجتماعی پیش رود، با توجه به اهمیت آموزش اصول بهره‌وری و فرهنگ مصرف بهینه منابع جهت مقابله با بحران منابع که امروزه جهان را تهدید می‌کند، پی خواهیم برد که این منابع آموزشی باید در کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی گنجانده شود.

آموزش اصول مصرف بهینه

مهارت‌های زندگی که امروزه در قرن بیست و یکم مطرح شده است عموم مردم را قادر می‌سازد که دانش (آنچه را که می‌دانند) و نگرش‌ها و ارزش‌ها (آنچه احساس می‌کنند و بدان باور دارند) خود را به عمل درآورند. این مهارت‌ها به طور کلی شامل پرورش تفکر انتقادی،

رویکرد جامعه‌شناختی - رفتار شناختی

رویکردهای تغییر رفتار جمعی علی‌رغم آنکه از پیچیدگی خاصی برخوردارند کمتر به آزمون گذاشته شده‌اند. با وجود این طی یک دهه اخیر مطالعات فراوان چشمگیری در کشورهای مختلف جهان از دید جامعه‌شناسی و روانشناسی انجام شده و مصرف منابع و صرفه‌جویی در آن به عنوان یک رفتار و سبک زندگی و عادت و هنجار مطالعه شده است اگر چه دامنه این مطالعات در کشورهای مختلف صنعتی اروپا، آمریکا و استرالیا و در مواردی کشورهای در حال توسعه به دلیل اهمیت موضوع، وسعت قابل ملاحظه‌ای پیدا کرده، اما متأسفانه این موضوع تا کنون کمتر در کشور ما مورد بررسی علمی قرار گرفته است. در اینجا یکی از رویکردهای مهم جامعه‌شناختی، رفتارشناختی مورد بحث قرار می‌گیرد:

رویکرد اطلاع‌رسانی و آموزش و تغییر نگرش

اطلاع‌رسانی نوعی استراتژی آموزشی و نوعی برنامه مداخله اجتماعی می‌باشد، که می‌کوشد وضعیت خاصی را که در حالت فعلی اش نا مطلوب دانسته می‌شود، تغییر دهد.

در زمینه مصرف منابع سخن فوق‌بدين معناست که از اتلاف بی‌رویه منابع، حاصل از رفتارهای غلط مصرف منابع جلوگیری به عمل آید. برای رسیدن به این هدف، فرض می‌شود که رفتارهای مصرف منابع مردم، تابع انگیزه‌های عقلانی است. و چنانچه اطلاعات کافی به آنها رسانده شود آنها خود بر مبنای اطلاعات جدید، تصمیم درست و عقلانی را می‌توانند اتخاذ کنند، برآیند نهایی این فرآیند تغییر رفتار مردم خواهد بود، یعنی افراد باید عادت روزمره خود را در زمینه مصرف منابع تغییر دهند. اگر چه برنامه‌های آموزشی صرفه‌جویی منابع بر اساس انگیزش‌های عمومی اجرا می‌شود، لذا می‌توان آن را پیام‌های کتبی یا شفاهی نامید که به هدف ترغیب صرفه‌جویی و کاهش مصرف منابع ارسال می‌شوند. مثال‌های نوعی این گونه پیام‌ها و مضمون کلی آنها عبارتند از: «از منابع عاقلانه استفاده کنید»، «منابع را بیهوده هدر ندهید تا دچار کمبود نشوید»... اینها شعارهای جذاب، کم‌خرج و برای طراحی ساده بوده و ارسال آن مستقیم است، اما تحقیقات امروز نشان داده‌اند که این روش تشویق سنتی کاملاً بی‌اثر و بی‌ثمر است.

بر اساس نتایج به دست آمده از تحقیقات، معلوم شده است که روش‌های آموزشی و تشویقی غیر فعال (یعنی روشهایی که مخاطبان در آنها دریافت‌کننده منفعل پیام‌ها و اطلاعات هستند) هیچ نتیجه‌ای در تغییر نگرش افراد ندارند. بر حسب نظر محققان تنها توجه به تغییر باورها و اعتقادات و نگرش‌ها و ارزش‌هایی که لازمه جلوگیری از افراد و هدر رفتن منابع است، موثر و اثر بخش است. روش‌های سنتی تشویق، که اغلب از جانب نهادهای دولتی مرتبط با نیرو در پیش گرفته می‌شود، موجب تغییری نخواهد شد.

بنابراین پیش از اجرای هر استراتژی برای بالا رفتن سطح صرفه‌جویی و نیز در حین اجرا و پس از اجرای آن، ضرورت اجتناب ناپذیری برای طراحی و سازماندهی فعالیتهای تحقیقاتی وجود دارد، بدون وجود این سازمان پژوهشی، هرگونه کوشش برای اثر گذاری بر عادت

تحلیل احتمالات، کنترل رفتار، کسب دانش و مهارت‌های بیشتر، ایجاد ارتباطات دو جانبه و رضایت بخش و اصلاح محیط زیست فیزیکی و اجتماعی و یادگیری الگوهای مصرف بهینه و اصول بهره‌وری در زندگی فردی و اجتماعی است.

گروه مشارکتی، مذاکره و ارتباطات، تصمیم‌گیری، حل مشکلات بدون خشونت و رفع اختلافات، مقاومت در برابر فشار سایر همسالان، مهارت‌های شغلی و کارفرمایی، استدلال نقادانه، تفکر اخلاقی، کنار آمدن با عاطفه و فشار روانی، اعتماد به نفس، شناخت خطر، خود آگاهی و همدلی از مهم‌ترین این گونه مهارت‌هاست.

در سایه بکارگیری مهارت‌های فوق، توانایی و استعدادهایی از قبیل عدم تبعیض و احترام به تفاوت‌های افراد، مساوات، مردم‌سالاری، یکسان شمردن تمام افراد اجتماع، حمایت از محیط زیست و هویت ملی و شهروندی و بین‌المللی در افراد رشد می‌کند.

نقش رسانه‌های جمعی در تغییر الگوی مصرف

تحقیقات نشان داده‌اند که مخاطبین رسانه‌های جمعی (به ویژه تلویزیون) و بینندگان تصاویر ماهواره‌ای سریعاً به تقلید و تکرار برخی از برنامه‌های غیر قابل کنترل و وسایل ارتباط جمعی می‌پردازند، به عبارتی این نوع تأثیرات، نوعی انفعال در گیرندگان پیام ایجاد می‌کنند، و زمینه‌های پذیرش رفتارهای مطلوب یا نامطلوب را در مخاطبان فراهم می‌نمایند. عامل دیگر تأثیر گذاری رسانه‌های تصویری بهره‌بردن از جایگاه شخصیت‌های ذی نفوذ در ارسال پیام‌های مربوط به مصرف بهینه منابع است. تحقیقات نشان داده‌اند که ارسال پیام توسط افراد متخصص در مقایسه با افراد عادی تأثیر بسزایی بر روی مخاطبان دارد. برخی تحقیقات نشان می‌دهند انسان‌ها غالباً متفکرانی تنبل هستند و همواره قادر نیستند ذهنیت خود را به اندازه کافی به تحلیل اطلاعات اختصاص دهند، و بعد از اندک مدتی تسلیم پیام‌های ارسالی به ویژه پیام‌های بصری می‌گردند. در همین راستا تحقیقات مربوط به ارزیابی و تبلیغات نیز نشان داده‌اند که رسانه‌ها به ویژه تصاویر تلویزیونی و ماهواره‌ای که اکثریت مردم جزء بینندگان آنها هستند با فراهم آوردن برنامه‌های مختلف قادرند از این ویژگی انسان‌ها بیشترین بهره‌برداری را در جهت منافع خود ببرند. به عنوان مثال کیفیت و کمیت اغلب خریدها و مصارف مردم می‌تواند از این دیدگاه مورد بررسی قرار گیرد. به طور کلی باید گفت: که رسانه‌های همگانی دارای دو نقش اساسی در زمینه تغییر گرایش در مصرف کنندگان می‌باشند، یکی آموزش و آگاه سازی و دیگری نقش فرهنگ سازی.

فرهنگ سازی از طریق رسانه‌های جمعی

اگر از وسایل ارتباط جمعی به ویژه رادیو و تلویزیون به نحو صحیح و با استفاده از نظرات کارشناسی متخصصین علوم رفتاری و اجتماعی بهره‌برداری شود، می‌تواند تأثیر بسزایی در اصلاح نگرش‌ها و ایجاد انگیزه در جهت رفتار مصرفی بهینه داشته باشد. متخصصین فن معتقدند که از نظر کارکرد تبلیغاتی هیچ رسانه‌ای به پای تلویزیون نمی‌رسد و این به خاطر جذابیت تصویری، قدرت نفوذ و جنبه همگانی بودن این وسیله است.

امروزه حتی در روستاهای کشور کمتر خانه‌ای هست که تلویزیون یا رادیو نداشته باشد، بدین ترتیب این رسانه‌ها قادرند در جهت ارتقاء سطح فرهنگ عمومی و اصلاح گرایش‌های غلط مصرفی به خوبی عمل کرده و رسالت انسانی خود را جامعه عمل ببوشانند.

بسیاری از نکات آموزشی را امروزه می‌توان در قالب تبلیغات رادیویی و تلویزیونی تعلیم داد. چرا که تبلیغات به عنوان یک عامل روانی جهت تحریک و تهییج مخاطبان عمل می‌نماید و در سایه این تبلیغات زمینه پذیرش گرایش‌های احساسی و رفتاری خاص در بینندگان به وجود می‌آید. به ویژه اگر تبلیغات مداوم بوده و در تهیه آن نظرات کارشناسان ارتباطات، جامعه‌شناسی و روانشناسی لحاظ شده باشد. در پایان باید یادآوری کرد که تبلیغات باید در راستای فرهنگ سازی مثبت عمل نماید، به عبارتی تبلیغات باید در خدمت فرهنگ و انسان باشد، بنابراین تبلیغات در زمینه مصارف غیر ضروری و الگوهای غلط به هیچ وجه جایز نیست و برای کمک به جریان مصرف بهینه منابع باید از تبلیغات به عنوان ابزاری در این جهت استفاده نمود.

راهکارها و پیشنهادات

مشکلات در ارتباط با بهینه سازی مصرف منابع راهکارهای گوناگونی ارائه شده است که در اغلب آنها به ارتقای فن آوری و مدیریت تقاضا در بخش‌های مختلفی چون حمل و نقل و بخش‌های منابع در مصارف خانگی و ساختمان‌ها توجه شده است. من باب مثال در بخش حمل و نقل روش‌هایی مانند جایگزین کردن وسایل نقلیه فرسوده و افزایش مالیات بر سوخت وسایل نقلیه پرمصرف و ... تجویز می‌گردد، در کنار رویکردهای فنی و مهندسی برای بهینه سازی مصرف منابع، اتخاذ رویکردهای اجتماعی از قبیل آموزش، اطلاع رسانی و تعدیل رفتارها و هنجارهای مربوط به مصرف منابع نیز ضروری است تا از این طریق نگرش مصرف کنندگان منابع توسط روش‌های صحیح

علمی مبتنی بر اصول روان‌شناختی و جامعه‌شناختی به سمت منطقی کردن الگوی مصرف منابع هدایت شود. در این رویکرد که مبتنی بر آموزش و آگاه سازی است بر تغییر نگرش، افزایش انگیزش، حساس سازی و ایجاد نگرش رفتاری در خصوص بهینه سازی مصرف منابع تأکید می‌شود. لذا تمرکز اصلی بر روی فاکتورهای انسانی است که در نقش‌های اجتماعی و سیستم‌های سازمانی مختلف بر روی نحوه مصرف منابع می‌تواند مؤثر واقع شوند. از طرف دیگر با عنایت به شعار

منابع و مأخذ

- ۱- سیف علی اکبر ، تغییر رفتار و رفتار درمانی نظریه ها و روشها، نشر دانا (۱۳۷۲)
- ۲- صفاری نیا ، مجید ، روانشناسی تغییر نگرش و رفتار مصرف کنندگان انرژی ، انتشارات سابا ، چاپ اول ۱۳۸۴
- ۳- طرح بهینه سازی مصرف انرژی ، موسسه مطالعات بین المللی انرژی ۱۳۷۸
- ۴- فرهنگنامه انرژی ، سازمان برق ایران ، چاپ اول ۱۳۷۲
- ۵- فاز مقدماتی طرح بهره گیری و کاربرد و بهینه انرژی ج ۲ (آگاهیهای عمومی و مصرف) ص ۱۱
- ۶- کمپ ، ص ۴-۵ ، روانشناسی اجتماعی کاربردی ، ترجمه فرهاد ماهر ، معاونت فرهنگی آستان قدس رضوی (۱۳۶۹)
- ۷- کوثری ، مسعود . تغییر نگرشها و رادیو - تلویزیون . فصلنامه فرهنگ عمومی ، پاییز و زمستان ، شماره های ۱۷ و ۱۶ (۱۳۷۷)
- ۸- کریمی ، یوسف . روان شناس اجتماعی آموزش و پرورش . چاپ اول ، تهران موسسه نشر ویرایش با همکاری انتشارات فهم (۱۳۷۳)
- ۹- معتمدی ، اسنفدیار ، انرژی و منابع بهینه سازی مصرف سوخت ۱۳۸۱، انتشارات مدرسه ، چاپ دوم ، ۱۳۸۲
- ۱۰- مجموعه مقالات دومین همایش ملی ایران ، انتشارات فراز انرژی پایدار ، ۱۳۷۸
- ۱۱- مجموعه مقالات دومین همایش ملی انرژی پایدار ، انتشارات فراز انرژی پایدار ، ۱۳۷۸
- ۱۲- دهقان ، حسین . بررسی عوامل موثر بر مصرف بنزین بدون سرب در تهران . پروژه پژوهشی ، روابط عمومی شرکت پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران (۱۳۷۷)

نتیجه گیری

از آنجایی که پرداختن به بحث مصرف منابع به عنوان یکی از ضرورت های زندگی از اهمیت خاصی برخوردار است و با توجه به رسالت شهرداری ها و دهیاری ها که ساماندهی شهرها و روستاها و آموزش شهروندان را برای زندگی بهتر در آینده بر عهده دارد لذا شهرداری ها و دهیاری ها به عنوان یک نهاد رسمی، پرداختن به موضوع بهینه سازی مصرف منابع را بایستی در اولویت های کاری خود قرار داده و بیش از پیش اهتمام خود را در این زمینه به کار بندد .

در این راستا نخستین اقدام ، اقدامات آموزشی و آگاه سازی عموم مردم نسبت به مصرف بهینه منابع می باشد. تشکیل دوره های آموزشی و سمینا رها، انتشار کتب و مجلات ، تهیه فیلم های آموزشی برای مردم و کارکنان شهرداری ها و دهیاری ها ، راه های درست از وسایل و روش های کنترل و نظارت و امکانات بهینه سازی مصرف منابع را به آنها می آموزد. تجربه های کشورهای مختلف نشان داده است که برنامه های آموزشی می تواند نقش موثری در کاهش مصرف منابع و بهینه سازی آن داشته باشد.

“ جامعه دانایی محور ” جامعه ای می تواند به سوی دانایی حرکت کند که افراد آن جامعه بتوانند تغییرات پیرامون خود را مدیریت و به نحو احسن از آن استفاده نمایند .

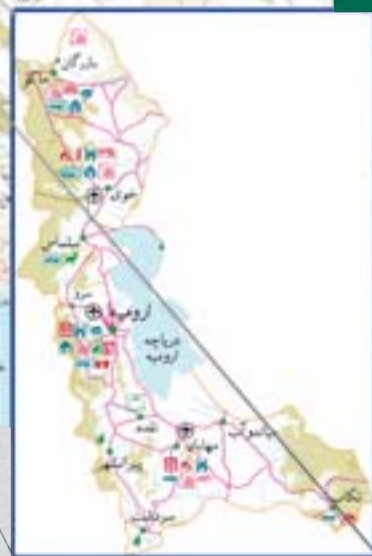
سایر راهکار ها و پیشنهادات به شرح ذیل می باشد:

۱. اطلاع رسانی عمومی از طریق رسانه ها ی جمعی جهت بهینه سازی الگوی مصرف
۲. ترویج مفاهیم و اصول دینی در بین مردم برای بهینه سازی الگوی مصرف
۳. برگزاری دوره ها و سمینار های علمی و آموزشی در راستای ترویج الگوی مصرف بهینه
۴. هدفمند نمودن یارانه ها
۵. ترویج الگوی مصرف بهینه با نگرش به چشم انداز بیست ساله کشور
۶. تقویت آموزش های همگانی
۷. عزم ملی و هماهنگی وزارتخانه ها و سازمان های دولتی در راستای بهینه سازی مصرف منابع کشور
۸. اعمال سیاست های تشویقی و تنبیهی در مصرف منابع
۹. ترویج و تقویت IT در راستای بهینه سازی الگوی مصرف

سفر به

استان آذربایجان غربی

استان آذربایجان غربی در گوشه شمال غربی ایران با تمدنی قدیمی قرار گرفته است. استان آذربایجان غربی در یک باریکه ی شمالی جنوبی گسترده شده که دریاچه ی بزرگ ارومیه بخشی از مساحت آن را شامل می شود.

از شهرهای مهم این استان می توان بوکان، ارومیه، چالدران، اشنویه، خوی، پیرانشهر، مهاباد، سلماس، ماکو، سردشت، میاندوآب، شاهین دژ، نقده و تکاب را نام برد.

این استان دارای روستاهای بسیاری می باشد که از جمله مرگور، قره ضیاء الدین، ایواوغلی، بیلوار می باشد.

مساحت این استان با احتساب دریاچه ارومیه ۴۳۶۶۰ کیلومتر و ۲/۶۵ درصد مساحت کل کشور را تشکیل می دهد. این استان در روزهای پایانی سال ۱۳۸۸ مقصد پنجاه و سومین

همزمان با هفته منابع طبیعی و روز درختکاری پس از غرس یک نهال سیب در محوطه استانداری آذربایجان غربی با تبریک این روز اظهار داشت: در حفاظت از منابع طبیعی گام

اول شناخت و نقش این منابع در حیات بالندگی انسان است. انسان صد درصد وابسته و مرتبط با محیط طبیعی است و اگر چرخه منابع طبیعی و رشد مستمر آن دچار آسیب شود همه حیات انسان دچار اختلال می شود.

نشست کارگروه های تخصصی صنعت، معدن و اشتغال استان آذربایجان غربی شامگاه چهارشنبه ۱۴/۱۲/۱۳۸۷ با حضور رئیس جمهور، شماری از وزرا و معاونین رئیس جمهور، مدیران عامل بانکها، مسئولان ارشد استانی و نمایندگان این استان در مجلس شورای اسلامی، در استانداری آذربایجان غربی برگزار شد.

در این جلسه راهکارهای ضروری برای تقویت زیرساخت های صنعتی و افزایش اشتغال در سطح استان مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.

دومین سفر استانی هیات دولت به سرزمین آذربایجان غربی با ۲۰۰ مصوبه برای شتاب بخشیدن به روند توسعه و آبادانی بیش از پیش این استان همراه شد در این جلسه که به ریاست دکتر محمود احمدی نژاد و با حضور اعضای هیات دولت در محل استانداری شهر ارومیه به مدت بیش از شش و نیم ساعت برگزار شد، طرح ها و پروژه های مهمی برای افزایش سطح رفاه، توسعه، امنیت و آبادانی استان به تصویب رسید که برخی از این مصوبه ها به شرح زیر می باشد:

مسکن و عمران شهری:

* اختصاص مبلغ ۲۷۵ میلیارد ریال جهت انجام فعالیتهای

پیشگیری از حوادث غیر مترقبه

* اختصاص ۱۷۰ دستگاه اتوبوس و ۲۰۰ دستگاه

مینی بوس

* اختصاص مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال تسهیلات ارزان

قیمت جهت جبران خسارت ناشی از حوادث استان

* اختصاص مبلغ ۱۸۰ میلیارد ریال جهت توسعه فعالیت

شهرداریها و دهیارها

سفر استانی رئیس جمهور محترم بود.

در ذیل به گزارش مختصری از دومین دور سفرهای استانی دولت به استان آذربایجان غربی اشاره خواهیم کرد.

دکتر محمود احمدی نژاد بعد از ظهر روز (چهارشنبه ۱۴/۱۲/۸۷) وارد ارومیه مرکز استان آذربایجان غربی شد و در بدو ورود از سوی حجت الاسلام و المسلمین حسینی نماینده ولی فقیه در استان، استاندار و مسوولین و مقامات محلی مورد استقبال قرار گرفت سپس در جمع مردم این استان حاضر و ایراد سخنرانی پرداخت. همچنین در دیدار با خانواده شهدا و ایثارگران حفظ فرهنگ شهادت و ایثار را مهمترین عامل عزت ملت ایران دانست و گفت: تا زمانی که یک ملت و گروهی این روحیه را در خود حفظ کند آن ملت و گروه، شکست ناپذیر خواهد بود.

رئیس جمهور خاطر نشان کرد: رمز ماندگاری پیامبران الهی، خداپرستی و صفات برجسته الهی همه را باید در ایثارگری مبلغان آن جستجو کرد.

دکتر احمدی نژاد با اشاره به اینکه ایثارگری عامل تعیین کننده و اثرگذار در یک حرکت است، گفت: اگر امروز از عدالت، پاکی، شجاعت، ایستادن در راه آرمان های الهی در دنیا حرف زده می شود همه آنها مرهون ایثارگری ایثارگران بزرگ تاریخ است و در این راه همه پیامبران در خط مقدم ایثارگری قرار داشته اند. همچنین در این مراسم به ۶ نفر از پدران و مادران شهید استان آذربایجان غربی که دو شهید در راه عزت و اعتلای ایران اسلامی تقدیم کرده اند؛ نشان ملی ایثار اهدا کرد.

دکتر محمود احمدی نژاد عصر (پنجشنبه) در دیدار علما و روحانیون استان آذربایجان غربی با بیان اینکه علما با اصل موجودیت انسان سر و کار دارند و ابعاد وجودی انسان را با فعالیت های خود تحت تاثیر قرار می دهند بدون تردید کار علما از بهترین، موثرترین و ماندگارترین فعالیت هایی است که یک انسان می تواند انجام دهد.

دکتر محمود احمدی نژاد (پنج شنبه ۱۵/۱۲/۱۳۸۷) در آغاز جلسه استانی هیات دولت در استان آذربایجان غربی با بیان اینکه مردم آذربایجان غربی دارای اعتقادات و فرهنگ بسیار عمیق هستند، اظهار داشت: تاریخ پر حادثه و پر از فراز و نشیب این منطقه حکایت از مردانگی، جوانمردی و فدکاری های مثال زدنی مردم این خطه در دفاع از استقلال و عظمت ایران و فرهنگ اسلام ناب دارد.

رئیس جمهور استان آذربایجان غربی را در همه زمینه ها ممتاز و پیشرو دانست و خاطر نشان کرد: همه مردم این استان مفید، سازنده و نافع به حال ملت ایران و جامعه بشری هستند و الگوی همدلی و صمیمیت را می توان در این جامعه به نمایش گذاشت.

دکتر محمود احمدی نژاد (پنج شنبه ۱۵/۱۲/۱۳۸۷)

* مرز صنم بلاغی شهرستان پلدشت به عنوان مرز رسمی تعیین می‌گردد

* اختصاص اعتبار لازم جهت تملک یا مشارکت با مالکین عرصه و اعیانات و اجرای طرح میدان امام خمینی(ره) ارومیه

* اختصاص مبلغ ۴۵ میلیارد ریال کمک به مطالعه بهسازی بافت‌های مسئله دار و فرسوده شهری

* اختصاص مبلغ ۱۵ میلیارد ریال برای کمک به مطالعه ساماندهی سکونتگاه‌های غیررسمی

* اختصاص مبلغ ۴۰ میلیارد ریال برای آبرسانی به منطقه قجلولی میان‌دوآب و کوی ولیعصر خوی - اختصاص مبلغ ۲۳ میلیارد

ریال برای اتمام مطالعات طرح‌های جامع و کمک به تهیه طرح‌های تفصیلی و عکس‌های هوایی و نقشه‌های پایه شهری

* اختصاص مبلغ ۳۰ میلیارد ریال برای انجام مطالعات و تهیه نقشه‌های ریز پهنه بندی برای شهرها تابعه استان

* تملک زمین مورد نیاز که فاقد زمین دولتی برای اجرای طرح‌های مسکن مهر می باشد

* اختصاص زمین برای هر یک از شهرهای ارومیه، خوی و مهاباد به شهرداری شهرهای مذکور برای اجرای طرح‌های بافت فرسوده

* اجازه فروش اراضی تصرف شده توسط افرادی که ساختمان بر آن احداث شده و دادگاه رای قلع و قمع داده است به قیمت کارشناسی روز

راه و حمل و نقل:

* مطالعه واحداث کنارگذر شرقی ارومیه

* اتمام مطالعات و اجرای محور اصلی محمدیار - نرده - پیرانشهر - تمرچین

* پیش بینی اعتبار احداث باند دوم سلماس - خوی - ایواوغلی

* مطالعه واحداث باند دوم بازارگان - ایواوغلی

* مطالعه واحداث راه تکاب - یاسوکنند بیچار

* پیش بینی اعتبار بهسازی راه‌های خوی - فیروزق - چالدران و مهاباد - سردشت

* مطالعه و احداث راه آهن ارومیه - تبریز از طریق میانگذر دریاچه ارومیه

* اختصاص مبلغ ۶۰ میلیارد ریال برای تکمیل راه خوی - قطور - رازی

* احداث سالن مستقبلین حجاج و توسعه سالن ترمینال داخلی فرودگاه ارومیه

* مطالعه تطویل و افزایش قدرت تحمل باند (PCN) فرودگاه ارومیه و تأمین روشنایی باند فرودگاه خوی

* احداث روگذر سه راهی های محمدیار و ایواوغلی و روگذر میانگذر ابوذر (ورودی ارومیه)

* تسریع در احداث پایانه‌های مرزی تمرچین

* احداث جاده معادن پیرانشهر

صنعت، معدن و اشتغال:

* معافیت مالیاتی تا ۱۰ سال برای واحدهای جدید الاحداث در شهرک‌های صنعتی خارج از شعاع ۳۰ کیلومتری مرکز استان براساس جدول شهرستانی و یارانه پلکانی

طلا(تکاب) و تیتان(ارومیه) جهت هزینه عمران منطقه
 * تاسیس شعبه صندوق بیمه سرمایه گذاری فعالیت های
 معدنی در استان
 * مطالعه ایجاد منطقه ویژه اقتصادی در استان

انرژی:

* انجام مطالعه نحوه ارتقاء بهره مندی مردم استان
 (شهری و روستایی) از گاز طبیعی طی ۴ ماه
 * گازسانی به شهرکهای صنعتی شماره ۳ ارومیه، چالدران
 و نواحی صنعتی قره ضیاالدین، کریم آباد و محمدیار
 * توسعه نیروگاه جدید ۱۵۰۰ مگا واتی سیکل ترکیبی ارومیه
 با ایجاد سه واحد گاز و سه واحد بخار (یک بلوک) و احداث
 نیروگاه ۵۰۰ مگاواتی سیکل ترکیبی خوی

توسعه اشتغال و سرمایه گذاری:

* اختصاص مبلغ ۱۵۰ میلیارد ریال وام قرض الحسنه
 جهت پرداخت به متقاضیان واجد شرایط
 * اختصاص حداقل ۵۴۰ میلیارد ریال تسهیلات قرض الحسنه
 برای اجرای طرحهای خوداشتغالی (۵۴۰۰ طرح) کمیته امداد
 * تعیین و ابلاغ تسهیلات سرمایه در گردش و تکمیل
 طرحهای نیمه تمام استان
 * اختصاص ۸ میلیارد ریال برای پرداخت بدهی
 بانکی (سود و کارمزد) کشاورزان مجری طرحهای آبیاری
 تحت فشار و بزی پروری بخصوص دشت فسروز به بانک
 کشاورزی (جریمه دربرکرد تسهیلات پرداختی توسط بانک
 کشاورزی بخشوده می ردد)
 * اعمال ۱۰۰ درصد معافیت مالیاتی برای شرکتهای
 تعاونی مرزنشینان به استناد ماده ۱۳۳ قانون مالیات های
 مستقیم
 * اختصاص مبلغ ۱۱۰ میلیارد ریال تسهیلات به شرکتهای
 تعاونی فارغ التحصیلان، اینترگران و بانوان و سرمایه در
 گردش و ایجاد به تعاونیهای استان
 * اختصاص مبلغ ۲۷۰ میلیارد ریال جهت تأمین یارانه
 سود تسهیلات بانکی بنگاههای زودبازده، کارورزی فارغ
 التحصیلان و تهیه سند اشتغال و اختصاص ۱۵۰ میلیارد
 ریال وام قرض الحسنه برای اجرای طرحهای اشتغالزا از
 محل اعتبارات صندوق مهرام رضا(ع) در سال
 * مطالع ایجاد گمرک در منطقه شمال غرب استان

فرهنگی:

* تکمیل و تجهیز کتابخانه مرکزی ارومیه
 * مطالعه واحداث موزه های هنرهای معاصر
 * تجهیز ۳ باب مرکز فرهنگی و هنری بوکان، چابهار
 و هنرستان ارومیه

* معافیت گمرکی برای ورود کامیونهای کشنده و ماشین
 آلات صنعتی اعلامی از سوی استان که تأییدیه عدم
 ساخت داخلی از وزارت صنایع و معادن دارند
 * اعطای کمک مالی جهت تکمیل، توسعه و تجهیز
 نمایشگاه بین المللی استان تا ۱۰٪ سرمایه گذاری
 توسط بخش خصوصی و تعاونی
 * اعطای کمکهای مالی جهت توسعه و تجهیز پایانه
 صادراتی محصولات کشاورزی استان تا ۱۰٪ سرمایه
 گذاری توسط بخش خصوصی و تعاونی
 * صدور مجوز و کمک به ایجاد نمایشگاه چندمنظوره
 توسط بخش خصوصی در شهرستان خوی
 * اختصاص تسهیلات لازم جهت نوسازی و بهسازی
 نانواییهای استان
 * صدور مجوز و اعطای کمک مالی جهت ایجاد خانه
 فرش در شهرستان تکاب توسط بخش خصوصی
 * کمک به ایجاد خوشه های صادراتی (سیب و کنستانتره)
 در استان توسط بخش خصوصی و تعاونی
 * انجام مطالعات فنی- اقتصادی معدن تیتان قره آغاج و
 اجراء توسط بخش غیردولتی با تأمین منابع ارزی
 * انجام مطالعات زمین شناسی کاربردی در شهرستانهای
 ارومیه، خوی و مهاباد در مقیاس ۱:۲۵۰۰۰
 * تهیه نقشه های ژئوشیمیایی ۱:۲۵۰۰۰ در شهرستانهای
 مهاباد، نقده و اشنویه
 * اختصاص مبلغ ۵ میلیارد ریال جهت ایجاد آزمایشگاه
 مرجع مصالح ساختمانی در مرکز استان
 * تکمیل شهرک فناوری استان
 * تأمین اعتبار تکمیل تصفیه خانه های شهرکهای
 ارومیه ۱ و ۳ تا
 * طراحی، مطالعه و ایجاد تصفیه خانه های سلماس،
 مهاباد و ماکو
 * اجرای ۳۳ طرح صنعتی و معدنی با سرمایه گذاری
 ۵۴۰۰ میلیارد ریال از محل طرح آمایش صنعت و معدن
 * تأمین منابع مالی جهت ایجاد زیرساخت های آب و برق
 تاورودی شهرکهای صنعتی و قطبهای صنعتی
 * اختصاص مبلغ ۳۰ میلیارد ریال برای ایجاد زیرساختهای
 معادن استان (راه، آب و برق)
 * بررسی نحوه اختصاص درصدی از درآمد معادن دولتی

آموزش و آموزش عالی:

- * مطالعه و احداث آموزشکده فنی و کشاورزی شهرستانهای ماکو، میاندوآب و پلدشت
- * احداث ۱۳ مدرسه شبانه روزی و ۱۲ هنرستان شبانه روزی و عادی، ۹ باب خانه معلم و کانون فرهنگی و تربیتی در استان
- * احداث اردوگاه دانش آموزی در حاشیه دریاچه ارومیه
- * اختصاص مبلغ ۲۵ میلیارد ریال جهت تجهیز مدارس استان
- * مطالعه، احداث و تجهیز ساختمان دانشکده های ادبیات و علوم انسانی، منابع طبیعی، اقتصاد و مدیریت و هنر دانشگاه ارومیه
- * احداث خوابگاه دانشجویی دخترانه، سلف سرویس و استخر سرپوشیده دانشگاه ارومیه
- * احداث دانشکده دامپروزی
- * اختصاص مبلغ ۳ میلیارد ریال برای تجهیز و راه اندازی مرکز آموزش عالی شهیدباکری میاندوآب
- * اختصاص مبلغ ۵ میلیارد ریال برای احداث و تجهیز دانشکده فنی و مهندسی خوی
- * احداث دانشکده های IT، کامپیوتر و صنایع و خوابگاه پسران در سایت دانشگاه صنعتی ارومیه
- * احداث سلف سرویس دانشگاه صنعتی ارومیه و سالن ورزشی
- * اختصاص مبلغ ۴۰ میلیارد ریال جهت تکمیل و تجهیز پروژه های دانشگاه پیام نور استان
- * اختصاص ۱۰ میلیارد ریال برای راه اندازی مرکز رشد کشاورزی در پارک فناوری

- * اختصاص مبلغ ۱۰ میلیارد ریال برای تکمیل و تجهیز دانشکده پتروشیمی دانشگاه صنعتی ارومیه

رفاهی:

- * اختصاص مبلغ ۱۱۰ میلیارد ریال جهت کمک به توسعه فعالیت محرومین
- * احداث ساختمان اداری تأمین اجتماعی در بوکان، سردشت، جالدران، میاندوآب، شعبه ۱ و ۲ ارومیه و دی کلینیک سلماس
- * اختصاص مبلغ ۴۰ میلیارد ریال برای احداث مرکز جامع توانبخشی استان

گردشگری:

- * تعیین ۴۲ منطقه به عنوان مناطق نمونه گردشگری استان
- * تأمین اعتبار تملک عرصه و اعیان ساختمان شهرداری واقع در میدان شهر ارومیه
- * پیش بینی اعتبار توسعه موزه بزرگ منطقه آذربایجان غربی از ۱۲۰۰۰ مترمربع به ۲۰ هزار مترمربع
- * مرمت، تجهیز و راه اندازی ۷ موزه منطقه ای در ساختمانها و بناهای تاریخی استان
- * مطالعه و ایجاد بازارچه و نمایشگاه دائمی صنایع دستی
- * مطالعه و احداث ۳ مجموعه اردوگاه اقامتی در شهرهای ارومیه، سردشت و پیرانشهر
- * اختصاص مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال جهت مرمت و احیاء مسجد جامع ارومیه و سایر بناهای شاخص ثبت شده در فهرست آثار ملی و جهانی

ورزشی:

- * اختصاص مبلغ ۱۰ میلیارد ریال برای مطالعه و احداث مجتمع بزرگ ورزشی (دهکده المپیک) ارومیه و پیش بینی اعتبار در لویح بودجه
- * اختصاص مبلغ ۱۰ میلیارد ریال برای مطالعه و احداث زورخانه در شهرهای ارومیه، خوی، بوکان، پیرانشهر و سلماس
- * اختصاص مبلغ ۱۰ میلیارد ریال برای کمک به

- * نصب و راه اندازی ۵۰۰ دستگاه تلفن همگانی
- * نصب و راه اندازی ۳۵ سایت BTS در سطح استان
- * نصب و راه اندازی تجهیزات ۴۵ دفتر ICT روستایی
- * نصب و راه اندازی تجهیزات دیتا در دو شهر باقیمانده استان
- * اختصاص مبلغ ۱۰۰ میلیارد ریال برای آزادی زندانیان نیازمند استان
- * تأمین سه ساختمان برای ادارات تعزیرات حکومتی در سطح استان
- * اختصاص مبلغ ۲۰ میلیارد ریال برای تجهیز و نوسازی تجهیزات کارگاههای فنی و حرفه‌ای استان
- * تجهیز ۳ کارگاه آموزشی مستقر در شهرکهای صنعتی استان
- * اختصاص مبلغ ۵ میلیارد ریال جهت تجهیز موزه تاریخ طبیعی ارومیه (آذربایجان)
- * اختصاص مبلغ ۳ میلیارد ریال برای اجرای طرح حفاظت از تالاب بین المللی پارک ملی دریاچه ارومیه
- * اختصاص مبلغ ۲ میلیارد ریال برای احیاء زیست بومهای خسارت دیده
- * اختصاص ۲ میلیارد ریال جهت راه اندازی و تجهیز آزمایشگاههای آلودگی آب، خاک و هوا
- * تجهیز و راه اندازی مرکز بازدید کنندگان پارک ملی دریاچه ارومیه
- * اختصاص مبلغ یک میلیارد ریال برای تجهیز ایستگاه مطالعات پارک ملی دریاچه ارومیه

- پروژه‌های ورزشی روستایی
- * اختصاص مبلغ ۲۲۵ میلیارد ریال برای احداث ۱۵ سالن ورزشی تمرینی در سطح استان
- * اختصاص مبلغ ۵۰ میلیارد ریال برای احداث زمین چمن در ۲۰ شهر
- * اختصاص مبلغ ۱۰ میلیارد ریال برای احداث ۵ سالن تیراندازی
- * اختصاص مبلغ ۴ میلیارد ریال برای احداث خوابگاه ورزشکاران ۱۵۰ نفری در ارومیه
- * اختصاص مبلغ ۱۰ میلیارد ریال برای تکمیل استخر سرپوشیده شاهین دژ
- * اختصاص مبلغ ۳ میلیارد ریال برای احداث مجتمع ورزش های آبی و قایقرانی
- * اختصاص مبلغ ۱۲ میلیارد ریال برای احداث سالن چند منظوره در شهرهای پلدشت، شوط و چایپاره
- * اختصاص مبلغ ۳ میلیارد ریال برای احداث سالن اسکیت و اسکواش در ارومیه
- * اختصاص مبلغ ۳ میلیارد ریال برای مطالعه و احداث خانه ورزش رزمی - کبده در شهرهای ماکو و نقده

سایر موارد:

- * مطالعه ایجاد گمرک در منطقه شمال غرب استان
- * دایری ۲۰ هزار شماره تلفن ثابت (در صورت وجود متقاضی)
- * اجرای کابل کشی فیبرنوری به طول ۳۵۲ کیلومتر
- * برقراری ۶۰ ارتباط روستایی

بهینه سازی مصرف انرژی در ساختمان‌ها

مطالعات و بررسی‌های علمی نشان می‌دهد که ساختمان‌های اداری و مسکونی، یکی از اصلی‌ترین کانون‌های اتلاف انرژی هستند. برخی آمارها نشان می‌دهد که در هر ساختمان اداری به طور متوسط ۹۸ ساعت در هفته انرژی برق از طریق لامپ‌های روشنایی اتلاف می‌شود. این اتلاف انرژی معادل اتلاف ۴ روز برق در هفته است، که در ساختمان‌های اداری کشور به هدر می‌رود. بی تردید این میزان اتلاف انرژی به لحاظ رقمی معادل مبالغ بسیار کلانی است. به عنوان مثال، مناسبات در یک مدل آزمایشی در ساختمان اداری که تنها ۸۰ لامپ فلوروسنت در آن استفاده می‌شد نشان داد که با قیمت‌های فعلی انرژی، میزان هدررفت انرژی معادل ۵۴ میلیون ریال در سال است. علاوه بر ساختمان‌های در حال احداث، بخش عمده مصرف انرژی در بخش ساختمان و مسکن مربوط به ساختمان‌های قدیمی است که بطور عموم بین ۴۰ تا ۶۰ درصد اتلاف انرژی دارند.

مدنظر قرار می‌دهند تا هزینه‌های مربوط به فعالیت‌های داخل ساختمان و نگهداری آنها را به حداقل ممکن کاهش دهد.

مطالعات و بررسی‌های علمی نشان می‌دهد که ساختمان‌های اداری و مسکونی، یکی از اصلی‌ترین کانون‌های اتلاف انرژی هستند. برخی آمارها نشان می‌دهد که در هر ساختمان اداری به طور متوسط ۹۸ ساعت در هفته انرژی برق از طریق لامپ‌های روشنایی اتلاف می‌شود. این اتلاف انرژی معادل اتلاف ۴ روز برق در هفته است، که در ساختمان‌های اداری کشور به هدر می‌رود. بی تردید این میزان اتلاف انرژی به لحاظ رقمی معادل مبالغ بسیار کلانی است. به عنوان مثال، مناسبات در یک مدل آزمایشی در ساختمان اداری که تنها ۸۰ لامپ فلوروسنت در آن استفاده می‌شد نشان داد که با قیمت‌های فعلی انرژی، میزان هدررفت انرژی معادل ۵۴ میلیون ریال در سال است. علاوه بر ساختمان‌های در حال احداث، بخش عمده مصرف انرژی در بخش ساختمان و مسکن مربوط به ساختمان‌های قدیمی است که بطور عموم بین ۴۰ تا ۶۰ درصد اتلاف انرژی دارند.

جلوگیری فنی از هدر رفت انرژی در ساختمان‌ها

استاندارد نبودن ساختمان‌ها در کشور و عدم بکارگیری مصالح و تجهیزات ساختمانی عایق دار و موثر در کاهش اتلاف انرژی ساختمان‌ها موجب شده اکثر ساخت و سازها فاقد

سالانه ۵۸۰ کیلووات ساعت بر متر مربع است که با اعمال مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان این عدد به نصف می‌رسد. اساس اعلام سازمان بهینه سازی مصرف سوخت کشور، اجرای مبحث ۱۹ نه تنها به اقتصاد خانواده کمک می‌کند بلکه موجب افزایش رفاه نسبی در نتیجه مصرف صحیح انرژی، کمک به اقتصاد ملی، کاهش آلودگی‌های ناشی از مصرف سوخت، کاهش استهلاك سیستم سرمایش و گرمایش و توزیع متعادل حرارت و امکان برقراری دماهای متفاوت در اتاق می‌شود.

یکی دیگر از مهمترین راهکارهای اتلاف حرارت در ساختمان‌های قدیمی و جدید، نفوذ هوای بیرون به داخل ساختمان‌های جدید از طریق درزهای ساختمان است که باعث افزایش اتلاف و مصرف انرژی می‌شود. ضمن آن که وجود نورگیرها، سقف‌های بلند و باز بودن دودکش شومینه‌ها به همراه سرعت باد از دیگر عوامل تشدید مصرف سوخت در ساختمان‌ها محسوب می‌شود.

در چنین شرایطی بکارگیری تجهیزاتی با ظرفیت مناسب و بهره‌وری بالا سبب کاهش میزان بار حرارتی در ساختمان می‌شود. از طرفی رعایت عایق کاری حرارتی در طراحی و اجرای ساختمان‌ها و استفاده از مصالح مصرفی مناسب که در مرحله اول نیاز به گرمایش و سرمایش را کاهش می‌دهند و از هدر رفتن گرما و سرمای تولید شده جلوگیری به عمل می‌آورد؛ از اهمیت زیادی برخوردار است و باعث صرفه جویی قابل توجهی در مصرف انرژی می‌شود.

جلوگیری از هدررفت انرژی در ساختمان‌ها از منظر قانون

در حال حاضر اجرای مبحث ۱۹ مقررات ملی مقررات ملی ساختمان برای همه ساختمان‌های دولتی اجباری است و اجرای آن برای همه ساختمان‌های بخش خصوصی واقع در تهران و شهرهای تابع نیز از سال ۸۴ اجباری شده است. برای ساختمان‌های واقع در سایر شهرها و استان‌ها مطابق برنامه زمان بندی الزامی است.

مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان در سال ۱۳۷۰ توسط هیأت وزیران تصویب شد اما به دلیل اجباری نشدن این مبحث در ارگان‌های قانونی، سیستم کنترل و نظارت قانونی برای اجرای این مبحث در طول این چند سال در شهرداریها، وزارت مسکن و شهرسازی و یا هر نهاد مرتبط دیگر وجود نداشته و استفاده انبوه سازان و تقریباً تمامی دست اندرکاران ساختمان و حتی ساختمانهای دولتی از این مقررات در ساختمان‌ها به صورت سلیقه‌ای و بسیار محدود و انگشت شمار بوده است. شایان ذکر است رعایت مبحث ۱۹ برای ساختمان‌های دولتی جدید از سال ۱۳۸۴ اجباری شده است. هم اکنون میزان مصرف انرژی در ساختمان‌های کشور

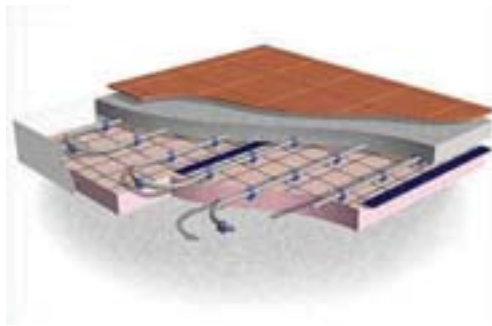

اجرای مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان شامل عایق کاری سیستم تاسیسات و لوله‌ها، عایق کاری جداره خارجی ساختمان و نصب پنجره‌های دوجداره استاندارد در ساختمان کمتر از ۵٪ سبب افزایش هزینه‌های ساختمان در این قسمت می‌شود ولی از طرف دیگر ظرفیت سیستم گرمایش و سرمایش مورد نیاز ساختمان را می‌توان تا ۴۰٪ نسبت به حالتیکه این مبحث اجرا نمی‌شود، کوچکتر انتخاب کرد، که بنوبه خود کاهش زیاد هزینه‌ها را در این قسمت شامل می‌شود.

از مهم‌ترین مزایای بهره‌گیری از مبحث نوزده عبارتند از:

- کمک به اقتصاد خانواده
- افزایش رفاه نسبی در نتیجه مصرف صحیح انرژی

صرفه جویی انرژی و عایقکاری حرارتی ساختمان خواهند داشت. حتی اجرای مبحث نوزده بدون مشارکت جدی و اثرگذار شهرداریها امکان پذیر نیست. برای اجرای موارد صرفه جویی انرژی در ساختمانهای درحال احداث در بخش غیر دولتی، ناگزیر بایستی شهرداریها وارد عمل شده و در گردش کار صدور پروانه ساختمانی و پایان کار ساختمان، کنترل و نظارت صحیح بر مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان، در طراحی و اجرای ساختمان انجام پذیرد.

شرکت بهینه سازی مصرف سوخت که از شرکتهای تابعه شرکت ملی نفت ایران بوده و مدیریت بهینه سازی مصرف سوخت در بخش ساختمان و مسکن یکی از اهداف اصلی این شرکت محسوب می شود، طرح اشاعه فرهنگ بهینه سازی انرژی در شهرداریها را از سال ۱۳۸۳ به شهرداریهای مناطق مختلف کشور ارائه کرده و تاکنون با بیش از ۲۰ شهرداری کوچک و بزرگ شروع به همکاری نموده است. عمده ترین موارد فعالیت های که با همکاری شهرداریها در جهت اجرایی شدن مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان برنامه ریزی گردیده است به شرح ذیل می باشد:

- مشارکت در ساخت یک ساختمان نمونه برای بازدید و آموزش عمومی
  - ممیزی انرژی و اجرای راهکارهای منتج از آن
  - ایجاد نمایشگاههای مصالح مرتبط با بهینه سازی انرژی
  - ایجاد دفتر بهینه سازی انرژی در شهرداریها
- بی تردید اجرایی شدن مبحث نوزدهم مقررات ملی ساختمان منوط به فعال کردن شهرداریها در کنترل و نظارت بر این مقررات می باشد.

- کمک به اقتصاد ملی
  - کاهش مصرف سوخت و در نتیجه کاهش آلودگیهای ناشی از آن
  - امکان برقراری دمای ثابت
  - تنظیم دمای دلخواه در اتاق به منظور تأمین شرایط آسایش
  - کاهش ظرفیت اولیه سیستم گرمایش و سرمایش تا ۴۰٪
  - کاهش استهلاك سیستم گرمایش و سرمایش
  - توزیع متعادل حرارت و امکان برقراری دماهای متفاوت در هراتاق
  - حداقل ۵۰٪ کاهش مصرف سوخت و هزینه های مربوطه
- بر اساس مبحث ۱۹، رعایت موارد زیر در ساختمان الزامی است:
- عایق کاری دیوارهای خارجی ساختمان (عایق کاری دیوارهایی که با محیط بیرون و یا فضاهایی که از نظر دمایی کنترل نمی شوند، مانند پیلوت، الزامی است.)
  - نصب پنجره های دوجداره با قابهای فلزی ترمال بریک، چوبی و یا PVC استاندارد
  - عایق کاری کانالهای هوا، لوله های تاسیسات و سیستم تولید آب گرم
  - نصب سیستمهای کنترل کننده موضعی نظیر شیرهای ترموستاتیک بر روی رادیاتورها
  - نصب سیستمهای کنترل مرکزی هوشمند و مجهز به سنسور اندازه گیری دمای هوای محیط

در این میانه شهرداریها، نقش اساسی بر عهده دارند. آنها می توانند با رعایت دقیق ضوابط و مقررات و نظارت دقیق بر ساخت و سازهای شهری، تأثیری انکارناپذیر بر جلوگیری از هدررفت انرژی در ساختمانها بگذارند. شهرداریها به عنوان مراجع صدور پروانه های ساختمانی که محل مراجعه مستقیم متقاضیان احداث ساختمان بوده و کنترل و نظارت ساخت و ساز از طریق این مراجع انجام می شود، نقش موثری در اجرای مقررات ملی ساختمان به ویژه موارد مربوط به

حل ترافیک شهرها با آموزش الگوی مصرف

محمد حسین روانبخش

استفاده می شود که این شاخص، متوسط نسبت به زمان انجام یک سفر درون شهری در ساعات اوج ترافیک به زمان طی همان مسیر در شرایط عادی است. این شاخص در تهران در سال ۱۳۸۳ حدود ۸۸ بوده در حالی که تقریباً در همان زمان (سال ۲۰۰۳) میانگین این شاخص برای ۱۳ شهر با جمعیت بالای ۳ میلیون نفر در آمریکا، حدود ۴۸ گزارش شده است. سرانه اتومبیل در آمریکا بیش از ۲ برابر سرانه اتومبیل در ایران است.

همچنین این شاخص برای شهرهای بزرگ آلمان که سرانه اتومبیل در آنها ۲ برابر سرانه اتومبیل در تهران است نیز بسیار کمتر از میزان آن در تهران گزارش شده است.

۲- تهران بر اساس آمار، ۲۷۳ کیلومتر بزرگراه دارد، در حالی که شهرهایی چون لندن و مادرید به ترتیب دارای ۱۰۰ و ۲۴۷ کیلومتر بزرگراه هستند اما از نظر ترافیکی وضعی به مراتب مطلوب تر از تهران دارند.

۳- براساس آمار اعلام شده در سال ۱۳۸۴، ۲۵ درصد

ترافیک اگر چه درد مشترکی است که بیشتر شهرهای پرجمعیت جهان از معضلات آن رنج می برند، اما ترافیک شهرهای مختلف بنا به مختصات اجتماعی، فرهنگی، صنعتی، جغرافیایی و شهرسازی آنها دلا یل و وضعیت متفاوت و مختلفی دارد. در واقع ترافیک بنا به تعریف و ماهیتش از سه عامل انسان، راه و وسیله نقلیه تشکیل می شود چنانکه اگر یکی از این عوامل نباشد اصولاً مساله ای به نام ترافیک وجود نخواهد داشت و هر یک از این سه عامل، مختصات و ویژگی های متفاوتی در شهرهای مختلف دنیا دارد که باعث تنوع دلا یل شکل گیری ترافیک در شهرها می شود.

با چنین فرضی، می توان پرسید که ویژگی ها و مختصات ترافیک کلان شهرهای ایران بالا خص شهر تهران چیست و از کدام یک از سه عامل مزبور بیشتر نشات می گیرد؟ برای پاسخگویی به این سوال به موارد زیر توجه کنید:

۱- برای سنجش ترافیک معمولاً از شاخص زمان سفر

ترافیک سنگین پایتخت ناشی از وقایعی مانند تصادف بوده است که این رقم در سال ۸۵ به ۴۵ درصد رشد پیدا کرده است.

۴- مطالعات انجام شده توسط مراکز تحقیقاتی معتبر دنیا نشان می دهد که میزان مرگ و میر در ازای تعداد و خودروها در کشورهای در حال توسعه (که کشورمان جزو آنها است) اغلب بیش از ۲۰ بار بیشتر از کشورهای صنعتی است همچنین در حالی که به نظر می رسد از لحاظ تعداد افراد کشته شده و نرخ های تصادف، اوضاع در بسیاری از کشورهای صنعتی روبه بهبود است. اغلب کشورهای در حال توسعه در سال های اخیر با اوضاع روبه وخامت در این خصوص مواجه بوده اند.

اطلاعات و آماری از این دست نشان می دهد که

در کشورمان عامل انسانی، بیشترین تاثیر را در افزایش بحران ترافیک داشته است. زیرا علی رغم سرانه کمتر خودرو و بزرگراه های بیشتر، ترافیک نامطلوب تری نسبت به کشورهای صنعتی و اروپایی دارد. از طرف دیگر میزان تصادفات و دخالت آن در ترافیک هم از جمله زیر مجموعه های عامل انسانی در ایجاد ترافیک است. بر همین مبنا می توان ادعا کرد که برای مدیریت ترافیک شهری و رفع معضلات باید بیشترین برنامه ریزی و سرمایه گذاری در رفع علل انسانی ترافیک صورت گیرد، در حالی که به نظر می رسد چنین دیدگاهی در طول دهه های اخیر کمتر مد نظر قرار داشته و برنامه ریزی ها و سرمایه گذاری ها در توسعه راه ها، ایجاد محدودیت های رفت و آمد خودروهای شخصی و ... بوده است.

چگونگی و کیفیت عوامل انسانی ترافیک را می توان «فرهنگ ترافیک» نامید ضمن اینکه باید توجه داشت که اگر چه این عامل با عموم شهروندان و اخلاق شهروندی ارتباط بسیار دارد اما بیشتر از آنکه نتیجه اهمال مردم باشد به مدیریت شهری و بالاخص مدیریت ترافیکی (و امکانات و اختیارات آن) مربوط می شود. صاحب نظران در تبیین مدیریت ترافیک، آن را به سه بخش عمده «مهندسی ترافیک، اجرای مقررات و آموزش» تقسیم بندی کرده اند که اگر چه هر سه این موارد در رفتار ترافیکی شهروندان

موثر هستند و آن را شکل می دهند اما باید گفت که در وضعیت فعلی ترافیک تهران، اصلی ترین و حیاتی ترین نیاز برای حل معضلات «آموزش» است. برای درک بهتر اهمیت آموزش ترافیک، می توان به این نکته توجه کرد که می توان در میان رانندگان، افراد بی شماری دید که در روابط روزمره و اخلاق فردی، مقید به حفظ و رعایت حقوق دیگران هستند اما همین افراد در ترافیک، فقط به دنبال گریز از مهلکه اند و به هر قیمتی ولو تعدی به حقوق دیگران، می خواهند خود را از ترافیک برهانند.

رانندگی صحیح و اصولی، رفتار مناسب در زمان بروز مشکلاتی چون تصادف یا خرابی چراغ های راهنمایی، توجه به علائم راهنمایی و رعایت آن، اولویت دادن به وسایل حمل و نقل شهری، کاهش از سفرهای غیر ضروری شهری با استفاده از امکانات تکنولوژیک و ... از مواردی است که شهروندان نیازمند آموزش های اقناعی در این زمینه هستند.

اگر چه باید اذعان کرد که در سال های اخیر، توجه ویژه ای به این امر مبذول شده اما هنوز در زمینه فرهنگ مصرف اتومبیل، شهروندان و بالاخص رانندگان در فقر به سر می برند. سرمایه گذاری موثر و اصولی در امر آموزش و تقویت فرهنگ مصرف و اصلاح الگوی ترافیک می تواند نقطه عطفی در مدیریت شهری و خلاصی از بحران روز افزون ترافیک باشد و روزهای بهتری را برای شهر گرفتار ترافیک تهران به ارمغان آورد.

نقش و جایگاه الگوی مصرف در طراحی شهری

را در مسیر حرکت مشخص قرار خواهد داد. از این رو، تعیین هدف طراحی شهری در فرآیند برنامه ریزی شهر ضرورت یافته، لزوم تعیین جایگاه آن در فرآیند یادشده، بیش از پیش احساس می گردد. بررسی و مطالعه شهر با نگرش سیستماتیک، شهر را در سطوح و رده های گوناگون مطرح کرده، کمبودها و نیازها، مسائل و مشکلات و محدودیت های همان سطح و رده از شهر را به عنوان خروجی (تبعیت از اصل سلسله مراتبی) ارائه می دهد. الگوی مصرف طی فرآیندی به طور سلسله مراتبی تعیین و تبیین می شود. ورودی این فرآیند، خروجی (محصول و الگو) دو مرحله

دانش شهرسازی امروزه ادعان دارد که شهر مقوله پیچیده یی است و ابعاد ساختنی آن نیز خواه ناخواه با دانش های مختلف ارتباط دارد. از این رو، حل مشکلات آن نیز نیازمند همیاری و هماهنگی تمامی رشته ها و تخصص های مربوط به آن است در این زمینه، توجه صرف به امور فنی یا مسائل زیباشناختی، نه تنها نمی تواند راهگشای مشکلات و تنگناهای موجود باشد، حتی می تواند موجب بروز مشکلات و تنگناهای جدید مصرف نیز باشد. در چارچوب تهیه طرح های توسعه شهری نیز عدم توجه به تمامی جوانب و ابعاد یک شهر، عدم شناسایی آنها و عدم هماهنگی بین پیشنهادهای بخشی و تخصص های مختلف، نه تنها جامعیت طرح را زیر سوال می برد، بلکه می تواند الگوی مصرف را به طور جد مورد تهدید قرار دهد.

شهر و اجزای آن، با مبادلاتی (جرم و انرژی و اطلاعات) که انجام می دهند، دچار تحول و تغییر می شوند. تحول و تغییر با خود، کمبودها، مسائل و مشکلات، محدودیت ها و نیازهایی را به همراه دارد. رفع کمبودها و نیازها و حل کردن مسائل و مشکلات. با پرداختن به کمبودها و نیازها و محدودیت ها، هدف دانش شهرسازی است که با توجه به مسائل و مشکلات، هدف اساسی (بنیانی) امکان تعیین و تبیین یافته، شهر

از فرآیند طراحی شهری است، یعنی اهداف فرا دست و مرحله شناسایی و شناخت سیستم شهری باشد.

در این زمینه، یکی از مهم ترین نکاتی که به عنوان پرسش در بررسی های تحقیقی مطرح است، این است که اصولاً مباحث کیفی دانش «طراحی شهری»، چگونه خود را از طریق الگوی مصرف متبلور ساخته اند؟

البته باید توجه داشت که طرح های توسعه شهری در کشورهای اروپایی و امریکایی تا دهه ۶۰ میلادی با دیدگاهی عملکرد گرایانه و راسیونالیستی تهیه می شدند. نتایج بررسی این طرح ها نشان می دهد هر چند توجه به عملکردها و تاکید بر آنها امری الزامی است، اما صرف توجه به عملکردها، بدون در نظر گرفتن تاثیرات مستقیم و غیرمستقیم تصمیمات بر شهروندان ناکافی است. تفکر حاکم بر کارشناسان و برنامه ریزان تهیه کننده طرح های توسعه شهری در اروپا و امریکا نیز تا سال های دهه ۶۰ دیدگاهی عملکرد گرایانه، مدرنیستی و پوزیتیویستی بود. از این رو، چنین تفکری عملاً نمی توانست مسائل کیفی

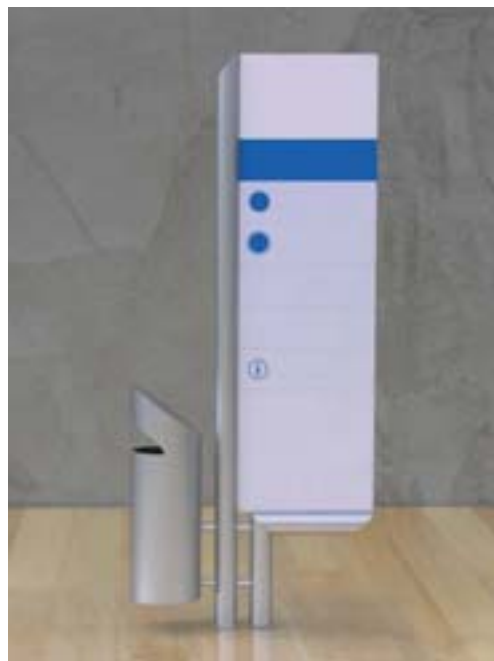
شهری را راساً مورد بررسی قرار دهد. در این زمینه، نارضایتی عمومی و انتقاد پیگیر افرادی مانند «جاکوبس» در ایالات متحده امریکا و «میچر لیچ» در آلمان بازتابی از این مقوله است. آنها به صراحت اعلام می کردند این طرح ها باید مباحث کیفی محیط را پیگیری کنند تا بتوانند متولی حل معضلات کیفی شهر باشند. یعنی به بیان دیگر، بر کاربرد دانش «طراحی شهری» در تهیه طرح های توسعه شهری تاکید داشتند. به همین دلیل نیز طی دهه های ۷۰ و ۸۰ میلادی با آن گروه از طرح های توسعه شهری رو به رو هستیم که به مباحث «طراحی شهری» به عنوان طرح های جبرانی در کنار سایر طرح ها پرداخته اند و در ملزومات خود، بر ضرورت مطالعات کیفی محیط تاکید ورزیده اند.

بحث «طراحی شهری» در طرح های این دوره، یا به صورت مستقل در کنار سایر بخش های طرح های توسعه شهری با عنوان «بخش طراحی شهری» مطرح شده است یا در مواردی که طرح جامع یا راهبردی - ساختاری آنها به تازگی تهیه و تصویب شده بود، به عنوان طرح جبرانی مورد مطالعه قرار گرفته و مکمل طرح های مصوب شناخته شده است. طرح های جامع شهرهای سانفرانسیسکو، لندن و... را می توان، از زمره این طرح ها نام برد.

همزمان با تهیه این طرح ها، طرح هایی نیز به صورت مستقل مطالعه و تهیه شدند که به منظور ارتقای کیفی فضاهای شهری و ساماندهی بافت ها تعریف و تهیه شدند. تعدادی از این طرح ها به «پروژه های طراحی شهری» یا «طراحی فضاهای شهری» معروف اند که تهیه این طرح ها به منظور جبران کیفیت های از دست رفته بوده است.

دانش طراحی شهری یا حذف جایگاه آن در بین طرح های توسعه شهری نیست، بلکه بالعکس بر این نکته تاکید دارد که مباحث کیفی و موضوعاتی که از طریق طراحی شهری مطرح می شود، چنان خود را گسترش داده و موجب تغییر ذهنیت کارشناسان فنی و برنامه ریزان اروپایی و امریکایی شده است که توجه تمامی کارشناسان دانش شهرسازی در جهان امروز را به خود جلب کرده است. به نحوی که امروزه نه تنها طراحان و برنامه ریزان، بلکه کارشناسان اقتصادی و اجتماعی، حقوقدانان، مدیران شهری و مهندسان سایر رشته های فنی به تاثیر نقش تصمیمات خود بر کیفیت محیط شهری شان پی برده اند.

به طور کلی، در برخورد با پروژه های «طراحی شهری» گروهی که معتقدند این طرح ها فعالیتی فرارشته بی هستند و صرفاً نقش پردازش مسائل کیفی شهری را به عهده ندارند، بر این نکته نیز تاکید دارند که در تهیه این قبیل طرح ها باید عمدتاً به نقش و ارزش فرارشته بی آنها توجه نشان داده شود. به هر حال با توجه به تجارب جهانی می توان گفت «طراحی شهری» نمی تواند دانش مستقلی از سایر مباحث و رشته های شهرسازی تلقی شود. در این زمینه از آنجا که چند سالی است تهیه این قبیل طرح ها در ایران نیز رواج یافته است خواه ناخواه تعابیر و تعاریف مختلف آن نیز در بین کارشناسان شهرسازی و به ویژه متخصصان طراحی شهری جا باز کرده است. در ایران نیز گروهی «طراحی شهری» را فعالیتی فرارشته بی عنوان می کنند و بر بیوستگی و وابستگی آن به سایر طرح های توسعه شهری تاکید دارند. گروهی نیز بر استقلال آن از سایر طرح های توسعه شهری اصرار می ورزند. به هر حال از آنجا که در بهره گیری از این دانش جهانی کارشناسان و متخصصان کشورمان وارد عرصه چالش شده اند لازم است به تجارب جهانی در این زمینه و ناکامی ها و موفقیت های آن نیز توجه شود تا به صرف برداشت ها و دریافت های محدود زمینه ساز مشکلات جدید مصرفی در عرصه فعالیت های توسعه شهری شهرهای کشورمان نشویم.

گزارشی از یک روز برفی و بارانی در تعطیلات نوروزی قطره‌های آواره در خیابان‌های پایتخت

چندی پیش در اخبار شنیدیم که شهرداری تهران نیز همچون دیگر مراکز شهرداری شهرهای مدرن دنیا طرح‌های ویژه‌ای را جهت مقابله با آب گرفتگی به اجرا گذاشته است و با ایجاد کانال‌های زیرزمینی قصد مهار آب‌های روان در معابر را دارد. جالب اینکه در تابستان گذشته مسئولین شهرداری قول دادند که در پاییز و زمستان آینده شهروندان به ندرت با آب گرفتگی در معابر روبرو خواهند شد و طرح‌های ضربتی شهرداری این معضل را برطرف خواهد کرد. این وعده‌ها تا پایان پاییز نیز ادامه داشت. البته به اقبال خوش شهرداری تهران، سال گذشته پاییز و زمستان نه چندان پرآبی از سر پایتخت گذاشت و به نوعی بارندگی‌ها نتوانستند محک خوبی برای طرح‌های شهرداری باشد.

پدیده شهرنشینی همواره با مشکلات و معضلات مختلفی همراه بوده است و مسئولین و مدیران شهری حل و فصل این معضل‌ها را در راس امور خود قرار داده‌اند. یکی از این مشکلات شهری که معمولاً در فصل‌های پاییز و زمستان گریبان‌گیر کلانشهرها می‌شود، مسئله آب‌گرفتگی خیابان‌ها و معابر است. آب‌گرفتگی از جمله مشکلات اساسی است که شهروندان عموماً درگیر آن می‌شوند. معضل آب‌گرفتگی علاوه بر ایجاد اختلال در عبور و مرور، موجب بروز ترافیک و حتی آلودگی معابر شهرها می‌شود. در سالیان اخیر شهرداری‌های کشورهای مدرن دنیا گام‌های جالب توجهی را در جهت مهار این معضل شهری برداشته‌اند و در این مسیر عملکرد خوبی را از خود به نمایش گذاشته‌اند.

که کلانشهری همچون تهران که از مهمترین شهرهای خاورمیانه محسوب می‌شود، نباید هیچگاه گرفتار چنین معضلی گردد و با تدابیر ویژه مدیریت شهری باید سریعاً این معضل را از بین برد تا آب‌های آلوده و آواره، چهره تهران را در روزهای زیبای بارانی این چنین زشت و مختوش نکند.

در هر حال بارندگی روح طراوت را برای شهرها به ارمغان می‌آورد و مدیران شهری ما باید فکری به حال معابر غیر استاندارد و آب گرفته در گوشه و کنار شهر بکنند تا شهروندان زیبایی و نشاط باران را بیشتر حس کنند.

از آنجایی که کشور ما جزو مناطق کم باران و کم آب جهان محسوب می‌شود، بارندگی موهبتی الهی برای ما به شمار می‌رود. بخصوص در شهر تهران که هر بارش کوتاهی، خوشحالی و طراوت بسیاری را به آسمان دود گرفته و خاکستری‌اش هدیه می‌کند. جو سنگین و آلوده هوای تهران امکان بارندگی را تا حد بسیار زیادی کاهش داده است و بارندگی‌های اندک، روزهایی با آسمان آبی را برای شهروندان تهران به ارمغان می‌آورد. اما این بارندگی‌ها به چه قیمتی برای تهرانی‌ها تمام می‌شود؟ به قیمت ترافیک و آب‌گرفتگی معابر و دشواری عبور و مرور؟

اولین بارش بهاری ۸۸ خیلی زود و متفاوت در تاریخ یازدهم این ماه زیبا و در عین حال غافلگیرانه بود پس از بارش چندین ساعته باران که از شب گذشته آغاز شده بود ناگهان با تغییر و بروندت هوا در روزهای اول فصل بهار شاهد بارش برفی بودیم که در زمستان هم کمتر اتفاق افتاد. این بارندگی در روزهایی باریدن گرفت که تهران را از بار ترافیکی بوده و خیابان‌های خلوت پایتخت، فضایی آرامش‌بخش و دلنشین را برای شهروندان فراهم آورده بود. اما همین بارش کم موجبات مشکلات فراوانی را در خیابان‌های شهر بوجود آورد و تردد را با سختی همراه نمود و با وجود خلوتی عجیب شهر، آب‌گرفتگی‌های جدی در معابر اصلی و حتی فرعی تهران به وجود آمد. مهم‌تر از این آب‌گرفتگی‌ها، سرریز شدن مسیرهای عبوری آب و بیرون ریختن زباله‌ها و آشغال‌های روان در این جوی‌ها است. این زباله‌ها چهره شهر را دچار زشتی زائدالوصفی کرده و در صورت تداوم بارندگی به جرات می‌توان گفت که عبور و مرور پیاده‌ها را به کلی مختل می‌کنند.

پیاده‌روهای آب گرفته تهران باعث شد که شهروندان برای زودتر رسیدن به مقصد، به خیابان‌ها هجوم ببرند و در معرض خطرات دیگر ناشی از عبور و مرور خودروها قرار گیرند... البته در اینجا نباید از زحمات پرسنل زحمتکش شهرداری تهران چشم‌پوشی کرد، ولی باید گفت

گزارشی از ستاد استقبال و اسکان شهرداری اصفهان

تسهیلات سفر شهر اصفهان با محوریت شهرداری اصفهان

ستاد تسهیلات سفر شهر اصفهان با محوریت شهرداری اصفهان کار خود را در دو بخش آغاز نمود .

۱- مسائل مربوط به آماده سازی شهر

۲- مسائل مربوط به ستاد تسهیلات سفر شهر اصفهان

درخصوص آماده سازی شهر : همانگونه که در خانه اهل خانواده در پایان سال نسبت به خانه تکانی اقدام می کنند شهر نیز خانه بزرگ است و پرسنل شهرداری نیز نسبت به خانه تکانی شهر اقدام می کنند و همکاران ما در مناطق ۱۴ گانه نظافت عمومی شهر اعم از :

۱- جمع آوری پسماندهای عادی به طور مرتب و مستمر انجام می گردد در ایام نوروز قریب به ۱۰۰٪ به پسماند های شهر اضافه گردیده که روزانه بالغ بر ۱۹۰۰ تن، همکاران ما در شهرداری اقدام به جمع آوری آنها می نمایند و بالغ بر ۴۰ میلیون مترمربع را در سطح شهر جاروب می کنند .

۲- جمع آوری نخاله ها و ضایعات به طور جدی انجام شده و از طریق رسانه ها به خصوص رادیو پیام و از همه همشهریان عزیز مخصوصاً کسانی که مشغول ساخت و ساز می باشند درخواست شده است از ریختن نخاله در معابر عمومی جدا "خودداری نمایند.

۳- جمع آوری پسماندهای ویژه پزشکی هر شب از ساعت ۲۱ از ۳۰۰۰ مطب با رنگ و آرم خاص پسماندهای عفونی .

۴- جداسازی بازیافت در مبدأ (منازل)

۵- تعمیر و آماده سازی آبنما ها، بازسازی و آماده سازی سرویس های بهداشتی عمومی، رنگ آمیزی نرده ها - کیوسک ها - ایستگاهها و سرپناه های اتوبوس ها - تابلوهای شهری اعم از راهنمایی و رانندگی - ساماندهی مبلمان شهری و زیباسازی - وسایل اسباب بازی - برخورد با تخلفات ساختمانی.

۶- راه اندازی آب نماها مخصوصاً چهار آبنمای متحرک در سطح شهر .

۷- ساماندهی و رنگ آمیزی دیوارهای شهر .

۸- نصب تابلوهای معابر

۹- ساماندهی مبلمان و المان های شهری

۱۰- زیباسازی شهر - ساماندهی مبلمان شهری

۱۱- رفع نواقص روشنایی

۱۲- ساماندهی پاکسازی رودخانه زاینده رود و حاشیه های آن را داشته ایم .

۱۳- سرویس های بهداشتی به حد کافی احداث شده است.

۱۴- گل گاری ها

۱۵- حفاری در سطح شهر از ۱۵ اسفند ماه ممنوع بوده و دستگاهها تمام حفاری ها را ترمیم کرده اند

۱۶- جمع آوری پسماندهای حجیم تقریباً از یک ماه پیش شروع شده است و ادامه دارد.

۱۷- از سال گذشته تاکنون در بخش های مختلف شهر ۲۱ دستگاه سرویس بهداشتی در سطح شهر ساخته شده و تعدادی سرویس بهداشتی سیار خریداری شده است که جمعاً تعداد ۱۴۷ دستگاه سرویس بهداشتی به تعداد ۱۱۶۰ در سطح شهر موجود می باشد.

« عملکرد ستاد تسهیلات سفر شهر اصفهان در سال ۱۳۸۸ »

ستاد تسهیلات شهر اصفهان به محوریت شهرداری اصفهان، امسال

(سال ۱۳۸۸) نیز همانند سالهای گذشته به حول و قوه الهی بنا به رسالتی که دارد خدمات ویژه ای را در ایام نوروز به میهمانان ارائه می نماید و در این راستا از روز بیست و هشتم اسفند ۸۷ تا سیزدهم فروردین ۸۸ با احساس مسوولیت بصورت شبانه روزی برای جلب رضایت میهمانان نوروزی کمر

همت را بسته است، امیدواریم این خدمات صادقانه مورد قبول حق تعالی و میهمانان و مسوولین محترم قرار گیرد.

ما بنا به رسالتی که داریم با حمایت استاندار محترم، معاونین ایشان بخصوص معاون محترم عمرانی، فرماندار محترم و مدیران محترم استان، شورای اسلامی شهر و شهردار محترم با تعداد ۴۹۵ نفر پرسنل در ستاد رفاه و ۵۰۰ نفر پرسنل در سطح شهر برای نظافت و نگهداری شهر، متشکل از ده کمیته به نامهای اسکان، خدمات، فرهنگی، اطلاع رسانی و روابط عمومی، امنیتی انتظامی، بازرسی و رسیدگی به شکایات، اجرایی، حوادث ایمنی، پرسنلی و امور عمومی در نوروز امسال در محل باغ غدیر، باغ فدک، پارک استقلال، پارک قلمستان و پارک نماز پارک سپاهان شهر و محوطه ادارات نسبت به تجهیز هرچه بیشتر اماکن قابل اسکان در شهرداری ها، سالن های ورزشی تربیت بدنی، هلال احمر، محوطه های شرکت آب و فاضلاب، غله، راه و ترابری، جهاد کشاورزی، امور عشایر، دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان، دانشکده فنی شهید مهاجر و دانشکده علمی کاربردی اصفهان، مدارس آموزش و پرورش، هنرستانها، مدارس غیر انتفاعی، ۲۰ درصد هتل ها و مهمانپذیرها، منازل استیجاری و... برای اسکان مسافران سیاستگذاری و تعیین خط مشی چگونگی اسکان مسافران، تعیین ظرفیت پذیرش محل های اسکان در سطح شهر و برآورد امکانات مورد نیاز جهت تجهیز و تأمین فضاهای مورد نیاز و کنترل دقیق وضعیت اماکن قبل از تجهیز و بعد از آن و ایجاد اردوگاههای مناسب مانند باغ ابریشم (شهید بهشتی) برای اسکان مسافران در چهار محل پارکی و بسیج امکانات رفاهی و خدماتی در زمینه ارائه خدمات به مسافران به ویژه در زمینه تسهیلات اسکان و رفع نارسایی های موجود و ایجاد پارکینگ های ویژه در محل های مناسب برای استقرار تورهای کمپ و ارائه تسهیلات در مراکز فوق از قبیل امکانات آب، برق، گاز، تلفن، ظرفشویی، آبخوری، حمام و غیره اقدام و کار خود را به شرح ذیل آغاز کرده است .

الف) محل کمیته اجرایی: باغ غدیر، باغ فدک، پارک استقلال و پارک قلمستان، پارک نماز و پارک سپاهان شهر، با فضای سبز بسیار مناسب برای استقرار و مسافران با زدن چادر و خیمه از آن فضا استفاده نمایند که امیدواریم در سال آینده در اصفهان کمپینگ راه اندازی شود.

ب) وجود سرویس های بهداشتی، وجود پارکینگ برای خودرو مسافران، ۴۹ پارکینگ برای ده هزار خودرو، وجود مراکز فرهنگی و سرگرمی و فضای زیبای باغها و پارکها و دیگر محلها محیط آرامی را برای اسکان مسافران ایجاد نمود، شهرداری اصفهان بعنوان مسوول ستاد مسافران نوروزی شهر اصفهان برای پذیرایی میهمانان نوروزی اقدام به آماده سازی شهر نمود.

کمیته اسکان

۱- هماهنگی برای اسکان در ۲۰٪ اتاقهای هتلها به تعداد ۲۸۷ اتاق و ۲۰٪ اتاقهای مهمانپذیرها و مسافرخانه ها به تعداد ۱۱۸ اتاق و ۱۵ واحد هتل آپارتمان. تعداد ۱۵ واحد هتل مجوز داده شده امسال ۳ واحد ساخته شده که هنوز مورد بهره برداری قرار نگرفته و در اوایل سال ۸۸ به بهره برداری می رسد. (۲۸۰ تخت)

۲- تهیه اطلاعاتی با هماهنگی اتحادیه مشاوران املاک برای آگاهی شهروندان برای در اختیار قرار دادن منازل استیجاری شخصی برای مسافران نوروزی و از طریق رادیو پیام بطور مرتب اطلاعاتی مزبور به سمع شهروندان رسانده شده که شهروندانی که مایلند منازل خود را در اختیار میهمانان نوروزی قرار دهند با تکمیل فرم مخصوص پس از تایید اداره نظارت اماکن عمومی.

۳- اسکان مسافران در مجتمع اردوگاهی شماره دو جمعیت هلال احمر با حدود ۸۰ اتاق .

۴- تهیه چادر و پتو اعم از فروش و کرایه و فروش ملحفه توسط پیمانکار در باغ غدیر، باغ فدک، باغ طوبی، پارک استقلال و پارک قلمستان پارک نماز و پارک سپاهان شهر و محلهای اسکان مسافران برای مسافران نوروزی .

۵- اسکان مسافران در اتاقهای شهرداری مناطق چهاردهگانه و سازمانهای وابسته محوطه مجموعه اداری سازمان تاکسیرانی پل تمدن، محوطه شرکت تعاونی تاکسیرانی خیابان فرزادگان

۶- سالنهای ورزشگاه های مربوط به شهرداری مانند گل نرگس، امین، بهمن، کرد آباد ، محوطه های ورزشگاههای تربیت بدنی مانند (پیروزی، شهدای خیبر، ملت، تختی، سپاهان شهر، شهید نصر و باشگاه سوار کاری خوراسگان) و خانه جوان و فرهنگسراها مربوط به سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری برای اسکان مسافران.

۷- ۲۳۰۰ منزل مسکونی استیجاری تاکنون ثبت نام نموده اند که توسط ۱۶۰ واحد مشاوران املاک در اختیار مسافران قرار گرفته است.

۸- اسکان مسافران مجرد در اتاقهای ایستگاههای آتش نشانی و ترمینال کاوه و ۲ واحد آموزشی برای خواهران مجرد .

۹- اسکان مسافران در محوطه باغ غدیر، باغ فدک، پارک قلمستان، پارک استقلال، پارک نماز، پارک سپاهان شهر، محوطه های ادارات آب و فاضلاب، راه و ترابری، جهاد کشاورزی، غله، مصلی بزرگ اصفهان، مجموعه اداری امیر کبیر جنب باغ غدیر، محوطه امور عشایر، باغ طوبی.

۱۰- آماده سازی محل های اسکان مسافران با هماهنگی مناطق مربوطه.

۱۱- با هماهنگی سازمان آموزش و پرورش استان تعداد ۷۰۰۰ کلاس به صورت تجهیز ویژه، تجهیز شده، نیمه تجهیز و بدون تجهیز که از طریق ستاد اسکان فرهنگیان از محل های ذیل در اختیار مسافران قرار خواهد گرفت:

- پایگاه شماره یک - خیابان امام خمینی، روبروی تابلو خانه اصفهان، دبیرستان علما زاده - تلفن ۳۳۲۵۱۳۱
- پایگاه شماره دو - خیابان کاوه، خیابان جابر انصاری، مدرسه راهنمایی مکتبی - تلفن ۴۳۹۸۴۳۸
- پایگاه شماره سه - خیابان کاوه، روبروی ترمینال کاوه، دبیرستان امام خمینی (ره) - تلفن ۴۵۱۹۱۶۰
- پایگاه شماره چهار - خیابان علامه امینی، ستاد باغ غدیر - تلفن ۲۶۰۰۱۸۷
- پایگاه شماره پنج - بلوار آزادگان (سعادت آباد) هنرستان علاقمندان - تلفن ۶۶۱۳۷۱۴
- پایگاه شماره شش - بلوار هشت بهشت دبیرستان شهدای ادب - تلفن ۲۲۲۶۲۶۱
- ۱۲- تهیه کیسه های مخصوص زباله همراه با بروشور راهنما در پاکتهای مخصوص برای مسافران.

ثبت نام آموزش و پرورش به صورت اینترنتی:

ESKAN.Isfcd.org

کمیته خدمات

- ۱- خدمات خودرویی شامل: ۳ اکیپ سیار تعمیرات اتومبیل شرکت خدماتی امداد خودرو، ایران خودرو و سایپا که تمامی عیوب فنی اورژانسی مسافران را به طور رایگان رفع و راه اندازی می نماید. این واحدها در تمامی ساعات شبانه روز فعال بوده و اگر خودرویی تعمیرات اساسی پیدا کند به مراکز کشیک تعمیراتی معرفی و راهنمایی می شود.
- ۲- هماهنگی با مجامع امور صنفی: شامل صنوف تولیدی، خدمات فنی، توزیعی در کلیه زمینه های مربوط به مسافران نوروزی با همکاری اتحادیه های فنی وسایل نقلیه سبک و سنگین.

- ۳- هماهنگی با دانشگاه علوم پزشکی و معاونت بهداشت استان: برای ایجاد زمینه استفاده مسافران از خدمات درمانی و بهداشتی و پزشک عمومی و اورژانس در محل های اسکان مسافران.
- ۴- هماهنگی با شرکت پخش فرآورده های نفتی: هماهنگی لازم با شرکت مزبور با سازمان آتش نشانی بمنظور شارژ سیلندرهای گاز پیک نیکی در جایگاه های مخصوص در باغ غدیر، باغ فدک، پارک استقلال و پارک قلمستان.
- ۵- هماهنگی با اداره تعزیرات آرد و نان شهرستان و اداره غله استان: توزیع نان در محل های چهارگانه اسکان مسافران بصورت شبانه روزی.
- ۶- هماهنگی با شرکت اتوبوسرانی: برای تقویت اتوبوس برای مسیر مسافران نوروزی از فرودگاه ترمینال های مسافری به مقصد ستاد نوروزی و مراکز توریستی و بالعکس.
- ۷- هماهنگی با مدیریت تاکسیرانی: برای تقویت تاکسی و خط ویژه برای مسیر مسافران نوروزی در محل چهارگانه اسکان.
- ۸- نصب دستگاه خودپرداز بانک صادرات در باغ غدیر
- ۹- توزیع میوه و مرغ منجمد در چهار محل اسکان مسافران.

کمیته فرهنگی

- ۱- راه اندازی ایستگاه های تفریحی، کودک و خانواده (ایستگاه های شادمانی) در محل اسکان مسافران (باغ غدیر، باغ فدک، پارک استقلال و پارک قلمستان)
- ۲- راه اندازی نمایشگاه و کارگاه معرفی صنایع دستی، فروش سوغات در فضای اسکان مسافران نوروزی.
- ۳- برنامه های اجرای تأثیر خبابانی شهروندی با گویش اصفهانی در محل های اسکان مسافران.
- ۴- نمایش فیلم معرفی اصفهان بصورت شبانه در باغ غدیر، باغ فدک، پارک قلمستان، از ساعت ۲۰ شب های نوروز.
- ۵- ایجاد فضای فرهنگی، تبلیغی در محیط اسکان مسافران نوروزی (مانند: پارچه نویسی، بنر، داربست با شعارهای فرهنگی)
- ۶- رصد های نجومی با همکاری مرکز نجوم ادیب در باغ غدیر، باغ فدک، پارک قلمستان، بوستان نماز و مصلی.
- ۷- پاتوق های فرهنگی مسافر (محفل شبانه) در باغ غدیر (اجرای مسابقات مهیج خانوادگی و اجرای موسیقی)
- ۸- انجام سفره هفت سین در ورودی باغ غدیر، پارک قلمستان و باغ فدک.
- ۹- ایستگاه ورزشی در محل های اسکان مسافران.
- ۱۰- برگزاری مسابقه برترین سبزه نوروزی و نمایشگاه در باغ غدیر در تاریخ دوازدهم فروردین.
- ۱۱- برگزاری نماز جماعت در فضای باغ غدیر، باغ فدک، پارک استقلال و پارک قلمستان.
- ۱۲- راه اندازی تور گردشگری (بازدید باغ گلها، باغ پرندگان، پارک نازوان، نمایشگاه پروانه ها و باغ پروانه ها، مجموعه فرهنگی مذهبی تخت فولاد، آثار تاریخی و حمام علیقلی آقا) در دو نوبت در باغ غدیر، باغ فدک، پارک قلمستان.
- ۱۳- ویژه برنامه تحویل سال نو در محل باغ غدیر و پارک قلمستان.
- ۱۴- معرفی جاذبه های تاریخی اصفهان در باغ غدیر.
- ۱۵- عرضه محصولات فرهنگی.

- ۱۶- غرفه بلوتوث معرفی اصفهان و محصولات فرهنگی در باغ غدیر ، پارک قلمستان، باغ فدک و پارک استقلال .
- ۱۷- عکس خانه در باغ غدیر و پارک قلمستان (ایستگاهی برای گرفتن عکس یادگاری با لباس سنتی)
- ۱۸- پرده خوانی و نقالی با موضوع شاهنامه، اصفهان و ... در محلهای اسکان مسافران .
- ۱۹- اجرای جنگ های شاد در باغ فدک و پارک قلمستان، پارک استقلال و بوستان نماز .

کمیته اطلاع رسانی و روابط عمومی

- ۱- تهیه ۳۰۰ هزار نسخه از نقشه شهر اصفهان همراه با جاذبه های گردشگری.
- ۲- معرفی شهر اصفهان از طریق توزیع CD بین مسافریں در اتوبوس های مسافربری بین شهری در ایام نوروز .
- ۳- تهیه و نصب پیامهای تبریک ایام نوروز در نقاط مهم شهر .
- ۴- تهیه و نصب پیامهای خیر مقدم و دعای تحویل سال و حفظ شئون اسلامی در پایانه های مسافربری، فرودگاهها، ایستگاه راه آهن و نقاط مهم شهر به تعداد ۸۰ عدد بنر و بیلبرد .
- ۵- تهیه و نصب ۳۰۰ عدد سیلک به مناسبت ایام نوروز در سطح شهر .
- ۶- تهیه و توزیع نقشه راهنمای شهری ساده برای هدایت مسافران به طرف محلهای پیش بینی شده اسکان در شهر به تعداد ۵۰ هزار نسخه .
- ۷- تهیه و نصب پارچه، تابلو و سیلک در شهر برای هدایت مسافران به سمت محلهای اسکان مسافران به تعداد ۲۰۰ عدد از ۹ مسیر
- ۸- استقرار ۱۱ کیوسک اطلاع رسانی در سطح شهر برای راهنمایی مسافرین به نقاط مختلف شهر و ورودی محل های اسکان مسافران .
- ۹- تهیه فیلم مستند و تهیه عکس از فعالیتهای قسمتهای مختلف کمیته اجرایی مسافران نوروزی .
- ۱۰- اطلاع رسانی در خصوص همایش سبزه ها در روز ۱۲ فروردین در باغ غدیر و روز انس با طبیعت به تعداد ۱۵۰ عدد سیلک .
- ۱۱- هماهنگی برای اطلاع رسانی از طریق مصاحبه های رادیو و تلویزیونی، مطبوعاتی برای آگاهی شهروندان و میهمانان نوروزی و پخش پیام از رادیو پیام برای راهنمایی آنان .
- ۱۲- تهیه ۱۰۰۰۰ کیسه زباله برای توزیع در روز ۱۳ فروردین بین شهروندان .
- ۱۳- نصب و راه اندازی یک دستگاه کیوسک اطلاع رسانی رایانه ای در شهرداری مرکزی .
- ۱۴- استقرار کیوسکهای اطلاع رسانی سیستم مکان یاب هوشمند در میدان امام حسین (ع) و نمایشگاه نصف جهان .
- ۱۵- نصب بنر از تصاویر شهدا دفاع مقدس در سطح شهر .
- ۱۶- اطلاع رسانی به شهروندانی که قصد دارند منازل خود را در اختیار مسافران نوروزی قرار دهند .
- ۱۷- تهیه و نصب ۷۰۰ عدد سیلک « خواب پارک ممنوع » در سطح پارکها و خیابانهای منتهی به پارکها .
- ۱۸- پاسخگویی واحد ۱۳۷ اطلاع رسانی به میهمانان و شهروندان .
- ۱۹- ارسال پیامهای شهروندی اعم از ایمنی حفاظتی و پخش موسیقی مناسب از طریق سیستم صوتی در باغ غدیر، باغ فدک، پارک استقلال و پارک قلمستان .

- ۲۰- تهیه گزارش عملکرد کمیته ستاد رفاه مسافران نوروزی شهر اصفهان و نظر سنجی از مسافران .
- ۲۱- راه اندازی سایت ستاد تسهیلات سفر شهر اصفهان به آدرس : [isfahan.ir/http://norouz88](http://isfahan.ir/norouz88)

کمیته انتظامی

- ۱- این کمیته از بعد از ظهر روز ۸۷/۱۲/۲۸ تا آخر روز ۸۷/۱/۱۲ در محل باغ غدیر تشکیل و نسبت به هماهنگی برای برقراری امنیت و حفظ نظم در محلهای اسکان مسافران با نیروی انتظامی، اماکن عمومی نیروی انتظامی، نیروی مقاومت بسیج، ستاد اجرایی امر به معروف و نهی از منکر اقدام می نماید .
- ضمناً نسبت به جلوگیری از نصب چادر و پارک خواب در پارکهای سطح شهر اقدام می نماید .

کمیته بازرسی

ستاد تسهیلات سفر

شهر اصفهان در سال ۸۸

- ۱- از تاریخ ۸۷/۱۲/۲۸ لغایت ۸۷/۱/۱۲ با پرسنل بازرسی در سه شیفت بصورت شبانه روزی و فعال، انجام وظیفه می نمایند .
- ۲- ایجاد هماهنگی های لازم بین واحدهای سرویس دهنده در محلهای اسکان مسافران از قبیل پیمانکاران چادر ، پارکینگ، پتو ، نظافت باغ و ...
- ۳- همکاری و هماهنگی کامل و دلسوزانه با پرسنل سایر واحدها و دقت و اهتمام تمام نسبت به بازدید و سرکشی از سطح شهر، پارکها، باغ پرندگان، باغ گلها، اماکن تاریخی، تله کابین، میدان امام و کیوسکها و ... و دهها بازرسی موردی که نهایتاً با تذکرات لازم، اطلاع رسانی به مسوولین کمیته ها رفع نارسایی های و کاستی های احتمالی عملاً زمینه سرویس دهی بهتر به میهمانان نوروزی .

- ۴- به موازات بازدیدها و بازرسی های انجام شده، پیشنهادات اصلاحی و تکمیلی و راهکارهای متعدد و متناسب به مسوولین اجرایی و پیمانکاران در جهت بهبود روند امور .
- ۵- انجام امورات محوله از سوی رئیس ستاد تسهیلات سفر شهر اصفهان .
- ۶- جمع بندی پیشنهادهای و نظرات میهمانان نوروزی و عوامل کمیته اجرایی و طرح آن در جلسات ستادی برای رفع کمبودها و مشکلات .

واگن های قطار شهری وارد مشهد می شوند.

شهید فهمیده ایجاد می شود.

اجرائی نیز در حال انجام است. حسین پور با بیان اینکه کنسرسیومی متشکل از شرکت های داخلی و خارجی، پروژه ۴۸ کیلومتری منوریل مشهد را دنبال می کند، افزود: پروژه منوریل مشهد بر اساس حجم ترافیک در سه فاز اجرائی اولویت بندی شده است که در برگیرنده چهار خط قطار شهری است. وی با اشاره به اعتبار ۱۰ میلیارد ریالی مطالعات منوریل گفت: فاز یک منوریل مشهد به طول ۱۴ کیلومتر از دپوی غربی خط یک قطار شهری در وکیل آباد به سمت میدان

سعید حسین پور در مشهد اظهار داشت: ۶۰ درصد نیاز واگن خط یک قطار شهری مشهد خریداری شده و در حال ساخت است و تا ۴۰ درصد دیگر نیز در حال مطالعه است. وی از انجام مطالعات اولیه منوریل مشهد و انتخاب مشاور خبر داد و گفت: به دلیل اینکه در نظر است مطالعه و اجرای منوریل مشهد به صورت همزمان اجرا شود، عملیات اجرائی این طرح به دنبال سفر ریاست جمهوری به مشهد در ابتدای سال جاری آغاز شده و مطالعات

جمع آوری بیش از ۲۰۰ تن زباله در سه روز نخست سال جدید از هسته مرکزی شهر

سیمای بصری و زیبا سازی ورودیهای شهر و نیز هسته مرکزی شهر مورد تاکید ویژه و خاص قرار گرفته است.

وی خاطرنشان کرد: هم اکنون ۱۵۰۰ نیروی خدماتی به همراه دستگاههای سبک و نیمه سنگین در ۳ شیفت کاری مشغول نظافت و فعالیت می باشند.

ویژه ای خود را آماده استقبال از مسافری نوروزی نموده که امسال نسبت به سنوات قبل از آمادگی بیشتری برخوردار بوده ایم.

جواد جودکی افزود: طرح زیباسازی سیمای شهری از روزهای قبل از سال جدید توسط مناطق پنج گانه شهرداری آغاز گردید که در این طرح

بیش از ۲۰۰ تن زباله در سه روز نخست سال جدید از هسته مرکزی شهر و مسجد مقدس جمکران جمع آوری شده است.

معاون خدمات شهری شهرداری قم با اعلام این خبر گفت: همزمان با آغاز سال جدید و ورود خیل عظیمی از مسافران نوروزی به شهر قم، شهرداری قم با تمهیدات

ستاد استقبال از بهار منطقه ثامن

وی با بیان اینکه شهر مقدس مشهد در ابتدای هر سال با حضور مقام معظم رهبری مزین می شود گفت از جمله افتخاراتی است که نصب زائترین و مجاورین می شود که در این امر شهرداری منطقه ثامن با اقدامات ویژه به استقبال از میهمانان بهار می رود.

میرشفیعی افزود در طی این ایام برنامه های فرهنگی در ۶۰ عنوان در قالبهایی چون نمایشگاهی - مسابقات عکاسی - ورزشی - نقاشی همایش و مراسم های و برنامه های گردشگری برگزار می شود

به مشهد مقدس و به زیارت حضرت رضا (ع) مشرف می شوند ضرورت برنامه ریزی در جهت ارائه خدمات به زائترین و مجاورین در این ایام با تشکیل کمیته لازم است

میرشفیعی گفت با توجه به اینکه ۱۰۰ درصد زائترین جهت تشرف به حرم مطهر از منطقه ثامن تردد می کنند نگاه خدمت رسانی در این ایام بصورت فوق العاده ویژه می باشد که در همین راستا بیش از ۵۰۰ نیرو پرسنل این منطقه بصورت ستادی و خدماتی حضور دارند

شهرداری منطقه ثامن این با برگزاری اولین جلسه در دی ماه به منظور برنامه ریزی جهت ارائه خدمات شایسته به زائترین و رفع مشکلات منطقه در قالب ۶ کمیته با عنوان کمیته خدمات شهری - کمیته فضای سبز و زیباسازی - کمیته فنی و عمران و ترافیک - کمیته تبلیغات و اطلاع رسانی و کمیته - کمیته رفع سد معبر - کمیته ساماندهی و تسهیلات زائترین ایجاد گردید.

مسئول روابط عمومی شهرداری ثامن گفت با توجه به اینکه همه ساله در ایام نوروز میلیونها زائر و مسافر

وقوع ۵۳ مورد حادثه و حریق در روز های نخست ایام نوروز

وی یاد آور شد: نیروهای امدادی آتش نشانی تا ۱۶ فروردین ماه سال جاری در آماده باش کامل بودند. موسوی افزود: جهت تسریع در خدمت رسانی و آمادگی در حوادث و حریق، خودرو های سبک و سنگین سازمان در عوارضی های قم - تهران و قم - کاشان، مجتمع مهتاب، بستر رودخانه و پارکینگ عمار یاسر قم به صورت شبانه روزی مستقر بودند.

مدیر عامل سازمان آتش نشانی شهرداری قم گفت: طی ۵ روز نخست تعطیلات نوروزی ۵۳ مورد حادثه و حریق در قم رخ داده است. سید سیف الدین موسوی اظهار داشت: بیشتر حریق و حوادث رخ داده در ایام نوروز مربوط به حریق در منازل مسکونی، حریق در باغات، انبار، مغازه، ضایعات، کارگاهها، قطع آژیر، سقوط خودرو در گودال و صید حیوانات وحشی بوده است.

اقدامات شهرداری مولود راهنمایی و حمایت های مردم اصفهان است

و در باب فعالیتهایی که در بردارنده منافع و مصالح همه آحاد جامعه شهری است، نظرسنجی و استفاده از آراء و اندیشههای بخردانه و روشنگر چنان فانوسی است که در تاریکی راه، رهپویان طریق خدمتگزاری را سریعتر و مطمئنتر به مقصد هدایت میکند. بنابراین اعتقاد را سخ داریم نقدپذیری، پشتوانه ای مطمئن و قابل اعتماد برای بهبود و تصحیح عملکردهاست و امید آن داریم این نقد و راهنمایی از سوی مردم آگاه شهر فرهنگ و هنر به خادمان مردم در شهرداری دریغ نشود.

سبز، گسترش شبکه حمل و نقل شهری با احداث تقاطعهای غیرهمسطح بر روی حلقه دوم ترافیک شهر دهها پروژه خرد و کلان از تجلیات و مصادیق بارز خدماتی است که طی سال گذشته به مردم دیار نصف جهان تقدیم شد، اما تردیدی نیست که این اقدامات ارزنده و ثمربخش محصول و مولود تلاش، اراده راسخ و حمایتهای قاطبه مردم فهیم و شریف ساکن در این شهر بوده است. همواره بر این باور بوده ایم که نقد مؤثرترین ابزار و دقیقترین معیار برای سنجش و ارزیابی کارهاست

شهردار اصفهان در پیامی به مناسبت نوروز ۱۳۸۸ تاکید کرد: اقدامات شهرداری اصفهان در سال ۸۷ محصول و مولود تلاش، اراده راسخ و حمایتهای قاطبه مردم فهیم و شریف ساکن در این شهر بوده است.

در یک نگاه اقدامات عمرانی، خدماتی، فرهنگی و شهری انجام شده در سطح شهر اصفهان ابعاد وسیعی داشت به نحوی که گوناگونی و فراوانی این اقدامات موجب تحولات مثبت و اصلاح نسبی ساختار شهری گردید. افزایش سرانه خدمات و فضای

بررسی طرح عارضه یابی شهرداری شیراز با رویکرد EFQM

به منظور تکریم هرچه بیشتر ارباب رجوع و بهبود کیفیت امور آن را در سیستم اداری خود به کار خواهد گرفت که بر اساس آن تمام حوزه های سازمانی شهرداری مورد عارضه یابی قرار می گیرند. مدیر آموزش، تشکیلات و بهبود روشهای شهرداری اظهار داشت: در این نشست، همچنین بررسی پیشنهادهای اجرایی نظام پیشنهادی کارکنان در دستور کار قرار گرفت که هم اینک در راستای بهبود وضعیت امور از مجموع پیشنهادات رسیده و بررسی آنها در کمیته اختصاصی، بیش از ۲۰ پیشنهاد مصوب شده جهت اجرا به واحدهای مربوطه اجرا شده است.

آن شناخت مسایل و مشکلات موجود در مجموعه شهرداری و یافتن راه حلی جهت رفع آنها و بهبود کیفیت امور می باشد. مهندس داریوش ستایشگر افزود: EFQM یک مدل تعالی سازمانی است که اساس آن رضایت مشتری و کارکنان می باشد. وی اضافه کرد: این مدل نشان می دهد که افراد در سطوح مختلف با وظایف متفاوت به صورت یک تیم با یکدیگر کار می کنند. مدل EFQM در گذشته به عنوان ابزاری برای ارزیابی سازمانها در ارتباط با استقرار مدیریت کیفیت جامع به کار می رفت اما اخیراً با تغییراتی به عنوان مدل تعالی سازمانی مورد تصویب قرار گرفته است که شهرداری شیراز

طرح عارضه یابی شهرداری شیراز با رویکرد EFQM توسط حوزه آموزش و بهبود روشهای شهرداری مورد بررسی قرار گرفت. بررسی طرح عارضه یابی شهرداری شیراز با رویکرد EFQM توسط حوزه آموزش و بهبود روشهای شهرداری مورد بررسی قرار گرفت. مدیر آموزش، تشکیلات و بهبود روشهای شهرداری با اعلام این خبر گفت: طرح عارضه یابی شهرداری به عنوان یکی از مهمترین اقدامات پژوهشی این مجموعه در پنجمین نشست کمیسیون تحول اداری شهرداری که با حضور شهردار شیراز، معاونین، مدیران و نماینده استانداری برگزار شد مورد بحث و بررسی قرار گرفت که هدف از

اصلاح الگوی مصرف محور اصلی بحث هیئت وزیران در نخستین جلسه خود در سال ۱۳۸۸

هیئت وزیران در نخستین جلسه خود در سال ۸۸ محور اصلی بحث ها را بررسی دقیق پیام نوروزی رهبر معظم انقلاب درباره اصلاح الگوی مصرف قرار داد و به تبیین، تشریح راه های مختلف اصلاح الگوی مصرف پرداخت. رئیس جمهوری در این جلسه توجه ویژه به اصلاح الگوی مصرف عمومی در سه حوزه مورد تأکید رهبر معظم انقلاب یعنی نان، آب و انرژی را خواستار شد و افزود: این سه حوزه را می توان به سرعت ساماندهی کرد.

در آغاز این جلسه، رئیس جمهور با اشاره به سخنان مهم رهبر معظم انقلاب در این زمینه به وظایف سنگین دولت و همه دستگاه ها اشاره و تصریح کرد: باید به سمتی برویم که دقیق و به درستی همه الگوها اصلاح شود حتی درباره مدیریت وقت و زمان مردم نیز باید حرکت جدید و اصلاحی داشته باشیم.

احمدی نژاد نقش قوای مقننه و قضائیه را نیز در این زمینه بسیار تأثیرگذار خواند و افزود: باید در همین جلسه اول چارچوب کار را مشخص کنیم و هر دستگاه پیشنهادی خود را در این زمینه دقیق مطرح و هر جا نیاز به اصلاح آیین نامه بود در این زمینه برنامه ارائه کند.

رئیس جمهور بر لزوم اصلاح چرخه های اداری کشور نیز تأکید کرد و گفت: در این زمینه باید به لایحه هدفمند کردن یارانه ها که گامی بزرگ و پایه ای است نیز توجه و برای به نتیجه نرسیدن آن تلاش ویژه کنیم چرا که این لایحه حاصل تلاش همه متخصصان و دلسوزان کشور است که مدت ها برای به ثمر رساندن آن تلاش کرده اند.

پس از صحبت های رئیس جمهور، اعضای کابینه بنا بر مسئولیت و حوزه کاریشان به بیان دیدگاه ها و پیشنهادهای خود در زمینه اصلاح الگوی مصرف پرداختند.

پس از پیشنهادهای مختلف وزیران، آقای احمدی نژاد بحث ها و پیشنهادهای او در ۴ محور مصارف عمومی، مصارف دولت، اجرای طرح هدفمند کردن یارانه ها و فرهنگ سازی جمع بندی کرد.

رئیس جمهوری توجه ویژه به اصلاح الگوی مصرف

احمدی نژاد با بیان اینکه پی گیری طرح هدفمند کردن یارانه ها به عنوان حاصل کار نخبگان کشور از دیگر وظایف دستگاه های دولتی است گفت: بخش آخر نیز فرهنگ سازی است که صدا و سیما در این مدت نشان داده است که کارهای خوب و ارزشمندی می شود در این زمینه انجام داد و کارهای خوبی نیز تا کنون انجام شده است.

احمدی نژاد با تأکید بر حرکت دولت با شتاب بیشتر در مسیر خدمتگزاری به ملت گفت: در این مدت که نزدیک ایام انتخابات نیز هست باید با جدیت و کمترین توجه به فضای انتخاباتی به حرکت خود ادامه دهیم و فقط به مصالح کشور فکر و بر اساس آن عمل کنیم.

وی افزود: باید در مسیر حرکت ملی فقط به منافع ملت و مصالح ملی فکر کرد و باید در این زمینه محکم بایستیم و با کسی رو در بایستی نکنیم چرا که مهم نیست که یک دولت ده بار باشد یا یک ماه.

وی افزود: هیچ کس نگفته است که اگر دولتی ده بار باشد به بهشت می رود، دولت شهید رجایی کمتر از یک ماه در عرصه وجود داشت اما آنچه صادق و خالصانه کار کرد که در نهایت به سوی خداوند متعال پرواز کرد.

رئیس جمهور با اشاره به سخنان مهم رهبر معظم انقلاب درباره انتخابات ریاست جمهوری دوره دهم تصریح کرد: انتخابات مظهر تجمع اراده ها، نیت ها و اندیشه های مردم است و خوشبختانه در انقلاب ما انتخابات اصیل برقرار شد.

رئیس جمهور همچنین مواضع قاطع مقام معظم رهبری درباره سخنان اخیر رئیس جمهور آمریکا را ارزنده خواند و آن را روشن کننده مسیر حرکت کشور و همه مسئولان ارزیابی کرد.

رئیس جمهور در پایان جلسه هیئت دولت از همه دستگاه ها و کارکنان نهادها، دستگاه ها و وزارتخانه هایی که در طول تعطیلات تلاش کردند تا مردم به خوبی تعطیلات خود را پشت سر بگذارند و زمینه را برای آرامش مردم فراهم کردند، تشکر و قدردانی کرد.

عمومی در سه حوزه مورد تأکید رهبر معظم انقلاب یعنی نان، آب و انرژی را خواستار شد و افزود: این سه حوزه را می توان به سرعت ساماندهی کرد و همانطور که سهمیه بندی بنزین با کاری ضربتی و دقیق و همراهی مردم صورت گرفت، این کار نیز با همراهی مردم انجام می شود. وی افزود: ظرفیت های مردم ما بسیار بالاست و مردم نشان داده اند که اهل کارهای بزرگ و تحولی هستند و هر جا که به نفع منافع ملی است محکم پای آن می ایستند و حرکت خود را به درستی مدیریت می کنند.

رئیس جمهور خطاب به هیئت وزیران تأکید کرد: باید برای این کار برنامه های دقیق و در عین حال ضربتی و انقلابی بیابید تا هر چه زودتر عملی شود، مطمئناً ما در این خصوص با برنامه های معمولی به جایی نمی رسیم.

رئیس جمهور بر صرفه جویی در مصارف دولتی تأکید و تصریح کرد: همه دستگاه ها مسئولند و هر کس باید بنشیند و برای دستگاه خود برنامه ریزی کند تا هزینه های اضافی را از راه های مختلف همچون کاهش مسافرت ها و همایش ها و هزینه های اضافی کاهش دهد و حتی اگر بتوانیم یک درصد از بودجه مان را صرفه جویی کنیم این مقدار حدود ۵۰۰ میلیارد تومان می شود که مبلغ کمی نیست.

وی افزود: شرکت های دولتی هم با یک درصد صرفه جویی در بودجه شان، هزار میلیارد تومان به دست می آورند که این هم مبلغ کمی نیست و برای پیشبرد امور بسیار مؤثر خواهد بود.

تقدیر شهرداران کشور از رئیس جمهور

شورای سیاستگذاری شهرداریها و همچنین ستاد استخدامی شهرداریها به نحو شایسته ای آخرین مرحله از ساماندهی منابع انسانی شهرداریها را اجرایی نماید.

در ادامه این نامه آمده است: «جناب آقای رئیس جمهور، به همت و تلاش بی شائبه این عزیزان یکی از مهمترین سیاستهای دولت حضرتعالی در مدیریت شهری کشور در حال شکوفائی بوده و توسعه همه جانبه و پایداری را به دنبال خواهد داشت. این مهم با جذب ۳۰ هزار نفر نیروی متعهد، متخصص در سراسر کشور تا اول خرداد ماه ۱۳۸۸ تحقق خواهد یافت.

سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور تقدیر و تشکر کردند.

در نامه شهرداران کلانشهرها و مراکز استانها به رئیس جمهور آمده است: «شهرداریها در سال ۸۴ و قبل از آن به لحاظ ساختار تشکیلاتی وضعیت نه چندان مطلوب و سامان یافته ای نداشته و به دلیل نوع ساختار با کمبود نیروهای متخصص مواجه بودند که پس از سالها انتظار در دوران دولت نهم اصلاح ساختار آنها در زمان مدیریت جناب آقای مهندس هاشمی در سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور شروع و با همت و تدبیر جناب آقای مهندس نیکزاد با تشکیل

شهرداران کلانشهرها و مراکز استانها طی نامه ای به دکتر احمدی نژاد رئیس جمهوری از اقدامات صورت گرفته در زمینه اصلاح ساختار شهرداریها و آماده شدن زمینه لازم برای برگزاری آزمون استخدامی شهرداریها در ابتدای سال ۸۸ از سوی

اجرای کامل طرح «آمادگی و مقابله با حوادث نروزی»

(استقبال ایمن از بهار) که توسط سازمان مدیریت بحران کشور و با همکاری این سازمان تهیه شده، آورده است: «لطفاً دستور فرمائید برنامه ریزی لازم جهت اجرای کامل طرح در سطح شهرداریها و سازمانهای آتش نشانی و خدمات ایمنی آن استان صورت گرفته و گزارش اقدامات بصورت استانی تهیه و جهت جمع بندی و ارائه به سازمان مدیریت بحران کشور تا پایان فروردین سال ۱۳۸۸ به این دفتر ارسال گردد.»

بحران کشور و با همکاری این سازمان تهیه شده، تاکید کرد.

مسعود احمدی سرپرست دفتر هماهنگی خدمات شهری سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور و دبیر ستاد هماهنگی امور ایمنی و آتش نشانی کشور در نامه ای به دفاتر امور شهری استانداردها ضمن تبریک فرارسیدن سال جدید و با عنایت به نامه وزیر محترم کشور در خصوص ابلاغ طرح «آمادگی و مقابله با حوادث نروزی»

سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور و ستاد هماهنگی امور ایمنی و آتش نشانی کشور بر اجرای کامل طرح «آمادگی و مقابله با حوادث نروزی» (استقبال ایمن از بهار) که توسط سازمان مدیریت

دومین کنفرانس بین المللی شهرداری الکترونیکی

سایر کشورها، مدیریت الکترونیکی، شهرداری الکترونیکی و شهروند الکترونیکی، استانداردها و زیرساختهای ارتباطی و مخابراتی مورد نیاز در شهرداری الکترونیکی نام برد.

ضرورت ایجاد شهرداری الکترونیکی برای شهرهای کوچک و مشکلات اجرایی شهرداری الکترونیکی در شهرهای بزرگ، نقش فناوری اطلاعات در تعامل بهینه بانکها، بنگاههای اقتصادی، تامین اجتماعی، بیمهها، مراکز خدماتی و شهرداریها، سیستم های هوشمند حمل و نقل (ITS) و کاربردهای آن در مدیریت

می شود.

نوآوری و شکوفایی در استقرار و تثبیت مدیریت واحد شهری با تکیه بر فناوری اطلاعات و توسعه ملی و داشتن جامعه مدرن در سایه تفکر و اقدامات الکترونیکی اهداف برگزاری این همایش است.

از جمله محورهای برگزاری این کنفرانس می توان از ضرورت کاربرد ICT در ارائه خدمات شهری، بررسی نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدیریت و خدمات شهری، بررسی و ارائه مدل های موفق شهرداری الکترونیکی در ایران و

دومین کنفرانس بین المللی شهرداری الکترونیکی اردیبهشت ماه ۸۸ از سوی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در تهران برگزار می شود.

دومین کنفرانس بین المللی شهرداری الکترونیکی ۱۵ و ۱۶ اردیبهشت ماه ۸۸ از سوی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در تالار بزرگ کشور در تهران با حضور و حمایت وزارت خانهها، سازمانها، استانداردها و شهرداریها، نهادها و موسسات خصوصی و دولتی و تعداد کثیری از دانشگاهها و انجمن های علمی و شرکت های انفورماتیک داخلی و خارجی برگزار

شهری، سرویس‌های الکترونیکی (E-Service) در ارائه خدمات شهری ونقش شهرداری‌های الکترونیکی در توسعه و تحقق دولت الکترونیکی از دیگر محورهای برگزاری این کنفرانس است.

هم زمان با برپایی کنفرانس، نمایشگاه جانبی با حضور سازمان ها، شهرداری های برتر کشور، شرکت‌های برتر انفورماتیک داخلی و خارجی، موسسات آموزشی برگزار خواهد شد.

شایان ذکر است اولین کنفرانس بین المللی شهرداری الکترونیکی طی روز های ۲۴ و ۲۵ مهر ماه سال ۱۳۸۶ در مرکز همایش های بین المللی سازمان صدا و سیما در تهران برگزار شد.

تصمیمات مهم دولت برای کاهش آلودگی هوای هشت شهر بزرگ کشور

به منظور کاهش آلودگی هوای شهرهای تهران، اهواز، اراک، تبریز، مشهد، شیراز، کرج و اصفهان کارگروهی تشکیل خواهد شد تا ضمن تدوین طرحها و روشهای کوتاه مدت و میان مدت، راهکارهای مناسب و اجرایی در جهت کاهش موثر و سریع آلودگی هوای شهرهای یادشده را از طریق دستگاههای مربوط به اجرا در آورند.

دولت در راستای کاهش آلودگی هوای کلانشهرها و رسیدن به استانداردهای جهانی در این زمینه، تصمیمات جدیدی اتخاذ کرد که بر اساس آن علاوه بر تشکیل کارگروه کاهش آلودگی هوا، سازمان حفاظت محیط زیست موظف شده است نسبت به تهیه و برنامه ریزی به منظور تحقق استانداردهای هوای پاک اقدام کند.

وزیران عضو کمیسیون امور زیر بنایی، صنعت و محیط زیست دولت بنا به پیشنهاد مشترک سازمان حفاظت محیط زیست و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری و وزارتخانه‌های نفت، صنایع و معادن، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، راه و ترابری و کشور، آیین‌نامه اجرای بند الف ماده (۶۲) قانون برنامه چهارم توسعه را تصویب کردند.

بر اساس ماده ۶۲ قانون برنامه چهارم توسعه دولت مکلف است در طول برنامه چهارم، میزان آلودگی هوای شهرهای تهران، اهواز، اراک، تبریز، مشهد، شیراز، کرج و اصفهان را در حد استاندارد مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست کاهش دهد و در طول برنامه چهارم،

تمهیداتی اتخاذ کند که کلیه خودروها و موتورسیکلهای فرسوده کشور از رده خارج شوند.

بر اساس این مصوبه، سازمان حفاظت محیط زیست موظف شده است تا پایان برنامه چهارم توسعه با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، نسبت به تهیه استانداردهای هوای پاک اقدام و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست برساند.

بر این اساس، به منظور کاهش آلودگی هوای شهرهای تهران، اهواز، اراک، تبریز، مشهد، شیراز، کرج و اصفهان کارگروهی به ریاست استاندار و با عضویت مدیران کل استانی وزارتخانه‌های نفت، صنایع و معادن، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، راه و ترابری، ارتباطات و فناوری اطلاعات و روسای معادن، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، راه و ترابری، ارتباطات و فناوری اطلاعات و روسای سازمان‌های حفاظت محیط زیست و صدا و سیما، معاون پلیس راهنمایی و رانندگی ناحیه نیروی انتظامی، رییس دانشگاه علوم پزشکی مرکز استان و شهردار هر یک از شهرهای یادشده تشکیل خواهد شد تا ضمن تدوین طرحها و روشهای کوتاه مدت و میان مدت، راهکارهای مناسب و اجرایی در جهت کاهش موثر و سریع آلودگی هوای شهرهای یادشده را از طریق دستگاههای مربوط به اجرا در آورند.

این کارگروه موظف است نسبت به تهیه و یا بازنگری برنامه جامع کاهش آلودگی هوا اقدام و آن را به تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان برساند.

همچنین بر اساس این مصوبه، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری موظف شده است اعتبار خاصی را برای اجرای طرحها و برنامه‌های مصوب کارگروه مذکور در بودجه سالانه دستگاههای مربوط پیش‌بینی کند.

بر این اساس، معاونت راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران موظف است گزارش عملکرد اقدامات انجام شده درخصوص برخورد قانونی با خودروهای دودزا را هر شش ماه یک بار به مرجع ذیصلاح ارائه کند.

سازمان هواپیمایی کشوری نیز موظف شده است نسبت به نظارت و رعایت استانداردهای اجباری در ناوگان حمل و نقل هوایی کشور، در چهارچوب استانداردها و ضوابط بین‌المللی در بخش آلاینده‌های صوتی و هوایی، اقدامات لازم را پیگیری کند.

بر اساس این مصوبه، برای تشویق انتقال واحدهای تولیدی و صنعتی آلاینده مستقر در محدوده شهرهای یادشده، تمهیداتی از قبیل تغییر کاربری عرصه و اعیان کارخانه‌های انتقالی، طبق ضوابط مصوب طرحهای توسعه و عمران و خرید حق امتیاز، حق اشتراک و سایر امتیازات مربوط به انشعاب گاز، آب، برق و تلفن محل قبلی واحد مربوط به قیمت عادلانه روز و یا انتقال امتیازات یادشده به متقاضیانی که صاحب امتیاز معرفی می‌کند در اسرع وقت و بدون مطالبه وجه از سوی وزارتخانه‌های نفت، نیرو و ارتباطات و فناوری اطلاعات در نظر گرفته شده است.

بر اساس این مصوبه، وزارت نفت مکلف است با هماهنگی دستگاههای مربوط و در چهارچوب برنامه‌های اجرایی خود، در اجرای کاهش آلودگی هوای ۸ شهر آلوده کشور، گاز طبیعی مورد نیاز نیروگاهها و واحدهای تجاری، خانگی، صنعتی و خودروهای گازسوز (با اولویت حمل و نقل عمومی) را در تمام فصول سال بخصوص فصل‌های سرد که آفت فشار گاز رخ می‌دهد، تا پایان برنامه پنجم توسعه، تامین کند.

بر این اساس، کلیه واحدهای تولیدی و صنعتی موظفند نسبت به انجام پایش در واحدهای صنعتی اقدام کنند و وزارتخانه‌های نفت و نیرو نیز موظفند به طور مشترک تا بررسی فنی و اقتصادی لازم و انجام سرمایه‌گذاری در کلیه شهرها، با اولویت شهرهای آلوده و شهرکهای صنعتی، نسبت به تامین بخشی از مصارف حرارتی با استفاده از حرارت بازیافت شده در نیروگاههای حرارتی اقدام کنند.

این تصویب نامه پس از تایید رئیس جمهور، از سوی دکتر پرویز داودی، معاون اول رئیس‌جمهور برای اجرا ابلاغ شده است.

تشکیل ستاد هماهنگی روابط عمومی های شهرداری های کشور

۶- ضرورت توجه بیشتر شهرداران و مدیران شهرداری به کارکردهای گوناگون روابط عمومی در زمینه های اطلاع رسانی و ایجاد تغییرات مورد نظر شهرداری در سطح افکار عمومی و اصلاح نگاه سنتی آنها به اهداف و عملکرد روابط عمومی ها .

۷- تقویت روابط عمومی شهرداریها از لحاظ مباحث مربوط به کاربرد فناوری های نوین ارتباطی و اطلاعاتی از لحاظ سخت افزاری ، نرم افزاری و ارائه آموزش های مربوطه با هدف تحقق روابط عمومی الکترونیکی در شهرداریها که بدون شک تاثیر زیادی در راه اندازی شهرداری الکترونیکی و شهرالکترونیکی خواهد داشت.

۸- نظر به وجود ارتباط بین رضایت شغلی کارکنان روابط عمومی و اتخاذ الگوی مطلوب در انجام فعالیتها ، پیشنهاد می شود پژوهش ملی در زمینه شناسایی مشکلات و مسائل روابط عمومی در شهرداریهای کشور و مشخص شدن نقاط قوت و ضعف آنها با محوریت پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور و با همکاری یکی از دانشگاهها یا مراکز پژوهشی معتبر انجام شود تا بر اساس آمار و اطلاعات جمع آوری شده از روابط عمومی های شهرداریها، الگوی آرمانی و سیاستهای کلی و راهبردها و چارچوبهای عملی آن تعیین و تدوین تا در شهرداریها اجرا شود.»

انسانی و مردمداری به منظور برقراری ارتباط موثر با شهروندان و تاثیر مناسب بر افکار عمومی .

۲- مدیران روابط عمومی شهرداریها به عنوان خدمتگذاران شهروندان کشور وظیفه مسلم خویش می دانند تا تمام تلاش خود را در جهت اطلاع رسانی سریع و صحیح از طرحها و فعالیتهای شهرداریها به افکار عمومی به منظور آگاهی آنان از این طرحها و فراهم آمدن زمینه مشارکت مطلوب در برنامه های شهرداری انجام دهند.

۳- ارائه آموزشهای مستمر به مدیران و کارکنان روابط عمومی شهرداریها در زمینه موضوع های کاربردی حوزه روابط عمومی مطابق با نظام جامع آموزش کارکنان شهرداریهای کشور با حمایت سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور.

۴ - اصلاح و ارتقای تشکیلات دفاتر روابط عمومی شهرداریها متناسب با نیازها و انتظارات از شهرداریها و همگام با تحولات اجتماعی و فرهنگی جامعه به منظور فراهم آمدن زمینه جذب نیروهای متخصص .

۵ - تشکیل ستاد هماهنگی روابط عمومی های شهرداریها در سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور به منظور ایجاد حلقه اتصالی برای پیوند بیشتر میان روابط عمومی شهرداریها ، فراهم نمودن زمینه لازم برای انتقال تجربیات ، تولید بانکهای اطلاعاتی تخصصی ، شناسایی مسائل و مشکلات خاص حوزه کاری روابط عمومی ها و انعکاس فعالیتهای شاخص روابط عمومی شهرداریها در سطح ملی ، از طریق طراحی و اجرای برنامه های متنوع مانند برگزاری همایش و نشستهای تخصصی ، برپایی نمایشگاه و جشنواره انتخاب روابط عمومی برتر شهرداریها و انتشار نشریات و ایجاد سایت های تخصصی .

مدیران روابط عمومی شهرداریها در پایان نخستین گردهمایی خود ضمن اعلام تشکیل ستاد هماهنگی روابط عمومی شهرداریهای کشور بر ارائه مستمر آموزش های کاربردی و ارتقای تشکیلات روابط عمومی شهرداریها تاکید کردند.

متن بیانیه نخستین گردهمایی مدیران روابط عمومی شهرداریها شهرداریهای کلانشهرها، مراکز استانها و ولایتی یکصد هزار نفر به شرح ذیل است:

روابط عمومی از جمله علوم ، فنی و هنرهای است که به دلیل ویژگی ها و قابلیت های کارساز و ارزنده اش در مدیریت ، روز به روز ارزش و بهای بیشتری یافته و می یابد و همواره شاهدیم که به روشها و اشکال مختلف اشاعه و بسط آن در ابعاد مختلف ادامه پیدا کرده است. تاکنون از روابط عمومی ها تعاریف و مفاهیم گوناگونی بیان شده است اما اغلب صاحب نظران و دست اندرکاران روابط عمومی از آن به عنوان وسیله ای پرتوان و قوی در پیشبرد اهداف و برنامه های هر سازمان یا تشکیلات حقوقی یاد کرده اند و در موفقیت های اجرایی هم بر این امر صحه گذاشته اند.

با عنایت به مباحث ارائه شده در این گردهمایی و دوره های آموزشی برگزار شده طی سال جاری، بیانیه پایانی این گردهمایی با نگاه و توجه ویژه به اموری که می تواند در ارتقای هرچه بیشتر سطح فعالیتهای روابط عمومی شهرداریها در امور اجرایی، مدیریتی و برنامه ریزی موثر باشد و بستر لازم برای فعالیتهای مطلوب در دهه چهارم انقلاب، که از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی دهه پیشرفت و عدالت نامیده شده ، را فراهم نماید ، می پردازد و بر آنها تاکید می ورد:

۱- توجه به مضامین متعالی دین مبین اسلام و آموزه های فرهنگ ایرانی در خصوص روابط

همایش کاربردی قیر و آسفالت برگزار شد

و خیابانها باشند و شهرداریها می توانند با توجه به فصل از نیمه اسفند امسال تا ابتدای اردیبهشت سال آینده اقدامات مناسبی را در این زمینه ضمن اطلاع رسانی مناسب به شهروندان انجام دهند.

در نشست صبح این همایش سه تن از استادان و پژوهشگران شامل دکتر فخری در زمینه کلیات قیر و آسفالت، مهندس نادری در زمینه راهکارهای بهبود و کیفیت اجرای آسفالت در مناطق شهری و مهندس شمس الکتابی در زمینه تجربه کارهای موفق روسازی های آسفالتی در ایران سخنرانی می کند

نشست عصر این همایش به کارگاههای آموزشی اختصاص دارد که عبارتند از: بازیافت سرد و گرم آسفالت، عریان شدگی و قیرزدگی رویه معابر شهری، استفاده از قیرهای پلیمری و امولسیون معابر شهری، مدیریت تعمیر و

نگهداری روسازی آسفالت، مشخصات یک طرح مخلوط آسفالتی و لکه گیری و درزگیری در روسازی آسفالت.

رئیس جمهوری محترم ۲۵۰ هزار تن قیر که معادل ۲۵ میلیون مترمربع است به قیمت سال ۸۶ بین شهرداریها توزیع شد که با تمامی محدودیتهای موجود کمک بزرگی به انجام طرحهای عمرانی مربوط به مدیریت شهری کشور بود.

مدیرکل دفتر فنی وزارت کشور در ادامه اظهار داشت: نزدیک به ۹۰ درصد از یک میلیون و ۲۰۰ هزار تن قیر تولید شده در کشور به راه سازی و آسفالت معابر درون شهری اختصاص دارد و حدود ۵۰۰ هزار تن از این مقدار از سوی شهرداریها مصرف می شود. وی افزود: هزینه آسفالت شهرداریها در سال حدود ۱۸۰ میلیارد تومان است.

وی با اشاره به اینکه در بخش تولید و اجرای آسفالت و نیروی انسانی متخصص با مشکلاتی در حوزه مدیریت شهری مواجهیم، بر ضرورت واگذاری امور اجرائی مربوط به کارخانه های آسفالت به بخش خصوصی به منظور کاهش این مشکلات تاکید کرد.

دکتر یادمند همچنین گفت: تلاش می کنیم در بودجه عمرانی سال آینده اعتباری را برای یارانه قیر در نظر بگیریم.

مدیرکل دفتر فنی وزارت کشور در ادامه با بیان اینکه سال آینده قیمت قیر به قیمت بورس محاسبه می شود بر ضرورت به کارگیری مناسب از فناوری های جدید مانند موزائیک و سنگفرش به جای آسفالت برخی کوچه ها و خیابانهای بن بست و کم تردد تاکید کرد.

وی همچنین گفت: یکی از مشکلات شهرداریها اینست که آسفالت ریخته شده در معابر به دلیل حفاری برای ترمیم خطوط ارتباطی مخابرات، برق، آب، گاز مرتباً از سوی دستگاههای مربوطه کنده می شود و ضرورت دارد مراکز پژوهشی و دانشگاهها یافته های علمی و کاربردی مناسبی را مانند استفاده از «پری ورس» به شهرداریها ارائه نمایند.

دکتر یارمند در خاتمه با مهم خواندن اجرای مناسب نهضت آسفالت در شهرهای کشور گفت: مردم دوست دارند همزمان با آغاز سال جدید شاهد خانه تکانی در معابر

نخستین همایش کاربردی آموزشی قیر و آسفالت ویژه شهرداریها پنجشنبه ۱۵ اسفند ماه با حضور جمع کثیری از شهرداران و مدیران و کارشناسان شهرداریها، مدیران کل دفاتر فنی استانداریها و استادان، پژوهشگران و دانشجویان در دانشکده مهندسی مکانیک دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی کار خود را آغاز کرد.

این همایش در راستای نهضت آسفالت ایران و با همکاری مشترک سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور، معاونت هماهنگی امور

عمرانی وزارت کشور و دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی برگزار می شود.

در آئین گشایش این همایش، دکتر بطحانی رئیس دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی ضمن تاکید بر سودمندی های ارتباط میان دانشگاهها و دستگاههای اجرائی در خصوص ارتقای خدمات رسانی به عموم مردم و دستگاهها و سازمانها و صنوف مختلف تاکید کرد: دانشگاه خواجه نصیر آماده همه گونه همکاری با وزارت کشور و سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در خصوص ارتقای طرحهای عمرانی در مراحل مختلف طراحی، برنامه ریزی، اجرا و نظارت می باشد.

در ادامه آئین گشایش این همایش، دکتر یارمند مدیرکل دفتر فنی وزارت کشور طی سخنانی اظهار داشت: طی یک سال اخیر به دلیل سرمای سال قبل و افزایش قیمت قیر در بورس در خصوص فراهم نمودن قیر مورد نیاز شهرداریها و مدیریت شهری با مشکلاتی مواجه بودیم ولی با توجه ویژه

اختصاص ۴۰۰ میلیارد تومان تسهیلات دولت به شهرداری تهران

نوسازی بافت فرسوده در این سطح در دولت‌ها قبل سابقه نداشت و در دولت نهم این امر تحقق یافت. وی در ادامه اظهار داشت: روز گذشته نامه پرداخت این تسهیلات را امضا کردم.

مهندس محصولی وزیر کشور از اختصاص ۴۰۰ میلیارد تومان تسهیلات دولت به شهرداری تهران برای نوسازی بافت فرسوده پایتخت خبر داد. وزیر کشور با بیان خبر فوق افزود: ارائه تسهیلات دولتی برای

توافق نامه همکاری دانشگاه خواجه نصیر با وزارت کشور

با حمایت وزارت کشور انجام می‌شود. وی گفت: در همین راستا و به جهت نظام‌مند شدن فعالیت‌های خدمات شهری در چارچوب مفاهیم علمی و عملی و ارتقای فنی و مدیریتی در یک سیستم هدفمند، ابتدا نسبت به همکاری و واگذاری عرصه و اعیانی، امکانات و تجهیزات مورد نیاز به دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی به منظور تحقق اهداف این توافق نامه اقدام کرده و جهت اجرایی کردن سایر موارد، کمیسیونی به نمایندگی از جانب دانشگاه و وزارتخانه تشکیل و تصمیمات اتخاذ شده در ارتباط با نحوه تعاملات در این کمیسیون با امضای طرفین اجرا می‌شود.

امور عمرانی کشور به کار می‌بندند. بطحایی خاطر نشان کرد: همچنین بر اساس این توافق نامه، تربیت نیروی متخصص در زمینه مدیریت مهندسی خدمات شهری توسط دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی و

رئیس دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی از امضای توافق نامه همکاری آموزشی، پژوهشی و فناوری بین وزارت کشور و این دانشگاه با هدف تربیت نیروی متخصص در زمینه مدیریت مهندسی خدمات شهری خبر داد. سید محمدتقی بطحایی اظهار داشت: به منظور تقویت هر چه بیشتر تعاملات علمی - تحقیقاتی، توافق نامه‌ای بین وزارت کشور به نمایندگی علی نیکزاد، معاون هماهنگی امور عمرانی این وزارتخانه و دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی به امضا رسید. وی افزود: بر اساس مفاد این توافق نامه، طرفین حد اعلای تلاش خویش را برای افزایش توان ملی در حل مشکلات و معضلات

ابلاغ اساسنامه اصلاحی سازمانهای امار و فناوری اطلاعات شهرداریها

فن آوری اطلاعات سازمان شهرداریها و دهیاریهای انجام شد. کوشش تبار در ادامه گفت: در حال حاضر کلیه سازمانهای مذکور می بایست بر اساس این اساسنامه اقدامات اصلاحی را انجام و مراتب را جهت تایید به اداره کل امور شهرداریهای وزارت کشور ارسال نمایند. وی در خاتمه تصریح کرد: به دنبال اصلاح این اساسنامه، ابلاغ تشکیلات سازمان های امار و فناوری اطلاعات شهرداریهای کشور نیز امکان پذیر خواهد شد.

رئیس سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور به تمامی استانداران ابلاغ شد. کوشش تبار افزود: دفتر تشکیلات و نیروی انسانی سازمان شهرداریها و دهیاریها کشور به دلیل نیاز سازمانهای امار و فناوری و اطلاعات شهرداریها به اصلاح اساسنامه تا به حال موفق به طراحی الگوی تشکیلاتی این سازمانها نشده بود، زیرا لازم بود ابتدا اساسنامه آنها اصلاح و به روز شود. وی افزود: این مهم با پی گیری دفتر تشکیلات و نیروی انسانی و هماهنگی و همکاری مدیریت امار و

با اصلاح اساسنامه سازمان های امار و فناوری اطلاعات شهرداریهای کشور و ابلاغ آن به استاندارها، زمینه لازم برای اصلاح ساختار تشکیلاتی این سازمانها فراهم شد. محسن کوشش تبار مدیرکل دفتر تشکیلات و نیروی انسانی سازمان شهرداریها و دهیاریها کشور با بیان این خبر افزود: در اجرای ماده ۸۴ قانون شهرداری و به استناد بند ۱۷ ماده ۱۳ اساسنامه سازمان های امار و فناوری اطلاعات شهرداریهای کشور، اساسنامه اصلاحی مذکور مورد موافقت قرار گرفت و توسط مهندس نیکزاد

حمایت از پایان نامه های دانشجویی در پژوهشکده سازمان شهرداری ها و دهیاری ها

قراردادهای منعقد شده بین دانشجویان و پژوهشکده در دو مرحله همگام با پیشرفت کار قابل پرداخت خواهد بود.

متقاضیان میتوانند از سال آینده موضوعات پایان نامه را از بین محورهای مشخص شده پژوهشکده به عنوان موضوع پایان نامه خود انتخاب نموده و از حمایت پژوهشکده برخوردار شوند.

و تشویق دانشجویان به منظور انجام تحقیقات و پروژه های کاربردی، اقدام به تصویب ۱۰ عنوان پایان نامه با عناوین مشخص شده در جدول ذیل نمود و تعداد ۲۵ عنوان پایان نامه نیز در حال بررسی برای تصویب نهایی می باشد.

شایان ذکر است میزان ریالی حمایت از این پایان نامه ها بالغ بر ۱۳۰ میلیون ریال می باشد که طی

پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور به منظور حمایت از پایان نامه های دانشجویی ۱۰ عنوان پایان نامه در رابطه با موضوعات شهری و روستایی را تصویب نمود.

پژوهشکده مطالعات شهری و روستایی در راستای برنامه های حمایتی خود از پژوهشگران و به منظور گسترش مطالعات در زمینه مسایل شهری و روستایی و استفاده از نتایج پروژه های دانشگاهی مرتبط ، بهره گیری از توان و ظرفیت های بالقوه دانشگاه ها

ردیف	عنوان پایان نامه	مقطع
۱	تحلیل عملکرد دهیاریها در فرایند توسعه روستایی	کارشناسی ارشد
۲	نقش آموزش دهیاران در توسعه روستایی	کارشناسی ارشد
۳	تحلیل اثربخشی عملکردهای شهرهای کوچک بر توسعه روستایی پیرامونی	کارشناسی ارشد
۴	بررسی آسیب شناختی پیامدهای دوری جای کار از خانه بر فرد و خانواده در کلان شهر تهران	کارشناسی ارشد
۵	توسعه انسانی در روستاهای در حال گذار	کارشناسی ارشد
۶	شناخت پیامدها و کارکردهای نذر بعنوان راهبرد حمایتی اسلام در توسعه مناطق روستایی	کارشناسی ارشد
۷	تحلیل عملکرد شوراهای اسلامی در توسعه روستایی (نمونه موردی دهستان حکیم آباد شهرستان دیر)	کارشناسی ارشد
۸	ارزیابی اثرات اجرای طرح صدور اسناد مالکیت اماکن روستایی در استان لرستان	کارشناسی ارشد
۹	تحلیل معیارهای برنامه ریزی اکوتوریسم روستایی با تاکید بر نواحی حاشیه رودخانه ها و سدها ماسوله	کارشناسی ارشد
۱۰	با عنوان نقش مدیریت شهری در توسعه گردشگری (مطالعه موردی شهرستان رامسر)	کارشناسی ارشد

ابلاغ دستورالعمل خرید ماشین آلات

نموده است که شرکتهای مورد نظر باید موارد مشخص شده را رعایت نمایند .

اسماعیلی در ادامه اظهار داشت : به منظور یکسان سازی نمونه یک قرارداد کامل که حقوق شهرداریها و دهیاریها در آن رعایت شده باشد تهیه شده است که مبنای قرارداد با شرکتهای مورد نظر است .

وی افزود: لیست ماشین آلات اصلی مورد نیاز شهرداریها توسط معاونت پشتیبانی و امور اجرایی تهیه شده است و با توجه به تنوع بیش از ۵۰ نوع تجهیزات و ماشین آلات در لیست مورد نظر ، بودجه ابلاغی فقط جهت خرید ماشین آلات ذکر شده در لیست پرداخت می شود .

اسماعیلی در ادامه گفت : شهرداریها حق فروش و واگذاری ماشین آلات مورد درخواست و تهیه شده را براساس مدت اعلام شده در جداول پیوست را ندارند و این موضوع تخلف محسوب شده و موجب پیگیری است .

شهرداریها و دهیاریهای کشور با شرکتهای معتبر داخلی که با استانداردهای جهانی و کیفیت مورد نیاز سازمانی ، کالا تولید می نمایند اقدام به عقد تفاهم نامه تولید ماشین آلات و تجهیزات مورد نیاز شهرداریها را با کاربری تخصصی نموده است . لذا شهرداریها موظف به تهیه کالا از شرکتهای تأیید شده می باشند.

اسماعیلی افزود: در صورتیکه شهرداریها تمایل به خرید ماشین آلات با مشخصات فنی مورد نظر از شرکتهای غیره می باشند می توانند با مجوز اداره کل تجهیزات و تدارکات سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در این خصوص اقدام نمایند

وی در ادامه گفت : به منظور رعایت استانداردهای کیفی و عمومی و همچنین همسان سازی کاربری های مورد نیاز شهرداریها، اداره کل تجهیزات و تدارکات سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور اقدام به تهیه مشخصات فنی و عمومی

دستورالعمل خرید ماشین آلات توسط شهرداریها که از سوی معاونت پشتیبانی و امور اجرایی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور تهیه شده به استانداردها ابلاغ شد.

جمشید اسماعیلی سرپرست معاونت پشتیبانی و امور اجرایی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور با بیان این خبر اظهار داشت : این دستورالعمل با توجه به سیاست جدید سازمان مبنی بر تهیه و تامین برخی ماشین آلات و تجهیزات به صورت غیرمتمرکز و توسط شهرداریها و لزوم یکپارچگی و رعایت صرفه و صلاح شهرداریهای کشور از جهت دسترسی به امکانات و سهولت در تهیه تجهیزات و رعایت آزادی انتخاب و همچنین استفاده از پتانسیل فنی و اجرایی شهرداریها تهیه و به استانداردها ابلاغ شد .

وی افزود : به موجب این دستورالعمل ، سازمان

سرپرست معاونت پشتیبانی و امور اجرایی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور همچنین افزود: مسئولیت

سیاستگذاری و نظارت بر حسن انجام این دستور العمل با معاونتهای امور عمرانی استانداریهاست و مسئولیت اجرایی

دستور العمل مذکور (در حوزه مربوطه هر دفتر) با دفتر امور شهری و روستایی می باشد.

انتشار اوراق مشارکت توسط شهرداری ها

نظامی به صورت تفکیک نشده، ۳۰ درصد ارزش زمین با کاربری مسکونی تفکیک شده قیمت گذاری خواهد شد.

این گزارش می افزاید: دولت در برنامه چهارم توسعه مکلف شده بود زمین و تأسیسات پادگانهای که کاربری نظامی دارند را به نرخ روز و به طریق مزایده به فروش برساند و این مراکز را به خارج از شهرها منتقل کند.

نمایندگان مجلس شورای اسلامی همچنین راستای اجرای برنامه چهارم مبنی بر خروج پادگانها از داخل شهرها، به شهرداری ها اجازه داد تا زمین و تأسیسات پادگانها با کاربری نظامی را خریداری کند. در ادامه رسیدگی به بندهای الحاقی به لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور، مجلس به شهرداریها اجازه داد تا در صورت موافقت فرماندهی کل قوا و با رعایت مفاد قانون برنامه چهارم توسعه، زمین و تأسیسات پادگانها را به کاربری نظامی به نرخ روز خریداری کند. همچنین مجلس به دولت اجازه داد که درآمد حاصل از فروش زمین و تأسیسات پادگانها را به خزانه واریز نماید. با تصویب نمایندگان، ارزش زمین با کاربری

نمایندگان مجلس به شهرداریها اجازه انتشار اوراق مشارکت برای اجرای طرحهای عمرانی و خرید پادگانهای نظامی را دادند. نمایندگان مجلس شورای اسلامی در جلسه روز دوشنبه ۱۹ اسفند ماه خود به شهرداریها اجازه دادند برای اجراء طرحهای عمرانی اوراق مشارکت منتشر کنند. براساس این مصوبه مجلس، به شهرداریهای مراکز استان و کلانشهرها اجازه داده می شود با موافقت وزارت کشور تا سقف ۲۰ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت برای اجراء طرحهای عمرانی و نوسازی بافت های فرسوده شهری با تضمین خود منتشر نمایند.

ابلاغ سازمان تفصیلی ۳۴ شهرداری

به سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور ارائه نکرده اند و یا تقاضای آنها در مرحله اقدام می باشد. وی افزود: بدین ترتیب پس از دو سال تلاش بی وقفه ۹۹ درصد شهرداریهای کشور اصلاح ساختار شده و به فرایند برگزاری آزمون استخدامی و جذب نیروی انسانی پیوسته اند. وی گفت: همچنین در حال حاضر تشکیلات شهرداریهای تازه تاسیس به روز و در کمترین زمان ابلاغ می شود.

می باشد. محسن کوشش تبار مدیرکل دفتر تشکیلات و نیروی انسانی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در این خصوص گفت: در حال حاضر شهرداریهای ۲۳ استان کشور به طور کامل اصلاح ساختار شده و آزمون استخدامی در تمامی شهرداریهای آنها برگزار خواهد شد و تنها ۱۴ شهرداری از هفت استان اصلاح ساختار نشده اند که یا هنوز درخواستی

دفتر تشکیلات و نیروی انسانی سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در آخرین مراحل تهیه و ابلاغ سازمان تفصیلی شهرداریها از تهیه و ابلاغ سازمان تفصیلی ۳۴ شهرداری در ۱۵ استان کشور خبر داد. این شهرداریها شامل ۹ مرکز استان اراک، ایلام، بیرجند، خرم آباد، زاهدان، سمنان، سمنان، کرج، کرمان و همدان و همچنین شهرداریهای آبادان، دزفول، سقز، سیرجان و کاشان

اصلاحیه

ضمن عرض تبریک مجدد فرارسیدن سال جدید و آرزوی توفیق و سربلندی برای همه خوانندگان محترم، در خصوص چاپ کتابچه های سفر ایرانی به اطلاع می رساند با توجه به کمبود زمان و لزوم آماده شدن مجموعه مذکور در راستای فعالیتهای ستاد نوروزی سازمان شهرداریها، صرفاً تمامی موضوعات و حتی تقسیم بندی استانها به صورت سلیقه ای و جهت تسهیل در معرفی نقاط دیدنی شهرها و روستاها شکل گرفته و هیچ دلیل و مبنای دیگری نداشته است. همچنین ضمن عذرخواهی از خوانندگان محترم کتابچه (سفر به مرکز ایران) در صفحه ۲۳ بجای شهرستان آران بیدگل کلمه (روستا) چاپ شده بود، که بدینوسیله تصحیح می گردد و در کتابچه (سفر به سرزمین آفتاب) در صفحه ۱۱ مهرجرد به عنوان روستا معرفی شده که در حال حاضر این مکان جزء محلات شهر میبد میباشد. در پایان آمادگی خود را جهت کسب نظرات پیشنهادات و انتقادات خوانندگان گرامی اعلام میدارم.

سرپرست معاونت اطلاع رسانی شهرداریها

بازدید وزیر کشور از سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

استانداری‌ها، شهرداری‌ها، دهیاری‌ها را در اولویت کاری خود قرار دهند.

وزیر کشور همچنین بر تهیه و ارایه‌ی الگوی‌های علمی و کاربردی برای تحقق مدیریت واحد شهری و روستایی از سوی سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور تاکید کرد.

محصولی زنده نگه داشتن ارزش‌های انقلاب و خدمت‌بی‌منت به مردم را از اولویت‌های اصلی دولت نهم برشمرد و ابراز امیدواری کرد: با ساده‌زیستی، پر کاری، توزیع ثروت در میان محرومان و آحاد مختلف جامعه، استقرار عدالت در جامعه و اخلاق‌مداری بتوان شعار دهه‌ی چهارم انقلاب یعنی تجلی بیش از پیش پیشرفت و عدالت باشد را محقق کرد. در پایان مهندس نیکزاد معاون عمرانی وزیر کشور و رییس سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور اصلاح الگوی مصرف در شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور و تحقق تمامی تعهدات مصوبات سفرهای استانی را از مهمترین اولویت‌های کاری این سازمان در سال ۸۸ اعلام کرد.

نیکزاد با بیان این مطلب در جلسه مدیران سازمان

الگوهای اسلامی و ایرانی در معماری شهرها و روستاها و هویت‌بخشی به آنها، گفت: سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور باید دیدگاه‌ها و نظرات مختلف موجود در سطح شهرداری‌ها و مدیریت شهری را در این خصوص جمع‌آوری نماید تا در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها مورد توجه قرار گیرد.

وی همچنین مسوولیت شهرداری‌ها را به دلیل ارتباط مستمر با امور مختلف مربوط به زندگی شهروندان نظیر ترافیک، مدیریت پسماندها، آسفالت معابر، آتش‌نشانی و آرامستان‌ها و سایر امور، مسوولیتی بسیار بزرگ و سنگین ذکر کرد و گفت: با توجه به تاثیر مستقیم عملکرد سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در ارتقای سطح مدیریت شهری و روستایی، انتظار می‌رود مدیران این سازمان امور محوله را به نحو مطلوبی انجام دهند.

وی افزود: مدیران و کارکنان سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور باید ارایه‌ی خدمت‌بی‌منت، تکریم ارباب رجوع، اخلاق حسنه و خلق نیکو، رسیدگی سریع و کارشناسی به امور محوله شامل درخواست‌های

تاکید وزیر کشور بر طراحی الگوهای کاربردی برای اصلاح الگوی مصرف در شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و وزیر کشور در جمع مدیران سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور بر برنامه‌ریزی و طراحی الگوهای کاربردی برای اصلاح الگوی مصرف در شهرداری‌ها و دهیاری‌ها تاکید کرد.

مهندس صادق محصولی در جمع مدیران سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، با اشاره به نامگذاری سال ۱۳۸۸ از سوی مقام معظم رهبری به نام سال اصلاح الگوی مصرف، گفت: با توجه به نقش اساسی وزارت کشور در اداره‌ی کشور و اجرای برنامه‌های کلان و خرد دولت، این وزارتخانه نقش اساسی در طراحی و اجرای برنامه‌های مرتبط با اصلاح الگوی مصرف دارد. محصولی با تاکید بر این که تمامی مدیران مجموعه‌ی وزارت کشور در سراسر کشور باید بحث اصلاح الگوی مصرف را از اولویت‌های کاری خود در سال جاری قرار دهند، افزود: سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور با توجه به وظایف عمده‌ی خود که شامل حمایت، پشتیبانی و تقویت مدیریت شهری و روستایی کشور می‌شود، باید برنامه‌ها و راهکارهای کاربردی خاصی برای اصلاح الگوی مصرف در داخل این سازمان و در سطح شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور طراحی نماید تا مورد استفاده آنان قرار گیرد.

وزیر کشور تاکید کرد: در سال اصلاح الگوی مصرف بایستی از اکتفا به این موضوع در حد شعار و انجام گرفتن اقدامات نمایشی در این خصوص به طور جدی پرهیز شود.

محصولی همچنین با توجه به ضرورت به کارگیری

شهرداری ها و دهیاریهای کشور افزود: تشکیل دانشگاه شهرداریها، تأسیس بانک شهرداریها و توسعه ایستگاه های آتش نشانی از دیگر اهداف سازمان شهرداری ها در سال ۸۸ است.

مهندس نیکزاد توسعه نهضت آسفالت، استخدام بیش از ۳۰ هزار نیروی جدید در شهرداریها، پیگیری طرح های عمرانی روستاها و توسعه حمل و نقل عمومی را از دیگر برنامه های سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در سال ۸۸ عنوان کرد.

رییس سازمان شهرداری ها و دهیاریهای کشور با بیان اینکه در حال حاضر ۱۰۶۳ شهرداری و ۲۱ هزار دهیاری در کشور وجود دارد گفت: در سال ۸۷ مجوز ۷۳۹ دهیاری صادر و ۱۶۰ میلیارد تومان نیز بین دهیاری ها توزیع شد.

نیکزاد افزود: از ابتدای تشکیل سازمان دهیاریها ۵ هزار و ۷۸۳ دستگاه از انواع خودروهای خدماتی بین دهیاریها توزیع شده است و با کمک ۱۵ میلیارد تومانی استانداردها و ۳۰ میلیارد تومانی سازمان شهرداریها و دهیاریها پروژه هایی در روستاها در دست اجراست. رییس سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور افزود:

کمک به احیای بافت های فرسوده ارزشی و تاریخی به مبلغ ۶ میلیارد تومان و کمک به مناسب سازی سواحل شمالی و جنوبی کشور به مبلغ ۲۴ میلیارد تومان از دیگر اقدامات این سازمان در سال ۸۷ بود.

کمک به تهیه عکس هوایی و نقشه یک هزار و ۲۰۰ شهر به میزان ۴ میلیارد تومان، خرید ۱۵۰ دستگاه آتش نشانی به مبلغ ۴۰ میلیارد تومان، توسعه فضای سبز با هزینه ۱۸ میلیارد تومان و ساماندهی گلزار شهدا با هزینه ۲ میلیارد تومان از دیگر اقدامات انجام شده توسط سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در سال ۸۷ بود که مهندس نیکزاد به آن اشاره کرد.

وی با اشاره به عملکرد سازمان شهرداریها در بخش حمل و نقل عمومی درونشهری گفت: در شهر تهران از ۷ هزار و ۴۷۰ دستگاه اتوبوس ۶ هزار و ۳۵۰ دستگاه فعال بوده که از این تعداد ۳ هزار و ۷۰۰ دستگاه از سال ۸۴ تا پایان سال ۸۷ با پارانه ۸۲/۵ درصد توسط دولت واگذار شده است.

نیکزاد گفت: در سال ۸۷ مبلغ ۱۶۱ میلیارد تومان جهت توسعه ناوگان عمومی اختصاص یافته بود. به گفته مهندس نیکزاد ۱۲۰ میلیارد تومان جهت خرید قطعات یدکی، ۲۰ میلیارد تومان پارانه بلیط و ۱۴۵ میلیارد تومان جهت بهبود عبور و مرور در سال ۸۷ در اختیار شهرداریها قرار گرفته است.

وی اضافه کرد: ۳۰۰ هزار تن قیر با پارانه ۶۶ میلیارد تومان و ۱۵ میلیارد تومان اعتبار بجای خرید متمرکز در سال ۸۷ بین شهرداریها توزیع شده است.

رییس سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در پایان سخنانش از وزیر کشور به سبب افزایش ۲۲ درصدی بودجه سازمان شهرداری ها در آخرین روزهای سال ۸۷ تشکر کرد و گفت: با تصمیم وزیر کشور رقم بودجه سازمان از ۳۸۸ میلیارد تومان به ۴۷۲ میلیارد تومان افزایش یافت.

تصویب کلیات طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران

که طرح جامع از فردا قابل اجراست و در حین اجرا نیز امکان تجدیدنظر وجود دارد، اما باید تا سال ۹۰ میزان تحقق آن را گزارش بدیم.

وی اضافه کرد: همچنین پیشنهاد شد که در کنار خطوط متروی تهران، خطوط سریع‌السیر مترو نیز احداث شود که به دلیل نداشتن توجیه اقتصادی و مشکلات پیش‌رو، احداث این خط را صلاح ندیدیم. در عین حال قرار شد گزارش زیست محیطی طرح جامع حمل و نقل و ترافیک هر چه زودتر ارائه شود.

و ۲۵ درصد در نظر گرفته شده است. وی افزود: دولت از ظرفیت های خود برای توسعه قطار شهری و شبکه اتوبوس رانی و مینی بوس رانی و رسیدن به اهداف طرح استفاده می کند.

وی با اشاره به سه جلسه مشترک دولت و شهرداری، هفت جلسه مختص ترافیک در شورای عالی ترافیک کشور و ۲۸ جلسه فشرده با نمایندگان شهرداری و شورای شهر تهران، خاطر نشان کرد: در کلیات طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران تاکید شده است که تا سال ۱۴۰۴، ۷۵ درصد حمل و نقل عمومی شامل ۳۰ درصد حمل و نقل ریلی، ۲۵ درصد اتوبوس و ۲۰ درصد تاکسی محقق شود. اما در قانون توسعه حمل و نقل عمومی مصوب مجلس افق طرح ۱۳۹۱ تعیین شده بود. به همین دلیل توافق شد که افق طرح از ۱۳۹۱ به ۱۴۰۴ تغییر کند، اما شهرداری تهران موظف شد در پایان سال ۱۳۹۰ بازنگری را در مورد اقدامات انجام شده در قالب طرح جامع انجام داده و به شورای عالی ترافیک بدهد. معاون عمرانی وزیر کشور یادآور شد: به این معنی

مهندس نیکزاد معاون عمرانی وزیر کشور اعلام کرد: کلیات طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران با قید بند ۶ به تصویب شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور رسید و تا آخر این هفته برای اجرا به شهرداری تهران ابلاغ می شود.

مهندس نیکزاد که پس از خاتمه جلسه شورای عالی ترافیک در جمع خبرنگاران رسانه ها سخن می گفت، افزود: این طرح با در نظر گرفتن طرح جامع شهرسازی و مصوبه های پیشین شورای عالی ترافیک، تصویب و لازم الاجرا شد.

نیکزاد تاکید کرد: مصوبات این دو شورا در مورد مترو در سال های گذشته انجام شده و دولت نهم نیز تا جایی که امکان داشته، کمک کرده است. به همین شکل نیز باید مصوبه این دو شورا در مورد احداث دو کریدور در قالب چهار خط هوایی نیز اجرایی شود.

مهندس نیکزاد با اشاره به افق ۱۴۰۴ طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران گفت: سهم وسایل ریلی، تاکسی، اتوبوس و مینی بوس به ترتیب ۳۰، ۲۰

شهرداری ها و دهیاریهای کشور افزود: تشکیل دانشگاه شهرداریها، تأسیس بانک شهرداریها و توسعه ایستگاه های آتش نشانی از دیگر اهداف سازمان شهرداری ها در سال ۸۸ است.

مهندس نیکزاد توسعه نهضت آسفالت، استخدام بیش از ۳۰ هزار نیروی جدید در شهرداریها، پیگیری طرح های عمرانی روستاها و توسعه حمل و نقل عمومی را از دیگر برنامه های سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در سال ۸۸ عنوان کرد.

رییس سازمان شهرداری ها و دهیاریهای کشور با بیان اینکه در حال حاضر ۱۰۶۳ شهرداری و ۲۱ هزار دهیاری در کشور وجود دارد گفت: در سال ۸۷ مجوز ۷۳۹ دهیاری صادر و ۱۶۰ میلیارد تومان نیز بین دهیاری ها توزیع شد.

نیکزاد افزود: از ابتدای تشکیل سازمان دهیاریها ۵ هزار و ۷۸۳ دستگاه از انواع خودروهای خدماتی بین دهیاریها توزیع شده است و با کمک ۱۵ میلیارد تومانی استانداردها و ۳۰ میلیارد تومانی سازمان شهرداریها و دهیاریها پروژه هایی در روستاها در دست اجراست. رئیس سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور افزود:

کمک به احیای بافت های فرسوده ارزشی و تاریخی به مبلغ ۶ میلیارد تومان و کمک به مناسب سازی سواحل شمالی و جنوبی کشور به مبلغ ۲۴ میلیارد تومان از دیگر اقدامات این سازمان در سال ۸۷ بود.

کمک به تهیه عکس هوایی و نقشه یک هزار و ۲۰۰ شهر به میزان ۴ میلیارد تومان، خرید ۱۵۰ دستگاه آتش نشانی به مبلغ ۴۰ میلیارد تومان، توسعه فضای سبز با هزینه ۱۸ میلیارد تومان و ساماندهی گلزار شهدا با هزینه ۲ میلیارد تومان از دیگر اقدامات انجام شده توسط سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در سال ۸۷ بود که مهندس نیکزاد به آن اشاره کرد.

وی با اشاره به عملکرد سازمان شهرداریها در بخش حمل و نقل عمومی درونشهری گفت: در شهر تهران از ۷ هزار و ۴۷۰ دستگاه اتوبوس ۶ هزار و ۳۵۰ دستگاه فعال بوده که از این تعداد ۳ هزار و ۷۰۰ دستگاه از سال ۸۴ تا پایان سال ۸۷ با پارانه ۸۲/۵ درصد توسط دولت واگذار شده است.

نیکزاد گفت: در سال ۸۷ مبلغ ۱۶۱ میلیارد تومان جهت توسعه ناوگان عمومی اختصاص یافته بود. به گفته مهندس نیکزاد ۱۲۰ میلیارد تومان جهت خرید قطعات یدکی، ۲۰ میلیارد تومان پارانه بلیط و ۱۴۵ میلیارد تومان جهت بهبود عبور و مرور در سال ۸۷ در اختیار شهرداریها قرار گرفته است.

وی اضافه کرد: ۳۰۰ هزار تن قیر با پارانه ۶۶ میلیارد تومان و ۱۵ میلیارد تومان اعتبار بجای خرید متمرکز در سال ۸۷ بین شهرداریها توزیع شده است.

رئیس سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور در پایان سخنانش از وزیر کشور به سبب افزایش ۲۲ درصدی بودجه سازمان شهرداری ها در آخرین روزهای سال ۸۷ تشکر کرد و گفت: با تصمیم وزیر کشور رقم بودجه سازمان از ۳۸۸ میلیارد تومان به ۴۷۲ میلیارد تومان افزایش یافت.

تصویب کلیات طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران

که طرح جامع از فردا قابل اجراست و در حین اجرا نیز امکان تجدیدنظر وجود دارد، اما باید تا سال ۹۰ میزان تحقق آن را گزارش بدیم.

وی اضافه کرد: همچنین پیشنهاد شد که در کنار خطوط متروی تهران، خطوط سریع‌السیر مترو نیز احداث شود که به دلیل نداشتن توجیه اقتصادی و مشکلات پیش‌رو، احداث این خط را صلاح ندیدیم. در عین حال قرار شد گزارش زیست محیطی طرح جامع حمل و نقل و ترافیک هر چه زودتر ارائه شود.

و ۲۵ درصد در نظر گرفته شده است. وی افزود: دولت از ظرفیت های خود برای توسعه قطار شهری و شبکه اتوبوس رانی و مینی بوس رانی و رسیدن به اهداف طرح استفاده می کند.

وی با اشاره به سه جلسه مشترک دولت و شهرداری، هفت جلسه مختص ترافیک در شورای عالی ترافیک کشور و ۲۸ جلسه فشرده با نمایندگان شهرداری و شورای شهر تهران، خاطر نشان کرد: در کلیات طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران تاکید شده است که تا سال ۱۴۰۴، ۷۵ درصد حمل و نقل عمومی شامل ۳۰ درصد حمل و نقل ریلی، ۲۵ درصد اتوبوس و ۲۰ درصد تاکسی محقق شود. اما در قانون توسعه حمل و نقل عمومی مصوب مجلس افق طرح ۱۳۹۱ تعیین شده بود. به همین دلیل توافق شد که افق طرح از ۱۳۹۱ به ۱۴۰۴ تغییر کند، اما شهرداری تهران موظف شد در پایان سال ۱۳۹۰ بازنگری را در مورد اقدامات انجام شده در قالب طرح جامع انجام داده و به شورای عالی ترافیک بدهد. معاون عمرانی وزیر کشور یادآور شد: به این معنی

مهندس نیکزاد معاون عمرانی وزیر کشور اعلام کرد: کلیات طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران با قید بند ۶ به تصویب شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور رسید و تا آخر این هفته برای اجرا به شهرداری تهران ابلاغ می شود.

مهندس نیکزاد که پس از خاتمه جلسه شورای عالی ترافیک در جمع خبرنگاران رسانه ها سخن می گفت، افزود: این طرح با در نظر گرفتن طرح جامع شهرسازی و مصوبه های پیشین شورای عالی ترافیک، تصویب و لازم الاجرا شد.

نیکزاد تاکید کرد: مصوبات این دو شورا در مورد مترو در سال های گذشته انجام شده و دولت نهم نیز تا جایی که امکان داشته، کمک کرده است. به همین شکل نیز باید مصوبه این دو شورا در مورد احداث دو کریدور در قالب چهار خط هوایی نیز اجرایی شود.

مهندس نیکزاد با اشاره به افق ۱۴۰۴ طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران گفت: سهم وسایل ریلی، تاکسی، اتوبوس و مینی بوس به ترتیب ۳۰، ۲۰

مهندس نیکزاد در ادامه افزود: در جریان تصویب این طرح، تاکید شده است که شهرداری تهران باید از طریق شرکت کنترل ترافیک کیفیت هوا، هر سال نحوه اجرای تعهدات طرح در راستای بهبود آلودگی هوا را در قالب گزارشی سالانه به شورای عالی ترافیک ارائه دهد.

وی گفت: دولت در بودجه سال ۸۸، لایحه هزار و ۳۷ میلیارد تومانی برای توسعه قطارهای شهری پیشنهاد داده است که در صورت تصویب درصد قابل توجهی از آن به قطار شهری تهران اختصاص خواهد یافت.

وی در ادامه بیان کرد: ظرفیت جابجایی مترو در حال حاضر شش درصد است و با محاسبه کمک دولت در پرداخت یارانه و پول واگن‌های متروی تهران - کرج تا پایان سال این ظرفیت به ۱۰ درصد می‌رسد. به همین دلیل توافق شد که تا زمان رسیدن به سهم اصلی مترو، حمل و نقل عمومی همچون اتوبوسرانی و تاکسیرانی تقویت شود و پس از آن که قطارهای زمینی و هوایی به حد نصاب لازم رسید، سهم اتوبوسرانی و تاکسیرانی خود به خود کم خواهد شد.

مهندس نیکزاد افزود: بخش تاکسیرانی نیاز به توسعه ندارد چرا که بیش از سهم تعیین شده توسعه یافته است از این رو ورود تاکسی‌های جدید صرفاً برای نوسازی ناوگان خواهد بود.

مهندس نیکزاد افزود: مواردی از طرح جامع در صورت لزوم هنگام اجرا بازنگری و تجدید نظر می‌شود. وی گفت: با توجه به اهداف زیست محیطی، شرکت کنترل کیفیت هوای تهران موظف شده است هر ساله بر اساس میزان دستیابی به اهداف طرح، آن را بررسی و به شورای عالی ترافیک گزارش کند.

رئیس شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور ابراز امیدواری کرد با توجه به نهایت همکاری دولت در تصویب این طرح در کوتاه‌ترین مدت معضلات ترافیک کلان شهر تهران رفع شود.

معاون عمرانی وزیر کشور همچنین در پاسخ به سوال خبرنگاری در رابطه با کم بودن ورود یک‌هزار دستگاه اتوبوس در طول سال، عنوان کرد: این میزان اتوبوس طبق پیشنهاد شهرداری تهران پذیرفته شده و به نظر می‌رسد که کافی باشد. در عین حال تاکید شده که باید به سمت استفاده از اتوبوس‌های گازسوز برویم و دیگر اتوبوس‌های دیزلی وارد ناوگان نشود.

وی همچنین در پاسخ به این سوال که موارد مورد اختلاف اعلام شده بین شهرداری و شورای عالی ترافیک چندان زیاد نیست، پس چرا رسیدن به تفاهم در

مورد این طرح طولانی شد، توضیح داد: اگر صحبت‌ها و دستورات رییس جمهوری نبود، طرح تصویب نمی‌شد! نیکزاد در پاسخ به این سوال که آیا رییس جمهور در این میان وساطت داشته است؟ پاسخ داد: رییس جمهور وساطت نمی‌کند، بلکه دستور را از جایگاه اداری و توصیه را از جایگاه فنی می‌دهد.

وی اضافه کرد: به عنوان مثال ما معتقد هستیم که طرح باید با ۹ میلیون سفر بسته و در نهایت افق طرح به ۱۸ میلیون سفر در روز برسد، اما شهرداری تهران در طرح خود با ۱۰/۵ میلیون سفر شروع و افق، طرح را با ۲۱ میلیون سفر در روز پیش‌بینی کرده است و در این صورت شبکه اتوبوس، مینی‌بوس، تاکسی و قطار هوایی و مترو، زیرساخت‌هایی هستند که میزان آن‌ها تغییر می‌کند. معاون عمرانی وزیر کشور اظهار کرد: به عبارتی طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر تهران که بررسی و تهیه آن شش سال طول کشیده است، در ۲۷ جلسه توسط شورای عالی ترافیک بند به بند بررسی و حالا تصویب شده است و امروز آن‌هایی که می‌گفتند اگر طرح تصویب شود، مشکل ترافیک هم حل خواهد شد، شروع کنند. دولت هم از آنچه که قانون از باب اعتبار، یارانه و ناوگان لازم است، در خدمت آن‌ها می‌گذارد.

وی در پاسخ به این سوال که «همه نگرانی‌ها در مورد اجرایی شدن این طرح، تامین اعتبار و کمک دولت است، آیا در این رابطه به نقطه مشترکی رسیده‌اید یا نه؟» گفت: گفته می‌شود شهرداری تهران در سال جاری ۶۰۰ میلیارد تومان به مترو داده است و دولت نیز حدود ۲۰۰ میلیارد تومان تاکنون ارائه کرده و قاعدتاً با محاسبه هزینه ۴۰ میلیارد تومانی ساخت هر کیلومتر مترو باید تا پایان سال ۲۰ کیلومتر مترو تحویل می‌دادند و ما هم بیش از این انتظار نداریم. در عین حال شهر تهران ۱۰ درصد بیشتر از شهرهای دیگر در تخصیص اعتبارات سهم داشته و هیچ شهری نیز غیر از شهر تهران پیش‌بینی ۳۰ درصد سهم حمل و نقل ریلی ندارد.

مهندس نیکزاد اضافه کرد: دولت در سال جاری یک‌هزار و ۱۰۰ میلیارد تومان اعتبار برای قطارهای شهری اختصاص داد که ۲۹۰ میلیارد تومان آن برای شهر تهران بوده و تاکنون نیز ۲۱۵ میلیارد تومان آن پرداخت شده است و در سال ۸۸ نیز پیش‌بینی یک‌هزار و ۳۷ میلیارد تومان اعتبار برای قطارهای شهری شده است و دولت تا حد امکان سهم شهر تهران را خواهد داد، اما متأسفانه دوستان عادت دارند که ۷۰ درصد تخصیص داده شده را نمی‌بینند و دائم به نیمه خالی لیوان اشاره می‌کنند.

وی با بیان این که ما می‌دانیم مترو چطور ساخته می‌شود و نحوه اختصاص اعتبار را نیز اطلاع داریم، تصریح کرد: دولت تا جایی که بتواند تخصیص نقدی را در دستور کار خود می‌گذارد، اما بهتر است شهرداری تهران هم به جای پول، تراکم و پروانه به مترو ندهد، چرا که این به معنی دادن پول به مترو نیست. قطعاً بین فروش این تراکم‌ها و ارائه آن به مترو در شرایط فعلی بازار مسکن، فرق زیادی وجود دارد و دوستان دائم نگویند که به مترو پول داده‌ایم.

معاون عمرانی وزیر کشور در پاسخ به سوالی در رابطه با نامه اخیر مهدی چمران - رییس شورای شهر تهران - به وزیر کشور برای اختصاص مابقی یارانه بلیت مترو تا پایان سال جاری، خاطر نشان کرد: تا قبل از ورود من در این معاونت و آقای محصولی در وزارت کشور، یک ریال هم از این پول پرداخت نشده بود و در حال حاضر از ۱۲۰ میلیارد تومان یارانه بلیت برای کل کشور، ۳۹ میلیارد تومان سهم تهران برای یارانه بلیت مترو و اتوبوس با ۷۰ درصد تخصیص داده شده است.

رئیس شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور در خصوص احداث خطوط مونوریل نیز گفت: در طرح جامع ترافیک و حمل و نقل داخل شهر تهران مصوبه‌های قبلی که در آن ۴ خط هوایی با ۲ کریدور پیشنهاد شده بود به تصویب نهایی رسید.

وی در پاسخ به این سوال که برنامه پیش‌بینی شده برای ساخت قطار هوایی طبق مصوبه شورای عالی ترافیک به چه نحو است، پاسخ داد: باید مصوبه شورای عالی ترافیک که به امضای مدیر عامل مترو هم رسیده است، عیناً در مورد دو کریدور و چهار خط قطار هوایی اجرا شود و ما منتظر ارائه برنامه از سوی شهرداری تهران هستیم.

وقتی آمارها سخن می‌گویند

لزوم اصلاح الگوی مصرف انرژی در ایران

✦ رحمت‌الله نورمحمدی

میلیون و ۴۴۰ هزار بشکه معادل نفت خام بوده است که این میزان مصرف نیز در قیاس با سال پیش از آن، ۶/۶۹ درصد رشد داشته است.

مصرف نهایی انرژی در بخش صنایع کشور هم در سال ۱۳۸۵ معادل ۳۰۲ میلیون و ۴۵۰ هزار بشکه نفت خام بود که این میزان مصرف در قیاس با سال پیش از آن، ۲/۷۲ درصد رشد داشت.

شدت انرژی در ایران ۳/۵ برابر ترکیه، ۲/۳ برابر چین، ۱۴/۵ برابر ژاپن، و ۵ برابر متوسط جهانی است که این میزان تا افاق ۱۴۰۳ با ۳۰ درصد کاهش به رقم ۶۳۰ و تا سال ۱۳۹۳ با ۱۰ درصد کاهش به رقم ۸۱۰ خواهد رسید.

شدت مصرف انرژی در ایران بیش از ۷ برابر کشورهای توسعه یافته و صنعتی جهان (OECD) است، در واقع مجموع این کشورها برای تولید یک میلیون دلار درآمد ناخالص (GDP) کمتر از یک هفتم برابر ایران انرژی مصرف می‌کنند، تنها مصرف انرژی ایران در بخش خانگی بیش از ۳ برابر مصرف انرژی کشورهای یاد شده است.

کل مصرف انرژی ایرانیان در سال ۸۵ معادل ۹۳۱/۶ میلیون بشکه نفت خام بود که نسبت به سال پیش از آن ۸/۹ درصد رشد داشت.

براساس برآورد وزارت نیرو، ارزش این میزان مصرف بیش از ۳۸ هزار میلیارد تومان یارانه است.

مصرف انرژی در ایران برابر با مصرف انرژی در کشوری با جمعیت ۲۵۰ میلیون نفر است که از این میزان حدود ۳۰ درصد انرژی مصرفی مربوط به بخش ساختمان‌های شهری است. شدت انرژی در ایران ۵ برابر متوسط جهانی است و مصرف انرژی ایران برای تولید یک میلیون دلار درآمد ناخالص، معادل ۹۰۰ تن نفت خام است که تا افاق ۱۴۰۳ با ۳۰ درصد کاهش به ۶۳۰ و تا سال ۱۳۹۳ با ۱۰ درصد کاهش به ۸۱۰ خواهد رسید. این در حالیست که در کشورهای OECD، ۱/۱۲۲، در کشور کره ۱۷۶/۶، در ترکیه ۲۵۴/۹، چین ۲۸۶/۲، عربستان سعودی ۲۲۵/۱ و در آمریکای شمالی ۱۳۷/۸ تن معادل نفت خام انرژی مصرف می‌شود تا یک میلیون دلار درآمد ناخالص ایجاد شود.

مصرف نهایی انرژی در بخش خانگی و تجاری کشور در سال ۱۳۸۵ را ۴۱۱ میلیون و ۸۵۰ هزار بشکه معادل نفت خام اعلام کرد و گفت: این میزان مصرف در قیاس با سال پیش از آن (۱۳۸۴) ۱۵/۳۳ درصد رشد داشته است. مصرف نهایی انرژی در بخش کشاورزی کشور در سال ۱۳۸۵، ۳۶ میلیون و ۳۲۰ هزار بشکه معادل نفت خام بوده است که این میزان مصرف در قیاس با سال پیش از آن، ۹/۳ درصد رشد داشته است.

مصرف نهایی انرژی در بخش حمل و نقل کشور در سال ۱۳۸۵ هم ۲۶۶

این میزان مصرف با احتساب ۹ درصد رشد سالانه در سال ۸۶، به حدود یک میلیارد بشکه نفت و در سال ۸۷ به بیش از ۱۱۰۰ میلیون بشکه می‌رسد.

بر اساس آمارهای موجود، مصرف انرژی در کشور در بخش‌های غیرتولیدی بیشترین سهم را دارند و مصرف در بخش‌های خانگی، عمومی و تجاری، کشاورزی و صنعت در سال ۸۵ نسبت به سال گذشته (۸۴) به ترتیب ۱۰/۹، ۱۰/۳، ۹/۷ و ۴/۷ درصد رشد داشته است.

این آمار به خوبی نشان می‌دهد که میزان مصرف انرژی که با یارانه عرضه می‌شود به شدت در بخش‌های غیرمولد در حال رشد است ولی در بخش‌های تولیدی از روند رشد مطلوبی برخوردار نیست.

یکی از مشکلات اساسی در بخش اقتصاد انرژی در ایران اختصاص بیشترین یارانه انرژی به بخش حمل‌ونقل است که با ۴۲/۷ درصد، بیشترین سهم را از یارانه‌های پرداختی در کشور برخوردار است.

به دلیل فقدان برنامه راهبردی انرژی در کشور و حاکم نبودن منطق اقتصادی در این بخش در طول سال ۸۵، علاوه بر کاهش بهره‌وری انرژی از میزان ۴۹۱.۹ به ۴۷۹.۷، ارزش واقعی همه حامل‌های انرژی در کشور برخلاف روند بین‌المللی کاهش یافته است.

بهره‌وری انرژی بر اساس محاسبه هزار ریال تولید ناخالص داخلی به ازای هربشکه معادل نفت خام انرژی نهایی مصرف محاسبه می‌شود.

این در حالیست که یارانه انرژی هر فرد ایرانی در سال ۸۵ معادل ۵۴۳ هزار تومان بوده است که با احتساب رشد سالانه این سرانه در سال ۸۶ به حدود ۷۰۰ هزار تومان افزایش یافته است.

بر اساس این گزارش، مقدار کل یارانه انرژی هزینه شده در اقتصاد ایران در سال ۸۵ معادل ۹۳۱/۶ میلیون بشکه نفت خام بوده است که نسبت به سال ۸۴ حدود ۸/۹ درصد رشد داشته است.

در صورت رشد ۸ درصدی مصرف انرژی در سال ۸۶ و احتساب متوسط

نفت خام ایران به قیمت ۷۰ دلار در همین سال متوسط یارانه انرژی هر فرد ایرانی در سال گذشته حدود ۷۰۰ هزار تومان بوده است.

این رقم برای سال جاری با احتساب رشد ۸ درصدی مصرف انرژی شامل برق، گاز و فرآورده‌های نفتی مثل بنزین، گازوئیل و نفت سفید و همچنین افزایش شدید قیمت نفت به مرز یک میلیون تومان افزایش خواهد یافت.

در گزارش دفتر برنامه‌ریزی کلان برق و انرژی وزارت نیرو، ارزش کل یارانه انرژی در سال ۸۵ معادل ۳۸ هزار و ۳۱۶ میلیارد تومان بوده است.

بر اساس این گزارش، در این سال به ترتیب ۲/۷ و ۴۲/۳ درصد کل هزینه هر خانوار شهری و روستایی به هزینه انرژی اختصاص یافته است.

بیشترین یارانه به گازوئیل با ۲۸/۲ درصد و کمترین یارانه با ۲/۹ درصد به گازمابع اختصاص داده شده است. بخش حمل‌ونقل در این سال با ۴۲/۷ درصد بیشترین یارانه را به خود اختصاص داده است و کمترین سهم نیز بخش تجاری با ۳ درصد بوده است.

در سال ۱۳۸۵ شاخص بهره‌وری انرژی در کشور مانند سال‌های قبل کاهش داشته و از ۴۹۱/۹ هزار ریال تولید ناخالص داخلی به ازای هربشکه نفت خام انرژی نهایی در سال ۸۴ به ۴۷۹/۷ هزار ریال رسیده است.

شدت مصرف انرژی نیز در کشور در سال ۸۵ افزایش یافته و از ۲/۳۰ درصد در سال ۸۴ به ۲/۸۰ درصد افزایش یافته است.

علاوه بر این با وجود خشکسالی در کشور و افزایش ارزش انواع انرژی در جهان به دلیل رشد بی‌سابقه قیمت نفت در ایران و فقدان یک برنامه ریزی جامع، موجب اتلاف انرژی در شبکه تولید و توزیع کشور می‌شود.

در حال حاضر بر اساس آمارهای منتشره از سوی وزارت نیرو میزان اتلاف برق در شبکه‌های انتقال، توزیع و فوق توزیع کشور ۱۹.۵ درصد است که بیش از معیارهای جهانی است.

بخش حمل و نقل با توجه به آمار و اطلاعات موجود یکی از بزرگترین

بخش های مصرف کننده انرژی بوده و نیز عمده ترین مصرف کننده فرآورده های نفتی به شمار می رود که دارای رشد مصرف فزاینده ای نیز نسبت به سالهای قبل می باشد، به طوری که رشد مصرف سالیانه انرژی در این بخش از ۱۲/۵ میلیون بشکه در سال ۱۳۴۶، به ۲۳۳/۴ میلیون بشکه در سال ۸۳ (۱۷/۵ برابر) رسیده است. آمار موجود و رشد نسبی ۷ درصدی سالانه مصرف انرژی در این بخش اهمیت و توجه ویژه به مدیریت مصرف انرژی در این بخش را آشکار می سازد.

مدیریت بهینه سازی مصرف انرژی در بخش ساختمان در ابتدای سال ۱۳۸۰، با توجه به سهم بالای این بخش در مصرف انرژی کشور، در شرکت بهینه سازی مصرف سوخت تشکیل گردید. بررسی های صورت گرفته در سال ۱۳۷۹ بیانگر این واقعیت بود که بخش خانگی با مصرف بیش از ۴۰٪ از کل انرژی مصرفی کشور، بالاترین سهم را در میان سایر بخش های اقتصادی به خود اختصاص داده، که از این میان بیشترین میزان مصرف مربوط به گاز طبیعی و بیشترین ارزش انرژی مصرفی مربوط به نفت سفید بوده است. مقایسه مصرف انرژی بین ساختمان های کشور با مقدار متناظر آن در کشورهای توسعه یافته، گویای فاصله زیاد این دو مقدار بود که این تفاوت تجدید نظر اصولی در سیاست های مصرف انرژی در بخش ساختمان را ضروری می ساخت. هر چند به دلیل پایین بودن بهای انرژی در کشور، مصرف کنندگان هزینه گزافی را نمی پردازند، اما با در نظر گرفتن این نکته که یارانه انرژی از سوی دولت پرداخت می شود به راحتی می توان دریافت که صرفه جویی در مصرف انرژی از دید کلان و ملی چه فوایدی به همراه خواهد داشت.

۳۹ درصد انرژی در ایران در ساختمان های مسکونی و تجاری صرف می شود و ۷۰ درصد این میزان مصرف که صرف روشنایی این اماکن می شود، به گفته مشاور شهر دز تهران معادل ۲۰۰ میلیون بشکه نفت در سال است. میزان مصرف گاز در سال گذشته به طوری در کشورمان افزایش یافته که به اندازه مصرف یک کشور ۲۵۰ میلیون نفری رسیده است. نزدیک به ۵۰۰ میلیون متر مکعب گاز در کشور طی سال گذشته مصرف شد که با ادامه این روند مصرف سوخت و شتابی که در این زمینه ادامه دارد، نه تنها در آینده تولید و فروش گاز، درآمدی برای کشور نخواهد داشت بلکه به کشور وارد کننده عمده سوخت تبدیل خواهیم شد.

این در حالیست که استحصال و انتقال گاز هزینه ها و دشواری های بسیاری دارد، به گونه ای که بخشی از گاز تولیدی با مشکلات زیاد از دریا به خشکی منتقل می شود به طور مثال هزینه ایجاد هر هزار کیلومتر خط انتقال گاز، نزدیک به ۲ هزار میلیارد تومان است.

در نیروگاه های تولید برق نیز عملاً مصرف گاز هدر می رود، با وجود آنکه قرار بود در سال ۱۳۸۷ روزانه ۲۰۰ میلیون مترمکعب گاز تحویل نیروگاه ها شود، اما بازده پائین نیروگاه های کشور سبب شده است تا برای تولید برق بیش از استانداردهای جهانی گاز مصرف شود. این در حالی است که متوسط بازده نیروگاه ها در جهان ۵۰ درصد ارزیابی شده اما متوسط بازده نیروگاه های گازی کشور ۳۵ درصد است. در دنیا به طور متوسط با صرف یک مترمکعب گاز، پنج کیلو وات برق تولید می کنند اما در ایران با همین مقدار گاز فقط ۳/۵ کیلووات ساعت برق تولید می شود.

با این حال نباید از این مساله غافل شد که با مصرف نزدیک به ۳۳ درصدی گاز در بخش خانگی، بخشی از آن به دلیل هدر رفت انرژی و استفاده از وسایل پرمصرف است. بنابراین توجه بیشتر به اصول مندرج درمبحث ۱۹ ساختمان و جلوگیری از هدر رفت انرژی در ساختمان های قدیمی نیز می تواند صرفه جویی قابل توجهی در میزان مصرف انرژی کشور در پی داشته باشد. در حال حاضر در حال حاضر میزان مصرف انواع حامل های انرژی در کشور بالا است به طوری که هیچ گونه همخوانی با معیارهای جهانی ندارد، از این رو اصلاح الگوی مصرف در جامعه امری ضروری به نظر می رسد. با این حال نباید گمان کرد که ایرانیان بیشترین مصرف کنندگان انرژی در جهان هستند. مردم قطر، امارات و سنگاپور از نظر سرانه مصرف انرژی، پرمصرف ترین مردم دنیا محسوب می شوند. مطالعات مربوط به مصرف انرژی های اولیه در میان کشورهای مختلف نشان می دهد در رتبه بندی سرانه مصرف انرژی، ایران در رتبه چهارم دنیا قرار دارد. منظور از مصرف انرژی اولیه مجموع مصرف نفت خام، گاز طبیعی، ذغال سنگ، انرژی هسته ای و انرژی برق آبی است که بر اساس شاخص معادل میلیون تن نفت خام محاسبه می شود.

آمارهای سال ۲۰۰۶ سرانه مصرف انرژی های اولیه نشان می دهد مردم آمریکا، کانادا و تقریباً اغلب کشورهای اتحادیه اروپا همچنین کره جنوبی، ژاپن و برخی تولیدکنندگان انرژی از جمله عربستان، ونزوئلا و ترکمنستان و روسیه بطور سرانه بیشتر از مردم ایران انرژی مصرف می کنند. البته مصرف زیاد انرژی در کشورهای صنعتی را باید به مصرف انرژی در واحدهای تولیدی آنها نسبت داد.

ادامه دارد...

www.tabsareh13.ir

با آن آشنا هستیم تشکیل شد. دولت مکلف شد که در زمینه توسعه حمل و نقل درون شهری و برون شهری و همچنین مدیریت سوخت نسبت به بهینه سازی عرضه خدمات حمل و نقل، تقاضای حمل و نقل، مصرف انرژی، تولید خودرو و خروج بنزین و گازوئیل از سبد حمایتی، حداکثر از ابتدای ۹۱ هجری شمسی اقدام نماید

پایگاه ستاد تبصره ۱۳ دارای پیوندهای زیر می باشد:

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۲۰ ساله، تبصره ۱۳ قانون بودجه ۸۶، قانون توسعه حمل و نقل و مدیریت سوخت، گزارش ما، پیوندها، اخبار، اخبار مرتبط، گزارش تصویری، پرسش های متداول، تماس با ما

با توجه به سال ۱۳۸۸ که سال اصلاح الگوی مصرف نام گذاری شد. برآن شدیم که این بار پایگاهی را معرفی کنیم که در این زمینه فعالیت می کند.

پایگاه اطلاع رسانی ستاد تبصره ۱۳ با هدف اطلاع رسانی به شهروندان در زمینه حمل و نقل و سوخت شروع به کار کرده با مرجه به این سایت می توان از نحوه ی تشکیل این ستاد و قوانین توسعه حمل و نقل و مدیریت سوخت و همچنین افکار ستاد مطلع شد.

در سال ۱۳۸۶ به منظور تحقق عدالت اجتماعی و دستیابی به توسعه شهری و برای حفظ محیط زیست و در راستای تحقق برنامه چهارم توسعه ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت که ما بیشتر با نام تبصره ۱۳

قسمت اول

با توجه به انتشار دانشنامه مدیریت شهری و روستایی، از این پس در قسمت الفبای شهر بخشی از این کتاب نفیس به نظر شما خوانندگان محترم خواهد رسید

تغییر، تحول، پیشرفت، ترقی و تکامل جامعه انسانی دلالت دارد. بانک جهانی (> بانک جهانی) در ۱۹۷۵م در توصیف آبادانی (توسعه روستایی)، چنین نتیجه‌گیری کرد که توسعه روستایی عبارت از راهبردی برای اصلاح وضع اقتصادی و اجتماعی گروه‌های خاصی از مردم است که در واقع، قشرهای فقیر جامعه بشمار می‌آیند. بر این اساس، هدف عمران و آبادانی روستاها نوکردن جامعه روستایی و خارج کردن آن از حالت انزوا و پیوند آن به بخش‌های نوین اقتصاد ملی است. عمران روستایی فرایندی است متضمن افزایش مداوم توانایی‌های مردم روستاها برای دخالت و مشارکت بیشتر در محیط زیست (> محیط زیست) و اشتغال خود که این نیز طبعاً باید با توزیع عادلانه‌تر منافع حاصل از این دخالت و مشارکت برای آنان توأم باشد. در این ارتباط، ۳ مطلب اساسی به قرار زیر مطرح است: عمران روستایی را باید با دید وسیع‌تری در نظر گرفت، چون تنها شامل توسعه کشاورزی و اقتصادی روستا نیست، بلکه به معنی عام آن، تمام امور و ابعاد زندگی روستایی، اعم از اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی را نیز دربر می‌گیرد؛ عمران روستایی با این مفهوم، فرایندی است که باید به‌طور مداوم

آبادانی به مفهوم آبادسازی، عمران و توسعه و آبادی، به‌طور کلی، به معنای معمور و مزروع، مترقی و پیشرفته، یا نوساز و بهبودیافته و به‌عبارتی، جایگاهی سرشار از آمادگی برای زیستن و بهره‌مندی از مواهب آن است. در همین چارچوب، آبادانی یعنی احیاء یا جان‌دمیدن و زندگی بخشیدن به هر پیکره خمود و کم‌تحرک، خفته و یا راکد و بی‌جان و به اصطلاح، احیاء اراضی موات است. آبادانی را اغلب مترادف عمران می‌دانند، زیرا ۲ واژه آبادانی و عمران در گویش فارسی بیشتر به‌صورت واژه‌های بدیل یا مکمل و مؤید همدیگر به کار می‌رود. مفهوم عمران به آبادانی و تمدن اشاره دارد و از این‌رو، یک پدیده اجتماعی تلقی می‌گردد. بنابر تعریف فرهنگ بزرگ وبستر از واژه Development که معادل‌های فارسی آن واژه‌هایی چون توسعه یا عمران (و در اینجا آبادانی) است، عمران یا آبادانی، به معنای فرایند رشد و افتراق و تطور طبیعی یک نظام طی تحولات متوالی، از حالتی ناقص به وضعیتی کامل‌تر و یا پیشرفت از یک حالت یا شکل ساده‌تر وجود به حالت یا شکل پیچیده‌تر در ساختار یا کارکرد آن وجود آمده است. در عین حال، واژه عمران در برخی از متون علوم اجتماعی، قرینه واژه تمدن در نظر گرفته شده که این نیز بر

به‌همین ترتیب، آبادی و عمران جامعه روستایی بر ایجاد تحول و تکامل در تمام سطوح و اقشار اجتماعی و بر عموم زمینه‌های عملیاتی مرتبط تأکید دارد و تغییر و تکامل در نظام‌های اجتماعی و نیز سازماندهی امور جامعه را ضروری می‌داند. زمینه‌های مورد نظر به‌عنوان بسترهای بالقوه آبادی و عمران، محدود به یک زمینه یا معدودی از زمینه‌ها نیست، بلکه همه زمینه‌ها، برنامه‌ها و فعالیتهای ذی‌ربط و امور و تحولات اقتصادی و اجتماعی در بخشهای مختلف جامعه روستایی را دربر می‌گیرد. بدینسان، حامیان این مکتب از تحول و تکامل روستایی اعتقاد دارند، برای ایجاد تغییر و حرکت سریع و مستمر در مسیر پیشرفت، باید به‌طور همزمان، همسو و هماهنگ، تمام منابع و عوامل و امکانات موجود را برای پیشرفت متناسب همه اقشار در تمام سطوح جامعه روستایی، در کلیه زمینه‌ها و عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی به کار گرفت. بدین ترتیب، امکان ایجاد یک محیط مناسب به‌منظور بازسازی، نوسازی و بهبود زندگی و اشتغال، اسکان و نتیجتاً رونق فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی اعضای جامعه روستایی فراهم می‌گردد.

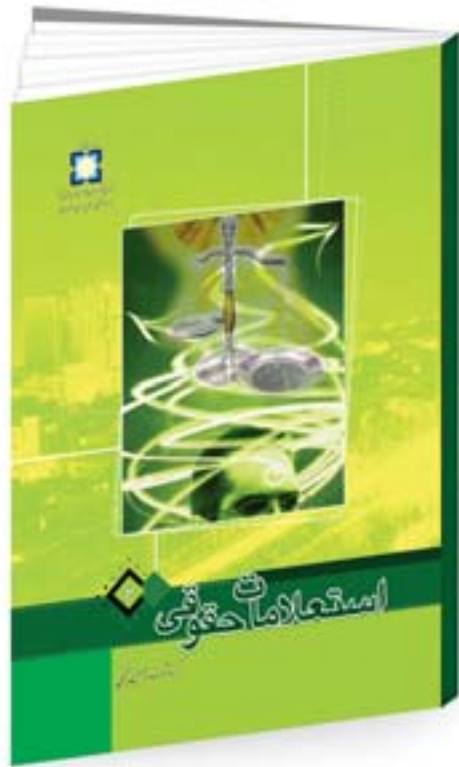
هدفهای مکتب آبادانی و عمران اجتماعی

آبادانی و عمران اجتماعی شیوه‌ای نو برای ایجاد انگیزه حرکت داوطلبانه مردم، به‌منظور مشارکت در سرنوشت اجتماعی خویش است. از این رو، آشکار است که یکی از هدفهای مهم در این فرایند، تهیه و تدوین و اجرای طرحهای لازم برای همیاری اجتماعی است؛ آبادانی و عمران اجتماعی فرایندی است که به‌منظور ایجاد شرایط مناسب پیشرفتهای اقتصادی و اجتماعی برای کل جامعه، بر مبنای هدف جلب مشارکت فعالانه مردم و اتکاء کامل به ابتکارات اجتماعی آنان، پی‌ریزی و جهت‌گیری می‌شود؛ هدف اساسی آبادانی و عمران اجتماعی عبارت است از کوشش در ایجاد هسته‌های رهبری اجتماعی و شوراهای محلی، به‌منظور انگیزش، ترغیب، هدایت و معاونت روستائیان در روستاهای نیازمند برنامه جامع توسعه، به‌نحوی که روستائیان نیز از آنچه لازم به انجام است، سهم عمده‌ای را برعهده گیرند؛ هدفهای برنامه‌های مبتنی بر آبادانی و عمران اجتماعی، عبارتند از: کمک به مردم برای یافتن راههایی به‌منظور سازماندهی برنامه‌های خودیاری اجتماعی و تضمین و تأمین برنامه‌های همیاری در زمینه‌های متنوعی که مردم محل برای تعالی فرهنگ اجتماعی خویش تدارک دیده‌اند؛ هدف آبادانی و عمران اجتماعی کمک به مردم هر روستا در طرح و اجرای برنامه‌های جامع چندین وجهی اجتماعی و خانوادگی به‌منظور افزایش تولیدات کشاورزی، بهبود صنایع موجود روستایی، تأمین حداقل تسهیلات بهداشتی لازم برای کودکان، بهبود صنایع موجود روستایی، بهبود شرایط مسکن و زندگی خانوادگی و سرانجام، تهیه و تنظیم و اجرای برنامه‌های مناسب برای پیشرفت زنان و جوانان در آن جامعه است؛ و هدفهای آبادانی و عمران اجتماعی مبتنی بر ایجاد انگیزه و تمایل به کسب دانش لازم برای همیاریهای جمعی مردم در قالب برنامه‌های مورد توافق است.

توان ذهنی روستائیان را برای دخالت و مشارکت بیشتر بر محیط زیست و اشتغال خود افزایش دهد، تا آنان بیش از پیش در مقام آغازگر و اداره‌کننده تغییرات، تحولات و پیشرفتهای جامعه خود درآیند؛ و توزیع عادلانه‌تر منافع حاصل از پیشرفتهای فنی و مشارکت هرچه بیشتر قشرهای فقیرتر که از این تحولات و پیشرفتهای فنی بهره کمتری می‌برند، موضوع بسیار مهمی است که باید به‌طور جدی و قاطع در برنامه‌های عمران روستایی، همواره مد نظر قرار گیرد. آبادانی و عمران روستایی نه تنها ساماندهی و روان‌بخشی سلسله فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی جامعه هدف را می‌طلبد، بلکه برای تحقق این مهم و حتی مقدم بر آن، تأمین نیازهای معنوی و تکامل فکری اعضای جامعه روستایی از الویت به مراتب بیشتری برخوردار است. به همین سبب، اغلب عنوان می‌شود که در مقایسه ۲ واژه توسعه و عمران که در متون تخصصی اغلب به‌عنوان قرینه‌های واژه لاتین Development به کار گرفته می‌شوند، باب «عمران» یا «آبادانی» و یا به‌عبارتی تمدن، متضمن ارزشهای فرهنگی بیشتری است و ابعاد تحولی آن عمدتاً بر دگرگونیهای بنیادی و تغییرات کیفی و تکاملی برای نیل به مراتب متعالی رشد و کمال مدنیت در انسان دلالت دارد؛ ضمن آنکه مفاهیم عمران و آبادانی همواره حالات و کیفیاتی چون سرزندگی و برزندگی، جلا و صفا و روانی و رونق را به ذهن متبادر می‌سازد، حال آنکه مقوله توسعه حاوی مفاهیم و ریشه‌های اقتصادی و اشارات روشن‌تری دایر بر پیشرفت، بسط، ترقی، نمو، وسعت دادن و نیز گسترش جنبه‌های فیزیکی فعالیتهای فنی، اقتصادی و اجتماعی است. عمران در مستندات تاریخی، از جمله در مقدمه معروف ابن‌خلدون، چه از لحاظ اصالت عضویت اعضای جامعه و چه از حیث زمینه‌های اشتغال و فعالیتهای مربوط، شمول عام دارد. در این باره، از جمله چنین آمده است که گزارش حالت اجتماعی انسان که آن عمران (تمدن) جهان و آنچه بر احوال جوامع عارض می‌شود و آنچه از آن ناشی می‌شود، جلگه مبین اصالت و تقدم تمدن انسانی و به تبع آن، ضرورت جامعیت حرکت‌های آبادانی و عمران اجتماعی برای تکامل و تعالی جوامع بشری از جهت و جنبه‌های مختلف است.

آبادانی و عمران اجتماعی

عمران و آبادی جامعه، به حرکت جامع برای پیشرفت و تکامل مدنیت مردم اشاره دارد. فلسفه این حرکت دلالت بر ارزشمندی و اهمیت اجتماع مردم و براین مبنای ضرورتاً، جامعیت زمینه‌ها و وسعت دیدگاهها و افقهای مطلوب برای ارتقاء سطوح و دامنه‌های زندگی مردم از جهات معنوی و مادی دارد؛ یعنی اینکه در فرایند آبادی و عمران، جامعه واحد عملیاتی مورد نظر برای اصلاح و پیشرفت همه جانبه و یکپارچه است و اینکه جامعه تحول و توسعه مطلوب می‌یابد، اصالتاً به‌منظور برآوردن نیازمندیها و تأمین اهداف و آرمانهای آتی و آتی جمع مردم (جامعه) جهت‌گیری و پی‌ریزی می‌گردد. افزون بر اینها، برنامه‌ها و روشهای لازم برای تحول و بهبودی امور، باید تمام زمینه‌ها و دیدگاههای مطلوب برای دستیابی به مراحل تکامل معنوی و ارتقاء وضعیت اقتصادی همین جمع از مردم را مورد نظر داشته باشد.

استعلامات حقوقی

نام کتاب: استعلامات حقوقی ۲

تهیه کننده: دفتر حقوقی سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور

گردآورنده: حسین نجفی

نوبت چاپ: زمستان ۱۳۸۷

شمارگان: ۳۰۰۰

قیمت: ۴۰۰۰۰ ریال

ناشر: مؤسسه فرهنگی اطلاع رسانی مطبوعاتی سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور

دهیاری های کشور نمود و حاصل این امر کتابی با نام استعلامات حقوقی در شهریور ماه ۱۳۸۶ توسط مؤسسه فرهنگی اطلاع رسانی مطبوعاتی سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور منتشر و مورد استقبال شهرداری ها و شوراها قرار گرفت.

در همین راستا و در پی این استقبال گسترده مراجع گوناگون به ویژه شهرداری ها و شوراها از مجموعه نخستین و همچنین گستردگی و لزوم به روزرسانی قوانین مرتبط با امور شهری هم اکنون جلد دوم این کتاب ارزشمند با عنوان استعلامات حقوقی ۲ نیز به چاپ رسیده تا جوابگوی سؤالات کارشناسان محترم امور شهری باشد.

کتاب فوق مشتمل بر مجموعه نظریات مشورتی و سؤالات و استعلامات حقوقی مربوط به خانواده بزرگ شهرداری ها می باشد

کتاب استعلامات حقوقی ۲ در شش بخش؛

(اداری مالی و قضائی) (تملك و اراضی) (شوراها) (شهرداری ها) (عوارض) (دهیاری و شورای اسلامی روستا) تهیه شده که هر بخش مشتمل بر نظریات مشورتی و آراء هیئت عمومی دیوان عدالت اداری می باشد. این کتاب با همت دفتر حقوقی سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور و توسط جناب آقای حسین نجفی مدیر کل محترم آن دفتر گردآوری شده و هم اکنون آماده استفاده متقاضیان می باشد.

حقوق شهری و روستائی علی رغم ارتباط بلاقید و بسیار گسترده با خواسته ها و مطالبات بخش اعظمی از جامعه شهری و روستائی و تنوع و پیچیدگی قواعد چندان مورد توجه تدوین کنندگان عناوین و سرفصل های مطالعه آکادمیک و نظری واقع نشده است این در حالی است که قانون شهرداری با سابقه ی تدوین و تصویب بیش از یک قرن یکی از قدیمی ترین و در عین حال فنی ترین قوانین کشور محسوب می شود. این قانون به عنوان مادر و مرجع، سلسله وسیع و متنوعی از قوانین دیگر را به خود وابسته نموده است؛ از جمله این قوانین می توان به قانون زمین شهری، قوانین مربوط به تعیین وضعیت املاک، قانون آئین نامه های مالی شهرداری ها، قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری و قوانین و مقررات مربوط به تشکیلات و وظائف و انتخابات شوراهای اسلامی اشاره نمود بدین لحاظ ضرورت یک مطالعه و پژوهش تخصصی بنحوی که علایجی موقت برای پریشیدگی ها و ابهامات و خلاءهای قانون شهرداریها و قوانین مرتبط باشد احساس شد.

لذا دفتر حقوقی شرح خدمات مربوط به تحقیق کاربردی جمع آوری و دسته بندی و مستندسازی نظریات مشورتی ادارات حقوقی و سؤالات مفروض دیگر را تهیه و برای اجرایی نمودن و انتخاب مشاور ذیصلاح تحویل مرکز پژوهشهای شهری و روستائی سازمان شهرداری ها و

94

Shahrdariba

Monthly Journal of Information
Educational and Research on
Urban Management and Planning
No. 94, April, 2009

- Consumption Pattern to be Rectified
– A Crucial Step towards
Development
- The Municipality and Rectification of
Consumption Pattern
- Consumption Pattern within the Goal
Setting Approach
- Responsibility Patterns in
Consumption
- Putting e-Municipality in Practice
- Waste Management Law

